

Nr 13

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ny delgivningslag m. m.; given Stockholms slott den 5 december 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) delgivningslag,
- 2) lag om ändring i rättegångsbalken,
- 3) lag om ändring i ärvdabalken,
- 4) lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,
- 5) lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,
- 6) lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,
- 7) lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,
- 8) lag om ändring i lagen (1933:269) om ägofred,
- 9) lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,
- 10) lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
- 11) lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
- 12) lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,
- 13) lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),
- 14) lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,
- 15) lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
- 16) lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,
- 17) lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
- 18) lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),
- 19) lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),
- 20) lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
- 21) lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,
- 22) lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,

- 23) lag om ändring i lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,
- 24) lag om ändring i gruvlagen (1938:314),
- 25) lag om ändring i uranlagen (1960:679),
- 26) lag om ändring i lagen (1944:705) om aktiebolag,
- 27) lag om ändring i skogsvårdslagen (1948:237),
- 28) lag om ändring i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse,
- 29) lag om ändring i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar,
- 30) lag om ändring i lagen (1954:579) om nykterhetsvård,
- 31) lag om ändring i lagen (1956:2) om socialhjälp,
- 32) lag om ändring i lagen (1936:56) om socialregister,
- 33) lag om ändring i barnavårdslagen (1960:97),
- 34) lag om ändring i lagen (1961:262) om försäkringsdomstol,
- 35) lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,
- 36) lag om ändring i taxeringsförordningen (1956:623),
- 37) lag om ändring i förordningen (1959:551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,
- 38) lag om ändring i förordningen (1959:552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,
- 39) lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967:198).

GUSTAF ADOLF

Lennart Geijer

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny delgivningslag och vissa ändringar i delgivningsbestämmelserna i 33 kap. rättegångsbalken (RB). Förslaget innebär att delgivningsförfarandet blir gemensamt för rättegång och förvaltningsförfarande.

Delgivningslagen avser inte att reglera *när* delgivning skall ske. I lagen ges endast föreskrifter om *hur* delgivningen skall verkställas i de fall då det föreskrivs i annan författning att delgivning skall äga rum.

Som huvudregel gäller att delgivning som skall ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet ombesörjs av myndigheten. Delgivningen skall i första hand ske genom att handlingen sänds med posten i vanligt brev eller lämnas med bud, varvid i båda fallen delgivningserkännande eller

mottagningsbevis begärs. Denna metod som kallas *ordinär delgivning* förutsätts komma att användas i det övervägande antalet fall.

I andra hand föreslås att myndigheten — dock med begränsning till vissa särskilt angivna verksamhetsområden — skall få använda en mera kvalificerad delgivningsmetod som benämns *särskild postdelgivning*. Den motsvarar det förfarande som nu förekommer enligt 33 kap. RB och delgivningskungörelsen och som kallas postdelgivning.

Kan delgivning inte ske på något av de sätt som har beskrivits nu, skall myndigheten anlita delgivningsformen *stämningmannadelgivning*. Den nya lagstiftningen innebär en nyhet i förhållande till gällande rätt såtillvida att särskilt förordnade stämningsmän skall anlitas i första hand och polispersonal först i andra hand.

Delgivningslagen innehåller också bestämmelser om s. k. *surrogatdelgivning*, varmed menas att handling överbringas till annan än den som ytterst söks för delgivning.

Vidare regleras hur delgivning skall verkställas när den som söks för delgivning saknar känt hemvist eller av annan anledning inte kan anträffas. Genom delgivningslagen regleras också enhetligt hur delgivning med obestämda personkretsar skall gå till. För dessa och andra fall då överbringande av handling inte kan ske anvisar lagen myndigheten ett förfarande som benämns *kungörelsedelgivning*. Vid kungörelsedelgivning hålls den handling som skall delges tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på annan bestämd plats. Meddelande om detta skall föras in i lämplig tidning. Om det i något fall anses uppenbart meningslöst att annonsera får meddelandet i stället anslås i myndighetens lokal. Tidningsannonseringen kan kompletteras genom att meddelande även anslås på kommuns anslagstavla.

När det gäller att delge personer som håller sig undan anvisar delgivningslagen förutom kungörelsedelgivning även en annan metod s. k. *spikning*.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

1) Förslag

till

Delgivningslag

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §

Skall i enlighet med föreskrift i lag eller annan författning delgivning ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet, verkställs delgivningen enligt denna lag.

Har beträffande delgivning i visst slag av mål eller ärenden i annan författning meddelats bestämmelser som avviker från denna lag, gäller dock de bestämmelserna. Även om så ej uttryckligen föreskrives i annan författning, skall 12—15 §§ icke tillämpas, om myndigheten finner att det på grund av målets eller ärendets beskaffenhet föreligger särskilda skäl mot att delgivning sker i den ordning som anges i dessa paragrafer.

2 §

Delgivning ombesörjes av myndigheten.

Begär part, sökande eller annan sakägare att själv få ombesörja delgivning, kan myndigheten medge detta, om det kan ske utan olägenhet. Myndigheten skall i sådant fall förelägga honom att inom viss tid komma in till myndigheten med bevis om delgivning. Har sådant bevis ej inkommit inom föreskriven tid, skall myndigheten själv utan dröjsmål ombesörja delgivningen.

3 §

Myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller med bud till den sökte, varvid som bevis att denne mottagit försändelsen begäres delgivningserkännande eller mottagningsbevis (*ordinär delgivning*).

Myndighet som Konungen bestämmer får ombesörja att handlingen lämnas till den sökte i särskild ordning genom postverkets försorg om det finns anledning antaga, att delgivningserkännande eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas eller ej kommer att erhållas i tid (*särskild postdelgivning*).

Kan delgivning ej ske enligt första eller andra stycket, skall myndigheten anlita stämningsman eller annan, vars intyg utgör fullt bevis om delgivning (*stämningsmannadelgivning*).

I fall som avses i 15 och 16 §§ får delgivning ske genom kungörelse (*kungörelsedelgivning*).

4 §

Om befordran av meddelande, som skall delges, genom telegraf, telefon eller på annat liknande sätt till den på vilken delgivningsuppdraget ankommer meddelas bestämmelser av Konungen.

5 §

Har den, med vilken delgivning skall ske, känt hemvist utom riket eller vistas han på ort utom riket, får delgivningen ske enligt lagen på den orten.

6 §

Vid delgivning överbringas handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia.

Är handling som skall delges av vidlyftig beskaffenhet eller är det av annan anledning ej lämpligt att handlingen mångfaldigas, får myndigheten besluta, att handlingen i stället skall hållas tillgänglig hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer. Meddelande därom och om den tid, under vilken handlingen hålles tillgänglig, delges den sökte.

Andra stycket gäller ej delgivning av stämningsansökan eller annan handling, varigenom talan anhängiggöres. I fråga om bilaga till sådan handling får andra stycket dock tillämpas.

Vem som skall sökas för delgivning

7 §

Skall delgivning ske med enskild person, överbringas handlingen till honom. Finns ställföreträdare för honom och är denne behörig att företräda honom i målet eller ärendet överbringas handlingen till ställföreträdaren. När anledning föreligger till det skall både ställföreträdaren och den företrädde sökas för delgivning.

8 §

Skall delgivning ske med staten, överbringas handlingen till den myndighet som skall bevaka statens talan i målet eller ärendet eller till länsstyrelsen i det län där den myndighet finns hos vilken målet eller ärendet är anhängigt.

9 §

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna får ske endast om denne sitter i boet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägarna. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10 §

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Saknas styrelse eller förvalta-

re men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

11 §

Har den med vilken delgivning skall ske ombud i målet eller ärendet, bör handling, som ombudet är behörigt att mottaga, överbringas till ombudet. Överbringas handlingen till huvudmannen, bör ombudet underrättas härom.

Om annat ej följer av fullmakt, är ombud behörigt att mottaga delgivning av inlagor, beslut och andra handlingar. Detta gäller dock ej handling som avser föreläggande för huvudmannen att infinna sig personligen eller att eljest personligen fullgöra något.

Har beträffande fullmakt i visst slag av mål eller ärenden i annan författning meddelats bestämmelser som avviker från andra stycket, gäller de bestämmelserna.

Delgivning genom att handling lämnas till annan än den sökte

12 §

Har enskild person som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

13 §

Har annan juridisk person än staten kontor, där förvaltningen föres och där någon som har rätt att taga emot delgivning för den juridiska personen vanligen har sitt arbete, men träffas han ej på kontoret under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där. Skall delgivning ske med kommun, får handlingen även eljest lämnas på kontor, där förvaltningen föres, om någon som äger mottaga delgivning för kommunen ej träffas på kontoret under vanlig arbetstid.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den juridiska personen under dess vanliga adress.

Har juridisk person kontor som avses i första stycket får delgivning med företrädare icke ske enligt 12 §.

14 §

Den till vilken handlingen lämnats enligt 12 eller 13 § skall tillse att handlingen kommer den sökta till handa så snart det kan ske. Han skall erinras därom, när handlingen lämnas till honom.

Kungörelsedelgivning m. m.

15 §

Saknar den som sökes för delgivning känt hemvist och kan det ej klarläggas var han uppehåller sig, sker delgivningen genom kungörelse.

. Har den sökta känt hemvist inom riket men träffas varken han eller någon som handlingen kan lämnas till enligt 12 § och kan det ej klarläggas var han uppehåller sig, får kungörelsedelgivning användas, om det finns anledning antaga att den sökta avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Myndigheten kan i stället besluta, att handlingen skall i slutet kuvert lämnas i den söktes hemvist eller, om detta ej kan ske, fästas på dörren till hans bostad.

16 §

Delgivning med en obestämd krets personer sker genom kungörelse. Kungörelsedelgivning får också användas, om ett stort antal personer skall delges och det skulle innebära större kostnad och besvär än som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med delgivningen att överbringa handlingen eller meddelande enligt 6 § andra stycket till envar av dem.

Företrädes delägare eller medlemmar som avses i 10 § ej av känd styrelse eller förvaltare och finns ej heller någon sammankallande, får kungörelsedelgivning användas, om delägarna eller medlemmarna är fler än tio.

17 §

Kungörelsedelgivning sker genom att handlingen hålles tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer, och genom att meddelande härom och om handlingens huvudsakliga innehåll införes i lämplig tidning inom sju dagar från beslut om kungörelsedelgivning. Är införande i tidning uppenbarligen meningslöst, får meddelandet i stället anslås i myndighetens lokal inom samma tid. Detta förfarande får också användas, om kungörelsedelgivning enligt 15 § ägt rum och därefter ny delgivning skall ske i samma mål eller ärende.

Meddelande som avses i första stycket bör även anslås på kommunens anslagstavla i den kommun som med hänsyn till ändamålet med delgivningen finnes lämplig, om det kan antagas att den som sökes för delgivning därigenom nås av meddelandet.

I fall som avses i 16 § sändes dessutom meddelande med posten till någon eller några av de personer som sökes för delgivning under deras vanliga adresser för att vara tillgängligt för alla dem som avses med delgivningen. Ingår statlig myndighet eller kommun bland dem som avses med delgivningen, skall sådant meddelande alltid sändas till myndigheten eller kommunen.

Övriga bestämmelser**18 §**

Vid delgivning får handling ej lämnas till någon som i samma mål eller ärende är motpart till den som skall delges handlingen.

19 §

Delgivning har skett genom att den som sökes för delgivning har mottagit handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som sökes för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits,

enligt 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrives där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 17 § på sjunde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.

20 §

Om föreläggande eller annat beslut meddelas vid förhandling, förhör eller annat sammanträde, anses delgivning därav ha skett med den som var närvarande, när beslutet meddelades. Myndigheten skall skyndsamt tillhandahålla utskrift av beslutet, om det begäres.

21 §

Har delgivning ej skett på sätt som sägs i denna lag, kan myndigheten förordna om ny delgivning. Den som i mål eller ärende vill framställa invändning om att delgivning med honom ej skett på behörigt sätt skall göra detta så snart det kan ske.

22 §

Bestämmelserna i denna lag om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § skall han påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.

23 §

För varje kommun skall finnas en eller flera stämningsmän. Stämningsman förordnas av länsstyrelsen. Det åligger länsstyrelsen att föra förteckning över stämningsmän inom länet.

24 §

Intyg av stämningsman gäller som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget. Samma vitsord tillkommer intyg av nämndeman, nota-

rius publicus, tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet, åklagare, polisman, utmättningsman och exekutiv tjänsteman som är underställd utmättningsman. Detsamma gäller intyg som utfärdas av tjänsteman vid postverket enligt bestämmelser som Konungen meddelar, och intyg som utfärdas enligt särskilda föreskrifter om anslag på kommunens anslagstavla.

Intyg att delgivning skett på utrikes ort skall gälla som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget, om intygsgivarens behörighet styrkes av tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet. Intyg om delgivning på utrikes ort gäller som fullt bevis även utan sådant bestyrkande som nyss nämnts, om detta följer av överenskommelse med främmande stat.

25 §

Part, sökande eller annan sakägare är ej skyldig att bekosta delgivning som sker genom myndighets försorg.

Skall annan än myndighet ombesörja delgivning, får han anlita stämningsman eller, om delgivningen skall ske på utrikes ort, påkalla biträde därmed i utrikesdepartementet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till bestämmelse som ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen. I fråga om bestämmelse som avser kallelse, föreläggande eller annan underrättelse äger lagen tillämpning, om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen framgår att delgivning bör ske.

Sådant förordnande att tills vidare vara stämningsman som meddelats före lagens ikraftträdande gäller till dess att länsstyrelsen bestämmer annat.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas i fråga om rättegångsbalken,
dels att 33 kap. 9—27 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 32 kap. 2 § och 33 kap. 4—8 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

32 KAP.

2 §.

Då kallelse till förhandling eller annat rättens beslut skall delgivas genom parts försorg, förelägge rätten parten viss tid, inom vilken del-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

givning sist skall hava skett och bevis därom skall hava inkommit till rätten.

Avser delgivningen stämning eller vade-, besvärs- eller revisionsinlaga och har ej, då rätten företager målet, till denna inkommit bevis, att delgivning skett inom föreskriven tid och på sätt i 33 kap. stadgas, samt ej heller motparten inställt sig eller avgivit svaromål, genmäle eller förklaring, vare partens talan förfallen; underrättelse härom skall intagas i rättens föreläggande. Inkommer i annat fall än nu sagts ej inom föreskriven tid bevis om delgivning, äge rätten förordna om ny delgivning.

Skall stämning eller vade-, besvärs- eller revisionsinlaga delgivas genom parts försorg och har ej, då rätten företager målet, till denna inkommit bevis, att delgivning skett inom föreskriven tid och på föreskrivet sätt, samt ej heller motparten inställt sig eller avgivit svaromål, genmäle eller förklaring, vare partens talan förfallen. Underrättelse härom skall intagas i rättens föreläggande om delgivningen.

33 KAP.

4 §.¹

Om delgivning i allmänhet är särskilt stadgat.

5 §.

Tredskodom delgives genom rättens försorg endast om den innebär att intecknad fordran fastställs till betalning ur fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt, om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller om part åtnjutit fri rättegång.

6 §.

Vad i 5, 12 och 15 §§ delgivningslagen (1970: 000) är stadgat gälle ej delgivning av stämning i brottmål.

Stämning i tvistemål må ej delgivas enligt 12 § delgivningslagen med mindre anledning förekommer att den sökta avvikit eller eljest håller sig undan.

7 §.

Har någon hos nedre justitierevisionen skriftligen anmält ombud, som äger för honom mottaga stämning eller annan handling, må i den omfattning anmälan avser delgivning ske med ombudet.

Anmälan må göras endast av den som, då anmälan sker, äger hemvist inom riket och skall avse viss tid ej överstigande tre år. Såsom ombud må endast den anmälas, som äger hemvist inom riket. Vid anmälan skall ombudets postadress uppgivas. Sker ändring däri, skall anmälan därom göras.

Är någon enligt denna paragraf berättigad att mottaga delgivning för annan, äge vad i 5 och 15 §§ delgivningslagen är stadgat icke tillämpning å delgivning med denne, med mindre delgivning med ombudet enligt 7 eller 12 § delgivningslagen ej kan ske.

¹ Senaste lydelse 1949: 247.

8 §.

Har part, som saknar hemvist inom riket, ej hos rätten uppgivit ombud, som äger att för parten mottaga delgivning i målet, förelägge rätten honom, då han första gången för talan, att för sig ställa sådant ombud och göra anmälan därom hos rätten. Underlåter han det, må delgivning med honom ske genom att handlingen med posten sändes till honom under hans senaste kända adress.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

3) Förslag

till

Lag

om ändring i ärvdabalken

Härigenom förordnas, att 16 kap. 5 § och 25 kap. 4 § ärvdabalken skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

16 KAP.

5 §.

Undandrager sig arvinge eller testamentstagare att giva tillkänna huruvida han vill göra anspråk på arv eller på rätt enligt testamentet, äger rätten förelägga honom att göra sin rätt gällande inom sex månader från det föreläggandet *blev* honom tillställt i huvudskrift eller besannad avskrift.

Undandrager sig arvinge eller testamentstagare att giva tillkänna huruvida han vill göra anspråk på arv eller på rätt enligt testamentet, äger rätten förelägga honom att göra sin rätt gällande inom sex månader från det föreläggandet *delgavs* honom. *Delgivning får ej ske enligt 12—15 §§ delgivningslagen (1970:000).*

Sådant föreläggande — — — — — sin rätt.

25 KAP.

4 §.

Är sådan — — — — — rätten tillkänna.

Genom rättens försorg skall kunskörelsen ofördröjligen införas i allmänna tidningarna och *tidning* inom orten, *så ock avsändas till pastorsämbetet i den församling, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, för uppläsande i kyrkan så snart ske kan.*

Genom rättens försorg skall kunskörelsen ofördröjligen införas i allmänna tidningarna och *i en eller flera tidningar* inom orten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

4) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Virke och stråfoder, som enligt denna lag dömas förbrutna, skola av åklagaren säljas i den ordning, som om utmäta lösören stadgas. Begär, innan frågan om förverkande slutligen prövats, ägaren av virke eller stråfoder, som tagits i beslag, att försäljning därav skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets eller stråfodrets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli va större än skäligt är, förordne överexekutor, att godset skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall godsets ägare, om han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg *bevisligen underrättas* om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande godsets mängd och beskaffenhet.

Virke och stråfoder, som enligt denna lag dömas förbrutna, skola av åklagaren säljas i den ordning, som om utmäta lösören stadgas. Begär, innan frågan om förverkande slutligen prövats, ägaren av virke eller stråfoder, som tagits i beslag, att försäljning därav skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets eller stråfodrets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli va större än skäligt är, förordne överexekutor, att godset skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall godsets ägare, om han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg *delgivas underrättelse* om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande godsets mängd och beskaffenhet.

Säljes i — — — — — motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

5) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom

Härigenom förordnas, att 2 kap. 38 § och 3 kap. 8 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 KAP.

38 §.¹

Uppsägning av arrendeavtal skall ske skriftligen eller med vittnen, där ej skriftligt erkännande om uppsägningen lämnas.

Vad i 11 kap. 11—19 §§ rättegångsbalken stadgas angående stämning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om uppsägning. Är någon satt att å jordägarens vägnar uppbära arrende, vare uppsägning, som hos honom sker, lika gill, som hade den skett hos jordägaren själv.

Träffas ej den, vilken för uppsägning sökes, i sitt hemvist, varde uppsägningen i rekommenderat brev under hans vanliga adress avlämnad å posten samt skriftlig underrättelse om uppsägningen meddelad hans husfolk, om sådant finnes; skolande uppsägningen anses hava skett, när vad sålunda föreskrivits blivit fullgjort.

Har jordägare — — — — — allmänna tidningarna.
Stämning, däri — — — — — icke iakttagits.

3 KAP.

8 §.²

Uppsägning skall vara skriftlig, om hyresförhållandet varat längre

Uppsägning av arrendeavtal skall ske skriftligen eller med vittnen, där ej skriftligt erkännande om uppsägningen lämnas. *Är någon satt att å jordägarens vägnar uppbära arrende, vare uppsägning, som hos honom sker, lika gill, som hade den skett hos jordägaren själv.*

Skriftlig uppsägning skall delgivas den som sökes för uppsägning, dock utan tillämpning av 12—15 §§ delgivningslagen (1970: 000).

Träffas ej den som sökes i sitt hemvist, varde uppsägningen i rekommenderat brev under hans vanliga adress avlämnad å posten samt skriftlig underrättelse om uppsägningen meddelad hans husfolk, om sådant finnes; skolande uppsägningen anses hava skett, när vad sålunda föreskrivits blivit fullgjort.

Uppsägning skall vara skriftlig, om hyresförhållandet varat längre

¹ Senaste lydelse 1939: 364.² Senaste lydelse 1968: 346.

(Nuvarande lydelse)

än nio månader i följd vid den tidpunkt till vilken uppsägningen sker. Uppsägningen behöver dock ej vara skriftlig, om hyresgästen lämnar skriftligt erkännande om uppsägningen.

Bestämmelserna i 33 kap. 16—19 §§ rättegångsbalken om delgivning äger motsvarande tillämpning i fråga om uppsägning. Uppsägning får ske hos den som är behörig att mottaga hyra på hyresvärdens vägnar.

Träffas ej den som sökes för uppsägning i sitt hemvist, får uppsägningen sändas i rekommenderat brev under hans vanliga adress. Ett exemplar av uppsägningen skall dessutom lämnas antingen i den söktes bostad till vuxen medlem i det hushåll som han tillhör eller, om han driver rörelse med fast kontor, på kontoret till någon som är anställd där. Påträffas icke någon som nu angivits, skall uppsägningen i stället läggas i den söktes postlåda, om sådan finns. Uppsägning har skett när vad nu angivits blivit fullgjort.

Har hyresvärd — — — — — Post- och Inrikes Tidningar.
Stämningsansökan med — — — — — behörig ordning.

(Föreslagen lydelse)

än nio månader i följd vid den tidpunkt till vilken uppsägningen sker. Uppsägningen behöver dock ej vara skriftlig, om hyresgästen lämnar skriftligt erkännande om uppsägningen. *Uppsägning får ske hos den som är behörig att mottaga hyra på hyresvärdens vägnar.*

*Skriftlig uppsägning skall delgiv-
vas den som sökes för uppsägning,
dock utan tillämpning av 12—15 §§
delgivningslagen (1970: 000).*

Träffas ej den som sökes i sitt hemvist, får uppsägningen sändas i rekommenderat brev under hans vanliga adress. Ett exemplar av uppsägningen skall dessutom lämnas antingen i den söktes bostad till vuxen medlem i det hushåll som han tillhör eller, om han driver rörelse med fast kontor, på kontoret till någon som är anställd där. Påträffas icke någon som nu angivits, skall uppsägningen i stället läggas i den söktes postlåda, om sådan finns. Uppsägning har skett när vad nu angivits blivit fullgjort.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

6) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1968:349) om hyresnämnder**

Härigenom förordnas, att 19 § lagen (1968: 349) om hyresnämnder skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***19 §.**

Inlaga, kallelse, föreläggande, beslut eller annan handling, som enligt bestämmelse i denna lag eller eljest skall tillställas part, *delges honom genom hyresnämndens försorg. Begär part att själv få ombesörja delgivning, får det dock anförtros honom, om det kan ske utan olägenhet.*

Delgivning genom nämndens försorg sker i enlighet med vad som gäller om delgivning i mål och ärenden vid domstol. Om beslut är sådant som avses i 15 § andra stycket, skall dock beslutet delges part som beslutet gått emot, på samma sätt som stämning i tvistemål.

Skall inlaga, kallelse, föreläggande, beslut eller annan handling enligt bestämmelse i denna lag eller eljest tillställas part, sker det genom delgivning.

Om beslut är sådant som avses i 15 § andra stycket, skall beslutet delges part som beslutet gått emot, på samma sätt som stämning i tvistemål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

7) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1925:334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare
att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1925:334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*6 §.¹

Har ansökan — — — — — eller orten.

I fråga om kungörelse angående förrättningen, jordägarens och nyttjanderättshavarens kallande till densamma ävensom andra underrättelser om förrättningen skola de i 3 kap. 1 § första, andra och tredje styckena samt 2 § av lagen om delning av jord å landet meddelade stadgandena äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande att kungörelsen städse skall införas i ortstidning och att den skall innehålla, att de, vilkas rätt är beroende av förrättningen, äga att därvid tillstädeskomma och bevaka sin rätt. Rörers ansökan mark som ingår i stadsplan eller byggnadsplan, skall kallelsen jämväl tillställas byggnadsnämnden eller sakkunnig enligt 101 § byggnadsstadgan. Rörers ansökan mark, som är samfälld för flera fastigheter med skilda ägare, och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan, som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställes någon, som äger

I fråga om kungörelse angående förrättningen, jordägarens och nyttjanderättshavarens kallande till densamma ävensom andra underrättelser om förrättningen skola de i 3 kap. 1 § första, andra och tredje styckena samt 2 § av lagen om delning av jord å landet meddelade stadgandena äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande att kungörelsen städse skall införas i ortstidning och att den skall innehålla, att de, vilkas rätt är beroende av förrättningen, äga att därvid tillstädeskomma och bevaka sin rätt. Rörers ansökan mark som ingår i stadsplan eller byggnadsplan, skall kallelsen jämväl tillställas byggnadsnämnden eller sakkunnig enligt 101 § byggnadsstadgan. Rörers ansökan mark, som är samfälld för flera fastigheter med skilda ägare, må 10 § eller 16 § andra stycket och 17 § delgivningslagen (1970:000) tillämpas vid kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, oavsett att nämnda lag ej är tillämplig i övrigt.

¹ Senaste lydelse 1950:212.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

behörighet härtill, eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfällad för flera än tio fastigheter med skilda ägare må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig; därjämte skall underrättelse om förrättningen, såframt fastighet, som står under allmän myndighets vård och inseende, har del i samfälligheten, tillställas Konungens Befallningshavande samt, där stad, köping eller municipalsamhälle är delägare däri, översändas till den person eller myndighet, på vilken det ankommer att sammankalla dem, som i avseende å talans utförande hava att för menigheten besluta. Delgives kallelse på sätt, som sist nämnts, skall uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts intagas i kungörelsen om förrättningen, och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Besväras marken — — — — — allmänna tidningarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

8) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1933:269) om ägofred

Härigenom förordnas, att 25, 31, 44 och 52 §§ lagen (1933: 269) om ägofred skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

25 §.

I fråga — — — — — och länsstyrelsen.

Är uppenbart, vilka äro sakägare, må, utan hinder av att kallelse och kungörelse ej verkställts i den ord-

Är uppenbart, vilka äro sakägare, må, utan hinder av att kallelse och kungörelse ej verkställts i den ord-

(Nuvarande lydelse)

ning, som i första stycket avses, förrättningen företagas, där samtliga sakägare infinna sig eller *av förrättningsmannen blivit* minst fjorton dagar *föret* bevisligen kallade till förrättningen.

(Föreslagen lydelse)

ning, som i första stycket avses, förrättningen företagas, där samtliga sakägare infinna sig *till förrättningen* eller *delgivning av kallelse å sakägarna skett* minst fjorton dagar *före* förrättningen.

31 §.¹

Är sakägare — — — — — övriga sakägare.

Äro sakägarna å någon sida flera än tio, skall i avseende å delgivning med dem vad i rättegångsbalken stadgas om delgivning med byalag äga motsvarande tillämpning.

44 §.

Sakägares rätt att deltaga i handhavandet av samfällighetens angelägenheter utövas å sammanträde, därvid envar av sakägarna äger rösträtt efter det andelstal, som är bestämmande för hans delaktighet i kostnaderna för det arbete, som åligger samfälligheten. Kallelse till sammanträde skall, där ej i gällande stadgar annorlunda bestämts, antingen *skriftligen* delgivas samtliga sakägare minst en vecka före sammanträdet eller ock minst fjorton dagar därförut *kungöras såväl i kyrkan för den eller de församlingar, där stängslet eller betesmarken är, som ock i minst en av ortens tidningar.* Beträffande sådant sammanträde skall i övrigt vad i 3 kap. 22 § vattenlagen är föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Sakägares rätt att deltaga i handhavandet av samfällighetens angelägenheter utövas å sammanträde, därvid envar av sakägarna äger rösträtt efter det andelstal, som är bestämmande för hans delaktighet i kostnaderna för det arbete, som åligger samfälligheten. Kallelse till sammanträde skall, där ej i gällande stadgar annorlunda bestämts, antingen delgivas samtliga sakägare minst en vecka före sammanträdet eller ock minst fjorton dagar därförut *anslås på kommunens anslagstavla i den eller de kommuner, där stängslet eller betesmarken är, och införs i minst en av ortens tidningar.* Beträffande sådant sammanträde skall i övrigt vad i 3 kap. 22 § vattenlagen är föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

52 §.

Finner någon å sina ägor annans hemdjur, som dit olovligen inkommit, äge han intaga djuret. Dock vare han pliktig att om intagningen genast underrätta djurets ägare eller, om han är frånvarande, den som är satt i hans ställe. Är ägaren ej känd, *ålligge* intagaren att ofördröjligen låta *kungöra* intagningen i kyrkan för den församling, där intagningen

Finner någon å sina ägor annans hemdjur, som dit olovligen inkommit, äge han intaga djuret. Dock vare han pliktig att om intagningen genast underrätta djurets ägare eller, om han är frånvarande, den som är satt i hans ställe. Är ägaren ej känd, *skall* intagaren ofördröjligen låta *anslå kungörelse om* intagningen på *kommunens anslagstavla i den kom-*

¹ Senaste lydelse 1946:837.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

skett, samt i en å orten spridd tidning.

mun, där intagningen skett, samt införa meddelande om intagningen i en å orten spridd tidning.

Den, som — — — — — nyttja djuret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

9) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar**

Härigenom förordnas, att 24 § lagen (1952:166) om häradsallmänningar skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

24 §.

Allmäningsstyrelse äge — — — — — företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelseledamot att för delägarna mottaga delgivning skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen — — — — — å stämman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

10) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna**

Härigenom förordnas, att 23 § lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

23 §.

Allmäningsstyrelse, ekonominämnd — — — företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelse- eller nämndledamot att för delägarna mottaga delgivning i angelägen-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

heter rörande egendom som styrelsen eller nämnden förvaltar skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen — — — — — å stämman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

11) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 31 och 41 §§ lagen (1950: 596) om rätt till fiske skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

31 §.

Kan överenskommelse ej träffas eller fullgöres ej åtagande i överenskommelse, skall fiskeritjänstemannen anmäla förhållandet till länsstyrelsen och därvid angiva vilka föreskrifter rörande fiskets bedrivande som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpande av vanskötseln. Då sådan anmälan skett, skall länsstyrelsen därom underrätta sakägare som sägs i 30 § med föreläggande av viss tid, inom vilken yttrande i ärendet må avgivas. Underrättelsen skall delgivas sakägare på sätt om delgivning i rättegång är stadgat.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpande av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst om-

Kan överenskommelse ej träffas eller fullgöres ej åtagande i överenskommelse, skall fiskeritjänstemannen anmäla förhållandet till länsstyrelsen och därvid angiva vilka föreskrifter rörande fiskets bedrivande som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpande av vanskötseln. Då sådan anmälan skett, skall länsstyrelsen därom underrätta sakägare som sägs i 30 § med föreläggande av viss tid, inom vilken yttrande i ärendet må avgivas. Underrättelsen skall delgivas sakägare.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpande av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst om-

(Nuvarande lydelse)

råde, under viss årstid eller efter visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut *kungjorts* i den ordning 41 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

Beslut om — — — — — därtill äro.

(Föreslagen lydelse)

råde, under viss årstid eller efter visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut *delgivits* i den ordning 41 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

41 §.¹

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, skall *beslutet kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt tillika anslås i länsstyrelsens lokal och på statsverkets bekostnad tillkännagivas i länskungörelserna ävensom i en eller flera tidningar inom orten; delgivning skall anses hava skett den dag då kungörandet i kyrka ägde rum.*

Är någon — — — — — sådant beslut.

Beslut, som — — — — — omedelbar efterrättelse.

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, skall *delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

12) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1960:130) om fiskevårdsområden

Härigenom förordnas, att 18 § lagen (1960:130) om fiskevårdsområden skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)*18 §.²

Förrättningsmannen skall — — — — — till detta.

Varje delägare med känt hemvist inom riket skall delgivas kallelsen. *I fråga om delgivningen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrives i rättegångsbalken om delgivning av*

(Föreslagen lydelse)

Varje delägare med känt hemvist inom riket skall delgivas kallelsen. Träffas ej delägaren eller någon till vilken kallelsen må överlämnas och kan ej heller upplysning vinnas var

¹ Senaste lydelse 1955:42.

² Senaste lydelse 1969:337.

(Nuvarande lydelse)

annan handling än stämning. Träffas ej delägaren eller någon till vilken kallelsen må överlämnas och kan ej heller upplysning vinnas var delägaren uppehåller sig, är det såvitt avser honom tillräckligt att kungörelse om sammanträdet sker såsom angives i 31 §. Delägare med känt hemvist utom riket skall tillställas kallelsen med posten. Om delägares hemvist ej är känt eller det kan antagas att ytterligare delägare finnes utöver dem som äro kända, skall kungörelse om sammanträdet ske på sätt nyss sagts.

Kallelse till — — — — — ordning utlysts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

(Föreslagen lydelse)

delägaren uppehåller sig, är det såvitt avser honom tillräckligt att kungörelse om sammanträdet sker såsom angives i 31 §. Delägare med känt hemvist utom riket skall tillställas kallelsen med posten. Om delägares hemvist ej är känt eller det kan antagas att ytterligare delägare finnes utöver dem som äro kända, skall kungörelse om sammanträdet ske på sätt nyss sagts.

13) Förslag

till

Lag

om ändring i vattenlagen (1918:523)

Härigenom förordnas, att 3 kap. 18 § och 10 kap. 38 och 65 §§ vattenlagen (1918: 523) skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

3 KAP.

18 §.

Styrelsen för — — — — — företräda deltagarna.

Angående befogenhet för styrelseledamot att mottaga stämning i mål, som rör företaget, så ock annat meddelande i fråga om företaget skall vad i 11 kap. 15 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

10 KAP.

38 §.¹

Efter samråd — — — — — ortens tidningar.

Är företaget av mindre omfattning och berör det uppenbarligen förutom sökanden allenast viss eller

Är företaget av mindre omfattning och berör det uppenbarligen förutom sökanden allenast viss eller

¹ Senaste lydelse 1961:543.

(Nuvarande lydelse)

vissa sakägare, vare kungörelse, som nu sagts, icke erforderlig; dock skall underrättelse om tid och ställe för sammanträdet sist å åttonde dagen förut delgivas sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning.

I kungörelse — — — — — ersättning därför.

(Föreslagen lydelse)

vissa sakägare, vare kungörelse, som nu sagts, icke erforderlig; dock skall underrättelse om tid och ställe för sammanträdet sist å åttonde dagen förut delgivas sådan sakägare.

65 §.¹

Förrättningen skall — — — — — och avslutas.

Varder nytt sammanträde av nöden, skall besked om tiden och stället därför meddelas innan sammanträdet avslutas. Kan till följd av laga hinder tiden för sammanträdet ej genast utsättas eller sammanträde ej å utsatt tid hållas, skall om tiden och stället för det nya sammanträdet utfärdas kungörelse i den ordning, som i 38 § sägs, eller ock sist å åttonde dagen förut i den för stämning stadgade ordning samtliga sakägare kallas till sammanträdet. Ett exemplar av kungörelsen skall, då enligt 39 § föreskrift meddelats om handlingars tillhandahållande, ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att där om utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett

Varder nytt sammanträde av nöden, skall besked om tiden och stället därför meddelas innan sammanträdet avslutas. Kan till följd av laga hinder tiden för sammanträdet ej genast utsättas eller sammanträde ej å utsatt tid hållas, skall kungörelse om tiden och stället för det nya sammanträdet utfärdas i den ordning, som i 38 § sägs, eller ock kallelse till sammanträdet delgivas samtliga sakägare sist å åttonde dagen förut. Ett exemplar av kungörelsen skall, då enligt 39 § föreskrift meddelats om handlingars tillhandahållande, ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att där om utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett

¹ Senaste lydelse 1961:543.

(Nuvarande lydelse)

exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare *i den för stämning stadgade ordning* kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

Har sammanträde ej på sätt ovan sagts tillkännagivits, vare dock sådant tillkännagivande ej av nöden, där alla sakägare komma tillstådes eller de uteblivna *i den för stämning stadgade ordning* sist å åttonde dagen förut *kallats till sammanträdet*.

(Föreslagen lydelse)

exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare *delgives kallelse* till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

Har sammanträde ej på sätt ovan sagts tillkännagivits, vare dock sådant tillkännagivande ej av nöden, där alla sakägare komma tillstådes eller de uteblivna *delgivits kallelse till sammanträdet* sist å åttonde dagen förut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

14) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled**

Härigenom förordnas, att 46 § lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***46 §.**

Angående befogenhet för styrelseledamot att för föreningen mottaga stämning är stadgat i rättegångsbalken; och skall vad i sådant avseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgivas föreningen.

Vill styrelsen — — — — — å stämman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

15) Förslag

till

Lag

**om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören,
som köparen låter i säljarens vård kvarbliva**

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 4 §§ förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***1 §.¹**

Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprättade skriftlig avhandling om köpet, med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift, och låte sedermera från predikstolen i kyrkan uti den församling, där säljaren bor, å nästa söndag, då gudstjänst därstädes hålles, om samma avhandling uppläsa kungörelse, upptagande säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp, över vilket uppläsande bevis bör tecknas å handlingen; varefter denna bör, om egendomen finnes i stad med rådhusrätt, inom åtta dagar efter kungörandet uppvisas inför rådhusrätten för att i dess protokoll intagas samt, om egendomen finnes å annan ort än nu sagts, ej allenast inom berörda tid för landsfiskalen i orten eller, där stadsfogde finnes, för stadsfogden uppvisas och i bestyrkt avskrift honom tillställas, utan ock senast inom en månad efter kungörandet inför häradsrätten till intagande i dess protokoll företes.

Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprättade skriftlig avhandling om köpet med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift. Han skall inom en vecka därefter i tidning med spridning inom den ort, där säljaren bor, låta införa kungörelse om avhandlingen med uppgift om säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp. Avhandlingen jämte bevis om att kungörelsen införts i tidning skall dels inom åtta dagar från den dag då kungörelsen skedde uppvisas för kronofogdemyndigheten i den ort där egendomen finnes, och i bestyrkt avskrift tillställas myndigheten, dels inom en månad från samma dag företes inför tingsrätten i orten till intagande i dess protokoll.

¹ Senaste lydelse 1947:470.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.¹

Rådhus- och häradsrätter böra genast hos sig, till allmänhetens kännedom, angående uppvisade och inprotokollerade köpeavhandlingar, offentligen anslå kungörelser av enahanda innehåll, som ovan nämnt är.

Tingsrätt bör genast hos sig, till allmänhetens kännedom, angående uppvisade och inprotokollerade köpeavhandlingar, offentligen anslå kungörelser av enahanda innehåll, som ovan nämnt är.

4 §.²

Utan hinder därav, att med köpeavhandling om lös egendom blivit så förfaret, som här ovan sagt är, äge domaren efter omständigheterna pröva avhandlingens giltighet.

Utan hinder därav, att med köpeavhandling om lös egendom blivit så förfaret, som här ovan sagt är, äge rätten efter omständigheterna pröva avhandlingens giltighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Har kungörande i kyrka om lösöreköp skett före lagens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser beträffande det köpet.

16) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1895:64) om handelsbolag och enkla bolag

Härigenom förordnas, att 17 § lagen (1895:64) om handelsbolag och enkla bolag³ skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

17) Förslag

till

Lag

om ändring i konkurslagen (1921:225)

Härigenom förordnas, att 12, 17 och 123 §§ konkurslagen (1921:225) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)⁴

(Föreslagen lydelse)

12 §.⁵

Upptages borgenärs — — — — delgivas gäldenären.

I fråga om delgivning av konkursansökning äge vad om delgivning av stämning i tvistemål är stadgat mot-

I fråga om delgivning av konkursansökning äge vad om delgivning av stämning i tvistemål är stadgat mot-

¹ Senaste lydelse 1947: 470.² Senaste lydelse 1946: 840.³ Senaste lydelse av 17 § 1910: 88.⁴ Med nuvarande lydelse avses beträffande 12 § den lydelse som har föreslagits i prop. 1969: 119.⁵ Senaste lydelse 1960: 162.

(Nuvarande lydelse)

svarande tillämpning. Delgivning på sätt i 33 kap. 12 § första stycket rättegångsbalken är föreskrivet må ske även då gäldenären vistas å känd ort utom riket och delgivning eljest ej kan med laga verkan ske här i riket samt konkursdomaren med hänsyn till ortens avlägsenhet eller andra omständigheter finner det icke skäligen böra krävas, att delgivningen verkställas utom riket. Delgivning skall verkställas så skyndsamt omständigheterna medgiva.

Sker delgivning på sätt i 33 kap. 12 § rättegångsbalken föreskrives, skall konkursdomaren tillse, att gäldenärens egendom varder satt under säker vård; kostnaden härför skall gäldas av borgenären.

17 §.¹

Nu är konkursansökning gjord av borgenär, och dör gäldenären, utan att han den medgivit; har ej målet hänskjutits till rätten, varde dödsboet förelagt att till konkursdomaren inkomma med förklaring över ansökningen inom fjorton dagar från delfåendet. Medgiva, i fall då dödsbo ej står under förvaltning av boutredningsman, ej samtliga dödsbodelägare ansökningen och skall förtydensamma prövas av rätten, varde, där någon dödsbodelägars vistelseort är okänd eller dödsbodelägare uppehåller sig å avlägsen utrikes ort, sådan delägare särskilt kallad på sätt i 33 kap. 12 § första stycket rättegångsbalken sägs. Är målet, då gäldenären dör, redan hänskjutet till rätten, varde dödsboet kallat att inför rätten yttra sig över ansökningen, och gälle beträffande frånvarande delägars kallande vad nyss sagts. Söker borgenär, att avliden gäldenärs bo skall avträdas till konkurs, skall i fråga om ansökningens delgivning med dödsboet och delägars kallande till rätten tillämpas vad i första och andra punkterna föreskrivits.

(Föreslagen lydelse)

svarande tillämpning. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen (1970:000) må ske även då gäldenären vistas å känd ort utom riket och delgivning eljest ej kan med laga verkan ske här i riket samt konkursdomaren med hänsyn till ortens avlägsenhet eller andra omständigheter finner det icke skäligen böra krävas, att delgivningen verkställas utom riket. Delgivning skall verkställas så skyndsamt omständigheterna medgiva.

Sker delgivning enligt 15 § delgivningslagen, skall konkursdomaren tillse, att gäldenärens egendom varder satt under säker vård; kostnaden härför skall gäldas av borgenären.

Nu är konkursansökning gjord av borgenär, och dör gäldenären, utan att han den medgivit; har ej målet hänskjutits till rätten, varde dödsboet förelagt att till konkursdomaren inkomma med förklaring över ansökningen inom fjorton dagar från delfåendet. Medgiva, i fall då dödsbo ej står under förvaltning av boutredningsman, ej samtliga dödsbodelägare ansökningen och skall förtydensamma prövas av rätten, varde, där någon dödsbodelägars vistelseort är okänd eller dödsbodelägare uppehåller sig å avlägsen utrikes ort, sådan delägare särskilt kallad enligt 15 § första stycket delgivningslagen. Är målet, då gäldenären dör, redan hänskjutet till rätten, varde dödsboet kallat att inför rätten yttra sig över ansökningen, och gälle beträffande frånvarande delägars kallande vad nyss sagts. Söker borgenär, att avliden gäldenärs bo skall avträdas till konkurs, skall i fråga om ansökningens delgivning med dödsboet och delägars kallande till rätten tillämpas vad i första och andra punkterna föreskrivits.

¹ Senaste lydelse 1960:162.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

123 §.¹

Borgenär, som — — — — — i konkursen.

Borgenär, varom i första stycket förmäles, vare, där det äskas, pliktig att fästa sin fordran med sådan ed, som i 116 § sägs. Å edgången skola föreskrifterna i 116—119 §§ äga motsvarande tillämpning; dock skall beträffande tiden för edgångsyrkandes framställande gälla, att det må väckas intill dess borgenären uppburit betalning för sin fordran, och må delgivning av edgångsföreläggande ej ske *på sätt i 33 kap. 12 § rättegångsbalken föreskrives*. Edgångsyrkandet vare förfallet, där ej underrättelse, som i 118 § första stycket sägs, eller annat bevis, att edgångsföreläggande meddelats, kommit rättens ombudsman tillhanda innan kungörelse om framläggande av slututdelningsförslag utfärdats.

Borgenär, varom i första stycket förmäles, vare, där det äskas, pliktig att fästa sin fordran med sådan ed, som i 116 § sägs. Å edgången skola föreskrifterna i 116—119 §§ äga motsvarande tillämpning; dock skall beträffande tiden för edgångsyrkandes framställande gälla, att det må väckas intill dess borgenären uppburit betalning för sin fordran, och må delgivning av edgångsföreläggande ej ske *enligt 15 § delgivningslagen*. Edgångsyrkandet vare förfallet, där ej underrättelse, som i 118 § första stycket sägs, eller annat bevis, att edgångsföreläggande meddelats, kommit rättens ombudsman tillhanda innan kungörelse om framläggande av slututdelningsförslag utfärdats.

Försummar borgenären — — — — — 6 kap. stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

18) Förslag

till ,

Lag

om ändring i utsökningslagen (1877:31 s. 1)

Härigenom förordnas i fråga om utsökningslagen (1877:31 s. 1),
dels att 12 och 215 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 195 a §, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.²

Närmare föreskrifter — — — — — av Konungen.

När underrättelse eller annan handling skall tillställas någon genom överexekutors eller utmätningsmans försorg och särskild ordning därför ej är föreskriven i lag, må det, om Konungen så bestämmer, ske ge-

¹ Senaste lydelse 1946:809.² Senaste lydelse 1963:255.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

nom delgivning på sätt i rättegångsbalken är stadgat.

195 a §.

Ansökan enligt 195 § skall jämte föreläggande för motparten att yttra sig delgivas denne på sätt som är föreskrivet för stämning i tvistemål. Delgivning sker genom överexekutors försorg, om sökanden ej hellre vill ombesörja delgivningen själv.

Föreläggande som överexekutor i annat fall meddelar part enligt detta kapitel sändes med posten.

215 §.¹

Skall besvärstid räknas från erhållen del av beslutet, skall genom den vinnandes försorg beslutet delgivas vederparten på sätt i rättegångsbalken är om delgivning stadgat. Skall delgivning ske enligt 33 kap. 12 § nämnda balk, ankomme på överexekutor att på begäran förordna därom; och skall vad i sagda paragraf stadgas om rätten gälla överexekutor.

Skall besvärstid räknas från erhållen del av beslutet, delgives beslutet motparten genom den vinnandes försorg. Skall delgivning ske enligt 15—17 §§ delgivningslagen (1970: 000), ankomme på överexekutor att på begäran förordna därom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

¹ Senaste lydelse 1946:814.

19) Förslag
till
Lag
om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)

Härigenom förordnas, att 24 § lagsökningslagen (1946: 808) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

24 §.

Om delgivning med gäldenären av ansökningshandlingarna jämte föreläggande som avses i 22 eller 23 § äge vad i 5 § är stadgat *om delgivning av lagsökningshandlingar* motsvarande tillämpning. Ej må delgivning äga rum utom riket och ej heller på sätt i 33 kap. 12 § rättegångsbalken sägs.

Om delgivning med gäldenären av ansökningshandlingarna jämte föreläggande som avses i 22 eller 23 § äge vad i 5 § är stadgat motsvarande tillämpning. Ej må delgivning äga rum utom riket och ej heller enligt 15 § delgivningslagen (1970: 000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

20) Förslag
till
Lag
om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom förordnas, att 4 § lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare skall ha nedan angivna lydelse.

4 §.

Beslut att ej tala å brott skall på lämpligt sätt *delgivas* den underåriga.

Beslut att ej tala å brott skall på lämpligt sätt *tillkännagivas för* den underåriga.

Underrättelse om — — — — tillställas denna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

21) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 17 § lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

17 §.¹

Angår fråga — — — — — än böter.

Är i fall, som avses i första stycket, fråga om förverkande av egendom, som tagits i beslag, och är ägaren ej känd eller har han eller annan, mot vilken talan föres, icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, äge rätten utfärda stämning å honom att å tid och ställe, som angivas i stämningen, komma tillstådes vid rätten för att svara i målet vid påföljd, att egendomen eljest må förklaras förverkad. Stämningen skall kungöras på sätt i 33 kap. 12 § nya rättegångsbalken sägs; uppgår värdet av beslagtagen egendom uppenbart ej till etthundra kronor, erfordras ej att meddelande införes i tidning. Uteblir svaranden, skall egendomen förklaras förverkad, om ej av omständigheterna framgår, att talan därom är ogrundad.

Är i fall, som avses i första stycket, fråga om förverkande av egendom, som tagits i beslag, och är ägaren ej känd eller har han eller annan, mot vilken talan föres, icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, äge rätten utfärda stämning å honom att å tid och ställe, som angivas i stämningen, komma tillstådes vid rätten för att svara i målet vid påföljd, att egendomen eljest må förklaras förverkad. Stämningen skall utan hinder av 33 kap. 6 § första stycket nya rättegångsbalken delgivas genom kungörelsedelgivning. Uppgår värdet av beslagtagen egendom uppenbart ej till etthundra kronor, får delgivning ske genom att stämningen anslås på rättens kansli. Uteblir svaranden, skall egendomen förklaras förverkad, om ej av omständigheterna framgår, att talan därom är ogrundad.

Hava i — — — — — de gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

¹ Senaste lydelse 1964: 546.

22) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1957:132) med särskilda bestämmelser angående
domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.**

Härigenom förordnas, att 15 § lagen (1957:132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***15 §.**

Delgivning med den som fullgör tjänstgöring vid krigsmakten skall ske genom militär myndighets försorg. Intyg av sådan myndighet skall gälla såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd som intyget innehåller. Avser delgivning stämning eller kallelse att eljest infinna sig vid domstol, skall intyget tillika innehålla uppgift, huruvida den kallade på grund av sin tjänstgöring är hindrad att inställa sig. Har delgivning verkställts annorledes än genom militär myndighet, vare den gällande; dock må delgivning ej ske på sätt i 33 kap. 8 eller 12 § rättegångsbalken sägs.

Delgivning med den som fullgör tjänstgöring vid krigsmakten skall ske genom militär myndighets försorg. Intyg av sådan myndighet skall gälla såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd som intyget innehåller. Avser delgivning stämning eller kallelse att eljest infinna sig vid domstol, skall intyget tillika innehålla uppgift, huruvida den kallade på grund av sin tjänstgöring är hindrad att inställa sig. Har delgivning verkställts annorledes än genom militär myndighet, vare den gällande; dock må delgivning ej ske på sätt i 12 eller 15 § delgivningslagen (1970: 000) sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

23) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet**

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***6 §.**

Där för — — — — — föres protokoll.

Kallelse till sammanträdet skall avsändas i rekommenderat brev och innehålla anmaning att vid sammanträdet förete tillgängliga handlingar, vilka kunna tjäna till upplysning i saken. Där så provas erforderligt, må kungörelse om sammanträdet införas i ortstidning *eller uppläses i församlingens kyrka.*

Kallelse till sammanträdet skall avsändas i rekommenderat brev och innehålla anmaning att vid sammanträdet förete tillgängliga handlingar, vilka kunna tjäna till upplysning i saken. Där så provas erforderligt, må kungörelse om sammanträdet införas i ortstidning.

För inställelsen — — — — — 27 kap. 1 § rättegångsbalken.

Kostnaden för — — — — — av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

24) Förslag

till

Lag**om ändring i gruvlagen (1938:314)**

Härigenom förordnas, att 7, 12 och 22 §§, 23 § 3 mom. samt 43 § gruvlagen (1938:314) skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***7 §.¹**

Finner bergmästaren att ansökningshandlingarna äro ofullständiga i något av de avseenden som angivas i 6 § eller att eljest upplysning erfordras rörande omständighet som

Finner bergmästaren att ansökningshandlingarna äro ofullständiga i något av de avseenden som angivas i 6 § eller att eljest upplysning erfordras rörande omständighet som

¹ Senaste lydelse 1952:148.

(Nuvarande lydelse)

för ansökningens bedömande är av betydelse, eller har sökanden underlåtit att erlægga ansökningsavgift eller förskott, skall bergmästaren ofördröjligen förelägga sökanden att inom viss tid avhjälpa bristen vid äventyr, om det försummas, att ansökningen förfaller i sin helhet eller såvitt angår viss del av det med ansökningen avsedda området; bergmästaren likväl obetaget att, när det med hänsyn till särskilda omständigheter finnes skäligt, meddela nytt föreläggande. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden *eller tillsändas honom i rekommenderat brev.*

Hava flera å samma dag inkommit med ansökningar som helt eller delvis avse samma område, skall bergmästaren förelägga envar sökande att, om han vill göra gällande att inmutningsrätten till det gemensamma området enligt vad i 3 § andra stycket är stadgat skall tillhöra honom ensam, inom viss i föreläggandet angiven tid väcka talan därom vid domstol, vid äventyr att han eljest förlorat sin talan. Föreläggandet skall delgivas sökandena *i den ordning, som för delgivning av stämning i tvistemål är stadgat, eller annorledes bevisligen.* Innan nämnda tid gått till ända och, där talan därinom väckts, tvisten slutligen avgjorts, må ärendet icke av bergmästaren företagas till avgörande.

Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall *inmutaren* härom, i den ordning som för delgivande av stämning är stadgad eller annorledes bevisligen, underrätta såväl ägaren av den mark varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges eller inneha-

(Föreslagen lydelse)

för ansökningens bedömande är av betydelse, eller har sökanden underlåtit att erlægga ansökningsavgift eller förskott, skall bergmästaren ofördröjligen förelägga sökanden att inom viss tid avhjälpa bristen vid äventyr, om det försummas, att ansökningen förfaller i sin helhet eller såvitt angår viss del av det med ansökningen avsedda området; bergmästaren likväl obetaget att, när det med hänsyn till särskilda omständigheter finnes skäligt, meddela nytt föreläggande. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden.

Hava flera å samma dag inkommit med ansökningar som helt eller delvis avse samma område, skall bergmästaren förelägga envar sökande att, om han vill göra gällande att inmutningsrätten till det gemensamma området enligt vad i 3 § andra stycket är stadgat skall tillhöra honom ensam, inom viss i föreläggandet angiven tid väcka talan därom vid domstol, vid äventyr att han eljest förlorat sin talan. Föreläggandet skall delgivas sökandena. Innan nämnda tid gått till ända och, där talan därinom väckts, tvisten slutligen avgjorts, må ärendet icke av bergmästaren företagas till avgörande.

12 §.¹

Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall *genom inmutarens försorg underrättelse* härom delgivas såväl ägaren av den mark varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges eller innehas av enskild person som är frånvarande och låter egendomen för-

¹ Senaste lydelse 1952:148.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

ves av enskild person som är frånvarande och låter egendomen förvaltas av annan, underrättelsen lämnas förvaltaren.

valtas av annan, underrättelsen *överbringas till* förvaltaren.

Det åligger — — — — — är belägen.

22 §.

Finner bergmästaren ansökningshandlingarna ofullständiga eller någon ytterligare upplysning erforderlig eller önskar bergmästaren erhålla förskott å kostnaderna för utmålsförrättningen, äge han förelägga sökanden att inom viss tid inkomma med erforderlig handling eller upplysning eller fordrat förskott, vid äventyr, om det försummas, att ansökningen icke anses hava inkommit förrän den dag det förelagda blivit fullgjort. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden *eller tillsändas honom i rekommenderat brev*.

Finner bergmästaren ansökningshandlingarna ofullständiga eller någon ytterligare upplysning erforderlig eller önskar bergmästaren erhålla förskott å kostnaderna för utmålsförrättningen, äge han förelägga sökanden att inom viss tid inkomma med erforderlig handling eller upplysning eller fordrat förskott, vid äventyr, om det försummas, att ansökningen icke anses hava inkommit förrän den dag det förelagda blivit fullgjort. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden.

23 §.¹

3 mom. *Det åligger därjämte bergmästaren att i rekommenderat brev med mottagningsbevis översända kungörelsen såväl till sökanden som till de sakägare, vilka jämlikt 21 § 1 mom. 4) och 5) uppgivits i ansökningen eller eljest äro för bergmästaren kända. Kungörelsen skall avsändas så tidigt, att densamma kan komma mottagaren tillhanda minst trettio dagar före förrättningen. Har delgivning med viss sakägare på nu anförd sätt ej kunnat ske, skall bergmästaren föranstalta om att kungörelsen sist å åttonde dagen före förrättningen delgives sakägaren på sätt som för delgivning av stämning i tvistemål är stadgat.*

3 mom. *Härjämte skall genom bergmästarens försorg kungörelsen i god tid före förrättningen delgivas såväl sökanden som de sakägare, vilka jämlikt 21 § 1 mom. 4) och 5) uppgivits i ansökningen eller eljest äro för bergmästaren kända.*

Bestyrkt avskrift — — — — — finnes tillgänglig.

Är mark som beröres av utmålsläggningen samfällad för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller an-

¹ Senaste lydelse 1952:148.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

nan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan skall det för jordägaren avsedda exemplaret av kungörelsen samt, där avskrift av ansökningshandlingarna skall tillställas jordens ägare, jämväl nämnda avskrift översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att handlingarna tillställas någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, må handlingarna sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgängliga. I fall varom sist nämnts skall uppgift om vilken delägare handlingarna tillställts intagas i kungörelsen om förrättningen; och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

43 §.

Konungens befallningshavande — — — — — förd talan.

Häftar marken — — — — — mån förminskad.

Sammanträde för fördelningen skall hållas så snart ske kan. Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till jordägaren och kända innehavare av fordran som skall utgå ur de nedsatta medlen ävensom innehavare av sådan rättighet för vilken särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, skall kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Är marken samfälld för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda del-

Sammanträde för fördelningen skall hållas så snart ske kan. Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till jordägaren och kända innehavare av fordran som skall utgå ur de nedsatta medlen ävensom innehavare av sådan rättighet för vilken särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, skall kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Är marken samfälld för flera fastigheter med skilda ägare må 10 § eller 16 § andra stycket och 17 § delgivningslagen (1970: 000) tillämpas vid kallelse till de särskilda delägarna i samfällighe-

(Nuvarande lydelse)

ägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställas någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig. Delgives kallelse på sätt som sist nämnts, skall kungörelse om sammanträdet utfärdas med uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts; och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Är marken ————— och kungörelse.

De med ————— av gruvinnehavaren.

(Föreslagen lydelse)

ten, oavsett att nämnda lag ej är tillämplig i övrigt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

25) Förslag

till

Lag

om ändring i uranlagen (1960:679)

Härigenom förordnas, att 16 § uranlagen (1960:679) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

16 §.

Minst fjorton dagar innan något undersökningsarbete börjas skall innehavare av undersökningstillstånd, i den ordning som för delgivande av stämning i tvistemål är stadgad eller annorledes bevisligen, härom underätta såväl ägaren av den mark varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges

(Föreslagen lydelse)

Minst fjorton dagar innan något undersökningsarbete börjas skall innehavare av undersökningstillstånd ombesörja att underrättelse härom delgives såväl ägaren av den mark varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges eller innehaves av enskild person som är frånvarande och låter

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

eller innehaves av enskild person som är frånvarande och låter egendomen förvaltas av annan, underrättelsen lämnas förvaltaren.

egendomen förvaltas av annan, underrättelsen överbringas till förvaltaren.

Det åligger ————— därav finnes.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

26) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1944:705) om aktiebolag

Härigenom förordnas, att 95 § lagen (1944:705) om aktiebolag skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

27) Förslag

till

Lag

om ändring i skogsvårdslagen (1948:237)

Härigenom förordnas, att 11 § 2 mom., 13 § 1 mom. samt 19, 22 och 41 §§ skogsvårdslagen (1948:237) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsens beslut i ärende, varom i 6—10 §§ sägs, skall innehålla de föreskrifter eller, i fråga om yttrande enligt 10 §, de anvisningar, som kunna anses påkallade, samt angiva den tid, högst tio år, för vilken beslutet skall gälla. Beslutet skall så snart ske kan *bevisligen* tillställas sökanden samt, i fall som avses i 9 §, jämväl en var annan, som skogsvårdsstyrelsen veterligen äger rätt till skogsfång å fastigheten.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsens beslut i ärende, varom i 6—10 §§ sägs, skall innehålla de föreskrifter eller, i fråga om yttrande enligt 10 §, de anvisningar, som kunna anses påkallade, samt angiva den tid, högst tio år, för vilken beslutet skall gälla. Beslutet skall så snart ske kan *delgivas* sökanden samt, i fall som avses i 9 §, jämväl en var annan, som skogsvårdsstyrelsen veterligen äger rätt till skogsfång å fastigheten.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

1 mom. Kan ej — — — — — annorlunda förordnas.

Avverkningsförbud skall utan hinder av besvär genast träda i kraft samt, där fråga icke är om förbud enligt första stycket sista punkten, gälla för viss tid, högst fem år, med rätt för skogsvårdsstyrelsen att, om så anses påkallat, vid utgången av denna tid förlänga förbudet för ytterligare högst fem år. *Om förbudets innehåll skall ofördröjligen genom skogsvårdsstyrelsens försorg* fastighetens ägare samt, där avverkning verkställts eller planlagts av annan, jämväl denne *bevisligen underrättas*.

Avverkningsförbud skall utan hinder av besvär genast träda i kraft samt, där fråga icke är om förbud enligt första stycket sista punkten, gälla för viss tid, högst fem år, med rätt för skogsvårdsstyrelsen att, om så anses påkallat, vid utgången av denna tid förlänga förbudet för ytterligare högst fem år. *Avverkningsförbud skall ofördröjligen delgivas* fastighetens ägare samt, där avverkning verkställts eller planlagts av annan, jämväl denne.

Avverkningsförbud skall — — — — — av skogsmarken.

19 §.

Finner skogsvårdsstyrelsen — — — — — avfattas skriftligen.

Kan ej överenskommelse träffas, må skogsvårdsstyrelsen hos skogsstyrelsen påkalla undersökning av det område varom fråga är. Skogsstyrelsen förordnar i anledning härav sakkunnig person att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som äro *ägodelningsnämndemän* eller gode män vid lantmåteriförrättningar *eller ledamöter av nämnd vid häradsrätt*, å stället undersöka förhållandet. Om tiden för förrättningen skola genom förrättningsmannens försorg skogsvårdsstyrelsen och fastighetens ägare ävensom annan, som kan vara ansvarig för kostnaderna för åtgärderna, *bevisligen underrättas*. Syнемännen skola till skogsvårdsstyrelsen avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som må finnas nödiga för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd. Stanna syнемännen i olika meningar, skola de särskilda meningarna meddelas skogsvårdsstyrelsen.

Kan ej överenskommelse träffas, må skogsvårdsstyrelsen hos skogsstyrelsen påkalla undersökning av det område varom fråga är. Skogsstyrelsen förordnar i anledning härav sakkunnig person att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som äro *nämndemän* eller gode män vid lantmåteriförrättningar, å stället undersöka förhållandet. Om tiden för förrättningen skola genom förrättningsmannens försorg skogsvårdsstyrelsen och fastighetens ägare ävensom annan, som kan vara ansvarig för kostnaderna för åtgärderna, *delgivas underrättelse*. Syнемännen skola till skogsvårdsstyrelsen avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som må finnas nödiga för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd. Stanna syнемännen i olika meningar, skola de särskilda meningarna meddelas skogsvårdsstyrelsen.

Sedan undersökning — — — — — stånd överenskommelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

22 §.

Har den tid, inom vilken åtgärd för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd enligt överenskommelse eller dom skulle hava vidtagits, gått till ända, och förekommer anledning antaga, att åtgärden icke fullgjorts, skall skogsvårdsstyrelsen låta undersöka förhållandet genom besiktning å marken. Dylik besiktning verkställles efter skogsvårdsstyrelsens förordnande av länsjägmästaren eller annan sakkunnig person jämte två av styrelsen tillkallade sådana gode män som i 19 § andra stycket omförmälas. Till förrättningen skall markägaren samt, där skogsvårdsstyrelsen avser att gent emot annan göra gällande förpliktelse att ansvara för kostnaderna för åtgärden, jämväl denne *genom styrelsens försorg bevisligen kallas*. Redogörelse över förrättningen skall avgivas till skogsvårdsstyrelsen.

Erhålles vederbörandes — — — — — ej besiktning.

Det ankommer — — — — — befunnits eftersatt.

41 §.

Virke, som enligt denna lag förklarats förverkat, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara föreligger för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli större än skäligt är, skall överexekutor förordna, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i sådant fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg *bevisligen under-*

Virke, som enligt denna lag förklarats förverkat, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara föreligger för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli större än skäligt är, skall överexekutor förordna, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i sådant fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg *delgivas under-*

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

rättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande verkets mängd och beskaffenhet.

rättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande verkets mängd och beskaffenhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

28) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse

Härigenom förordnas, att 88 § lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

29) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar

Härigenom förordnas, att 36 § lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

36 §.

Angående behörighet för styrelseledamot, så ock för den som eljest, ensam eller gemensamt med annan, bemyndigats teckna föreningens firma, att mottaga delgivning i rättgång mot föreningen är stadgat i rättgångsbalken; och skall vad i sådant avseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgivas föreningen.

Vill styrelsen — — — — — å stämman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

30) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1954:579) om nykterhetsvård

Härigenom förordnas, att 27, 32 och 66 §§ lagen (1954:579) om nykterhetsvård skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

27 §.

Förhör med — — — — — ärendets bedömande.

Beträffande kallelse till förhör inför länsstyrelsen, hämtning och annan påföljd av utevaro skola bestämmelserna i 13 § 2 mom. första och andra styckena äga motsvarande tillämpning; dock skall i fråga om hämtning till förhör gälla dels att handräckning härför må meddelas, där den uteblivne *bevisligen kallats* till förhöret så tidigt att han kunnat inställa sig å förelagd dag, dels ock att person, som skall höras upplysningsvis, ej må hämtas förrän det befunnits, att han ej genom viten kunnat förmås till inställelse.

Beträffande kallelse till förhör inför länsstyrelsen, hämtning och annan påföljd av utevaro skola bestämmelserna i 13 § 2 mom. första och andra styckena äga motsvarande tillämpning; dock skall i fråga om hämtning till förhör gälla dels att handräckning härför må meddelas, där den uteblivne *delgivits kallelse* till förhöret så tidigt att han kunnat inställa sig å förelagd dag, dels ock att person, som skall höras upplysningsvis, ej må hämtas förrän det befunnits, att han ej genom viten kunnat förmås till inställelse.

32 §.¹

Länsstyrelsens slutliga beslut jämte besvärshänvisning, där klagan över beslutet må föras, skall *skriftligen mot bevis* ofördröjligen delgivas sökande samt den som beslutet avser. *Tillkännagives beslutet vid förhör inför länsstyrelsen i den sistnämndes närvaro, må dock skriftlig delgivning med honom underlätas, och skall han i sådant fall anses ha fått del av beslutet vid förhöret; dock åligger det länsstyrelsen att på begäran genast tillhandahålla utskrift av beslutet.*

Länsstyrelsens slutliga beslut jämte besvärshänvisning, där klagan över beslutet må föras, skall ofördröjligen delgivas sökande samt den som beslutet avser.

Har beslut — — — — — tillställas åklagaren.

Där nykterhetsnämnd — — — — — denna nämnd.

¹ Senaste lydelse 1956:225.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

66 §.

Delgivning av kallelser och andra meddelanden enligt denna lag skall ske genom posten, såvida icke vederbörande myndighet finner den böra verkställas på annat sätt. Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

Skall kallelser och andra meddelanden enligt denna lag *delgivas* får det ej ske med tillämpning av 12 eller 15 § delgivningslagen (1970: 000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

31) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp

Häriigenom förordnas i fråga om lagen (1956: 2) om socialhjälp, dels att 65 § samma lag skall upphöra att gälla, dels att 25 och 57 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

25 §.

Kommun, som — — — — betala ersättningen.

Anmaningen skall — — — — för kravet.

Översändes anmaning i rekommenderat brev med mottagningsbevis, skall mottagningsbeviset gälla som bevis om dagen för delfåendet.

Anmaningen jämte därvid fogade handlingar skall delgivas den andra kommunen.

57 §.

Av länsstyrelse meddelat beslut eller utslag i mål eller ärende, som avses i denna lag, skall genom länsstyrelsens försorg skyndsamt delgivas varje enskild person och kommun, som beröres därav.

Av länsstyrelse meddelat beslut eller utslag i mål eller ärende, som avses i denna lag, skall genom länsstyrelsens försorg skyndsamt delgivas varje enskild person och kommun, som beröres därav. Delgivning får ej ske enligt 12 eller 15 § delgivningslagen (1970: 000).

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Delgivning skall, om ej länsstyrelsen finner den böra verkställas på annat sätt, ske genom posten. Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

65 §.¹

Delgivning ombesörjes kostnadsfritt av polismyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

32) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister

Härigenom förordnas, att 4 § lagen (1936: 56) om socialregister skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.²

Beslutar kommunalt organ, att hjälp skall utgå till viss person, skall beslutet omedelbart delgivas det registerförande organet.

Beslutar kommunalt organ, att hjälp skall utgå till viss person, skall det registerförande organet omedelbart underrättas om beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

¹ Senaste lydelse 1964: 66.

² Senaste lydelse 1962: 414.

33) Förslag
till
Lag
om ändring i barnavårdslagen (1960: 97)

Härigenom förordnas, att 23, 24 och 95 §§ barnavårdslagen (1960: 97) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

23 §.

När barnavårdsnämnden meddelat beslut, mot vilket talan må fullföljas enligt denna lag, skall beslutet skyndsamt *skriftligen* delgivas den det rör. Är fråga om barn under femton år, behöver beslutet, såvitt barnet angår, endast delgivas föräldrarna.

Tillkännagives beslut som avses i första stycket vid förhör inför nämnden i närvaro av den som skall erhålla del av beslutet, må skriftlig delgivning med honom underlåtas. Han skall då anses ha fått del av beslutet vid förhöret. På begäran skall nämnden dock tillhandahålla utskrift av beslutet.

24 §.

Har barnavårdsnämnden enligt 29 eller 30 § beslutat att någon skall omhändertagas för samhällsvård eller utredning, skall beslutet ofördröjligen *på sätt som stadgas i 23 §* delgivas honom själv, om han fyllt femton år, och hans föräldrar. Den som delgives beslutet skall samtidigt anmodas att skriftligen förklara, huruvida han samtycker till att det verkställs.

Lämnas icke — — — — till länsstyrelsen.

95 §.

Delgivning av kallelser, beslut eller andra meddelanden enligt denna lag skall ske genom posten, såvida icke vederbörande myndighet finner den böra verkställas på annat sätt.

När barnavårdsnämnden meddelat beslut, mot vilket talan må fullföljas enligt denna lag, skall beslutet skyndsamt delgivas den det rör. Är fråga om barn under femton år, behöver beslutet, såvitt barnet angår, endast delgivas föräldrarna.

Har barnavårdsnämnden enligt 29 eller 30 § beslutat att någon skall omhändertagas för samhällsvård eller utredning, skall beslutet ofördröjligen delgivas honom själv, om han fyllt femton år, och hans föräldrar. Den som delgives beslutet skall samtidigt anmodas att skriftligen förklara, huruvida han samtycker till att det verkställs.

Skall kallelser, beslut eller andra meddelanden enligt denna lag *delgivas* får det *ej ske med tillämpning av 12 eller 15 § delgivningslagen (1970: 000).*

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

34) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol

Härigenom förordnas, att 11 § lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

11 §.

Beträffande förfarandet i övrigt skola bestämmelserna i 9 kap. 5, 6, 8 och 9 §§, i 12 kap. 1 § första stycket, 2 §, 3 § första stycket, 4 och 5 §§, 6 § andra stycket och 8—24 §§, i 32 kap. 1 §, 3—6 §§ och 8 § samt i 33 kap. 3—12 §§, 14—22 §§, 23 § första stycket och 25—27 §§ rättegångsbalken lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

För delgivning må domstolen påkalla biträde av polismyndighet.

Beträffande förfarandet i övrigt skola bestämmelserna i 9 kap. 5, 6, 8 och 9 §§, i 12 kap. 1 § första stycket, 2 §, 3 § första stycket, 4 och 5 §§, 6 § andra stycket och 8—24 §§, i 32 kap. 1 §, 3—6 §§ och 8 § samt i 33 kap. 3, 7 och 8 §§ rättegångsbalken lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

35) Förslag
till
Lag
om vissa anslag på kommuns anslagstavla

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Får myndighet eller enskild på grund av lag eller annan författning påkalla att handling anslås på kommuns anslagstavla, åligger det kommunen att verkställa åtgärden.

2 §

Den som påkallar att handling anslås, skall lämna handlingen till kommunstyrelsen med upplysning om den tid varunder handlingen skall vara anslagen. Innefattar denna ett meddelande om att annan handling hålles tillgänglig, skall meddelandet ange sistnämnda handling's huvudsakliga innehåll, den plats där den finns tillgänglig och tiden härför. Påkallar enskild att sådant meddelande anslås, skall den handling som nämnes i meddelandet hållas tillgänglig hos kommunstyrelsen.

3 §

Har enskild påkallat att handling anslås och finner kommunen att åtgärden bör företagas i annan kommun, hänskjutes frågan till länsstyrelsen för avgörande. Detsamma gäller om hinder mot åtgärden finnes föreligga av annan anledning.

4 §

Sedan handling varit anslagen under föreskriven tid, skall bevis härom tillställas den som påkallat åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

36) Förslag
till
Lag
om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)

Häri genom förordnas, att 54 och 55 §§, 69 § 4 mom. samt 92 och 142 §§ taxeringsförordningen (1956: 623) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

54 §.

Finnes beträffande anmaning eller annan i denna förordning avsedd handling vara av betydelse att erhålla bevis för att handlingen kommer skattskyldig eller annan tillhanda, må delgivning äga rum i den ordning nedan sägs.

Rätt att använda sådan delgivning tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent, prövningsnämnd och länsstyrelse.

Delgivning skall där så ske kan, verkställas genom posten. Om sådan delgivning skall vad i rättegångsbalken stadgas om delgivning genom posten av annan handling än stämning äga motsvarande tillämpning. Närmare bestämmelser om delgivning genom posten av handling från taxeringsmyndighet meddelas av Kungl. Maj:t.

Kan delgivning ej ske genom posten, må polismyndighet anlitas för delgivningens verkställande.

Finnes beträffande anmaning eller annan i denna förordning avsedd handling vara av betydelse att erhålla bevis för att handlingen kommer skattskyldig eller annan tillhanda, skall handlingen delgivas honom, om det ej är känt att han icke kan anträffas.

55 §.

Har i anmaning vite förelagts, skall anmaningen delgivas enligt bestämmelserna i 54 §, där ej delgivningen finnes kunna på betryggande sätt ske i annan ordning.

Har i anmaning vite förelagts, skall anmaningen delgivas den som avses med föreläggandet.

69 §.

4 mom. Underrättelse som — — — taxeringsnämndens beslut.

Underrättelsen skall tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev.

Underrättelsen skall tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev.

(Nuvarande lydelse)

Återkommer försändelsen såsom obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, bör, där så lämpligen kan ske, underrättelsen delgivas honom *i den ordning 54 § stadgar.*

(Föreslagen lydelse)

Återkommer försändelsen såsom obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, bör, där så lämpligen kan ske, underrättelsen delgivas honom.

92 §.

Underrättelse om prövningsnämndens beslut med angivande av skälen därför skall inom två veckor efter det nämndens protokoll justerats tillställas parterna, taxeringsintendenten dock endast om beslutet gått honom emot. Underrättelse till skattskyldig skall *sändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen som obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, skall underrättelsen delgivas honom i den ordning 54 § stadgar.*

Underrättelse om prövningsnämndens beslut med angivande av skälen därför skall inom två veckor efter det nämndens protokoll justerats tillställas parterna, taxeringsintendenten dock endast om beslutet gått honom emot. Underrättelse till skattskyldig skall *delgivas denne, om det ej är känt att han icke kan anträffas.*

Underrättelse, som — — — — — över beslutet.

142 §.¹

Anmaning må — — — — — allmän fastighetsdeklaration.

Vad i 34 § 4 mom. *samt 52 §* är stadgat om anmaning skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande anmaning som här avses. Bestämmelserna i 53—55 §§ skola äga motsvarande tillämpning i fråga om ordförande i fastighetstaxeringsnämnd samt beträffande taxeringsintendent, fastighetsprövningsnämnd, prövningsnämnd och länsstyrelse.

Vad i 34 § 4 mom. *52, 54 och 55 §§* är stadgat om anmaning skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande anmaning som här avses. Bestämmelserna i 53 § skola äga motsvarande tillämpning i fråga om ordförande i fastighetstaxeringsnämnd samt beträffande taxeringsintendent, fastighetsprövningsnämnd, prövningsnämnd och länsstyrelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

¹ Senaste lydelse 1963:683.

37) Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 9 § förordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***9 §.**

Underrättelse, som — — — — — statlig inkomstskatt.

Underrättelse, varom i 8 § tredje eller fjärde stycket sägs, skall *översändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen såsom obeställbar och förekommer anledning antaga att vederbörande kan anträffas, skall underrättelsen delgivas honom i den ordning 54 § taxeringsförordningen stadgar.*

Underrättelse, varom i 8 § tredje eller fjärde stycket sägs, skall *delgivas vederbörande, om det ej är känt att han icke kan anträffas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

38) Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.

Härigenom förordnas, att 15 § förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***15 §.¹**

Underrättelse som — — — — — riks-försäkringsverkets beslut.

Underrättelse som nyss sagts även som sådan anmaning enligt 7 §, vari vite förelagts, skall *översändas i re-*

Underrättelse som nyss sagts även som sådan anmaning enligt 7 §, vari vite förelagts, skall *delgivas vederbö-*

¹ Senaste lydelse 1961: 261.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

kommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen som obeställbar och förekommer anledning antaga att vederbörande kan anträffas, skall underrättelsen eller anmaningen delgivas honom i den ordning 54 § taxeringsförrordningen stadgar.

rande, om det ej är känt att han icke kan anträffas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

39) Förslag

till

Lag

om ändring i folkbokföringsförrordningen (1967:198)

Häri genom förordnas, att 55 § folkbokföringsförrordningen (1967:198) skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 17 oktober 1969.

Närvarande:

Statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST., GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ny delgivningslag m. m.* och anför.

1. Inledning

Delgivning av handlingar sker inom rättegångsväsendet enligt bestämmelser i 33 kap. rättegångsbalken (RB). I detta kapitel finns föreskrifter om hur man skall förfara i olika situationer, när en handling bevisligen skall bringas till någons kännedom. Inom förvaltningsförfarandet finns däremot inte någon motsvarande allmän reglering av hur delgivning skall ske i olika fall.

Frågan om att åstadkomma en enhetlig reglering beträffande delgivning inom förvaltningen har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet. Besvärssakkunniga, som tillkallades enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1949, avgav år 1964 betänkandet Lag om förvaltningsförfarandet (SOU 1964: 27). Den föreslagna lagens 5 kap. upptog bestämmelser om delgivning som i huvudsak innebär att alla myndigheter skall få tillgång till de delgivningsförfaranden som nu anges i RB.

Sedan besvärssakkunnigas förslag hade remissbehandlats (beträffande remissbehandlingen, se SOU 1968: 27 s. 21), befanns vid ärendets beredning inom justitiedepartementet att lagstiftningsfrågan om förvaltningsförfarandet behövde övervägas ytterligare, och det ansågs lämpligt att dela upp arbetet. Dels tillsattes en särskild arbetsgrupp inom justitiedepartementet med uppdrag att på grundval av besvärssakkunnigas förslag och yttrandena över det utarbeta ett mera kortfattat lagförslag om förvaltningsförfarandet, begränsat till de allra viktigaste frågorna angående förvaltningsförfarandet. Arbetsgruppens förslag återfinns i SOU 1968: 27 och övervägs nu inom de-

partementet. Dels tillkallades en sakkunnig för utredning av frågan om rättegångshjälp och närliggande frågor inom förvaltningsförfarandet (direktiv se riksdagsber. 1969: Ju 56). Dels beslöts att inom justitiedepartementet ytterligare bereda frågan om gemensamma delgivningsbestämmelser för rättegång och förvaltningsförfarande. Sistnämnda arbete har resulterat i en departementspromemoria (Stencil Ju 1968: 15) med förslag till delgivningslag och till följdändringar i rättegångsbalken m. m. Promemorians förslag till delgivningslag och till en därtill anslutande delgivningskungörelse torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*. Eftersom den föreslagna delgivningslagen avses ersätta huvuddelen av bestämmelserna i 33 kap. RB, torde för jämförelse nuvarande lydelse av detta kapitel få redovisas i *bilaga 2*.

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av justitiekanslern (JK), riksåklagaren (RÅ), Svea hovrätt, rikspolisstyrelsen (RPS), lagberedningen, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, postverket, exekutionsväsendets organisationsnämnd (EON), statskontoret, kammarrätten, lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen, patent- och registreringsverket, statens hyresråd, statens utlänningskommission, länsstyrelserna i Stockholms län, Södermanlands län, Jönköpings län, Kristianstads län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län, Värmlands län, Västmanlands län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län och Västerbottens län, domkapitlet och stiftsnämnden i Uppsala stift, kommunalrättskommittén, expropriationsutredningen, gruvrättsutredningen, informationsutredningen, delgivningscentralen i Stockholm, Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare, Föreningen Sveriges kommunala förvaltningsjurister, Föreningen Sveriges polismästare, Taxeringsnämndsordföranden, riksförbundet, Sveriges advokatsamfund och Svenska kommunförbundet. En del av remisserna har begränsats till sådana delar av förslagen som har särskild betydelse för den berörda remissinstansens verksamhetsområde.

Lantmäteristyrelsen har bifogat yttranden från överlantmäterna i Gotlands län, Hallands län, Örebro län och Västernorrlands län. Överlantmätaren i sistnämnda län har beträffande en rad detaljfrågor hänvisat till yttrande av lantmäteriets specialenhet nr 2 i länet, vilket yttrande har bifogats. Länsstyrelsen i Stockholms län har bifogat yttranden från kronofogdemyndigheten i Stockholm och lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi. Länsstyrelserna i Kristianstads län och Värmlands län har bifogat yttranden från länspolischeferna i länen. Länspolischefen i Värmlands län har bifogat yttrande från polismyndigheten i Karlstad.

Beredningen inom justitiedepartementet av förslaget till förvaltningslag är ännu inte avslutad. Med hänsyn till delgivningsreglernas betydelse i andra lagstiftningssammanhang anser jag det påkallat att redan nu för sig ta upp frågan om ny delgivningslag och följdändringar i rättegångsbalken m. m. Beträffande ändringar i andra författningar än sådana som tillhör justitie-

departementets verksamhetsområde har jag i varje särskilt fall samrått med vederbörande statsråd.

Jag vill tillägga, att jag i det följande tar upp även ett delförslag, ingående i informationsutredningens betänkande Kungörelseannonsering (SOU 1969: 7). Jag återkommer senare till detta förslag och remissbehandlingen därav.

2. Gällande ordning

2.1. RB:s delgivningsbestämmelser i huvuddrag

Delgivningsförfarandet för rättegångsväsendets del är utförligt reglerat i RB. Bestämmelserna finns i 33 kap. 4—27 §§. Eftersom nuvarande lydelse av detta kapitel återfinns i bilaga 2 till statsrådsprotokollet i detta ärende, inskränker jag mig till en kort översikt över kapitlets bestämmelser om delgivning.

Delgivning skall ske genom rättens försorg men part som begär det kan få ombesörja delgivningen själv (4 §). Delgivning skall ske i första hand genom posten (5 §). Delgivningen sker genom att handlingen överlämnas till den som söks för delgivning. Ritningar och liknande bilagor av vidlyftig beskaffenhet kan dock i stället för att överlämnas få hållas tillgängliga i rättens kansli (6 §). Om den sökte inte träffas, finns det möjligheter att lämna handlingen till annan i den söktes hemvist eller på hans kontor, s. k. surrogatdelgivning (8 och 9 §§). Den som handlingen har lämnats till svarar för att handlingen kommer den sökte till handa (10 §). I vissa fall kan delgivning ske genom att handlingen anslås i rättens kansli och meddelande därom förs in i tidningar (12 §). Om handling som skolat delges, har kommit vederbörande till handa på annat sätt än som har beskrivits nu, har detta samma verkan som om delgivning har ägt rum (14 §). Delgivning kan i vissa fall ske även i muntlig form (15 §). Beträffande byalag, härad och tingslag sker delgivning genom ett kungörelseförfarande i förening med anslag i rättens kansli (16 § första stycket och 19 § andra stycket). Vidare finns bestämmelser om delgivning med juridiska personer (17—19 §§), om delgivning med ombud (20—22 §§), om skyldighet för domstol att besluta om ny delgivning (23 §), om stämningsmän (24 §) och om bevisvärdet av vissa delgivningsintyg (25 §). Kostnaden för delgivning genom rättens försorg skall normalt vila på staten (26 §). Om det i lag eller annan författning finns avvikande bestämmelser om delgivning, skall de bestämmelserna gälla i stället (27 §).

2.2. Delgivningskungörelsen

Närmare bestämmelser om delgivningsförfarandet inom rättegångsväsendet finns i delgivningskungörelsen (1947: 641), som gäller för allmän domstol, domstol i vattenmål, ägodelningsrätt, expropriationsdomstol och arbetsdomstolen. Enligt delgivningskungörelsen sker domstolsdelgivning i första hand på det sättet att handlingen sänds till den som skall delges genom tjänstebrev eller bud med begäran om skriftligt erkännande av mottagandet (4 §). Kungl. Maj:t har den 30 juni 1965 föreskrivit, att delgivningserkännande får lämnas för postbefordran utan att avsändaren förser försändelsen med frimärken eller betalar postavgiften kontant. Postavgifter för sådana försändelser betalas av allmänna medel enligt förordningen (1945: 329) angående utgörande av postavgifter för tjänsteförsändelser m. m.

Om det finns särskild anledning att anta att skriftligt erkännande inte kommer att lämnas, bör delgivningen ske genom postverket (postdelgivning) eller, om detta förfarande inte kan tillämpas, genom stämningsman eller annan, vars intyg kan anses utgöra fullt bevis om delgivningen, s. k. stämningsmannadelgivning (5 §). För stämningsmannadelgivning bör företrädesvis anlitas polismyndighet eller särskilt förordnad stämningsman, som bor i närheten av den som söks för delgivning. Delgivning med den som är intagen i fängvårdsanstalt, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller ungdomsvårdsskola bör ske genom tjänsteman vid anstalten (7 §).

2.3. Delgivningsbestämmelser för taxeringsförfarandet

Bestämmelser om förfarandet vid delgivning inom taxeringsväsendet finns i taxeringsförordningen (1956: 623). Delgivning skall här i första hand ske genom posten, varvid bestämmelserna i RB om delgivning av annan handling än stämning skall äga motsvarande tillämpning (54 § tredje stycket). Om postdelgivning inte är möjlig, skall polismyndighet anlitas (54 § fjärde stycket).

Närmare föreskrifter om delgivningsförfarandet på nu berört område finns i kungörelsen (1957: 514) med föreskrifter om delgivning genom posten av handling från taxeringsmyndighet. Kungörelsen gäller för taxeringsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd, taxeringsintendent, prövningsnämnd, fastighetsprövningsnämnd, sjömansskattenämnden och länsstyrelse.

2.4. Delgivningscirkuläret m. m.

För andra myndigheter än de förut behandlade gäller bestämmelserna i Kungl. Maj:ts cirkulär (1943: 772) till statliga och kommunala myndigheter om postverkets anlitan för delgivning av myndighets beslut m. m. Enligt detta skall delgivning, om det är möjligt, ske genom att handlingen sänds med posten, varvid försändelsen kan rekommenderas och mottagningsbevis kan begäras. Sker översändandet under rekommendation, kan myndigheten

bestämma att försändelsen får kvitteras ut endast av adressaten personligen. Om delgivning inte kan ske på detta sätt, får myndigheten anlita stämningsman eller polismyndighet för delgivningen. Särskilda blanketter till delgivningsbevis används inte utan delgivningsbeviset tecknas på avskrift eller kopia av den handling som skall delges.

För vissa myndighetsområden finns i skilda författningar delgivningsbestämmelser av varierande utformning. Jag återkommer till dessa i det följande.

2.5. Bestämmelser om delgivning på annat sätt än genom handlingens överlämnande

I vissa fall kan delgivning inte ske genom att handlingen överlämnas. Så kan vara förhållandet om den som söks för delgivning saknar känt hemvist eller av annan anledning inte går att anträffa. För sådana situationer föreskrivs för rättegångsväsendets del i 33 kap. 12 § RB att handlingen skall anslås i rättens kansli och att meddelande härom skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och eventuellt också i annan tidning, s. k. *kungörelsedelgivning*. Om den som söks har känt hemvist men ändå är oanträffbar, kan i vissa fall delgivning ske genom att handlingen fästs på dörren till vederbörandes bostad (s. k. *spikning*).

Den oftast föreskrivna formen för delgivning på annat sätt än genom handlingens överlämnande är *delgivning genom kungörande i kyrka*. I KBr den 5 januari 1808 ges vissa bestämmelser om delgivning av länsstyrelsernas eller kollegiernas avgöranden i sådana ekonomi- och politimål som rör antingen hela menigheter eller så många särskilda personer att en bestyrkt avskrift av samma beslut inte kan tillställas varje person utan större besvär och kostnad. Sådana avgöranden skall kungöras genom uppläsande från vederbörande predikstolar. Samma förfarande skall tillämpas beträffande kommunikationsresolutioner i nämnda fall.

Kyrkokungörande i förening med annan form av bekantgörande föreskrivs i RB i fråga om byalag, härad och tingslag (33 kap. 16 § första stycket och 19 § andra stycket RB) samt i ett avsevärt antal specialförfattningar.

Kungörandet har emellertid under senare tid endast sällan skett genom uppläsande i kyrka. Genom lagen (1942: 117) med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka möjliggjordes det förfarandet att kungörelsens rubrik eller kort uppgift om dess innehåll samt anvisning om var kungörelsen finns fick anslås på lämplig plats i eller vid kyrkan. Kyrkokungörandet blev därigenom i verkligheten ett kungörande genom anslag. Ytterligare ett steg bort från anknytningen till kyrkan har i fråga om världsliga kungörelser, beslut och meddelanden tagits genom lagen (1968: 687) om ändring i lagen (1942: 117) med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka. I denna lag, som träder i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnar, föreskrivs nämligen att om det i lag eller författning är föreskrivet att kungörelse skall läsas upp

i kyrka, anslag i stället skall ske på sätt och plats som Kungl. Maj:t föreskriver. I fråga om kungörelser som rör kyrkliga angelägenheter har anknytningen till kyrkan ansetts böra behållas. Beträffande sådana kungörelser skall Kungl. Maj:t liksom nu ha rätt att förordna att kungörelsen skall läsas upp i kyrkan förutom att den anslås.

Vid sidan om kyrkokungörande förekommer *andra former av kungörande* med ungefär samma funktion. Sålunda anslås ofta förslag till tjänster och beslut om tjänstetillsättningar enligt regler i verkens instruktioner på myndighetens egen anslagstavla, se t. ex. 10 och 12 §§ statstjänstemannastadgan (1965: 601). Postunderrättelser och meddelanden om insändande av postsparbanksböcker för ränteanteckning skall anslås på anslagstavla i postanstalts lokal. Kommunala beslut får kommunens medlemmar och andra som berörs därav reda på genom ett särskilt anslagsförfarande kombinerat med tillgänglighållande. Se bl. a. 24 § fjärde stycket kommunallagen (1953: 753). Kallelse till sammanträde eller förrättning i ärende som berör mark som är samfällad för fler än tio fastigheter med skilda ägare får i de fall då det inte finns någon känd styrelse eller förvaltare för samfälligheten sändas till en av delägarna för att vara tillgänglig för dem alla. Uppgift om vilken delägare som har fått kallelsen tas i sådant fall in i kungörelsen om förrättningen och kungörelsen anslås i »socken- eller rådstugan» eller på annan plats i kommunen. Bestämmelser med denna innebörd finns bl. a. i 57 § lagen (1917: 189) om expropriation, 23 § 3 mom. gruvlagen (1938: 314) och 25 § lagen (1939: 608) om enskilda vägar. En bestämmelse om kungörande av speciellt slag finns i 13 § 2 mom. skogsvårdslagen (1948: 237). Om ett interimistiskt avverkningsförbud skall delges men den som söks inte kan anträffas, får delgivning ske genom att förbudet anslås på avverkningsplatsen och läses upp för avverkningsmanskapat. Enligt 3 § lagen (1886: 46) angående stenkolsfyndigheter m. m. skall ansökan om koncession att bearbeta stenkolsfyndighet bl. a. anslås på lämpligt ställe i orten.

Delgivning genom att handling lämnas till den som söks för delgivning eller genom kungörande i kyrka skall ibland kompletteras genom ett *allmängörande*, t. ex. i en kungörelsesamling eller genom annons i pressen. Ett sådant allmängörande ersätter inte delgivning utan har till syfte att ge en mera allmän spridning åt det meddelade. Bland kungörelsesamlingarna märks särskilt länskungörelserna. Tillkännagivande som har tagits in i länskungörelse skall under vissa förutsättningar kungöras i kyrka men kan om det är av synnerlig vikt att tillkännagivandet vinner spridning bland allmänheten och annat kungörelsesätt inte är föreskrivet anslås i länet. Polischefen upprättar en plan för var sådana anslag skall ske och planen fastställs av länsstyrelsen.

3. Tidigare reformsträvanden

Inom förvaltningsförfarandet finns — förutom generella bestämmelser i 1808 års kungl. brev om delgivning med menigheter, 1942 års lag om kyrkokungörande och 1943 års delgivningscirkulär — bestämmelser av synnerligen växlande innehåll om delgivning i särskilda slag av ärenden. Uppmärksamheten har sedan länge varit inriktad på spørgsmålet att åstadkomma en såvitt möjligt enhetlig reglering beträffande delgivning inom förvaltningen. Bl. a. kan hänvisas till den utredning som har verkställts av professor Nils Herlitz angående reglering av förfarandet hos förvaltningsmyndigheter i ärenden rörande enskild rätt och därmed sammanhängande frågor (SOU 1946: 69 s. 127 och 136).

En fråga som har tilldragit sig särskild uppmärksamhet och som berör både rättegångsväsendet och förvaltningsförfarandet är frågan om delgivning genom kungörande i kyrka. Denna delgivningsform har länge ansetts otidsenlig och förslag har tid efter annan väckts om att ersätta den med mera moderna former av bekantgörande. En redogörelse för reformsträvandena på detta område lämnas i avsnitt 4.3.

Besvärssakkunniga föreslog enhetliga regler om delgivning i förvaltningsärenden. Vid utformningen av dessa bestämmelser utgick de sakkunniga från RB:s regler. De ställdes därvid inför valet att ta upp delgivningsbestämmelser med samma lydelse som motsvarande stadganden i RB eller att ge bestämmelserna formen av en hänvisning till RB. Främst för att lagtexten skulle bli överskådlig och lättläst föredrog de sakkunniga att med ett fåtal undantag inte hänvisa till RB utan tog i stället in fullständiga regler i lagförslaget. Reglerna redigerades emellertid i viss utsträckning annorlunda än i RB.

De sakkunnigas förslag innebar i stora drag att alla myndigheter skall få tillgång till de delgivningsförfaranden som nu finns angivna i RB. Delgivning skulle i första hand ske genom posten antingen i brev, som kan rekommenderas, eller också genom postdelgivning i särskild ordning. I sista hand skulle stämningsman anlitas. RB:s regler om surrogatdelgivning skulle få tillämpas inom förvaltningsförfarandet. Även vissa andra nyheter föreslogs, varvid kan nämnas att frågan om delgivning med stora och obestämda personkretsar förordades få en enhetlig lösning.

Remissyttrandena över besvärssakkunnigas förslag till delgivningsregler för förvaltningsförfarandet var i huvudsak positiva. De anförda synpunkterna finns redovisade i den departementspromemoria som ligger till grund för det nu aktuella lagstiftningsärendet. I vissa delar kommer jag att beröra dem också i det följande.

4. De principiella ställningstagandena i departementspromemorian och huvuddragen av promemoriaförlagen

4.1. Allmänna synpunkter

I departementspromemorian konstateras inledningsvis, att 33 kap. RB ger detaljerade föreskrifter om hur man skall förfara i olika situationer, när en handling bevisligen skall bringas till någons kännedom. Inom förvaltningsförfarandet finns däremot inte någon motsvarande allmän reglering av hur delgivning skall ske i olika fall. Även där uppstår dock frågor huruvida delgivning får ske med ställföreträdare eller ombud, hur delgivning med juridiska personer skall gå till, hur man skall förfara när en person inte kan anträffas eller vägrar mottaga handlingen och under vilka förutsättningar den individuella delgivningen i övrigt kan ersättas med surrogatformer. Det finns visserligen för vissa förvaltningsrättsliga områden regler, likartade med dem inom rättegångsväsendet, men sådana regler förekommer förhållandevis sparsamt och är delvis ofullständiga. Behov av enhetliga delgivningsbestämmelser föreligger obestriddligen även inom förvaltningsförfarandet.

I promemorian framhålls vidare, att det från rättssäkerhetssynpunkt är av betydelse att delgivningsformerna såvitt möjligt blir desamma på olika områden av rättslivet. I stort sett föreligger inte några sakliga skäl att i detta avseende göra skillnad mellan förfarandena vid domstolar och förvaltningsmyndigheter. Vidare blir det enklare för dem som skall ombesörja delgivningarna om delgivningsförfarandet följer samma regler oavsett om domstol eller förvaltningsmyndighet påkallar delgivningen. Genom en enhetlig lagstiftning om delgivning kan större enhetlighet i delgivningsförfarandet på olika rättsområden åstadkommas, och åtskilliga specialbestämmelser i skilda författningar torde kunna utgå helt. Ytterligare framhålls att vissa sakligt sett opåkallade skiljaktigheter mellan regleringarna i olika författningar bör elimineras.

Mot bakgrunden av det anförda förordas i promemorian, att det införs en central reglering av delgivningsförfarandena, gemensam för domstolarna och övriga myndigheter.

I promemorian framhålls att man för genomförandet av en lagstiftning som avser gemensamma delgivningsbestämmelser för rättegång och förvaltning först och främst måste slå fast vad som menas med delgivning. Innebörden av de olika bestämmelser som föreskriver eller förutsätter delgivning synes vara att någon skall få kännedom om innehållet i en handling. Används ordet delge eller böjningsformer därav synes kravet vara att kännedom om handlingens innehåll skall meddelas genom att handlingen eller avskrift eller kopia därav lämnas till den sökte eller någon som är behörig

att ta emot handlingen för denne eller att handlingen publiceras på sätt som har ansetts särskilt, t. ex. genom kungörelse. I vissa fall sägs att någon skall underrättas. Detta torde innebära att delgivning kan ske, varvid bestämmelserna om surrogatdelgivning dock inte alltid är tillämpliga. Även andra möjligheter än delgivning står emellertid öppna och underrättelse torde bl. a. kunna lämnas muntligen. Slutligen finns det också bestämmelser att meddelande skall sändas till vissa personer, ofta i rekommenderade brev. I dessa fall gäller i regel inte något formellt krav att meddelandet också når adressaten.

Enligt RB avses i princip med delgivning att en handling bevisligen lämnas till någon som är behörig att ta emot den. I en lag som reglerar delgivningsförfarandet bör delgivningsbegreppet ha samma innebörd som i RB. Man kan då lämpligen låta delgivningslagen bli tillämplig, när en handling skall bevisligen överbringas till någon. Däremot skulle lagen inte behöva tillämpas om bevislig delgivning inte har föreskrivits eller förutsatts.

De författningar som reglerar olika förvaltningsförfaranden innehåller nu i många fall särskilda bestämmelser om överbringande av handlingar. Det förekommer sålunda bestämmelser som föreskriver endast att en handling skall sändas till någon men också bestämmelser som innebär att överbringandet skall ske i särskild, närmare beskriven ordning. Åtskilliga varianter i sistnämnt hänseende förekommer.

Om en central delgivningslag skall införas, bör den vara tillämplig i de fall då speciallagstiftningen innebär att bevislig delgivning skall ske men saknar särskilda bestämmelser om förfarandet vid delgivning. Om speciallagstiftningen innehåller en särskild reglering av hur överbringande av handlingar skall gå till, skall denna reglering gälla även i fortsättningen och delgivningslagen sålunda inte tillämpas. Innehåller speciallagstiftningen bestämmelser som på någon särskild punkt avviker från delgivningslagen, bör denna lag vara tillämplig i övrigt.

Delgivningslagen bör sålunda få en sådan konstruktion att delgivning skall ske på sätt som föreskrivs i lagen utan att föreskrift därom eller hänvisning behövs i den författning som reglerar förfarandet på ett visst område. Å andra sidan kommer det att innebära ett slags hänvisning till delgivningslagen när annan författning innehåller uttrycklig föreskrift att delgivning skall ske. Det är i klarhetens intresse önskvärt att författningarna anger i vilka fall ett tillkännagivande skall göras genom delgivning och när det kan ske på ett mindre formbundet sätt.

Det sist sagda gäller särskilt författningarna på förvaltningsförfarandets olika områden. I vissa sådana författningar är det sålunda ibland oklart om ett tillkännagivande skall ske genom delgivning eller på annat sätt. Oklarhet blir också följden av att ordet delgivning används i skiftande betydelse i olika författningar. Sålunda har ordet i 7 och 22 §§ gruvlagen samt 14 § 1 mom. kommunallagen en annan mening än i RB. Vidare är det i en del

förvaltningsrättsliga författningar oklart i vad mån ordet delgivning innebär att det får ske delgivning enligt 33 kap. 8—10 §§ RB (surrogatdelgivning, varmed menas att handling överbringas till annan än den ytterst söks för delgivning). Fastän den föreslagna delgivningslagen inte behandlar frågan när delgivning skall ske, blir det därför nödvändigt att gå igenom de viktigaste författningarna för att få dem att stämma överens med delgivningslagens terminologi och systematik.

Delgivningslagen bör enligt promemorian bli tillämplig på delgivning hos domstolar och andra myndigheter. Lagen skall sålunda i princip ersätta RB:s delgivningsbestämmelser och de delgivningsföreskrifter som finns i olika förvaltningsrättsliga specialförfattningar. Ibland knyts självständiga beslutsfunktioner till ämbeten eller tjänster, vilka i organisatoriskt hänseende hör till viss myndighet. Som exempel kan nämnas kammaradvokatfiskalsämbetet hos kammarkollegiet, inskrivnings- och konkursdomare hos underrätterna och taxeringsintendenten hos länsstyrelserna. Även i dessa fall torde delgivningslagen få tillämpas. Delgivningslagen bör även få tillämpas av bergmästaren.

Delgivningslagen får sålunda ett något mera vidsträckt användningsområde än RB och den föreslagna förvaltningslagen sammantagna. Förvaltningslagen avses nämligen skola tillämpas hos förvaltningsmyndigheterna alltså främst hos länsstyrelser och centrala myndigheter med underordnade statliga och kommunala organ, men inte hos förvaltningsdomstolarna och — fränsett ett fåtal bestämmelser — inte heller hos Kungl. Maj:t i statsrådet. Bestämmelser om delgivning finns emellertid också utanför rättegångs- och förvaltningsförfarandet. Här blir delgivningslagen i princip inte tillämplig. I mån av behov torde lagen dock genom föreskrift i annan författning kunna göras tillämplig utanför sitt egentliga tillämpningsområde. En sådan hänvisning som nu finns t. ex. i fråga om uppsägning av arrende- eller hyresavtal i 2 kap. 38 § och 3 kap. 36 § lagen (1907: 36) om nyttjanderätt till fast egendom kan sålunda ersättas med hänvisning till vissa bestämmelser i delgivningslagen.

4.2. De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan

Promemoriaförslaget anknyter tämligen nära till den ordning som nu gäller för rättegångsväsendet i fråga om de delgivningsmetoder som skall stå till förfogande. Vissa nyheter föreslås dock, främst i syfte att de enklaste och billigaste förfarandena skall komma till användning i första hand.

Nu gällande bestämmelser beträffande förekommande delgivningsförfaranden för rättegångsväsendets del har redan nämnts (33 kap. 5 § RB och vissa bestämmelser i delgivningskungörelsen som har refererats under 2.2.). I praktiken gestaltar sig förfarandena i stora drag på följande sätt. För delgivning inom riket anlitas posten, om inte rätten finner att den bör ske på annat sätt. Delgivning genom posten sker på så sätt att handlingen sänds

till den som söks i vanligt tjänstebrev tillsammans med en blankett för erkännande av delgivningen. Denna blankett skall mottagaren skriva under och skicka tillbaka till domstolen, varvid han inte behöver betala porto. Om delgivning inte går att genomföra på detta sätt, får postverket anlitas för att utföra delgivningen i särskild ordning. Även i detta fall skickas handlingen i tjänstebrev. På baksidan av kuvertet klistras en blankett för delgivnings-erkännande fast. Försändelsen avlämnas sedan genom en brevbärare som ser till att mottagaren skriver under delgivningsblanketten. Vägrar mottagaren att ta emot handlingen intygar brevbäraren på blanketten, att han har överlämnat försändelsen men att mottagaren vägrat att underteckna delgivningserkännandet. Blanketten skils därefter från kuvertet och sänds tillbaka till domstolen genom postverkets försorg. Om domstolsdelgivningen inte går att genomföra med postens hjälp, för delgivningen ske genom stämningsman. Handlingen skickas då i ett kuvert tillsammans med blankett för delgivningsbevis till stämningsmannen som söker upp adressaten, lämnar över handlingen och återsänder delgivningsbeviset.

Det nu sagda gäller således domstolarnas delgivningar. Inom förvaltningen förekommer olikartade delgivningsbestämmelser. De oftast förekommande metoderna är rekommenderat brev — med eller utan mottagningsbevis — samt stämningsmannadelgivning genom polismans försorg. I betydande omfattning saknas dock författningsbestämmelser om vilka delgivningsförfaranden som skall användas.

I departementspromemorian förordas att både domstols och annan myndighets delgivning i första hand skall ske genom att handlingen sänds med posten i vanligt brev eller lämnas med bud, varvid i båda fallen delgivnings-erkännande eller mottagningsbevis begärs. Denna delgivningsform, som benämns *ordinär delgivning*, bör enligt promemorian stå öppen för alla myndigheter, vare sig de är tjänstebrevsberättigade eller inte. Särskilda föreskrifter bör meddelas om att delgivningserkännande skall få skickas tillbaka till myndigheten portofritt. Det kan inte råda något tvivel om att ordinär delgivning är den billigaste delgivningsformen. Denna delgivningsform väcker vidare ringa uppmärksamhet och torde därför vara fördelaktig också för adressaten. Man måste dock räkna med fall då adressaten inte är villig att medverka till att delgivningen blir genomförd genom att skicka tillbaka delgivningserkännande eller bege sig till postanstalt för att kvittera ut en rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Situationer finns då behovet av medverkan från den söktes sida kan göra att ordinär delgivning framstår som en osäker metod. Som exempel nämns dels att preskription är nära förstående, dels att en förhandling skall äga rum med kort varsel.

Om ordinär delgivning i sådana situationer som nu har angetts bedöms som osäker eller utsiktslös eller om delgivningen har misslyckats därför att adressaten inte har erkänt delgivningen, anvisar promemorian andra del-

givningsformer, antingen *särskild postdelgivning* eller *stämningmannadelgivning*. Med särskild postdelgivning förstås att posttjänsteman ombesörjer en delgivningsförrättning i särskild ordning. För stämningmannadelgivning anlitas stämningsman eller annan, vars intyg enligt särskilda bestämmelser utgör fullt bevis om delgivning. Vid valet mellan dessa två delgivningsformer bör beaktas att särskild postdelgivning är avsevärt billigare än stämningmannadelgivning. Delgivning genom posten väcker också mindre uppmärksamhet. I promemorian förordas därför att särskild postdelgivning används framför stämningmannadelgivning. Sistnämnda delgivningsform bör få användas om delgivningen varken går att genomföra som ordinär delgivning eller särskild postdelgivning.

Beträffande valet mellan olika möjligheter till stämningmannadelgivning anläggs i promemorian följande synpunkter.

En viktig tanke när det har gällt att reformera bestämmelserna om delgivning har varit att polisen i största möjliga utsträckning skall avlastas från delgivningsuppgifter. Det är nödvändigt att polispersonal inte i onödan används för andra uppgifter än de rent polisiära. Polispersonal bör inte ryckas från sina normala arbetsuppgifter för att fullgöra delgivningsuppdrag. De anförda skälen motiverar, att delgivningsbestämmelserna ges sådant innehåll att det framgår att de mer kvalificerade formerna inte får användas förrän enklare former har prövats och misslyckats eller redan från början efter noggrann prövning har bedömts utsiktslösa. När det gäller den mest kvalificerade formen, stämningmannadelgivning, bör det ställas upp särskilda villkor för att polismyndighet skall få anlitas. I enlighet härmed har i den föreslagna delgivningskungörelsen uppställts som villkor att delgivningsärendet är synnerligen brådskande eller att polismyndighetens biträde är påkallat av annan särskild anledning.

Till uppsättningen av delgivningsförfarandena bör räknas också kungörelsedelgivning och s. k. spikning (33 kap. 12 § andra stycket andra punkten RB). Promemorians förslag beträffande den förstnämnda delgivningsformen behandlas dock särskilt i närmast följande avsnitt och beträffande den sistnämnda i specialmotiveringen.

Nära samband med frågan om delgivningsmetoderna har självfallet frågan i vad mån handling får delges genom att den lämnas till annan än den sökte, s. k. surrogatdelgivning. Nuvarande regler härom för domstolarnas del finns i 33 kap. 8—10 §§ RB och innebär i korthet följande.

Om den som söks för delgivningen har känt hemvist här i landet men inte träffas där, får handlingen lämnas till annan medlem av det hushåll han tillhör. Träffas inte heller någon sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, förutsatt att han bor i huset, eller — under samma förutsättning — till portvakt eller annan som har tillsyn över huset. Driver den sökte rörelse med fast kontor, får handlingen också lämnas till biträde på kontoret, om den sökte själv inte träffas där. Om handlingen lämnats en-

ligt de nu återgivna reglerna, som finns i 8 §, skall också ett meddelande om vad som har skett sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress. I 9 § ges bestämmelser om delgivning med bolag, förening eller annat samfund eller stiftelse eller annan sådan inrättning. Om det i dessa fall finns ett kontor där förvaltningen förs och någon som är behörig att ta emot delgivning för bolaget etc. vanligen har sitt arbete men denne inte träffas där under vanlig arbetstid, får handlingen i stället lämnas till biträde på kontoret. Även i detta fall skall ett meddelande om överlämnandet sändas med posten. Reglerna i 9 § gäller också i det fallet att kommun eller annan sådan menighet har kontor för förvaltningen. Delgivning enligt 8 § får inte äga rum i fall då bolag, kommuner m. fl. har kontor som avses i 9 §.

I promemorian konstateras att det för den enskilda parten i en rättegång eller ett administrativt förfarande är en rättssäkerhetsgaranti att han får del av handlingar och annan utredning som ligger till grund för avgörandet. Emellertid kan kravet på delgivning inte ställas så högt att ett mål eller ärende aldrig kan avgöras utan att parten personligen har delgetts allt material som avgörandet skall grundas på. Detta gäller framför allt om parten har avvikit eller håller sig undan på annat sätt i avsikt att hindra ett avgörande. I andra fall kan det med hög grad av sannolikhet antas att den som söks för delgivning får del av handlingen även om den lämnas till någon i hans bostad eller på hans kontor.

I RB finns, som har framgått, utförliga bestämmelser som gör det möjligt att delge på annat sätt än genom att lämna handlingen till den sökte personligen. Det anses föreligga ett behov av klara bestämmelser om surrogatdelgivning även för förvaltningsförfarandets del. Eftersom RB:s regler i den delen i allt väsentligt har fungerat tillfredsställande, förordas att i delgivningslagen tas in bestämmelser av i sak samma innebörd.

I departementspromemorian diskuteras vidare huruvida några bestämmelser skall tas in i delgivningslagen som inskränker tillämpningen av vissa av de delgivningsmetoder som anges i lagen. Därvid kommer man fram till att en allmän delgivningslag som görs tillämplig på hela förvaltningsområdet bör innehålla endast sådana inskränkningar som är tillämpliga i både domstolsprocessen och förvaltningsförfarandet. De särskilda undantag beträffande surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning som finns i fråga om stämning anses sålunda böra stå kvar i RB. I promemorian framhålls att sådana bestämmelser också kan behövas i den lagstiftning som reglerar förvaltningsförfarandet. Inskränkande bestämmelser förekommer redan nu i bl. a. lagen (1954: 579) om nykterhetsvård, lagen (1956: 2) om socialhjälp och barnavårdslagen (1960: 97). Överväganden i vad mån det i övrigt är nödvändigt att inskränka tillämpningen av de allmänna delgivningsbestämmelserna på samma sätt som har skett i RB anses emellertid inte böra göras i detta skede utan först när författningarna ses över i annat sammanhang.

4.3. Kungörelse- eller anslagsdelgivning

I departementspromemorian finns en redogörelse för tidigare reformsträvanden med avseende på bestämmelserna om delgivning genom olika former av kungörande. Det framhålls att frågan om delgivning genom kungörande i kyrka länge har varit föremål för uppmärksamhet. I fråga om de reformkrav som vid olika tidpunkter har framställts på detta område kan hänvisas till prop. 1968: 151 s. 8—10. Beträffande frågans behandling under senare tid kan här nämnas följande.

Besvärssakunniga föreslog i 5 kap. 7 § lagen om förvaltningsförfarandet bestämmelser om delgivning genom anslag på postanstalts anslagstavla som ersättning för bestämmelserna om delgivning genom kungörande i kyrka. Om det kunde antas att den sökte skulle få kännedom om delgivningen genom annons i tidning, skulle anslaget kompletteras med en sådan annons. Kände man namn och adress på någon eller några av dem som söktes, skulle de underrättas i vanligt brev, om det kunde ske utan större kostnad eller besvär. Enligt huvudregeln skulle delgivningshandlingen anslås. Om denna var av vidlyftig beskaffenhet eller om det av andra skäl inte var lämpligt att den anslogs, skulle handlingen hållas tillgänglig hos myndigheten. Ett meddelande om den tid under vilken handlingen hölls tillgänglig och om handlingens innehåll skulle då anslås och föras in i tidning samt sändas med posten.

Under remissbehandlingen av besvärssakkunnigas förslag gjordes inga invändningar mot förslaget att ersätta kungörande i kyrka med annan form för delgivning genom anslag.

En del av remissinstanserna, som inte ville motsätta sig delgivning genom anslag på postanstalts anslagstavla, framhöll dock att det var nödvändigt att anslaget kompletterades med andra former för publicering, i första hand annonsering i tidning. I flera yttranden berördes frågan på vilken anslagstavla anslag lämpligen borde ske. Därvid förordade flertalet remissinstanser kommunens officiella anslagstavla. Vissa uttalanden gjordes också till förmån för anslag på myndighetens egen anslagstavla. Bl. a. anförde lagberedningen att det var naturligt att handlingen anslogs hos myndigheten, om denna disponerade fast lokal. Anslaget hos myndigheten borde enligt beredningen vara det konstitutiva och anslag på postanstalt och kungörande i tidning skulle användas som komplettering.

I departementspromemorian motiveras konstateras inledningsvis, att RB:s bestämmelser om kungörelsedelgivning har ansetts behöva ses över och likaså bestämmelserna om delgivning med delägare i samfällighet. Dessutom måste enligt promemorian en delgivningslag som skall gälla för både rättegång och förvaltning innehålla bestämmelser om delgivning med obestämda kretsar av personer. När det har gällt att finna en lämplig delgivningsform för de situationer som avses här bör valet stå mellan delgivning genom anslag och delgivning genom annonsering i pressen. I promemorian

stannar man för anslagsdelgivning och föreslår, att uppsättandet av anslag skall bli det konstitutiva elementet i delgivningen. Som ett av skälen för denna ståndpunkt anges att delgivning så ofta bildar utgångspunkt för beräkning av fatalitetider. Som en annan orsak varför annonsering inte har valts som konstitutivt element anges i promemorian att annonseringen ställer sig dyrbar. För att göra förfarandet mera effektivt föreslås emellertid att meddelande skall föras in i lämplig tidning, om man kan räkna med att den sökte därigenom får reda på var den handling som skall delges finns. Vid delgivning med obestämda personkretsar föreslås vidare att kända personer som ingår i sådana kretsar skall tillställas meddelanden om anslagsdelgivningen.

När det har gällt att bestämma vilken anslagstavla som bör användas för anslagsdelgivning, väljs i promemorian den lösningen att anslag skall ske på kommunens officiella anslagstavla. Detta fordrar särskilda bestämmelser om användandet av denna anslagstavla för andra än kommunala ändamål. Sådana bestämmelser föreslås också i en särskild lag om användande av kommunens anslagstavla för anslag enligt delgivningslagen.

4.4. Övriga frågor

När det gäller hur delgivning i övrigt skall ske, vem som skall sökas för delgivning, när delgivning skall anses ha skett och övriga bestämmelser i delgivningslagen intas i promemorian den ståndpunkten att RB:s delgivningsbestämmelser med endast smärre förändringar kan föras över till delgivningslagen. Bestämmelserna om delgivning med delägare i samfällighet föreslås dock bli moderniserade. Olika regler föreslås för de fall där delägarna företräds av styrelse eller särskilt utsedd förvaltare och när så inte är fallet. Finns styrelse eller förvaltare, skall delgivning ske med styrelseledamot eller med förvaltaren. Finns ingen företrädare för delägarna, föreslås anslagsdelgivning kunna användas om delägarna är flera än tio. Är de färre, får delgivning ske med varje delägare. En nyhet är att underätterna föreslås bli befriade från bestyret att förordna stämningsmän. Detta hänger samman med att delgivningslagen är avsedd att tillämpas av alla myndigheter och således inte bara av — i huvudsak — domstolarna. I promemorian föreslås att stämningsmän skall förordnas av länsstyrelserna.

Genom den föreslagna delgivningslagen ersätts 32 kap. 2 § första stycket och de flesta bestämmelserna i 33 kap. RB. I fråga om nuvarande 33 kap. 7 § RB enligt vilken bestämmelse delgivning inte får ske där gudstjänst pågår eller sammankomst för gemensam andaktsövning äger rum på annat sätt uttalas i promemorian att det ligger i sakens natur att delgivningsåtgärder inte bör företas i sådant sammanhang och att särskild bestämmelse av denna innebörd därför inte behövs.

Vissa delgivningsbestämmelser i 33 kap. RB är utformade med speciell tanke på rättegångsväsendet. De har därför ansetts böra stå kvar i RB. Den-

na uppläggning innebär sålunda att allmänna delgivningsbestämmelser tas in i en delgivningslag och vissa för rättegångsväsendet speciella delgivningsbestämmelser får stå kvar i RB.

Som förut har nämnts förutsätter promemorieförslaget att bestämmelser om *när* delgivning skall ske finns i RB och specialförfattningar. Den föreslagna delgivningslagen reglerar bara sättet för delgivning. F. n. finns emellertid i specialförfattningar bestämmelser som föreskriver både när delgivning skall ske och hur den skall verkställas. I departementspromemorian har efter genomgång av de olika författningarna föreslagits ändringar i delgivningsbestämmelserna för att anpassa dem till delgivningslagen.

Vid genomgången av specialförfattningarna har vissa huvudtyper av delgivningsföreskrifter kunnat urskiljas. De vanligaste har formen av mera allmänna hänvisningar till RB:s delgivningsregler. Dessa hänvisningar är dels av sådant slag att den föreslagna delgivningslagen kan få bli tillämplig utan inskränkning, dels av sådant slag att vissa bestämmelser måste undantas. Det förekommer också fall där hänvisning sker direkt till vissa bestämmelser i 33 kap. RB. Som exempel på sådan hänvisning nämns i promemorian 66 § nykterhetsvårdslagen. Här föreskrivs att delgivning skall ske genom posten och att biträde för delgivning får påkallas hos polismyndigheten om postdelgivning inte används. I övrigt hänvisas beträffande delgivning till 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ RB. Med den som har känt hemvist eller känd vistelseort utomlands får delgivning i dessa fall sålunda inte ske enligt lagen på den orten. Inte heller får surrogatdelgivning och kungörelse-delgivning användas. I departementspromemorian uttalas att dessa delgivningsformer inte heller i fortsättningen bör få tillämpas med hänsyn till den ömtåliga och strängt personliga natur som de ärenden som här avses har.

Andra typer av delgivningsföreskrifter som i departementspromemorian har ansetts böra ändras till överensstämmelse med den föreslagna delgivningslagen är sådana som innebär att handling skall översändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis eller att underrättelse eller kallelse skall ske bevisligen.

Föreskrivs att en handling skall tillställas någon, anses detta i promemorian i princip innebära att delgivning skall ske med adressaten personligen.

I promemorian behandlas vidare vissa bestämmelser i jorrdelningslagen och vissa andra författningar rörande fastighetsförhållanden som handlar om kollektivdelgivning med delägare i samfälld mark. Dessa bestämmelser har befunnits överensstämma med delgivningslagens bestämmelser om delgivning i dessa situationer och därför kunna upphävas.

Ytterligare anmärks i departementspromemorian att det vid genomgången av författningarna har påträffats bestämmelser som inte kan hänföras till någon av de typer delgivningsföreskrifter som har beskrivits förut. Det finns sålunda bestämmelser om att delgivning skall ske skriftligen eller att del-

givning skall ske bevisligen. Det finns också bestämmelser där ordet delgivning används i annan bemärkelse än ordet avses få i delgivningslagen. Vidare förekommer bestämmelser där delgivning innefattar flera möjliga förfaranden än de som nämns i delgivningslagen. Även i de fall som nu har ansetts har överensstämmelse med delgivningslagen eftersträfvats.

De ändringar som behövs till följd av lagen om ändring i 1942 års lag med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka behandlas också i promemorian. Föreskrifter om kungörande i kyrka finns i ett stort antal författningar. Dessa föreskrifter har ansetts böra ersättas med föreskrift om kungörande genom anslag, så långt detta är möjligt.

I departementspromemorian framhålls slutligen att en reform av delgivningsbestämmelserna får verkningar i ekonomiskt avseende. Förfrågningar har gjorts hos ett par länsstyrelser om hur många av de delgivningsuppdrag som under ett visst år har lämnats till stämningsmän eller polismyndighet (delgivningscentral), som i stället skulle ha kunnat lämnas till postverket. Därvid har framkommit att drygt en tredjedel av delgivningarna bör ha kunnat ske på billigare sätt genom postverket. I promemorian stryks under att man vid utarbetandet av den nya delgivningslagstiftningen har strävat efter att begränsa belastningen på polisen. Kostnadssynpunkten har också varit avgörande vid valet mellan anslagsdelgivning och delgivning genom annonsering. Dock kan enligt promemorian även de föreslagna bestämmelserna om anslagsdelgivning medföra viss fördyring. Det torde nämligen bli nödvändigt att meddela föreskrifter om att särskilda personer (anslagsförrättare) skall verkställa anslagen och svara för skötseln av tavlorna. Den belastning som de nya uppgifterna kan komma att innebära för kommunerna måste dock enligt promemorian antas bli ringa.

5. Remissinstansernas allmänna uttalanden

5.1. Allmänna synpunkter

Den allmänna inställningen till förslagen i departementspromemorian är klart positiv. Ingen remissinstans avstyrker att förslagen läggs till grund för lagstiftning. I de flesta yttrandena görs uttalanden av allmänt tillstyrkande innebörd. Som exempel kan anföras följande. *RÅ* finner förslaget ändamålsenligt och ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Inte heller *JK* finner anledning till erinran mot att förslaget upphöjs till lag i huvudsakligen befintligt skick. *Riksförsäkringsverket* framhåller, att det inom socialförsäkringen föreligger ett behov av klara och enhetliga delgivningsregler. Enligt verkets mening kommer detta behov att fyllas av den föreslagna delgivningslagen och delgivningskungörelsen. Verket har ingen

erinran mot de bestämmelser som ingår i dessa författningsförslag. Enligt *överlantmätaren i Gotlands län* innebär förslagen en förtjänstfull avvägning mellan rättssäkerhetens krav och nödvändigheten av att få till stånd så enkla förfaranden som är möjligt i varje särskild situation. *Lantmäteristytrelsen* anser, att förslagen i huvudsak har sådant innehåll att de tillgodoser kravet på rättssäkerhet och kravet på ett tillräckligt enkelt förfarande. Positiva uttalanden av liknande innebörd görs av *advokatsamfundet*, *skogsstyrelsen*, *statens hyresråd*, *länsstyrelserna i Jönköpings län, Kristianstads län, Västerbottens län och Älvsborgs län* samt *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*.

Förslaget om gemensamma delgivningsbestämmelser för rättegångsväsendet och förvaltningsförfarandet hälsas med tillfredsställelse av så gott som alla remissinstanser. Ingen remissinstans har negativ inställning i detta hänseende. *RÅ* anför, att det torde vara förenat med betydande praktiska fördelar att göra delgivningsreglerna inom förvaltningsförfarandet i möjligaste mån likartade med dem inom rättegångsväsendet. *Svea hovrätt* anser, att generella och lättfattliga bestämmelser om delgivning är önskvärda och har ingen erinran mot att sådana bestämmelser samlas i en särskild delgivningslag. *Statskontoret* framhåller, att förslaget med förutsatt tillämpning inom såväl rättegångsväsendet som förvaltningsförfarandet tillgodoser önskemålet om en enhetlig reglering av delgivningsverksamheten. Liknande synpunkter anför av *socialstyrelsen*, *poststyrelsen* och *kammarrätten*. *Föreningen Sveriges polismästare* finner det logiskt och rationellt att bestämmelserna om delgivning förs samman i en lag som är gemensam för domstolar och andra myndigheter. *EON* delar den uppfattning som uttalas i promemorian att det från rättssäkerhetssynpunkt är av betydelse att delgivningsformerna blir desamma på olika områden av rättslivet och att det i stort sett inte föreligger några sakliga skäl att göra skillnad på domstolar och andra myndigheter. *EON* finner den föreslagna delgivningslagen väl ägnad att tillgodose dessa synpunkter. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller, att förslaget innebär att för de förvaltande myndigheterna all tvekan försvinner om 33 kap. RB skall tillämpas eller inte. Redan från denna synpunkt måste enligt länsstyrelsen förslaget hälsas med tillfredsställelse. *Överlantmätaren i Örebro län* uttalar, att en för domstolsväsendet och förvaltningen gemensam delgivningslag torde innebära väsentliga lagtekniska förenklingar och medföra betydande lättnader i lagtillämpningen. Enhetliga regler för delgivningsförfarandet på skilda rättsområden underlättar arbetet för den som skall svara för delgivningen och medför över huvud taget ökad rättssäkerhet. *RPS* stryker under att det för dem som skall verkställa delgivning är angeläget att så enhetliga regler som möjligt gäller för delgivningsförfarandet. Liknande uttalanden görs av *statskontoret* och *länspolischefen i Kristianstads län*.

Några myndigheter är något mera återhållsamma i sina uttalanden i denna

del, dock utan att avstyrka gemensamma delgivningsbestämmelser. *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* anser sålunda, att det ur domstolssynpunkt närmast innebär en nackdel att de centrala delgivningsbestämmelserna bryts ut från RB medan vissa för delgivning i rättegång speciella regler kvarstår där. Allmänt sett är det dock enligt föreningen så pass stora praktiska fördelar med en för alla myndigheter gemensam delgivningslag att föreningen anser sig böra tillstyrka förslaget i detta avseende. *Överlantmätaren i Hallands län* anser, att det innebär en fördel för förvaltningen om det ges enhetliga regler för delgivningsförfarandet så att detta i princip blir en fristående procedur som i normalfallet är oberoende av vilken myndighet som handlägger ärendet. En förutsättning är dock att enhetligheten inte medför ökad tyngd i de särskilda förfaranden som hittills har visat sig fungera tillfredsställande. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* delar uppfattningen att det är lämpligt med en gemensam delgivningslag men befarar att de föreslagna bestämmelserna för vissa verksamhetsgrenar, som t. ex. i fråga om överexekutors handräckningsärenden hos länsstyrelsen, kan komma att vålla de administrativa myndigheterna ett inte oväsentligt merarbete. Liknande farhågor för ökad arbetsbelastning hos länsstyrelserna uttalas av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Under remissbehandlingen har någon väsentlig anmärkning inte riktats mot den föreslagna delgivningslagens konstruktion och principer. *Socialstyrelsen* vitsordar, att det är angeläget att det slås fast vad som förstås med delgivning och att begreppet ges samma innebörd i all lagtext. Även *poststyrelsen* anser det vara fördelaktigt att man söker åstadkomma en enhetlig innebörd i författningarna av begreppet delgivning. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* finner, att det är praktiskt att delgivningsbestämmelserna så långt sig göra låter samlas i en lag och en kungörelse samt att en enhetlig terminologi genomförs i de många till delgivningsväsendet spridda författningarna. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* har intet att invända mot de principer som ligger till grund för förslaget utan anser att det är väl genomtänkt och att det bör kunna godtas i huvudsak. Positiva uttalanden av liknande art görs av *länsstyrelsen i Västerbottens län*, *lantmäteristyrelsen*, *överlantmäterna i Gotlands län* och *Hallands län* samt *domkapitlet i Uppsala stift*.

JK finner, att den anpassning av reglerna i 33 kap. RB som påkallas av att delgivningslagen görs tillämplig även på förvaltningsmyndigheterna synes väl avvägd och att de särskilda bestämmelser som förvaltningens krav föranleder inte ger anledning till någon erinran. *Svea hovrätt* anser, att den föreslagna fördelningen mellan delgivningslagen och specialförfattningarna synes väl avvägd. *Kammarrätten* uttalar sig i samma riktning.

I anslutning till den föreslagna delgivningslagens uppbyggnad ifrågasätter *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, om inte lagen blir mera lättillgänglig för allmänheten om det i en inledande paragraf helt allmänt talas

om vad delgivning är och att reglerna i lagen beskriver tillvägagångssättet när en handling bevisligen skall bringas till någons kännedom. I samma syfte skulle enligt länsstyrelsen reglerna om på vad sätt delgivning verkställs genom parts försorg kunna sammanfattas i en paragraf.

En något kritisk inställning har *länsstyrelsen i Jönköpings län* som ifrågasätter, om inte ytterligare överväganden beträffande vissa delar av speciallagstiftningen bör ske för att eliminera risken för misstolkningar. Länsstyrelsen anser sålunda t. ex. att de nuvarande anslagsföreskrifterna i bl. a. 209 § utsökningslagen, 150 § byggnadslagen och 44 § förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik bör behållas i sak i avvaktan på en större revision på respektive områden. Dessa bestämmelser bör därför enligt länsstyrelsen uttryckligen undantas från förfarandet enligt 17 § delgivningslagen. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* gör ett liknande uttalande.

Några remissinstanser gör uttalanden om lagens tillämpningsområde. *Riksförsäkringsverket* framhåller sålunda, att de allmänna försäkringskassorna, för vilka verket är tillsynsmyndighet, inte kan anses utgöra myndighet i förevarande sammanhang. Den föreslagna delgivningslagen och delgivningskungörelsen blir således inte utan vidare tillämpliga för försäkringskassorna. Riksförsäkringsverket anser det önskvärt, att delgivningslagen och delgivningskungörelsen genom stadgande i särskild författning sätts i kraft för kassorna. *Patent- och registreringsverket* anför, att delgivningslagens bestämmelser i och för sig skulle bli tillämpliga på vissa av patentverkets försändelser beträffande vilka uttryckliga delgivningsföreskrifter saknas i de författningar som ämbetsverket har att tillämpa. En sådan tillämpning på patentverkets område skulle innebära en betydande belastning för patentverkets kontorsorganisation. Eftersom en omläggning enligt förslaget skulle medföra en allvarlig komplikation för patentverket, avstyrks att de föreslagna delgivningsstadgandena görs tillämpliga för verket.

5.2. De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan

Departementspromemorians förslag beträffande de olika delgivningsförfarandenas utformning och tillämpningsområden har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Flera remissinstanser uttalar särskild tillfredsställelse över att delgivningsformen särskild postdelgivning föreslås få ett vidare användningsområde. Bl. a. understryks detta för utsökningsväsendets del av *EON* och *kronofogdemyndigheten i Stockholm*. *Lantmäteristyrelsen* anser, att formen särskild postdelgivning är av stort intresse i fastighetsbildningssammanhang. Denna form torde enligt styrelsen vara effektivare och snabbare än ordinär delgivning samtidigt som merkostnaden synes vara förhållandevis obetydlig. På grund härav och då metoden synes ha fått en ganska

omfattande användning vid tillämpning av nuvarande delgivningsregler anser styrelsen, att möjligheten bör stå öppen för myndigheterna att använda särskild postdelgivning i den utsträckning det är rationellt med hänsyn till bl.a. kostnaderna. Styrelsen ifrågasätter, om inte departementspromemorianes förslag innebär att möjligheterna att använda särskild postdelgivning är för begränsade. Man kan ha anledning att överväga en kombinerad metod, t. ex. så att särskild postdelgivning automatiskt träder i funktion i fall då liggetiden för försändelse med mottagningsbevis löpt ut utan att försändelsen har avhämtats.

Departementspromemorianes förslag om ordningsföljden varide olika formerna för delgivning skall användas, har i allt väsentligt vunnit remissmyndigheternas gillande. *Poststyrelsen* uttalar i detta sammanhang följande.

Förslaget till delgivningslag innebär bl. a. att ett större antal myndigheter än för närvarande skall få möjlighet att använda sig av den delgivningsform som i lagförslaget kallas särskild postdelgivning. Samtidigt synes man dock kunna vänta sig att den delgivningsform som kallas ordinär delgivning skall komma till användning i en del fall där man nu använder de mera kvalificerade formerna för delgivning. Det vill därför synas som om den ökade användningen av den särskilda postdelgivningen inte skulle behöva bli så stor. Det går dock inte att med någon större grad av säkerhet bedöma hur stor denna ökning kan bli. Under alla förhållanden bör dock en måttlig ökning i användningen av den särskilda postdelgivningen inte bereda Postverket några problem. Det är emellertid nödvändigt att se till att ökningen hålls inom rimliga gränser. Den särskilda postdelgivningen är från Postverkets synpunkt ett så pass speciellt uppdrag att en avsevärt ökad användning kan komma att medföra driftsmässiga problem och ökade styckekostnader för uppdraget. Redan mot bakgrund härav framstår det som angeläget att starkt poängtera att den särskilda postdelgivningen inte onödigtvis kommer till användning när enklare delgivningsform är möjlig. Den strävan som kommer till uttryck i promemorian att så mycket som möjligt föra över delgivningen till den enkla formen att sända handlingen i vanligt brev tillsammans med en blankett till delgivningserkännande hälsar Poststyrelsen med stor tillfredsställelse. Styrelsen är av den uppfattningen att de kvalificerade formerna för delgivning — den nuvarande postdelgivningen och stämningsmannadelgivningen — för närvarande i inte så liten utsträckning används i onödan, när delgivning i enklare form mycket väl skulle kunna användas i stället. Promemorianes syftemål i detta avseende har dock främst varit att avlasta stämningsmännen och polismyndigheterna. Men det är också en angelägenhet av hög rang att undvika onödigt användande av den särskilda postdelgivningen. Åtgärder med dessa syften blir så mycket mera angelägna nu när alla myndigheter kommer att omfattas av delgivningsbestämmelserna och flera myndigheter än tidigare får rätt att använda särskild postdelgivning. Enligt Poststyrelsens mening måste man ännu mera än vad som skett i promemorian och förslagen till lag och kungörelse poängtera fördelarna med och önskvärdheten av att delgivning alltid sker på enklast möjliga sätt.

Efter redogörelse för de kostnader som olika slag av försändelser medför (jfr under 5.4.) konstaterar poststyrelsen, att det ligger i öppen dag att delgivning med vanligt brev är den från kostnadssynpunkt fördelaktigaste delgivningsmetoden. Vanligt brev når i regel snabbt och direkt adressaten i hans bostad eller på hans kontor. Jämfört med den särskilda postdelgivningen har det vanliga brevet den fördelen att det enkelt kan eftersändas om adressaten har ändrat vistelseort. Delgivning med en ordinarie postförsändelse är för övrigt över huvud taget smidigare och mindre uppseendeväckande än särskild postdelgivning. Poststyrelsen framhåller, att delgivning med vanligt brev har stora fördelar även i förhållande till delgivning genom rekommenderat brev med mottagningsbevis. Poststyrelsen anser, att sistnämnda delgivningsform bör användas bara när det anses befogat av särskilda skäl. Poststyrelsen berör vidare hur portofriheten för delgivningserkännande skall ordnas och kommer därvid fram till att det lämpligaste systemet är det som nu används för delgivningserkännande till domstolar m. fl. Detta system, som förutsätter tillstånd av Kungl. Maj:t, anser poststyrelsen vara att föredra såväl ur myndighetens som postverkets synpunkt. Poststyrelsen föreslår därför, att systemet med frankeringsfrihet för delgivningserkännande får tillämpas av alla myndigheter, såväl statliga som kommunala. Detta skulle innebära, att statsverket tar på sig portokostnaderna för dessa försändelser även för de kommunala myndigheterna.

De förslag i departementspromemorian som syftar till att minska polismyndighets medverkan vid delgivning har vunnit de flesta remissinstansernas gillande. RÅ framhåller sålunda som en särskild fördel, att bestämmelsen att stämningsmannadelgivning bara skall tillgripas om ordinär delgivning med posten eller särskild postdelgivning inte kan äga rum blir gällande även inom förvaltningsförfarandet. Han anser, att detta torde medföra åtskillig arbetsbesparing för polisen. RPS, statskontoret, länsstyrelsen i Stockholms län och länspolischefen i Värmlands län understryker vikten av att polisens medverkan i delgivningsarbetet begränsas i så stor utsträckning som möjligt. RPS tillägger, att det dock kan finnas en viss fara för att polismyndigheten kommer att anlitas i samma utsträckning som tidigare, eftersom begreppen »synnerligen brådskande» och »annan särskild anledning» kan tolkas på sådant sätt att polisen blir belastad i större utsträckning än som har avsetts. RPS anser, att polismyndigheten bör anlitas endast om det på grund av ärendets synnerliga brådskande eller eljest är uteslutet att bruka annat delgivningssätt eller att anlita stämningsmän. Även Föreningen Sveriges polismästare hälsar med tillfredsställelse, att den nya delgivningskungörelsen ålägger myndigheterna större restriktivitet när det gäller att använda polismyndigheterna för stämningsmannadelgivning. Föreningen ifrågasätter, om inte detta bör komma till tydligare uttryck i lagtexten. Liknande farhågor för att myndigheterna inte följer rekommendationen att inte använda polismyndighe-

terna i onödan för delgivning hyser länspolischefen i Kristianstads län. Han ifrågasätter, om inte polisen bör avlastas helt från arbete med delgivningarna. Bestyret med dessa kan tas över av kronofogdemyndigheterna, åtminstone när det inte är fråga om brottmål. Länspolischefen anser att delgivningscentraler sådana som de i Stockholm, Göteborg och Malmö bör inrättas i större omfattning.

Tre remissinstanser anser, att man inte bör gå så långt som har föreslagits i promemorian när det gäller att avlasta polispersonal från delgivningsuppgifter. *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* instämmer i att ett visst utrymme bör finnas för en ökad användning av särskilt förordnade stämningsmän. Föreningen anser dock, att det i ett betydande antal fall kommer att innebära olägenheter för domstolsarbetet att delgivningsuppgifterna flyttas över från polisen till särskilt förordnade delgivningsmän. Bl. a. pekas på de praktiska svårigheter som kan uppkomma vid delgivning med personer som är bosatta utanför myndighetens verksamhetsområde. Den föreslagna bestämmelsen i 7 § delgivningskungörelsen och anslutande motivuttalanden ger en alltför snäv begränsning av möjligheterna till polismannadelgivning. Det bör göras fullt klart, att domstolarna får välja det delgivningssätt som är mest ändamålsenligt för deras verksamhet. En tänkbar utväg att tillgodose syftet med förslaget i denna del är att organisatoriskt inordna stämningsmännen i polisorganisationen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser, att det beträffande vissa typer av ärenden inte är lämpligt att privatpersoner anlitas för stämningsmannadelgivning. Länsstyrelsen avser att även i fortsättningen anlita polisen i dessa fall. Liknande synpunkter anför *länsstyrelsen i Västmanlands län*.

Departementspromemorians förslag såvitt avser surrogatdelgivning har — fränsett vissa anmärkningar mot lagtextens utformning — lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna. *Delgivningscentralen i Stockholm* ifrågasätter dock, om inte möjligheterna till surrogatdelgivning bör utökas. Vidgade möjligheter i detta avseende efterlyses också av *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Delgivningscentralen i Stockholm väcker också fråga, om lagstiftningsåtgärder som går ut på att ge stämningsman möjligheter att begära handräckning hos överexekutor för att få tillträde till lägenhet för delgivning med person som vägrar öppna dörren.

Från ett par håll tas upp frågan, om inte vissa begränsningar bör gälla för användningen av surrogatdelgivning.

Socialstyrelsen ifrågasätter sålunda, om inte förbud mot surrogatdelgivning redan nu bör övervägas beträffande delgivning i fall som avses i 8 kap. föräldrabalken, lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda och smittskyddslagen (1968:231). *Länsstyrelsen i Stockholms län* ställer sig

tveksam till ett uttalande i promemorian, nämligen att frågan i vad mån ytterligare inskränkning i tillämpningen av de olika delgivningsformerna inom förvaltningsförfarandet behövs bör övervägas först när författningarna som reglerar detta förfarande ses över i annat sammanhang. Länsstyrelsen anför som exempel på fall där problem kan uppstå 33 § 4 mom. vägtrafikförordningen (1951: 648) som handlar om återkallelse av körkort. I dessa fall tillämpar länsstyrelsen f. n. 33 kap. RB analogivis. De överväganden som ligger bakom förbudet mot surrogatdelgivning i fall som avses i 33 kap. 13 § har därvid ansetts böra leda till att surrogatdelgivning inte heller får användas i förevarande fall. Detta bör gälla även delgivning av slutliga beslut enligt nykterhetsvårdslagen m. fl. och besked om återkallelse av pass. Delgivningslagen medför enligt länsstyrelsen en annan situation. Varken i delgivningslagen eller i flertalet specialförfattningar finns undantag. Av delgivningslagen framgår inte, att förvaltningsmyndighet utan ledning av författningsbestämmelser i fortsättningen skall pröva vilka delgivningsformer i lagen som lämpligen bör användas. Om inte de olika specialförfattningarna på förvaltningssidan redan i nu förevarande sammanhang kan kompletteras med erforderliga delgivningsföreskrifter, torde i vart fall lämpligen i delgivningskungörelsen förvaltningsmyndighet böra uttryckligen åläggas att pröva om undantag skall göras från de allmänna delgivningsreglerna.

Departementspromemorians uttalande, att en allmän delgivningslag bör innehålla endast sådana inskränkningar i tillämpningsområdet för de olika delgivningsformerna som gäller både för domstolsprocessen och förvaltningsförfarandet, har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

5.3. Kungörelse- eller anslagsdelgivning

Departementspromemorians förslag om anslagsdelgivning har blivit föremål för stort intresse hos remissinstanserna. Olika meningar uttalas dels i frågan huruvida anslag bör ges företräde framför annonsering i pressen som konstitutivt element i delgivningsformen, dels beträffande valet av anslagstavla som bör användas. Departementspromemorians förslag i dessa hänseenden har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av det övervägande antalet av de remissinstanser som har uttalat sig. Viss kritik riktas dock mot promemorians förslag till närmare utformning av delgivningsmetoden.

Vad angår frågan huruvida anslag eller annonsering bör väljas som konstitutivt element anför *Föreningen Sveriges häradskövdingar och stadsdomare*, att ett anslagsförfarande under nuvarande förhållanden inte lär kunna undvaras för de delgivningssituationer som det är fråga om här. Av de alternativ till lösning som har framkommit är enligt föreningen det som har föreslagits i departementspromemorian det lämpligaste. Bland övriga

remissinstanser som uttalar sig för anslag som konstitutivt element är *Svea hovrätt, kammarrätten, länsstyrelserna i Stockholms län, Örebro län, Gävleborgs län och Jämtlands län, lantmäteristyrelsen, överlantmätarna i Västernorrlands län och i Gotlands län samt Föreningen Sveriges kommunala förvaltningsjurister.*

Informationsutredningen, länsstyrelsen i Västernorrlands län och Föreningen Sveriges polismästare uttalar sig mot departementspromemorians förslag och förordar, att annonsering görs till konstitutivt element vid delgivning av det slag som avses här. Som skäl för denna ståndpunkt anför *informationsutredningen* i första hand den bristande effektiviteten hos anslagsförfarandet. Informationsutredningen anser sig vidare inte kunna vitsorda vad som sägs i departementspromemorian om att delgivning genom annonsering från samhällsekonomisk synpunkt är mer kostnadskrävande än delgivning genom anslag. Inte heller den omständigheten att delgivning ofta bildar utgångspunkt för beräkning av fataliteter finner informationsutredningen vara ett skäl för att föredra anslag på anslagstavla framför annonsering i pressen. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser också, att tidningsannonsering bör vara det konstitutiva elementet i delgivningen. Utgångspunkt för beräkning av fataliteter blir då dagen för meddelandets införande i tidning. Liknande synpunkter anføres av *Föreningen Sveriges polismästare*. Föreningen uttalar, att metoden med anslagsdelgivning för ett modernt tänkesätt måste förefalla som en relik från en svunnen tid där massmedia inte alls hade den betydelse och utbredning de har nu. Föreningen ifrågasätter därför, om man inte bör låta den urgamla metoden med anslagsdelgivning upphöra helt och ersätta den med annonsering.

De flesta remissinstanserna har i princip inte något att erinra mot förslaget att kommunens officiella anslagstavla skall användas för anslag enligt delgivningslagen. *Poststyrelsen* noterar sålunda med tillfredsställelse, att tanken på delgivning genom anslag på postanstalterna nu har övergetts. Anslag på kommunens anslagstavla synes vara en riktigare lösning.

Några remissinstanser erinrar om att det särskilt i stora kommuner kan bli nödvändigt att sätta upp anslaget på andra kommunala anslagstavlor än kommunens officiella anslagstavla. Uttalanden av denna innebörd görs av *lantmäteristyrelsen* och *överlantmätaren i Gotlands län*. *Kommunalrättskommittén* påpekar, att det efter kommunindelningsreformen återstår endast 282 kommuner, av vilka en del får mycket stora områden. *Överlantmätaren i Västernorrlands län* tillstyrker förslaget om anslagsdelgivning men ifrågasätter om inte anslagen bör skötas av en fristående organisation. Han framhåller, att effektiviteten av anslagsdelgivningen är beroende av var anslagstavlan placeras. Annan placering än den kommunens officiella anslagstavla har nu bör övervägas. Möjligheten att anordna mer än en anslagstavla bör utnyttjas i folkrika och vidsträckta kommuner.

Svenska Kommunförbundet säger sig inte ha något att erinra mot promemorieförslaget men förordar att slutligt ställningstagande inte sker förrän informationsutredningens förslag föreligger.

Några remissinstanser uttalar den åsikten att annan anslagstavla än kommunens officiella bör användas. *Svea hovrätt* har den uppfattningen att anslag hos myndighet skall vara huvudregel och att anslag på annan plats skall användas bara när utsikterna att nå den sökta ökar därigenom. Hovrätten framhåller dock, att detta övervägande inte utesluter att det i speciallagstiftningen kan vara lämpligt att föreskriva anslag på kommunens anslagstavla. I de situationer där kungörelsedelgivning används nu anser hovrätten att det inte finns större möjligheter att nå den sökta genom anslag på kommunens anslagstavla än genom anslag hos myndigheten. När det är fråga om delgivning med delägare i samfällighet eller med obestämda personkretsar, bör däremot lokalt anslag ha visst värde. Även här är emellertid sannolikheten liten för att ett anslag i kommunal- eller stadshus — vid sidan av annonsering och brevmeddelanden — får självständig betydelse för delgivningens effektivitet. *Kammarrätten* delar *Svea hovrätts* åsikt att anslag hellre bör ske hos myndigheten i de fall, då kungörelsedelgivning används nu. *Överlantmätaren i Örebro län* anser, att anslaget bör ske på postanstalts anslagstavla. *Föreningen Sveriges polismästare*, vilken som förut har nämnts i princip är mot delgivning genom anslag och i stället är förespråkare för att delgivning i de fall som avses här sker genom annonsering, framför som ett alternativ att anslaget sker på myndighetens anslagstavla. Härigenom kan man komma ifrån den kostnad som skötseln av kommunens anslagstavla medför.

Förslaget att jämte anslag skall kunna förekomma kompletterande annonsering i pressen berörs särskilt av några remissinstanser. *Överlantmätaren i Västernorrlands län* framhåller, att annonsering utan tvekan är en effektiv meddelelseform som bör tillämpas i all den utsträckning som det bedöms försvarligt med hänsyn till kostnaderna men också till sakens betydelse objektivt sett för den person som man vill nå med delgivningen. *RPS* anför, att annonsering i pressen särskilt i stora kommuner, där anslagstavlan inte uppmärksammas fortlöpande, torde vara ett nödvändigt komplement till anslaget på kommunens anslagstavla. *Kammarrätten* anser, att myndigheterna bör ha större möjligheter än som anges i departementspromemorian att använda annonsering i pressen som komplement till anslaget. Kostnaderna för annonsering torde enligt kammarrätten kunna nedbringas genom att annonseringen samordnas. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser, att föreskriften om komplettering av anslaget genom tidningsannonsering bör utformas som en fakultativ bestämmelse med servicesyfte. Bedömningen i fråga om tidningskungörandet är nämligen vanskelig, och en vidsträckt tillämpning av sådant kungörande torde komma att förorsaka betydande kostnader.

Komplettering på annat sätt än genom annons i tidning ifrågasätts av två

remissinstanser. Sålunda vill *poststyrelsen* väcka frågan om att använda gruppkursband, medan *länsstyrelsen i Gävleborgs län* anser att frågan om att använda radions regionalprogram bör övervägas.

Även i fråga om den möjlighet som promemorieförslaget ger att vid delgivning med o b e s t ä m d a p e r s o n k r e t s a r skicka meddelanden till kända personer som ingår i sådana kretsar har olika åsikter uttalats under remissbehandlingen. Från flera håll uttalas sålunda önskemål om att den möjlighet som nu finns i vissa fall att vid kollektivdelgivning skicka meddelande till endast en delägare för övriga delägars räkning skall finnas med i delgivningslagen. Uttalanden av sådan innebörd har gjorts av *företrädare för lantmäteriväsendet* och av *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare*.

5.4. Övriga frågor

Av de bestämmelser i förslaget till delgivningslag som har berörts under 4.4. har främst bestämmelserna om delgivning med delägare i samfällighet och om förordnande av stämmingsmän föranlett uttalanden från remissmyndigheternas sida. Viss kritik har dock riktats mot utformningen av bestämmelserna om delgivning med ombud.

Vad först angår bestämmelserna om delgivning med delägare i s a m f ä l l i g h e t ifrågasätter *kammarrätten*, om inte de restriktiva bestämmelser om kollektivdelgivning som finns i 33 kap. 16 § RB i stället bör användas i en något uppmjukad form. *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* anser, att det är tveksamt om de föreslagna bestämmelserna är i alla avseenden praktiskt lämpliga. Den av rättssäkerhetsskäl föreslagna föreskriften om meddelande till varje delägare vid anslagsdelgivning, vilket dock skall kunna underlåtas i vissa fall, anser föreningen inte heller vara användningsfri ur principiell synpunkt. Föreningen anför vidare.

De interna organisatoriska förhållandena inom byar och liknande samfälligheter torde vara mycket skiftande. Där anordningen med byaålderman förekommer, är dennes formella behörighet av varierande omfattning och stundom ej fullt klar. I praxis lär väl i förrättningssammanhang och vid domstol byaåldermannen i allmänhet anses behörig företräda byn, åtminstone i viss omfattning. På många håll torde emellertid varken byaålderman eller annan motsvarande funktionär finnas utsedd för samfälligheten.

Föreningen förordar, att samfällighet i delgivningshänseende behandlas som kollektiv på ett mera genomfört sätt än som har skett i departementspromemorian. Vidare anser föreningen, att frågan om byaåldermannens behörighet bör klarläggas samt ifrågasätter om inte behörighet att ta emot delgivning bör ges även åt den som har rätt att sammankalla delägarna i gemensamma angelägenheter. Beträffande föreskriften om meddelande till varje känd delägare vid anslagsdelgivning ifrågasätter föreningen om inte denna bör bytas ut mot föreskrift om meddelande till någon eller några

i orten bosatta delägare. En utredning om ägarförhållandena i samfällighet kommer otvivelaktigt ofta att vålla besvär som inte är sakligt motiverat, anför föreningen.

Som har nämnts tidigare anser företrädare för lantmäteriväsendet, att möjlighet bör finnas att som sker nu i vissa fall sända meddelande till en delägare i samfällighet för att hållas tillgängligt för dem alla. *Lantmäteristyrelsen* menar sålunda, att en sådan möjlighet bör finnas, när det skulle innebära betydande kostnad och besvär att sända meddelande till alla delägarna. Styrelsen framhåller, att det skulle innebära betydande olägenheter utan motsvarande vinst i rättssäkerhetskänseende att nu skärpa kraven när det gäller innehavare av obetydliga andelar. *Överlantmätarna i Hallands län och Västernorrlands län* anser, att man vid bedömningen av om meddelande skall sändas eller inte bör ta hänsyn även till det värde som står på spel för vederbörande.

Svea hovrätt uttalar, att meddelanden till kända delägare i samfällighet bör sändas i den utsträckning som föreskrivs för anslagsdelgivning i alla de fall där delgivning sker med annan än den sökte eller någon som har rätt att föra hans talan. I annat fall kan resultatet av delgivning med styrelseledamot eller förvaltare bli sämre än om anslagsdelgivning har skett, påpekar hovrätten.

Departementspromemorians förslag att i fortsättningen stämningssmän skall förordnas av länsstyrelserna har godtagits så gott som genomgående. Förslaget avstyrks av endast två remissinstanser, nämligen *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* och *delgivningscentralen i Stockholm*. Båda dessa myndigheter förordar, att nuvarande ordning i huvudsak behålls. *RPS* förutsätter, att stämningssmän förordnas till sådant antal att även brådskande delgivningar kan verkställas genom deras försorg. Detta är nödvändigt för att belastningen på polisen skall kunna begränsas i erforderlig omfattning.

Förslaget till bestämmelse om delgivning med ombud har kritiserats av *Styrelsen för Sveriges advokatsamfund* som finner det angeläget att bestämmelsen utformas så att det framgår att — då part har anlitat ombud — delgivningen regelmässigt skall ske med ombudet.

Den i departementspromemorian föreslagna fördelningen av delgivningsbestämmelserna mellan delgivningslagen och RB har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. *Svea hovrätt* uttalar, att med hänsyn till den detaljrikedom som i övrigt präglar RB det bör erinras i 33 kap. RB om att särskilda bestämmelser gäller om delgivning i allmänhet. Kapitlet skulle därvid behålla sin nuvarande rubrik.

Mot den metod som har valts i departementspromemorian när det gäller följdändringar till delgivningslagen har några invändningar inte rests under remissbehandlingen. Inte heller har några erinringar gjorts mot den indelning i olika typer av delgivningsföreskrifter

som departementspromemorian innehåller. *RÅ* finner sålunda de föreslagna ändringarna i stort sett ändamålsenliga. Ändringarna är dock enligt *RÅ*:s mening inte i alla hänseenden invändningsfria och en ytterligare översyn synes önskvärd vid den fortsatta behandlingen av förslaget.

Uttalanden av mera allmänt innehåll har gjorts om följdändringarna i de delgivningsföreskrifter som f. n. har formen av hänvisning till *RB*:s delgivningsregler eller som innebär att underrättelse eller kallelse skall ske bevisligen. Allmänna omdömen har också lämnats om följdändringarna till lagen om ändring i 1942 års lag med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka. Mera ingående uttalanden har gjorts om ändringarna i bestämmelserna om kollektivdelgivning. Beträffande vissa följdändringar har anmärkts att de inte bör göras i detta sammanhang, eftersom det pågår översyn av den aktuella författningen i dess helhet. De följdändringar som berör utsökningslagstiftningen har i huvudsak tillstyrkts.

Vad först angår ändringarna i de delgivningsföreskrifter som har formen av hänvisning till *RB*:s delgivningsbestämmelser anför *RÅ*, att det beträffande flera specialförfattningar, där det f. n. föreskrivs att delgivning skall ske »på sätt om stämning är stadgat» eller »på sätt som för stämning i tvistemål är stadgat» men enligt förslaget i departementspromemorian endast »delgivning» skall ske synes råda tvekan huruvida inte i stället den för delgivning av stämning i tvistemål stadgade ordningen bör gälla.

Uttalandet i departementspromemorian att surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning samt delgivning enligt lagen på utrikes ort inte bör få tillämpas vid delgivning i ärenden enligt nykterhetsvårdslagen m. fl. lagar med den som avses med viss åtgärd har inte föranlett gensaga från remissinstanserna. *RÅ* uttrycker emellertid önskemål om viss omarbetning av de särskilda delgivningsbestämmelserna i berörda författningar för att möjliggöra undantag från de mera stränga delgivningsföreskrifterna när det gäller att kalla andra personer än den mot vilken åtgärden riktar sig för att höras upplysningsvis.

De följdändringar som avser att delgivningslagen blir tillämplig i stället för bestämmelser om bevislig kallelse eller underrättelse innebär enligt *lantmäteristyrelsen* inte några större sakliga ändringar, eftersom delgivning i huvudsak är detsamma som bevislig underrättelse.

Följdändringarna till lagen om ändring i 1942 års lag med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av det övervägande antalet remissmyndigheter. *Svea hovrätt* och *överbantmästaren i Västernorrlands län* vänder sig dock mot uttrycket att tillkännagivanden »med tillämpning av 17 § första stycket delgivningslagen» skall anslås på kommuns anslagstavla. Det citerade uttrycket bör enligt dessa remissinstanser lämpligen utgå och ersättas med en generell hänvisning för de fall där anslag på kommunens anslagstavla föreskrivs.

Departementspromemorians förslag till ändringar i specialförfattningars bestämmelser om kollektivdelgivning med delägare i samfällid mark har föranlett följande uttalande från *lantmäteristyrelsen*.

Bland de nuvarande bestämmelserna om kallelse till lantmåteriförrättningar m. m. finns bestämmelser rörande förenklat förfarande när delägare i samfällid mark skall kallas (ex. 7 kap. 1 § och 21 kap. 10 § jorddelningslagen, 6 § ensittarlagen, 25 § lagen om enskilda vägar). Innehållet i dessa motsvaras i huvudsak av bestämmelser i 10, 16 och 17 §§ delgivningslagen. Enligt motiven avses dessa bestämmelser ersätta de nu gällande bestämmelserna. Vid utformningen av ändringarna i 7 kap. 1 § jorddelningslagen etc. har emellertid hänvisning till delgivningslagen inte intagits. En sådan hänvisning torde väl vara nödvändig om man vill göra delgivningslagen tillämplig för de fall som här avses. Den omständigheten att ordet »delgives» nu förekommer på ett ställe i 7 kap. 1 § jorddelningslagen etc. synes inte innebära att det kallelseförfarande som regleras i paragrafen utgör delgivning i den mening varom nu är fråga. Emellertid anser lantmäteristyrelsen att man bör undvika att nu genomföra här åsyftade ändringar i 7 kap. 1 § jorddelningslagen och de övriga ovan angivna paragraferna. Ändringarna skulle visserligen bli ganska obetydliga i sak, men det torde underlätta tillämpningen om man avstår från att införa delgivningslagen i detta avseende under den korta tid som nuvarande fastighetsbildningslagstiftning kan beräknas komma att gälla. I fråga om lagen om enskilda vägar kan frågan om ändring tas upp senare i annat sammanhang. I fråga om motsvarande bestämmelser i 6 § sammanföringslagen har en hänvisning till delgivningslagen införts i det föreliggande ändringsförslaget, men eftersom likformighet i kallelseförfarandet är önskvärd bör gällande bestämmelser kvarstå också här. Detsamma gäller bestämmelserna om annons i tidning. Liknande synpunkt kan anläggas på bestämmelsen i 3 § bysamfällighetslagen om kallelse i fall då delägarna är flera än tio. By-samfällighetslagen torde inom några år komma att ersättas av en ny lag.

Även *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* påpekar, att delgivning inte är avsedd i 7 kap. 1 § jorddelningslagen varför de supplerande reglerna i 10 § och 16 § andra stycket delgivningslagen inte utan vidare blir tillämpliga.

Överlantmätaren i Gotlands län anser, att ändringarna i 7 kap. 1 § jorddelningslagen m. fl. lagar kommer att medföra viss oklarhet för förrättningsmannen, när han skall kalla en samfällighet med många delägare och utan styrelse. Överlantmätaren anför vidare.

F. n. sker kallelse när flera än tio delägare finns dels kollektivt genom anslag (kungörelse) dels genom personlig kallelse till en av delägarna. Om kallelse nu i stället skall ske enligt 16 § delgivningslagen måste förrättningsmannen dels kollektivt kalla med anslag, dels enligt 17 § andra stycket delgivningslagen utsända »meddelande» om den anslagna kallelsen — vilket meddelande i praktiken lika lätt utformas som en kopia av kallelsen — »till varje känd person ... om det kan ske utan betydande kostnad eller besvär». Om man tar det ej så ovanliga fallet att förrättningsmannen skall företa ägouthbyte vid vägomläggning och har att kalla en samfällighet med 30—40 delägare (motsvarande gäller vid sammanföringsförrättning m. fl.).

så kan han f.n. i fråga om personliga kallelser inskränka sig till att ta reda på och personligen kalla *en* delägare. I fortsättningen skulle förrättningsmannen behöva överväga innebörden av uttrycket »varje känd person» och vad som är »betydande kostnad och besvär». Onekligen bör lagtekniskt sett person vara känd, om han finnes upptagen i t. ex. fastighetsbok eller taxeringsmyndigheternas fastighetslängd. Större besvär eller betydande kostnader kan det knappast vara att utsända maskinellt mångfaldigade kallelser till de personer, som utretts vara delägare. Besväret och kostnaderna ligger vanligen i att utreda vilka som är delägare. Möjligen skulle vissa förrättningsmän våga läsa lagen så, att känd person endast är sådan, som angivits i ansökan eller i övriga till ärendet hörande handlingar. I sådant fall torde resultatet merendels bli, att intet personligt meddelande alls utgår till någon delägare i samfällighet med fler än tio delägare. Ett sådant resultat måste bedömas som sämre än vad nuvarande lag ger.

Överlantmätaren är tveksam inför angivna ändringar av sättet att kalla samfällighetsdelägare och framhåller att det nuvarande systemet måste anses ha fungerat väl, varför överlantmätaren är närmast böjd för att avstyrka om inte ett lämpligt klarläggande departementschefsuttalande görs. Detta bör enligt överlantmätarens mening innehålla, att minst en samfällighetsdelägare alltid bör kallas och att i övrigt myndigheten har att i det aktuella fallet avväga huruvida kostnader och besvär att utreda vilka som är delägare och att sända meddelanden motiverar att skicka personliga meddelanden.

Överlantmätarna i Hallands län och Västernorrlands län uttalar sig på liknande sätt.

Frågan om de ekonomiska verkningarna av den föreslagna reformen har också föranlett uttalanden under remissbehandlingen av promemorian. *Poststyrelsen* lämnar i sitt remissyttrande en redogörelse för de möjligheter som finns till ordinär delgivning med postförsändelse och anger därvid vilka postavgifter som utgår. *Poststyrelsen* anför.

Det normala vid ordinär delgivning bör vara att handlingen sänds i vanligt brev. Portot för ett brev som väger högst 20 g är 55 öre. Om brevet väger mera än 20 g men högst 100 g är portot 1 kr. Till detta kommer portot för återsändande av delgivningserkännandet, 45 öre. Den sammanlagda portokostnaden blir 1 kr resp. 1 kr 45 öre, när denna form av ordinär delgivning används. Om det på grund av innehållets värde anses behövt kan brevet rekommenderas eller, om innehållet är särskilt värdefullt, assureras. Såväl rek. som ass. lämnas ut endast mot kvitto av adressaten eller befullmäktigat ombud för denne. Avgiften för rekommendation är 2 kr. Assuransavgiften utgörs av en fast avgift på 2 kr för brev och 2 kr 20 öre för paket med tillägg av 10 öre per 1 000 kr eller del av 1 000 kr av assuransbeloppet. Assurans för 1 000 kr kostar alltså 2 kr 10 öre resp. 2 kr 30 öre i tillägg utöver portot. Är innehållet så skrymmande att det inte kan sändas i brev kan det i stället sändas i paket, vanligt eller assurerat. Postavgiften för ett vanligt paket om högst 1 kg är 3 kr 50 öre och för ett paket av samma vikt som är assurerat för 1 000 kr 5 kr 80 öre.

Om det av någon särskild anledning anses behövt kan avsändaren begära mottagningsbevis beträffande rek., ass. och vanligt paket. Adressaten eller hans befullmäktigade ombud får då på mottagningsbeviset teckna erkännande om att han kvitterat ut försändelsen. Avgiften för mottagningsbevis är 70 öre. Den lägsta sammanlagda avgift som utgår för en rekommenderad försändelse med mottagningsbevis är sålunda 3 kr 25 öre.

Statskontoret stryker under att en strikt tillämpning av den i departementspromemorian angivna ordningen vid val av delgivningsmöjligheter vid stämningsmannadelgivning förutom en önskvärd begränsning av polisens belastning med delgivningsbestyr är ägnad även att medföra inte oväsentliga kostnadsbesparingar.

Kammarrätten framhåller som har nämnts förut att fördelarna med annonsering i tidning av rättssäkerhetsskäl kan vara så betydande att myndigheterna bör ha större möjligheter att använda sig därav än som synes vara avsett i departementspromemorian. Enligt kammarrätten skulle besparingar kunna göras vid användande av det i och för sig kostnadskrävande kungörelseförfarandet genom annons i tidning, nämligen om kungörelser från samma myndighet samordnades och fick en enklare utformning än vad som för närvarande synes vara fallet. Som förut har nämnts befarar *länsstyrelsen i Stockholms län*, att de nya reglerna för delgivning kommer att medföra ökad arbetsbelastning för länsstyrelsen. Fråga kan enligt länsstyrelsen uppkomma om viss personalförstärkning på provningsnämndens kansli och på överexekutorssektionen. Vidare påpekar länsstyrelsen den väsentliga ökning av expensanslagen som blir nödvändig, om tidningsannonsering införs i föreslagen utsträckning. Länsstyrelsen vill dock framhålla, att väntade ökade kostnader för tidningsannonsering i viss utsträckning kommer att minska på grund av att den för närvarande obligatoriska annonseringen i *Post- och Inrikes Tidningar* enligt förslaget inte vidare skall förekomma som ett led i en allmän delgivningsmetod. Även *länsstyrelsen i Södermanlands län* befarar, att de föreslagna bestämmelserna kommer att medföra ett inte oväsentligt merarbete för de administrativa myndigheterna. *Föreningen Sveriges polismästare* föreslår att anslagsdelgivning sker på myndighetens egen anslagstavla, varigenom man kommer ifrån de inte obetydliga kostnader som skötseln av de kommunala anslagstavlorna, uppsättande av nya sådana m. fl. åtgärder torde komma att medföra.

6. Informationsutredningens förslag och remissyttranden över det

6.1. Utredningsförslaget

Informationsutredningen¹ (direktiv se riksdagsber. 1968: Ju 61) avgav den 20 mars 1969 betänkandet Kungörelseannonsering (SOU 1969: 7). Beträffande remissbehandlingen av betänkandet hänvisas till 6.3.

Informationsutredningens förslag redovisas här i sådana delar där förslagen har intresse för utformningen av delgivningsreglerna.

Som framgår under 5.3. gav utredningen redan i sitt remissyttrande över departementspromemorian uttryck för uppfattningen att bestämmelserna om delgivning genom kungörande borde utformas på annat sätt än enligt departementspromemorias förslag. Utredningen har sedan utvecklat sina synpunkter närmare i sitt betänkande.

Utredningen anger därvid till en början ändamålen med den verksamhet som utredningen benämner kungörelseannonsering. Ändamålen är av två slag, nämligen dels ersättning för personlig delgivning i vissa situationer och dels s. k. allmängörande, varmed avses spridning av ett konkret beslut eller besked som bör vara eller i en framtid kan bli av intresse för en större eller mindre grupp medborgare. Ofta eller kanske oftast föreligger sammanblandning av de båda ändamålen.

Utredningen anför, att det självfallet inte finns någon effektivare form för delgivning av domstols eller myndighets beslut med den eller dem som direkt berörs av beslutet än den personliga delgivningen. Det finns emellertid situationer där något som kan rubriceras som personlig delgivning är helt omöjligt eller där möjlighet visserligen föreligger men där kostnaderna för personlig delgivning inte står i god relation till objektets värde. Här får kungörelsedelgivning utgöra ett mer eller mindre gott surrogat för personlig delgivning. Utredningen nämner som exempel på situationer där personlig delgivning är omöjlig kallelse på okända arv- eller testamentstagare eller okända borgenärer. Situationer där personlig delgivning är möjlig men ekonomisk kan exemplifieras med delgivning med byalag som har fler än tio delägare och dödande av inteckning i mark som är samfälld för fler än tio fastigheter. Intressekretsen när det gäller allmängörande genom kungörelseannonsering kan svänga mellan en enda person och dem som för visst ändamål kan komma i kontakt med honom, å ena sidan, och mycket stora medborgargrupper å den andra. Exempel på först avsedda situationer är omynsigförklaring och på sist avsedda kungörande om tid och plats för allmänna val och om tid och plats för sammanträden med olika kommunala korporationer. Framför allt på det ekonomiska området förekommer emellertid

¹ Landshövdingen Per Eckerberg, ordförande, direktören Erik Braunerhielm, kansliråden Bengt Dennis och Åke Fors, pressombudsmannen Manfred Nilsson, riksdagsmannen Olle Svensson och förste forskningssekreteraren Ursula Wallberg.

situationer då kungörelseannonseringen innehåller inslag av både delgivning och allmängörande. Exempel på detta finns i bolags- och föreningslagstiftningen, konkurslagstiftningen och patentlagstiftningen.

Den utformning som författningsbestämmelserna om kungörelseannonsering har erhållit kan enligt informationsutredningens uppfattning diskuteras. Enligt utredningen förefaller det som om det emellanåt varit minst lika angeläget för författningsskrivaren att få en formell utgångspunkt för beräkning av besvärstid o. dyl. som att tillkännagivandet verkligen skall nå den som behöver ha kännedom om det för att kunna bevaka sin rätt.

Utredningen framhåller, att kungörelseannonseringen är av stor betydelse från rättssäkerhetssynpunkt. För att fylla sitt ändamål måste den därför vara effektiv i den meningen att den sker på ett sådant sätt att de meddelanden den innehåller så långt det är möjligt verkligen når de personer som behöver få del av dessa meddelanden. Samtidigt måste de kostnader som föranleds av kungörelseannonseringen vara rimliga.

Informationsutredningen föreslår en systematisering av föreskrifterna om media för kungörelseannonsering. Förslaget går ut på att minska antalet särskilda media som är föreskrivna i författning och därmed obligatoriska. För varje kungörelsesituation bör ett eller flera sådana obligatoriska media vara bestämda. Utan författningsföreskrift bör domstol eller annan myndighet dessutom ha rätt och i vissa situationer även skyldighet att använda vissa andra media som komplement till de obligatoriska. Sådana media benämner utredningen stödjande media.

Informationsutredningen förordar i likhet med departementspromemorian att kungörande i kyrka inte längre skall förekomma som medium för kungörelseannonsering. Vidare innebär utredningsförslaget att ett annat medium, nämligen länskungörelserna skall uteslutas helt. Som redan har framgått intar informationsutredningen den ståndpunkten att annonsering i pressen bör ges företräde framför anslag som generellt obligatoriskt medium för kungörelsedelgivning. Utredningen anför följande synpunkter på frågan.

Båda de angivna formerna av kungörelsedelgivning förutsätter aktivitet. Denna innefattar vid delgivning genom anslag uppsättning av anslaget, noggrann notering av dagen härför och nedtagning när ifrågakommade fatalietid gått till ända. Dessa åtgärder verkställs vid anslag på rättens/myndighetens tavla av den tjänsteman som handlägger målet (ärendet) och vid anslag på kommuntavla av nämnda tjänsteman och den kommunala s. k. anslagsförrättaren i visst samspel. Kungörelsedelgivning genom annonsering i pressen förutsätter också ett samspel, nämligen mellan den handläggande tjänstemannen och vederbörligt pressorgan. Det sammanhållande ansvaret för att kungörelsedelgivningen sker i laga ordning och för fastställandet av utgångspunkten för beräkning av besvär- och andra fatalietider tillkommer i båda fallen den handläggande tjänstemannen. Utgångspunkten är i ena fallet dagen för anslaget, i det andra dagen för annonseringen. Möjligen bereder annonseringsformen emellanåt något mera bestyr för tjänstemannen

men skillnaden är i varje fall obetydlig. Ur säkerhetssynpunkt finner utredningen de båda kungörelseformerna fullt likvärdiga. Besvär- och andra fatalietider är alltså enligt utredningens mening inget skäl för att bibehålla anslag på rättens, myndighetens eller kommuns anslagstavla såsom mera generellt obligatoriskt medium.

Om domstolen eller annan myndighet för särskilt fall exempelvis med hänsyn till angelägenheten av att tillkännagivandet är aktuellt under längre tid, finner att anslag på myndighetens tavla bör ske skall enligt utredningen detta medium användas som stödjande medium. Endast i ärenden om tjänstetillsättning och för att bekantgöra expeditionstider, domstolssammanträden och andra s. k. inre förvaltningsärenden finns det skäl att behålla myndighets anslagstavla som obligatoriskt medium.

Inte heller beträffande kommunernas anslagstavlor föreslår informationsutredningen någon utökad användning som obligatoriskt medium. Dessa anslagstavlor bör endast utgöra sådant medium för vissa kungörelser enligt vallagarna, kommunallagen, lagen om församlingsstyrelse och landstingslagen. Om myndighet för visst fall skulle finna särskilt angeläget att få använda kommuntavla för kungörelseannonsering bör detta kunna ske om vederbörande kommun medger det. Kommunens anslagstavla är i så fall att anse som stödjande medium.

Utredningen föreslår följande system när det gäller media för kungörelseannonsering.

I. Obligatoriska media

A. med generell användning:

- 1) Post- och Inrikes Tidningar för s. k. nationella och — jämte medium A.2) — blandade målgrupper,
- 2) ortstidningar för s. k. lokala och — jämte medium A.1) — blandade målgrupper.

B. för speciella situationer:

- 1) specialpublikationer för s. k. exklusiva målgrupper, exempelvis vid patentärenden,
- 2) domstols/myndighets anslagstavla för kungörande av tjänst och andra inre förvaltningsärenden,
- 3) kommuns anslagstavla för vissa kungörelser enligt vallagarna, kommunallagen, lagen om församlingsstyrelse och landstingslagen,
- 4) Radio/TV för exceptionella situationer, exempelvis försvarsberedskap,
- 5) vissa centrala och regionala register, exempelvis äktenskapsregistret.

II. Stödjande media i andra fall än under I B. nämnda:

- 1) domstols/myndighets anslagstavla,
- 2) kommuns anslagstavla,
- 3) Radio/TV,
- 4) »annat lämpligt sätt».

Beträffande Post- och Inrikes Tidningar anser informationsutredningen, att tidningen bör omgestaltas för att kunna tjäna kungörelseannonseringens ändamål bättre.

Särskild uppmärksamhet ägnar utredningen åt annonseringen i ortstidning. Detta medium anser utredningen vara det ojämförligt mest effektiva när det gäller att tillgodose det konkreta syftet med kungörelseannonseringen på regional och lokal nivå. Utredningen kommer fram till att kungörelseannonseringen i dessa fall för effektivitetens skull bör utsträckas att avse de ortstidningar vilkas spridning täcker en klar majoritet av medborgarna i orten eller området inte bara totalt utan även inom skilda samhällsgrupper. Även vid ett rationellt tidningsval medför förslaget dock obestridligen ökade kostnader. Emellertid bör kostnadshänsyn enligt utredningen i princip inte hindra en kungörelseannonsering i ortstidningar av den omfattning utredningen har funnit angelägen från effektivitetssynpunkt.

6.2. Justitiedepartementets promemoria till remissbehandlingen av utredningsbetänkandet

Till remissen av betänkandet fogades en promemoria som hade upprättats inom justitiedepartementets processrättsenhet och som i det följande kallas remisspromemorian. I denna anfördes att under den fortsatta behandlingen av det i departementspromemorian framlagda förslaget till delgivningslag tagits under övervägande att utforma bestämmelserna om anslagsdelgivning på annat sätt än som hade föreslagits i departementspromemorian. Övervägandena gick ut på att det skulle bli obligatoriskt att meddelandet anslags i myndighetens lokal och att konstitutiva verkningar i första hand skulle anknytas till att anslag hade skett på detta sätt. För att göra anslagsdelgivningen så effektiv som möjligt kunde det därjämte göras obligatoriskt att meddelandet fördes in i lämplig tidning. Anslag på kommuns anslagstavla borde också kunna förekomma men endast som stödjande medium i vissa situationer då anslag av lokal natur var av värde.

Remissinstanserna ombads att yttra sig även över den nu berörda lösningen samtidigt med att yttrande avgavs över utredningsförslaget.

6.3. Remissyttranden

Yttrande över informationsutredningens betänkande och den förut nämnda remisspromemorian har avgetts av Svea hovrätt, hovrätten för Nedre Norrland, RPS, lagberedningen, försvarets civilförvaltning, civilförsvarsstyrelsen, riksförsäkringsverket, statens vägverk, statens trafiksäkerhetsverk, sjöfartsstyrelsen, statens planverk, statskontoret, riksrevisionsverket, skolöverstyrelsen, lantmäteristyrelsen, statens naturvårdsverk, kommerskollegium, patent- och registreringsverket, arbetsmarknadsstyrelsen, statens kon-

sumentråd, länsstyrelserna i Stockholms län, Uppsala län, Jönköpings län, Blekinge län, Kristianstads län, Malmöhus län, Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län, Gävleborgs län, Jämtlands län, Västernorrlands län och Västerbottens län, domkapitlet och stiftsnämnden i Uppsala stift, expropriationsutredningen, gruvrättsutredningen, aktiebolagsutredningen, sjölagskommittén, vattenlagsutredningen, utredningen om författningspublicering, Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare, Svenska landstingsförbundet, Sveriges advokatsamfund, Svenska bankföreningen, Svenska tidningsutgivareföreningen, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Landsorganisationen och Sveriges Akademikers Centralorganisation.

Svea hovrätt har vid sitt yttrande fogat yttranden från borgmästarna vid Stockholms rådhusrätt och rådhusrätten i Västerås samt från häradshövdingarna i Sollentuna och Färentuna, Lindes och Nora samt Nedansiljans domsagor. Hovrätten för Nedre Norrland har bifogat yttranden från rådhusrätten i Sundsvall, Ångermanlands mellersta domsagas häradsrätt och häradshövdingarna i Norra Hälsinglands domsaga och Jämtlands östra domsaga.

Yttranden har vidare överlämnats av lantmäteristyrelsen från överlantmäterna i Malmöhus, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län, av kommerskollegium från Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare samt bergmästarämbetena i södra, östra, västra och norra distrikten, av länsstyrelsen i Stockholms län från kronofogdemyndigheten i Stockholm och av länsstyrelsen i Malmöhus län från landstingets förvaltningsutskott och stadsfullmäktige i Trelleborg.

Den utformning av bestämmelserna om anslagsdelgivning som har skisserats i remisspromemorian har vunnit anslutning av de flesta av de remissinstanser som har uttalat sig i den aktuella frågan.

De remissinstanser som tämligen oreserverat har anslutit sig till den i remisspromemorian berörda lösningen är *Svea hovrätt, hovrätten för Nedre Norrland, Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare, Sveriges advokatsamfund, rådhusrätten i Sundsvall, Ångermanlands mellersta domsagas häradsrätt, häradshövdingarna i Sollentuna och Färentuna domsaga, i Nedansiljans domsaga, i Norra Hälsinglands domsaga och i Jämtlands östra domsaga, länsstyrelserna i Jönköpings län, Älvsborgs län, Gävleborgs län och Västernorrlands län, överlantmätaren i Värmlands län, domkapitlet och stiftsnämnden i Uppsala stift, expropriationsutredningen och vattenlagsutredningen*. De som i princip godtar samma förslag, ehuru med reservation i någon detaljfråga är *lagberedningen, borgmästarna i Stockholm och Västerås, häradshövdingen i Lindes och Nora domsaga, sjöfartsverket, länsstyrelserna i Malmöhus län och Västerbottens län och Svenska landstingsförbundet*. Av de remissinstanser som nämnts sist har två yppat tvekan om förslaget att meddelande i tidning skall vara obligatoriskt. Vidare har några

remissinstanser ifrågasatt värdet av att kommuns anslagstavla i vissa situationer skall användas som stödjande medium.

De remissinstanser som har förordat det förslag till lösning av frågan om kungörelseannonsering som betänkandet innehåller framför departmentsförslaget är *statskontoret, lantmäteristyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala län och Jämtlands län, överlantmätarna i Malmöhus län, Jämtlands län och Norrbottens län, arbetsmarknadsstyrelsen, stadsfullmäktige i Trelleborg, Svenska bankföreningen och Svenska Tidningsutgivareföreningen.*

Av uttalanden från i princip tillstyrkande myndigheter kan återges följande. *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* anser inte, att »anslåendet på rättens dörr» är en tom formalitet. Föreningen menar, att stor vikt bör läggas vid att säker utgångspunkt finns för fatalietiders beräkning. Att införande i förstärkande syfte görs i tidning synes lämpligt, särskilt med hänsyn till den nya underrättsorganisationens stora domkretsar. I yttrande över promemorian Ju 1968: 15 har föreningen biträtt förslaget om anslag på kommuns anslagstavla. Föreningen anser väl fortfarande att sådant anslående, särskilt ifråga om små och medelstora kommuner, väl fyller den avsedda funktionen. Med hänsyn till de skäl informationsutredningen anfört mot användandet av kommuns anslagstavla, kan föreningen emellertid ansluta sig till förslaget om denna som enbart stödjande medium. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Älvsborgs län*. Även om man kan anta att delgivning genom anslag endast undantagsvis når adressaten finner länsstyrelsen dock att rättssäkerheten kräver ett dylikt förfarande. Annonsen skulle då kunna göras mycket kortfattad och ges karaktären av ett meddelande om att beslut om kungörelsedelgivning har anslagits på myndighetens anslagstavla. Länsstyrelsen upplyser vidare att kungörelsedelgivning endast förekommer i ett fåtal ärenden per år.

Häradshövdingen i Sollentuna och Färentuna domsaga anför som främsta skäl mot informationsutredningens förslag att konstitutiva verkningar knyts till annonsering i tidning svårigheten att rätta fel i förekommande fall. Ytterligare ett skäl mot att med konstitutiva verkningar göra ortstidning till enda obligatorium för lokala målgrupper är också att tvekan kan uppstå i det enskilda fallet vilka tidningar det är som har en sådan spridning att en riktig annonsering kan sägas ha ägt rum.

Att problem kan uppstå om konstitutiva verkningar knyts till att kungörandet har skett i tidning har även framhållits av *länsstyrelsen i Malmöhus län*. Denna anför att om kungörandet sker i flera tidningar det inte är säkert att kungörelsen kommer in på samma dag i alla. Det måste då finnas bestämmelser om vilken tidpunkt som skall vara avgörande. Även andra komplikationer kan enligt länsstyrelsen uppstå av ett sådant förfarande. Så kan t. ex. kungörelsen bli liggande på tidningsofficinen en längre tid innan den införes. Det synes i stället vara att föredra att ha en för alla tillfällen fast tidpunkt att falla tillbaka på. Anslagsdatum synes därför böra vara av-

görande. Det måste emellertid tillses, att kungörandet sker utan tidsutdräkt.

Häradshövdingen i Nedansiljans domsaga framhåller, att domstolens kansli regelbundet besöks av en grupp personer åt vilka allmänheten i stor utsträckning anförtror sig i juridiska och ekonomiska angelägenheter. Helt verkningsslöst torde förfarandet därför inte vara, menar häradshövdingen, och tillägger att besväret med anslag på domstolens anslagstavla är mycket ringa. Liknande synpunkter anförs av *häradshövdingen i Lindes och Nora domsaga*.

Borgmästaren i Stockholm delar synpunkterna i promemorian i vad gäller anslag i myndighets lokal, konstitutiv verkan av sådant anslag samt anslag på kommuns anslagstavla som stödjande medium. Han ställer sig dock tveksam inför tanken att det skulle bli obligatoriskt att föra in meddelandet i lämplig tidning. I såväl domstols- som förvaltningsärenden måste nämligen av särskilda skäl förekomma anslagsdelgivningar som, oavsett vilket förfarande som tillämpas, är en juridisk fiktion. Det ter sig meningslöst att i sådana fall införa meddelande i tidning. Det är tvärtom mera angeläget att man inte belastar ett så relativt effektivt medium som en tidning med onödiga kungörelser. Sådan annonsering minskar ju effekten av övrig kungörelseannonsering. Det synes därför lämpligt med en bestämmelse som ger domstolen eller myndigheten möjlighet att underlåta att föra in meddelandet i tidning, om det är uppenbart att den som söks inte kommer att nås av meddelandet. Ett liknande uttalande görs av *sjöfartsverket*.

Borgmästaren i Västerås, som ansluter sig till remisspromemorians förslag om anslag som generellt obligatoriskt medium, anser att större vikt bör läggas vid annonsering i ortspress än vad som synes vara tänkt i det förslag som övervägs inom departementet. Annonsering bör sålunda ske om det inte kan antas att den saknar betydelse.

Häradshövdingen i Lindes och Nora domsaga samt *länsstyrelserna i Malmöhus län och Västerbottens län* som i övrigt inte har något att erinra mot remisspromemorians förslag menar, att anslag på kommuns anslagstavla som stödjande medium inte har någon större effekt.

Även *lagberedningen* och *Svenska landstingsförbundet* betonar, att kommunala anslagstavlor inte bör användas för andra kungörelser än sådana man verkligen har anledning att vänta sig där. Enligt lagberedningen förefaller det inte lämpligt att delgivningsbeslut e. d. i rättegång anslås på kommunal anslagstavla, om inte beslutet till äventyrs rör kommun eller kommunmedlemmarna (såsom i vattenmål o. d.).

Patent- och registreringsverket och *aktiebolagsutredningen* uttalar sig för att myndighets anslagstavla skall användas som obligatoriskt medium i större omfattning än enligt informationsutredningens förslag.

Gruvrättsutredningen har i vissa avseenden förordat den i promemorian berörda lösningen och i andra anslutit sig till informationsutredningens förslag. Gruvrättsutredningen anser, att det med hänsyn till syftet med delgiv-

ningen föreligger en artskillnad som torde böra påverka kungörelsebestämmelsernas utformning. Till en första kategori kan föras fall enligt 33 kap. 12 § rättegångsbalken. Om den med vilken delgivning önskas inte är anträffbar med nutida informationskanaler, torde detta ofta tyda på att vederbörande håller sig undan eller saknar intresse att mottaga delgivningen. I vart fall torde omständigheterna i regel vara sådana att ett kungörande främst tjänar formella syften och att ett omständligt och kostsamt kungörelseförfarande därför framstår som meningslöst. Det obligatoriska förfarandet bör då vara så enkelt och billigt som möjligt och kan lämpligen inskränkas till anslag hos myndighet. En annan kategori utgörs av fall då delgivning skall ske med en obestämd krets av personer. Här är tydligen av vikt att få till stånd en så effektiv information som rimligen kan åstadkommas. I dessa fall torde delgivning genom anslag inte kunna anses uppfylla berättigade krav på effektivitet. Däremot synes det av informationsutredningen föreslagna systemet beträffande media för kungörelseannonsering vara väl ägnat att ligga till grund för bestämmelser om delgivning i dessa situationer. Detsamma gäller de fall då delgivningsförfarandet innehåller ett inslag av s. k. allmängörande. I fråga om valet mellan anslag i vederbörande myndighets lokal och anslag på kommunens anslagstavla anser gruvrättsutredningen att ett förfarande som utgår från användning av myndighetens anslagstavla är att förorda.

Av de uttalanden som har gjorts av remissinstanser som förordar informationsutredningens linje kan nämnas följande.

Statskontoret anför följande synpunkter:

Enligt statskontorets uppfattning är det en juridisk bedömningsfråga om de konstitutiva verkningarna skall knytas an till anslag i myndighetens lokal eller tidningsannonsering. Med hänsyn till det antal ärenden som bekantgörs t. ex. vid länsstyrelserna förefaller det dock opraktiskt att det skall vara obligatoriskt att anslå meddelanden härom i myndighetens lokal. Mot bakgrund av vad statskontoret tidigare anfört beträffande kungörelseannonseringens former, nämligen att dessa bör bestämmas med hänsyn till ärendenas vikt och natur, förefaller informationsutredningens förslag vara det lämpligaste. Utredningens förslag ger större valmöjligheter när det gäller formerna för kungörelseannonsering, varför ämbetsverket vill förorda det alternativet.

Enligt *arbetsmarknadsstyrelsen* finns det inte skäl att behålla anslag på anslagstavla som generellt obligatoriskt medium. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anför som främsta skäl för sin ståndpunkt den bristande effektiviteten hos anslagsformen.

Stadsfullmäktige i Trelleborg hyser den uppfattningen att det inte kan innebära olägenhet att som utgångspunkt för beräkning av besvär- och fatalietider använda dagen för annonsering i ortstidning.

Lantmäteristyrelsen finner informationsutredningens förslag om kungörelseannonsering ägnade att förbättra effektiviteten i sådan delgivning som

skall ske i kollektiv form eller som skall ersätta personlig delgivning när sådan inte skall ske. Förslaget innebär därför fördelar ur rättssäkerhetssynpunkt. Kostnadsmässigt kan det föreslagna kungörelseförfarandet bli betungande för sakägarna vid vissa lantmåteriförrättningar. Några olägenheter ur andra synpunkter synes inte uppkomma. Styrelsen tillstyrker därför förslagen. Dock ifrågasätts förenklat kungörelseförfarande i de fall kostnaderna för ett kungörande enligt utredningsförslaget skulle stå i orimligt förhållande till förrättningsobjektets värde. Tanken att ge kungörelsen genom anslag i myndighetens lokal väsentlig betydelse vid kungörelsedelgivning avstyrks.

Även *överlantmätaren i Norrbottens län* hyser den uppfattningen att annonsering i ortstidning bör vara obligatorisk och att till tidpunkten för annonseringen bör knytas konstitutiva verkningar.

7. Departementschefen

7.1. Allmänna synpunkter

För rättegångsväsendets del är delgivningsförfarandet enhetligt reglerat genom 33 kap. RB. Erfarenheterna av gällande ordning är i allt väsentligt goda. För förvaltningsförfarandet saknas däremot allmängiltiga regler om hur man skall förfara i olika situationer, när en handling bevisligen skall bringas till någons kännedom. Även på det området uppstår dock ofta skilda delgivningsproblem, exempelvis frågor huruvida delgivning får ske med ställföreträdare eller ombud, hur delgivning med juridiska personer skall gå till, hur man skall förfara när en person inte kan anträffas eller vägrar att ta emot handlingen och under vilka förutsättningar den individuella delgivningen i övrigt kan ersättas med surrogatformer. Det är bara på en del förvaltningsrättsliga områden det finns regler som behandlar sådana frågor. Dessa regler är ibland mindre utförliga.

Behovet av enhetliga regler för delgivning inom förvaltningsförfarandet har klart vitsordats i föreliggande lagstiftningsärende. I departementspromemorian har nu föreslagits att enhetliga bestämmelser införs och att dessa blir gemensamma för domstolar och förvaltningsmyndigheter.

Förslaget till nya delgivningsbestämmelser, liksom tanken att göra dem gemensamma för domstolar och förvaltningsmyndigheter, har mottagits väl vid remissbehandlingen. Det allmänna omdömet är att förslaget är ändamålsenligt och väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Det har också framhållits att förslaget tillgodoser kraven på rättssäkerhet och enkelhet. En ordning med gemensamma föreskrifter för domstols- och övriga myndighetsområden har i allmänhet ansetts vara förenad med betydande praktiska fördelar, särskilt för dem som skall verkställa delgivningar. En-

dast från ett par håll har uttalats farhågor att de föreslagna delgivningsbestämmelserna kan komma att vålla en del administrativa myndigheter visst merarbete.

Jag delar den i promemorian och under remissbehandlingen uttryckta uppfattningen, att det är önskvärt med enhetliga delgivningsbestämmelser för förvaltningsförfarandet. Jag tror också, att det är en riktig lösning att, som har föreslagits, införa gemensamma bestämmelser för domstolar och övriga myndigheter. Sålunda kan knappast anföras några sakliga skäl att göra skillnad mellan delgivningsförfarandena vid domstolar och vid förvaltningsmyndigheter. Tvärtom torde kunna hävdas att, som har framhållits i promemorian och flera remissyttranden, det är värdefullt från rättssäkerhetssynpunkt att delgivningsformerna blir desamma på alla områden av rättslivet. Jag kan också ansluta mig till den från flera håll framförda synpunkten, att det är av praktiskt värde för dem som skall verkställa delgivning att så enhetliga regler som möjligt gäller för delgivningsförfarandet. I enlighet med det anförda ansluter jag mig till förslaget att gemensamma delgivningsbestämmelser införs för domstolar och andra myndigheter.

Sakligt sett anknyter promemorians förslag tämligen nära till den ordning som nu gäller för domstolarna enligt 33 kap. RB, men vissa nyheter föreslås också. I systematiskt avseende förordas att de grundläggande bestämmelserna förs samman i en särskild delgivningslag. Jag skall i det följande behandla förslaget enskildheter närmare. Redan nu vill jag dock allmänt konstatera, att de sakliga och lagtekniska lösningarna i promemorieförslaget i alla väsentliga delar har tillstyrkts under remissbehandlingen, och även enligt min mening framstår de som ändamålsenligt utformade. Som kommer att framgå av det följande har jag uppfattningen att promemorieförslaget med vissa, ganska begränsade jämkningar bör genomföras. Den grundläggande regleringen bör sålunda ske i en särskild lag, i enlighet med förslaget kallad delgivningslagen. De allmänna delgivningsbestämmelserna för rättegångsväsendets del kan alltså utmönstras ur 33 kap. RB, och detta kapitel kan därvid såvitt angår delgivning begränsas till sådana regler som skall vara specifika för domstolarna.

Promemorieförslaget bygger på att delgivningslagen i princip bara skall ge svaret på *hur* delgivning skall ske, medan annan lagstiftning som reglerar de särskilda rättsområdena eller verksamhetsfälten skall ge besked om *när* delgivning är behövlig. Denna teknik, som allmänt har godtagits under remissbehandlingen, anser också jag vara lämplig. Inom denna ram blir det möjligt att tillgodose vissa nyss nämnda remissynpunkter som går ut på att merarbete skulle åsamkas vissa förvaltningsmyndigheter, om de måste tillämpa de nya delgivningsbestämmelserna i stället för sådana mer formlösa förfaranden, som nu används i vissa slag av ärenden. I den mån synpunkter av nu angiven innebörd framstår som befogade, kan i den sär-

skilda lagstiftning som gäller berörda ärenden ges erforderliga undantagsbestämmelser. Jag vill i detta sammanhang kraftigt betona, att intresset av enhetlighet i regleringen av delgivningsförfarandet inte får tillgodoses på bekostnad av effektiviteten och rationaliseringssträvandena i det allmännas verksamhet. I föreliggande lagstiftningsärende finns dock inte förutsättningar att på skilda författningsområden ompröva om nu gällande krav på bevislig delgivning av vissa handlingar är motiverat. Riktmärket vid utformningen av följdändringar till delgivningslagen får därför bli att nuvarande krav på bevislig delgivning resp. nu gällande frihet från delgivningstvång skall bestå, och följdändringarna bör därför nu inriktas endast på att det skall åstadkommas överensstämmelse med delgivningslagens terminologi och systematik. Huruvida det på skilda författningsområden bör ifrågakomma uppmjukningar i nu förekommande krav på delgivning — eller eventuellt skärpningar — får provas när vederbörande författning överses i annat sammanhang.

Av grundläggande betydelse för en lagstiftning om delgivning är självfallet att det står klart vad som åsyftas med begreppet delgivning. F. n. förekommer att uttrycket delgivning används med olika innebörd i olika författningar. I RB och därtill anknytande författningar brukas termen för att ange att en handling skall överbringas på sådant sätt att avsändaren får kännedom om eller — på grund av legala presumtioner — äger utgå från att handlingen verkligen når adressaten. I förvaltningsrättslig lagstiftning förekommer ett flertal olika uttryckssätt för att beteckna att bevislig delgivning krävs. Det förekommer där också att ordet delgivning används i fall då det uppenbarligen inte krävs bevis om att handlingen når adressaten. I skilda sammanhang har uttalats önskemål om att man skall försöka åstadkomma en enhetlig innebörd av begreppet delgivning. Enligt departementspromemorian bör detta ske genom att man lägger RB:s nyss beskrivna delgivningsbegrepp till grund för den nya lagstiftningen. Med utgångspunkt från att delgivningsbegreppet sålunda avses få en bestämd innebörd har i promemorian förutsatts, att i de skilda specialförfattningarna inte skall behöva anges mer än att viss handling skall delges, varav då framgår att avsikten är att delgivningslagens bestämmelser skall tillämpas.

I flera remissyttranden har på nytt betonats det angelägna i att det slås fast vad som menas med delgivning och att begreppet ges samma innebörd i all lagtext. Departementspromemorians förslag i det avseendet har i allt väsentligt vunnit remissinstansernas gillande. Detsamma gäller förslaget till utformning av specialförfattningar, som skall anvisa att delgivningslagens förfaranden skall användas.

För egen del ansluter jag mig till ställningstagandet i departementspromemorian i nu berörda avseenden. Jag anser sålunda, att delgivningslagen bör bli tillämplig bara i de fall då det krävs att en handling bevisligen kommer adressaten till handa eller att ett i lagen reglerat surrogat härför före-

ligger. En uttrycklig bestämning av delgivningsbegreppet — något som har efterlysts av en remissinstans — anser jag dock inte behövlig.

Enligt promemorieförslaget skall lagen bli tillämplig bara på sådan delgivning som blir aktuell i mål och ärenden hos myndighet. Jag anser det dock fördelaktigt att lagen i tillämpliga delar får gälla även när enskild utan samband med mål eller ärende har att ombesörja delgivning. Jag återkommer härtill i specialmotiveringen till delgivningslagen (under 23 §).

Lagstiftningen bör vidare i enlighet med förslaget få en sådan utformning att det framgår att delgivning skall ske på sätt som föreskrivs i delgivningslagen utan att det i den författning som reglerar förfarandet på ett visst område skall behöva göras uttrycklig hänvisning till delgivningslagen. Det blir tillräckligt att berörd författning innehåller föreskrift om att en handling skall delges.

Om å andra sidan det enligt speciallagstiftningen inte föreligger något uttryckligt eller — vilket kan vara förhållandet — underförstått krav på delgivning, skall delgivningslagen inte tillämpas. Patent- och registreringsverket har uttryckt farhågor att merarbete skulle uppstå för verket om lagens bestämmelser skulle bli tillämpliga beträffande vissa försändelser, för vilka nu formligt delgivningsförfarande inte används. Med anledning därav vill jag framhålla, att delgivningslagen i sig själv inte föranleder att delgivningskrav uppställs på områden där sådant nu inte gäller. Medger specialförfattningarna att mer formlost förfarande för överbringande av handlingar används, kommer den ordningen alltså att bestå. Skulle det bli aktuellt att i en allmän förvaltningslag uppställa krav på delgivning för vissa slag av expeditioner (t. ex. slutliga beslut), kan frågan komma i ett annat läge. Frågan om undantag från ett sådant delgivningskrav bör komma i fråga för viss myndighet, får emellertid övervägas i det lagstiftningsärendet.

Delgivningslagen föreslås i promemorian också få en bestämmelse att om det beträffande delgivning i visst slag av mål eller ärende meddelats bestämmelser som avviker från lagen, dessa bestämmelser i stället skall gälla. Denna ordning, som har godtagits under remissbehandlingen, finner också jag vara praktisk. En allmän delgivningslag kan inte tillgodose alla de skiftande behov som kan föreligga på olika verksamhetsfält. I viss utsträckning kan — som kommer att framgå av specialmotiveringen — redan nu befintliga särregler behållas på områden där de har befunnits praktiska. Kvarstår sådana regler, innebär detta alltså att delgivningslagens regler i motsvarande ämne sätts ur spel.

Av det sist anförda framgår, att det inte är behövligt att — som länsstyrelsen i Jönköpings län har ifrågasatt — införa särskilda undantagsbestämmelser för att vissa speciella regleringar om kungörelse skall bestå orubbade. I och med att dessa avvikande regleringar förutsätts kvarstå,

kommer delgivningslagens bestämmelser om kungörelsedelgivning inte att bli tillämpliga på berörda områden.

Riksförsäkringsverket har framfört önskemål om att de nya delgivningsbestämmelserna görs tillämpliga på de allmänna försäkringskassorna, trots att dessa inte är att anse som myndigheter i förevarande sammanhang. Med anledning därav vill jag nämna, att föreskrifter av sådan innebörd kan meddelas med stöd av 20 kap. 16 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Innan sådana föreskrifter kommer i fråga, behöver dock övervägas för vilka av försäkringskassornas försändelser delgivningskrav behöver gälla. Sådana överväganden torde få ske i annat sammanhang.

7.2. De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan

För domstolsväsendets del finns nu detaljerade föreskrifter om hur delgivning genom överbringande av handling skall ske. Enligt RB och delgivningskungörelsen gäller i korta drag följande. Delgivning inom riket skall ske genom posten, om inte rätten finner att den bör ske på annat sätt. I första hand bör domstolsdelgivningen ske genom att handlingen i tjänstebrev eller med bud sänds till den som söks. Det bifogas en blankett för erkännande av mottagandet, som den sökte har att återsända utan att därvid betala porto. Om det finns särskild anledning att anta att delgivningserkännande av angiven art inte kommer att lämnas, får postverket anlitas för att utföra delgivningen i särskild ordning, som har beskrivits i det föregående. Om domstolsdelgivningen inte går att genomföra med postens hjälp, får stämningsmannadelgivning tillgripas. För sådan skall enligt nuvarande bestämmelser företrädesvis användas polismyndighet eller särskilt förordnad stämningsman, som bor eller tjänstgör i närheten av den plats där delgivningen väntas ske.

Inom förvaltningsförfarandet gäller, som förut har redovisats, skiftande bestämmelser på olika områden. Delvis saknas närmare bestämmelser om förfarandet. I praktiken sker delgivning ofta på det sättet att handlingen sänds i rekommenderat brev med begäran om mottagningsbevis. I mycket stor utsträckning anlitas dock polismyndigheten för att verkställa delgivning i förvaltningsärenden. Vidare bör nämnas att — ehuru detta inte är bevislig delgivning i den bemärkelse som avses i nu förevarande sammanhang — i åtskilliga författningar har föreskrivits att meddelanden skall skickas i rekommenderat brev, varvid ej har uppställts krav på mottagningsbevis.

En annan brist i den förvaltningsrättsliga lagstiftningens delgivningsregler är att det, fränsett vissa författningsområden, inte finns närmare föreskrifter om s. k. surrogatdelgivning, dvs. om möjlighet att i och för delgivning lämna handling till annan än den sökte, varvid den andre har att vidarebefordra handlingen till den som skall delges. Därför råder ovisshet om i

vilken utsträckning surrogatdelgivning får ske inom förvaltningsförfarandet. Avsaknaden av bestämmelser härom har i rättstillämpningen lett till att surrogatdelgivning i regel inte har ansetts tillåten.

I departementspromemorian föreslås, att både domstolar och förvaltningsmyndigheter skall få tillgång till de metoder för delgivning som nu står öppna för domstolarna enligt RB och delgivningskungörelsen. Beträffande formerna för handlings överbringande föreslås inte några nyheter, men däremot förordas skärpta bestämmelser för att få ökad användning av enkla och billigare förfaranden och en däremot svarande minskning av de mer kvalificerade och kostnadskrävande metoderna.

Delgivning skall enligt förslaget i första hand ske genom att handlingen sänds med posten i vanligt brev eller lämnas med bud, varvid i båda fallen delgivningserkännande eller mottagningsbevis begärs. I promemorian framhålls att man inte kan räkna med att denna delgivningsmetod, som benämns ordinär delgivning, kan ge resultat i alla situationer. Den förutsätts dock komma att användas i det övervägande antalet fall.

I andra hand skall myndigheterna — dock med begränsning till vissa särskilt angivna verksamhetsområden — enligt förslaget få använda en mer kvalificerad delgivningsmetod som benämns särskild postdelgivning. Den metoden motsvarar det förfarande som nu förekommer enligt RB och delgivningskungörelsen och som innebär att delgivningsförsändelse tillställs postverket som sedan genom sin personal verkställer en delgivningsförrättning, i regel samordnad med gängse brevutbäring.

Den tredje formen, stämningsmannadelgivning, får enligt förslaget i promemorian tas i anspråk endast om delgivning enligt de två nyss berörda metoderna inte kan ske. Ytterligare har inom stämningsmannadelgivningens område skett en differentiering som siktar till att andra stämningsmän än polismän skall anlitas i första hand och att sålunda polispersonal inte skall få tas i anspråk för delgivningsuppdrag annat än när det verkligen behövs. Reglerna i sistnämnt avseende föreslås bli införda i den föreslagna nya delgivningskungörelsen. Villkoret för att polispersonal skall få anlitas är enligt förslaget att delgivningsärendet är synnerligen brådskande eller att av annan särskild anledning polismyndighets biträde är påkallat.

Departementspromemorias förslag beträffande de nu berörda formerna för delgivning har genomgående bemötts positivt av remissinstanserna. I huvudsak är det bara de föreslagna förutsättningarna för att polisen skall få användas vid stämningsmannadelgivning som från några håll har önskats ändrade. Därvid har förordats ändringar både i skärpande och i uppmjukande riktning. Jag återkommer härtill i det följande.

För egen del vill jag anföra följande synpunkter i fråga om de nu behandlade förslagen beträffande formerna för delgivning. Det kan inte råda något tvivel om att ordinär delgivning genom posten är den billigaste delgivningsformen. Detta gäller vare sig handlingen sänds i vanligt brev eller i rekom-

menderad försändelse. Försändelsen behandlas hos postverket på samma sätt som andra försändelser av motsvarande slag. Genom sådan delgivning kan adressaten vidare nås snabbt och direkt i sin bostad eller — i vissa fall — på arbetsplatsen. En annan fördel med denna delgivningsform är, som har framhållits av poststyrelsen, att försändelsen kan eftersändas om adressaten har ändrat vistelseort. Delgivningsmetoden väcker också ringa uppmärksamhet och är därför fördelaktig även för adressaten. Jag ansluter mig därför till departementspromemorians förslag att delgivning i första hand skall ske i denna form. Den bör få tillämpas av alla myndigheter vare sig de är tjänstebrevsberättigade eller inte och oavsett på vilken ort adressaten befinner sig. Jag räknar med att delgivning i nu berörd form kan ge resultat i ett stort antal av sådana fall där positivt resultat inte kan uppnås med den mer kvalificerade postdelgivningen enligt nuvarande bestämmelser. Vid sistnämnda förfarande är nämligen försändelserna i regel adresserade till den söktes bostad. Brevbäringsturerna äger rum på sådan tid att adressaten ofta befinner sig på sin arbetsplats eller på annan plats utom bostaden. Resultatet blir därför ofta att försändelsen går tillbaka till myndigheten med besked att adressaten inte har kunnat anträffas, varefter myndigheten förordnar om stämningsmannadelgivning genom polismyndighet.

Ordinär delgivning genom postförsändelse medför dock att adressaten måste medverka genom att sända tillbaka ett delgivningserkännande eller genom att bege sig till en postanstalt för att kvittera ut den rekommenderade försändelsen. För att delgivningsmetoden skall ge så bra resultat som möjligt bör adressaten besväras i minsta möjliga utsträckning. I detta syfte avser jag att föreslå, att Kungl. Maj:t meddelar bestämmelser som går ut på att delgivningserkännande alltid får skickas tillbaka portofritt för avsändaren.

Som har framgått inbegrips i ordinär delgivning genom postförsändelse både det förfarandet att till den sökta sänds brev, innehållande blankett för skriftligt erkännande av mottagandet, och förfarandet med rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Till den ordinära delgivningen bör i enlighet med promemorieförslaget och i likhet med gällande rätt hänföras också delgivning som sker genom att handling lämnas genom bud under begäran om delgivningserkännande. Det ligger dock i sakens natur att sistnämnda form inte kommer i fråga särskilt ofta. Användningsområdet torde liksom hittills främst avse fall då den som skall delges råkar uppehålla sig i myndighetens lokaler eller har fast kontor i myndighetens närhet.

Uppenbarligen har man dessutom att räkna med fall där man inte kan förvänta att adressaten skall vara villig att medverka till att ordinär delgivning genomförs genom att skicka tillbaka ett delgivningserkännande eller genom att uppsöka en postanstalt för att kvittera ut en rekommenderad försändelse. Detta gäller framför allt, om adressaten kan vinna tid genom att fördröja delgivningen eller om han helt enkelt inte bryr sig om det pågående

ärendet. Ordinär delgivning är inte heller lämplig i mycket brådskande delgivningsfall, t. ex. när preskription är nära förestående eller när förhandling eller förhör skall äga rum med kort varsel. Om ordinär delgivning sålunda bedöms som utsiktslös eller om delgivningen har misslyckats därför att adressaten inte vill medverka genom att skicka tillbaka delgivningserkännande eller kvittera mottagningsbevis, måste det finnas möjlighet att anlita andra delgivningsförfaranden. Enligt departementspromemorian skall i sådana fall kunna ifrågakomma särskild postdelgivning, eller — i sista hand — stämningsmannadelgivning.

Vad först beträffar särskild postdelgivning har från flera håll uttryckts tillfredsställelse över att den föreslås få utbredd användning. Även jag finner det lämpligt att denna delgivningsform tillgrips när ordinär delgivning påräknas ej leda till resultat. Som poststyrelsen har framhållit torde den ökade användning av särskild postdelgivning som blir följden av att den får tillämpas både av domstolar och av vissa andra myndigheter inte behöva medföra olägenheter, eftersom ordinär delgivning bör kunna användas i ett stort antal av de fall där man nu använder de mera kvalificerade delgivningsformerna. Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att myndigheterna inte onödigtvis använder de kvalificerade delgivningsformerna när ordinär delgivning är möjlig.

Emellertid kan man, som har framhållits i departementspromemorian och även av poststyrelsen, inte gå så långt att man tillåter alla myndigheter att använda den särskilda postdelgivningen. Svårigheter uppkommer, om myndigheter som saknar tjänstebrevsrätt skulle få använda sig av den, eftersom det åtminstone f. n. inte finns möjlighet att fastställa postavgiften så att avgiften kan betalas när försändelsen lämnas till postbefordran. Behovet av denna delgivningsform måste också växla avsevärt hos olika myndigheter. Jag anser därför, att det genom bestämmelser av Kungl. Maj:t bör bestämmas vilka myndigheter som skall få använda den särskilda postdelgivningen. Jag vill nämna, att den avgränsning i det avseendet som har föreslagits i departementspromemorian (jfr den förteckning som har fogats till det i bilaga 1 ingående förslaget till delgivningskungörelse) har godtagits av flertalet remissinstanser.

Om ordinär delgivning har misslyckats eller bedöms vara utsiktslös och särskild postdelgivning inte kan äga rum, återstår ingen annan delgivningsform än stämningsmannadelgivning. Enligt promemorian bör bestämmelserna om denna delgivningsform utformas på ett sådant sätt att polismyndigheternas befattning med delgivningsärendena begränsas så mycket som möjligt. Under remissbehandlingen har denna principiella ståndpunkt allmänt godtagits, och invändningar har förekommit endast från ett par håll såvitt angår detaljutformningen av bestämmelserna i ämnet.

För min del betraktar jag det som en praktiskt och samhällsekonomiskt viktig fråga i vad mån polisen skall få tas i anspråk för delgivningsgöro-

mål. Polisen anlitas nu i betydande utsträckning för att verkställa delgivningar. Uttryckligt stöd för detta finns både i delgivningskungörelsen och i ett stort antal specialförfattningar. Skyldighet för polismyndighet att lämna handräckning för bl. a. delgivning föreskrivs på flera ställen i den förvaltningsrättsliga lagstiftningen. Olägenheten av att polispersonal rycks från sina normala arbetsuppgifter för att fullgöra brådskande delgivningsuppdrag blir emellertid alltmer påfallande med hänsyn till dagens omfattande brottslighet. I departementspromemorian framhålls att det är nödvändigt att polispersonal inte i onödan används för andra uppgifter än de rent polisiära. Vikten av att polispersonalen utnyttjas effektivt har på senare tid betonats kraftigt i olika sammanhang. Senast har i prop. 1969: 114, som gäller vissa ändringar i förundersökningsförfarandet, understrukits att det för rättssäkerheten i samhället är nödvändigt att rättsväsendets resurser används på sådant sätt, att den allvarigare brottsligheten kan bemästras. Jag vill också erinra om att rikspolisstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 februari 1969 har framhållit det angelägna i att polispersonal används endast för uppgifter som har samband med polisverksamheten och att personalens befattning med andra göromål såvitt möjligt begränsas.

Departementspromemorians förslag innebär, att ytterligare förutsättningar skapas för att komma till rätta med problemen på detta område. Det förekommer nu på sina håll att polismyndigheterna slentrianmässigt anlitas för delgivning i situationer då delgivningen utan tvivel kan ske på betydligt enklare sätt. En sådan onödig belastning på polismyndigheterna måste undvikas. Jag vill därför, i likhet med flertalet remissinstanser, ansluta mig till promemorians uppfattning att polismyndigheterna i största möjliga utsträckning bör befrias från delgivningsuppdrag. Detta tillgodoses enligt min mening väl genom att man, som har föreslagits i promemorian, bygger upp delgivningsbestämmelserna på sådant sätt att de mera kvalificerade delgivningsformerna i princip inte får användas förrän man först har prövat de enklare formerna. En ytterligare begränsning bör i enlighet med promemorieförslaget vara att, när stämningsmannadelgivning bedöms nödvändig, särskilt förordnad stämningsman och inte polis bör användas i första hand. Särskilda villkor bör sålunda uppställas för att polis skall få anlitas. De i promemorians förslag till delgivningskungörelse uppställda villkoren synes vara sådana att de fall där det inte går att undvika att polismyndigheten kopplas in på delgivningsförfarandet inte behöver bli många med en riktig tillämpning av bestämmelserna. Det synes därför knappast befogat att, som har ifrågasatts av bl. a. rikspolisstyrelsen, göra begränsningarna när det gäller polisens medverkan i delgivningsförfarandet ännu snävare än enligt promemorieförslaget. Eftersom emellertid de bestämmelser som behövs i nu berörda ämne kan meddelas av Kungl. Maj:t, såsom också har förutsatts i promemorian, har jag inte anledning att nu gå in ytterligare på hur föreskrifterna bör utformas i detalj.

Genom att, på sätt jag senare kommer att beröra, avsikten är att ett större antal stämningsmän skall förordnas bör även svårare och mera brådskande delgivningar klaras med hjälp av stämningsmän. Därmed bör man komma från de problem som Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare har påtalat i sitt remissyttrande. Med anledning av vad två länsstyrelser har uttalat om att privatpersoner som förordnats till stämningsman inte lämpligen bör sköta delgivningar i ärenden av mera ömtålig natur, vill jag påpeka att också de särskilt förordnade stämningsmännen givetvis handlar under ämbetsansvar och får förutsättas fullgöra sina delgivningsuppdrag med omdöme och takt. Att ett ärende är av ömtålig natur får därför endast i sällsynta undantagsfall tas till intäkt för att delgivning genom polis ges företräde framför delgivning genom särskilt förordnad stämningsman.

Beträffande personer som är intagna i fångvårdsanstalt, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller ungdomsvårdsskola bör stämningsmannadelgivning ske genom tjänsteman vid anstalten. I enlighet med önskemål som har framställts under remissbehandlingen avser jag att föreslå, att man även beträffande personer som vistas på sjukvårdsinrättningar skall anlita tjänstemän vid inrättningen för att verkställa delgivningen. I dessa fall kommer sålunda inte stämningsmannaförordnande att behövas.

Det bör anmärkas att, utöver nu behandlade delgivningsmetoder, kommer i fråga anslags- eller kungörelsedelgivning. Dithörande frågor behandlar jag i närmast följande avsnitt. Vidare bör nämnas sådan form av delgivning som benämns »spikning» och som innebär att handling i slutet kuvert fästs på den söktes husdörr (jfr 33 kap. 12 § andra stycket RB). Härtill återkommer jag i specialmotiveringen. Det finns emellertid anledning att i anslutning härtil beröra den av delgivningscentralen i Stockholm väckta frågan om att stämningsmän skulle ges möjlighet att begära handräckning hos överexekutor för att få tillträde till lägenhet för delgivning med person som vägrar öppna dörren. Enligt min mening måste en sådan ordning medföra betänkligheter med hänsyn till intresset av att skydda privatlivets helgd. Övertygande skäl har inte anförts för att intresset av att delgivning kommer till stånd i ena eller andra fallet skulle väga så tungt att ett ingrepp av ifrågavarande art framstår som motiverat. Jag framlägger därför inte något förslag i denna del.

En annan fråga som bör tas upp i detta sammanhang är i vad mån det bör krävas att delgivning sker personligen med den som är enskild part i en rättegång eller ett administrativt förfarande. För denne är det en viktig rättssäkerhetsgaranti att han får del av handlingar och annan utredning som skall ligga till grund för avgörandet. Emellertid kan kravet på delgivning i regel inte ställas så högt att ett mål eller ärende aldrig kan avgöras utan att parten personligen har delgetts allt material som avgörandet skall grundas på. Visst utrymme måste ges för förfaranden som medger att

handling avlämnas utan personlig kontakt med den som skall nås men ändå på sådant sätt att det kan presumeras att denne slutligen erhåller meddelandet (s. k. surrogatdelgivning). Sådant förfarande behövs framför allt, om parten har avvikit eller håller sig undan på annat sätt i avsikt att hindra ett avgörande. Ytterligare förekommer fall då det med hög grad av sannolikhet kan antas att den som söks för delgivning får del av handlingen, även om den lämnas till någon i hans bostad eller — beträffande rörelseidkare m. fl. — på hans kontor. I RB finns utförliga bestämmelser som gör det möjligt att delge på annat sätt än genom att lämna handlingen till den sökte personligen. Behovet av sådana bestämmelser är uppenbarligen inte mindre när det gäller en mångfald områden inom förvaltningen.

I departementspromemorian har RB:s bestämmelser om surrogatdelgivning fått tjäna som förebild, när det har gällt att utforma motsvarande bestämmelser i delgivningslagen. Hänsyn har dessutom tagits till vissa delgivningssituationer, som är mera vanliga inom förvaltningsförfarandet. Som exempel på sådana situationer nämns det fallet att man vill nå en obestämd krets av personer för delgivning. Liksom i 33 kap. RB har delgivningsbestämmelserna i delgivningslagen fått subsidiär karaktär, vilket innebär att de skall gälla endast i den mån avvikande bestämmelser om delgivning inte har meddelats i annan lag eller författning. Tanken är sålunda att i specialförfattningar vid behov skall anges när på grund av ifrågavarande måls eller ärendes beskaffenhet surrogatdelgivning skall vara utesluten.

Under remissbehandlingen har departementspromemorians nu redovisade principer för regleringen av surrogatdelgivningen godtagits. Även jag kan i stort biträda förslaget i den delen.

Emellertid finns det anledning att särskilt uppmärksamma frågan om vilka delgivningssituationer som är sådana att krav på personlig delgivning bör uppställas och sålunda surrogatdelgivning inte bör tillåtas. Ehuru jag ännu inte berört frågan om anslags- eller kungörelsedelgivning, vill jag nämna att för sådan delgivningsforms del uppkommer ett helt parallellt problem. De här anförda synpunkterna äger därför tillämpning även på sådan delgivning.

I 33 kap. 13 § RB föreskrivs att surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning inte får användas vid delgivning av stämning i brottmål. Vid delgivning av stämning i tvistemål får de tillämpas endast om det finns anledning att anta att den sökta har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Inskränkningar av liknande karaktär finns i nykterhetsvårdslagens, socialhjälpslagens och barnavårdslagens delgivningsbestämmelser. I åtskilliga författningar, som jag får anledning att behandla i specialmotiveringen, föreskrivs begränsningar på det sättet att det anges att det vid delgivning av vissa handlingar skall iaktas vad som är föreskrivet om delgivning av stämning i tvistemål.

I departementspromemorian uttalas att en allmän delgivningslag som skall vara tillämplig på hela förvaltningsområdet bör innehålla endast sådana inskränkningar som gäller i både domstolsprocessen och förvaltningsförfarandet. De inskränkande bestämmelser som finns i RB och de övriga lagar som nämndes nyss avses stå kvar i dessa lagar. Ytterligare uttalas, att begränsning av liknande art kan behövas också i annan lagstiftning i förvaltningsrättsliga ämnen. Det bör enligt promemorian åstadkommas genom att, när olika förvaltningsrättsliga författningar i framtiden ses över, man får överväga i vad mån tillämpningen av de allmänna delgivningsbestämmelserna behöver inskränkas på samma sätt som har skett i RB beträffande surrogat- och kungörelsedelgivning i vissa fall.

Det helt övervägande antalet remissinstanser har godtagit promemorians tankegångar även i dessa delar. Emellertid är det två instanser — socialstyrelsen och länsstyrelsen i Stockholms län — som ställer sig tveksamma till tanken att frågan om begränsningar i vissa delgivningsformers användning skulle övervägas först senare. Det nämns i yttrandena flera exempel på författningar där begränsningar beträffande surrogatdelgivning anses behövliga redan nu (jfr slutet av avsnitt 5.2.).

Enligt min mening är socialstyrelsens och länsstyrelsens betänkligheter välgrundade. Om delgivningslagen med förslaget innehåll i nu aktuell del genomförs, kommer möjlighet till surrogatdelgivning att formellt stå öppen på åtskilliga områden av förvaltningen där regler om sådan delgivning nu inte finns och delgivningsformen därför inte anses tillämplig. I flertalet fall lär detta inte vara någon nackdel utan tvärtom en fördel, men man måste också räkna med att det — utanför de författningsområden där uttryckligt krav på personlig delgivning nu gäller och enligt förslaget också skall bestå i framtiden — förekommer ärendetyper där personlig delgivning måste anses påkallad. En del exempel återfinns som nämnts i de nyss angivna yttrandena. En kartläggning för att få en fullständig överblick över sådana ärenden skulle bli mycket tidskrävande, eftersom det inte är fråga endast om genomgång av ett stort författningsmaterial utan även om att materiellt bedöma mångskiftande ärendetyper med sikte på vilka delgivningsregler vederbörande typ kräver. Jag vill nämna, att mycket arbete har krävts redan för den genomgång som i detta lagstiftningsärende har gjorts för att — rent formellt — anpassa speciallagstiftningens delgivningsregler till delgivningslagens terminologi och systematik. Enligt min mening bör inte de redan hårt belastade lagstiftningsresurserna tas i anspråk för en ny arbetsuppgift av förut antydd art. Man bör därför följa promemorians linje att omprövning av speciallagstiftningens delgivningsregler får anstå tills de skilda författningarna överses i annat sammanhang. För att det i ett övergångsskede inte skall bli ett för stort tillämpningsområde för surrogatdelgivning, synes det lämpligt att, som har framkastats av länsstyrelsen i Stockholms län, ge myndigheterna en viss befogenhet att pröva om ett

ärendes beskaffenhet är sådan att annat än personlig delgivning inte bör komma i fråga. Beträffande utformningen av en bestämmelse i ämnet återkommer jag i specialmotiveringen till 1 § delgivningslagen.

7.3. Kungörelse- eller anslagsdelgivning

Om den som avses med delgivning saknar känt hemvist eller om det av annan anledning inte går att få reda på var han finns, kan handlingen inte överbringas till honom personligen eller till någon som kan beräknas lämna den vidare till honom. Om delgivningen avser stora eller obestämda personkretsar kan visserligen ett överbringande åstadkommas men detta är både kostnadskrävande och arbetsamt.

Beträffande den förstnämnda situationen finns det i 33 kap. 12 § RB för rättegångsväsendets del bestämmelser om hur man skall förfara. Bestämmelserna innebär, att handlingen skall anslås i rättens kansli och att meddelande härom skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och eventuellt också i annan tidning. Förfarandet benämns kungörelsedelgivning. I RB finns även vissa bestämmelser om delgivning med stora eller obestämda personkretsar. Sålunda gäller i fråga om byalag, härad och tingslag att delgivning skall ske genom kyrkokungörande i förening med anslag i rättens kansli (33 kap. 16 § första stycket och 19 § andra stycket RB). I 33 kap. 16 § andra och tredje styckena RB finns vidare bestämmelser om delgivning med delägare i gruva som ägs av flera gemensamt och med delägare i gemensamhetsfiske.

För förvaltningsförfarandet saknas enhetliga bestämmelser om delgivning i nu angivna situationer. När det gäller delgivning med bortovarande, förekommer i vissa fall en analogisk tillämpning av 33 kap. 12 § RB. I övrigt kan, när vederbörande författning inte anvisar kungörande i en eller annan form, delgivning inte komma till stånd.

Skall inom förvaltningsförfarandet delgivning äga rum med en stor eller obestämd personkrets, sker detta vanligen genom kungörande i kyrka. Regler härom finns i KBr den 5 januari 1808 om delgivning av länsstyrelsernas och kollegiernas avgöranden och kommunikationsresolutioner i sådana ekonomi- eller politimål som rör antingen hela menigheter eller ett mycket stort antal personer. Vid sidan av kyrkokungörandet förekommer andra former av kungörelser med ungefär samma funktion. Som medium för dessa kungörelser kan i huvudsak ifrågakomma myndighets anslagstavla, postanstalts anslagstavla eller kommuns anslagstavla.

Frågan om reformering av bestämmelserna om delgivning genom olika former av kungörande har diskuterats länge. Reformsträvandena har i första hand gällt kungörelsedelgivning inom förvaltningsområdet. På senare tid har dock även RB:s regler i detta hänseende blivit föremål för kritiska omdömen. Efter remissbehandlingen av besvärssakkunnigas förslag

— som gick ut på att bestämmelserna om delgivning genom kungörande i kyrka skulle ersättas av delgivning genom anslag på postanstalts anslagstavla — togs frågan upp till ny behandling i justitiedepartementet. Besvärssakkunnigas tanke att kungörande i kyrka skulle ersättas av någon form av delgivning genom anslag godtogs tämligen allmänt av remissinstanserna, men olika meningar uttalades när det gällde valet av anslagstavla. Uttalanden gjordes sålunda till förmån för både kommunens officiella anslagstavla och myndighetens egen anslagstavla. Användande av postanstalts anslagstavla avstyrktes från många håll.

I departementspromemorian diskuteras två alternativ för utformning av bestämmelser om delgivning i de situationer som avses här. Det ena går ut på att delgivning skall ske genom anslag och det andra innebär att delgivningen skall ske genom annonsering i pressen. Anslagsalternativet får därvid förord. Som skäl för denna ståndpunkt åberopas att delgivning så ofta bildar utgångspunkt för beräkning av besvär- och andra fataliteter. Dessutom skulle enligt promemorian det dra alltför stora kostnader, om delgivning i ifrågavarande fall genomgående skulle ske genom annonsering i tidning. I departementspromemorian föreslås därför att anslagsdelgivning skall ske genom att handlingen hålls tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer, och att meddelande härom och om handlingens huvudsakliga innehåll anslås. Förslaget innebär, att uppsättandet av anslag blir det konstitutiva elementet i delgivningen. För att göra förfarandet mera effektivt föreslås att anslaget skall kompletteras genom att meddelande av samma innehåll som anslaget tas in i lämplig tidning. Denna föreskrift är dock inte obligatorisk. Tidningsmeddelande skall sålunda ske endast om man har anledning att räkna med att den sökta därigenom får reda på var handlingen finns. Även viss annan komplettering föreslås för speciella situationer. I fråga om valet av anslagstavla innebär promemorieförslaget den skillnaden mot besvärssakkunnigas förslag att det förordas att kommunens officiella anslagstavla skall användas.

Departementspromemoriens förslag att konstitutiva verkningar bör knytas till anslag och inte till annons i tidning har flertalet remissinstanser godtagit. Däremot har departementspromemoriens val av anslagstavla mött kritik från en del håll. Med hänsyn till att kommunernas storlek i många fall kommer att ökas väsentligt efter genomförandet av kommunindelningsreformen ifrågasätts sålunda om förfarandet är tillräckligt effektivt. Även kostnadshänsyn anses tala mot att anslag sker på kommuns anslagstavla. Anslaget bör i stället enligt ifrågavarande remissinstanser ske på myndighetens egen anslagstavla. Anslag på kommuns anslagstavla anses dock kunna användas som komplettering, när det gäller ärenden av mera lokal natur.

Några remissinstanser, däribland informationsutredningen, förordar att annonsering görs till konstitutivt element vid delgivning av det slag som avses här. Både i sitt remissyttrande och i sitt sedermera avgivna betänkan-

de om kungörelseannonsering framhåller informationsutredningen vikten av att meddelanden i största möjliga utsträckning når dem som avses med delgivning. Anslag på anslagstavla är enligt utredningen ingen effektiv form för att nå detta syfte. Informationsutredningens förslag går ut på att endast tidningsannonsering skall komma i fråga som generellt obligatoriskt medium för delgivning med personer som av en eller annan anledning inte kan nås med personlig delgivning. I ärenden av riksomfattande karaktär bör annonsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ärenden av lokal natur bör ortstidningar användas. Enligt utredningen kan den omständigheten att delgivning ofta bildar utgångspunkt för beräkning av besvär- och andra fatalietider inte anses utgöra fullgott skäl för att man inte skall kunna använda sig av den mera effektiva form av bekantgörande som annonsering utgör. Inte heller finner informationsutredningen att den kostnadsökning som dess förslag kommer att medföra utgör skäl för att inta en annan ståndpunkt.

Innehållet i vissa remissyttranden över departementspromemorian föranledde nya överväganden inom justitiedepartementet om utformningen av bestämmelserna om anslagsdelgivning. Dessa överväganden redovisades i en remisspromemoria som sändes ut för yttrande tillsammans med informationsutredningens betänkande. Remisspromemorian gick ut på att det skulle bli obligatoriskt att meddelandet anslås i myndighetens lokal och att konstitutiva verkningar i första hand skulle anknytas till att anslag har skett på detta sätt. För att göra anslagsdelgivningen så effektiv som möjligt skulle det enligt remisspromemorian även kunna göras obligatoriskt att meddelandet införs i lämplig tidning. Anslag på kommuns anslagstavla föreslogs kunna förekomma men endast som stödjande medium i vissa situationer, då anslag av lokal natur är av värde.

Det förslag till utformning av bestämmelserna om anslagsdelgivning som jag har redovisat sist har vunnit anslutning hos de flesta remissinstanserna. I flera remissyttranden har betonats att det från rättssäkerhetssynpunkt är ett ofrånkomligt krav att det finns en säker utgångspunkt för beräkning av besvär- och andra fatalietider. Informationsutredningens förslag att konstitutiva verkningar skall knytas till annonsering i tidning anses enligt dessa remissinstansers mening inte lämpligt. Bl. a. har framhållits att problem kan uppstå när kungörandet skall ske i flera tidningar. Om det därvid inträffar att kungörelsen kommer in på olika dagar i olika tidningar, uppkommer problem när det gäller att fastställa utgångspunkten för en fatalietid. Med ett anslagsförfarande skulle dessa svårigheter inte uppkomma. Flera remissinstanser lägger också vikt vid kostnadssynpunkten och framhåller att ett system med tidningsannonsering ställer sig dyrare. De remissinstanser som har ställt sig avvisande till remisspromemorians förslag och förordat den lösning som föreslås av informationsutredningen har betonat annonseringens fördelar i effektivitetshänseende.

För egen del vill jag anföra följande synpunkter på frågan om vilken me-

tod som skall väljas för den delgivningsform som avses här. De nya bestämmelserna bör utformas mot bakgrunden av de typfall som avses med nuvarande bestämmelser om kungörelsedelgivning. Man har sålunda att räkna med *dels* det fallet att den som söks för delgivning inte har känt hemvist och det inte heller i övrigt kan klarläggas var han finns, *dels* det fallet att han visserligen har hemvist men det visar sig att delgivning inte kan ske där och man har anledning att anta att den sökta håller sig undan, *dels* det fallet att delgivning skall ske med en obestämd krets personer eller med en så stor krets att det inte kan krävas personliga meddelanden till var och en.

Den första frågan måste självfallet bli vilket förfarande — anslag eller tidningsannonsering — som ger den största sannolikheten för att den som söks för delgivning får kännedom om meddelandet. Någon tvekan kan inte råda om att tidningsannonsering, allmänt sett, måste ges försteg från den synpunkten. Även om annonsering sålunda antas vara mest ägnad att ge resultat, kan man dock fastslå att utsikterna att verkligen nå ett resultat lika fullt är synnerligen små i många fall. I all synnerhet gäller det fall av den första kategorien som nyss nämndes. Frågan är då om det förhållandet skall få leda till att man nöjer sig med ett i princip mindre effektivt förfarande, t. ex. anslag i myndighetens lokal. Detta skulle i så fall innebära, att man accepterar att delgivningsåtgärden får karaktären av en ren formalitet eller symbolisk åtgärd. Även om verkligheten många gånger är sådan att det inte tjänar något till att göra mer än en symbolisk åtgärd, är det inte tillfredsställande att bygga upp systemet med utgångspunkt härifrån. Rättssäkerhetssynpunkter talar för att det effektivaste — eller minst ineffektiva — förfarandet tillgrips så länge det finns någon möjlighet att den sökta nås på det sättet. Ett skäl för denna ståndpunkt är också att det i vissa fall kan vara svårt att förutsäga om utsikterna att nå den sökta i praktiken verkligen är obefintliga. Det hittills anförda talar för att tidningsannonsering bör väljas som huvudmetod för att ge spridning åt meddelande som skall delges i nu avsedda fall. Praktiska och ekonomiska hänsyn talar dock för att en sådan regel inte bör gälla helt undantagslöst. Är det uppenbarligen meningslöst att införa annons i tidning, bör anslag i myndighetens lokal kunna komma i fråga.

De invändningar som har riktats mot att ha tidningsannonsering som huvudmetod för delgivning i nu avsedda fall har som nämnts framför allt gällt att det blir vissa olägenheter när det gäller att fastslå utgångspunkt för besvär- och andra fatalietider som skall räknas från delgivningsdagen. De synpunkter som har anförts i det avseendet anser jag vara i och för sig beaktansvärda. Emellertid bör det uppmärksammas att det med tidningsannonsering inte är nödvändigt att, som informationsutredningen har tänkt sig, låta dagen för annonsens införande i tidning bli avgörande när det gäller att fastslå utgångspunkten för fatalietidernas beräkning. Man kan i stället använda samma teknik som förekommer i departementspromemorian såvitt angår anslagsdelgivning, nämligen att ha en schablonmässig regel om att

delgivning skall anses ha skett viss angiven tid efter det att publiceringsförfarande initieras. Enligt promemorians förslag skulle delgivning anses ha skett på sjunde dagen efter det att handlingen har blivit tillgänglig och meddelande härom anslagits på anslagstavla. På motsvarande sätt kan man vid tidningsannonsering ha en schablonregel som anger att delgivning anses ha skett på sjunde dagen efter det att kungörelsedelgivning beslutades. En sådan regel behöver kompletteras med en föreskrift om att annonsering skall ske inom sju dagar från beslutet om kungörelsedelgivning. Bestämmelser av nu angiven innebörd för med sig samma fördelar som departementspromemorians förslag innebär och som många remissinstanser uppenbarligen har funnit utslagsgivande. Sålunda får man en utgångspunkt för fatalitetidernas beräkning som är lätt att fastställa och som låter sig fastställas redan när delgivningsåtgärderna påbörjas. Vidare kan därigenom slutdagen för ifrågavarande frist från början beräknas och anges i det annonserade meddelandet, och det blir därmed ett tydligare besked om vad de berörda har att iaktta. Arbetstekniskt blir det också en fördel att få arbetsmomenten i delgivningsgöromålen koncentrerade till det tillfälle då delgivningsförfarandet sätts igång. Den här beskrivna uppläggningsföresatsen förutsätter att i akt, på dagboksblad eller i diarium görs anteckning om när kungörelsedelgivning beslutas.

Om bestämmelserna om kungörelsedelgivning genom tidningsannonsering utformas på nu angivet sätt, anser jag att remisskritiken mot användande av detta medium i allt väsentligt förlorar sin grund.

Ytterligare har under remissbehandlingen framhållits att tidningsannonseringen medför större kostnader än anslagsdelgivning. Jag skall behandla kostnadsfrågan närmare i nästa avsnitt. Redan nu kan förutskickas att den kostnadsökning som uppkommer i nu behandlat avseende enligt min mening inte blir av sådan storlek att förslaget om kungörelsedelgivning genom tidningsannonsering av den anledningen bör falla. Jag vill också erinra om att det förslag i remisspromemorian, som fick den största anslutningen under remissbehandlingen, innebar att tidningsannonsering skulle vara ett obligatoriskt komplement till den som huvudform föreslagna anslagsdelgivningen. Jämfört med det förslaget innebär den nu behandlade ordningen inte någon merkostnad. Emellertid är det självfallet angeläget att man inte drar på sig andra eller större kostnader än som motiveras av ändamålet med delgivningsförfarandet. Som nämnts bör annonsering inte komma i fråga om den är uppenbarligen meningslös, dvs. när det kan tas för visst att den som söks för delgivning inte kommer att nås av meddelandet i tidning (t. ex. när det är känt att han har lämnat landet för lång tid sedan). En ytterligare begränsning bör — i överensstämmelse med vad som nu gäller enligt 33 kap. 12 § första stycket sista punkten RB — vara att när bortovarande söks för delgivning det skall räcka att kungörelsedelgivning sker en gång i vederbörande mål eller ärende. Vid ytterligare behov av del-

givning i samma mål eller ärende bör anslag på myndighetens anslagstavla räcka.

I enlighet med det anförda förordar jag att i delgivningslagen införs bestämmelser om kungörelsedelgivning av följande innebörd. Vid sådan delgivning skall handlingen hållas tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats som myndigheten bestämmer. Meddelande härom införs i lämplig tidning inom sju dagar från det beslut om kungörelsedelgivning fattades. Är införande i tidning uppenbarligen meningslöst, får meddelandet i stället anslås i myndighetens lokal inom samma tid. Sistnämnda förfarande får också användas när i fråga om bortovarande kungörelsedelgivning har skett och därefter ny delgivning skall ske i samma mål eller ärende. Delgivning skall anses ha skett på sjunde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning. Frågan om val av tidning berörs i specialmotiveringen.

Det bör tilläggas att delgivningslagen bör innehålla en bestämmelse som motsvarar nuvarande 33 kap. 23 § första stycket RB, vari föreskrivs bl. a. att om delgivning inte har skett enligt kapitlets föreskrifter rätten kan förordna om ny delgivning. En sådan föreskrift föranleder bl. a. att om genom förbiseende eller av annan anledning annonsen har influtit för sent i tidningen, förfarandet får göras om. Det kan tilläggas att det normalt måste förväntas att en tid på sju dagar skall vara fullt tillräcklig för att få in annonsen i tidningen.

En annan fråga är i vad mån det bör finnas komplement till huvudmetoden för kungörelsedelgivning. En allmän mening synes vara att det för vissa delgivningssituationer är lämpligt att — utöver huvudmetoden — använda också anslag på kommuns anslagstavla. Detta är också min uppfattning. I mål och ärenden som rör ett flertal intressenter i viss bygd får en sådan delgivningsform påräknas bli av praktiskt värde.

När det gäller förutsättningarna för att kungörelsedelgivning skall få användas, innebär promemorieförslaget att man väsentligen anknyter till vad som nu enligt RB gäller för rättegångsväsendets del. I likhet med re missinstanserna anser jag detta vara en riktig linje. Flertalet av detaljerna återkommer jag till i specialmotiveringen, där jag också behandlar den närliggande frågan om s. k. spikning som nu regleras i 33 kap. 12 § andra stycket andra punkten RB.

En särskild fråga när det gäller den närmare utformningen av delgivningslagens bestämmelser om kungörelsedelgivning vill jag dock beröra redan nu. I åtskilliga författningar, särskilt sådana som angår fastighetsförhållanden, finns nu bestämmelser om kollektivdelgivning med ägare till samfällid mark som tillhör flera fastigheter. Därvid gäller att när de särskilda delägarna i samfälligheten skall kallas till förrättning eller sammanträde, kallelsen får skickas till en av delägarna för övriga delägares räkning. I kungörelse om förrättningen eller sammanträdet skall anges vem

som på detta sätt har fått kallelsen. Kungörelsen skall i sådant fall anslås i socken- eller rådstuga eller på annan lämplig plats i kommunen. Departementspromemorians förslag till central reglering av hithörande situationer som innebär att meddelande i dessa fall skall sändas till varje känd person som söks för delgivning under hans vanliga adress, om det kan ske utan betydande kostnad eller besvär, har ansetts medföra oklarhet vid tillämpningen. Under remissbehandlingen av förslaget i den delen uttalades från flera håll önskemål om att för de fall då anslagsdelgivning skall ske med obestämmda personkretsar eller med ett stort antal personer, ges möjlighet att skicka meddelande till någon eller några av de personer som ingår i kretsen för att vara tillgängligt för de övriga. Jag kan instämma i att den utformning som föreskriften om sändande av meddelande har fått i departementspromemorian kan leda till svårigheter i tillämpningen. Med beaktande av de synpunkter som har framförts under remissbehandlingen föreslår jag därför, att föreskriften om meddelande får sådan utformning att meddelande skall sändas till någon eller några av de personer som söks för delgivning att vara tillgängligt för alla dem som avses med delgivningen. Vidare bör föreskrivas att statlig myndighet och kommun alltid skall erhålla sådant meddelande. Självfallet är det ingenting som hindrar att meddelande skickas även till andra juridiska personer. Sålunda kan det vara lämpligt att på detta sätt underrätta bolag som ingår bland delägarna i en samfällighet om kungörelsedelgivning. Delgivningen kan exempelvis avse en förrättning som äger rum långt från den ort, där bolaget har sitt säte. Någon särskild föreskrift härom anser jag inte nödvändig.

I åtskilliga specialförfattningar finns bestämmelser om att förrättning, sammanträde eller annat dylikt skall bekantgöras på visst sätt. Bestämmelsernas utformning varierar, men vanligast är att det föreskrivs kungörande i kyrka och införande i tidning inom orten. De föreskrivna åtgärderna har ett delgivningssyfte även om de i regel inte formellt har utformats såsom föreskrifter om delgivning i egentlig mening. Det skulle kunna övervägas att för berörda fall föreskriva delgivning i vederbörande specialförfattning, vilket i så fall skulle leda till att delgivningslagens regler, bl. a. om kungörelsedelgivning, blir tillämpliga. Emellertid torde det, såsom också promemorians ståndpunkt är, inte vara av behovet påkallat att införa ett formellt delgivningskrav i berörda situationer. Det får anses tillräckligt att, med anslutning till gällande ordning, ha ett allmängörande i vissa former och lämna därhän exempelvis om och i så fall vid vilken tidpunkt delgivning skall anses ha skett. De skäl som har fått fälla utslaget när det har gällt kungörelsedelgivningens utformning gör sig emellertid gällande även när det gäller de aktuella bestämmelserna om allmängörande av förrättning o. dyl. Det primära sättet att sprida kännedom om visst

förhållande bör därför även i de sammanhangen vara annons i tidning. Kungörende i kyrka bör däremot i stort sett utrensas som publiceringsmetod, något som förutsattes redan i prop. 1968: 151.

I departementspromemorian redovisas ett stort antal författningar med bestämmelser av nyss berörd art. Som jag kommer att beröra närmare i följande avsnitt tar jag nu inte upp fråga om ändring i alla de redovisade författningarna. Undantag görs framför allt i fråga om författningar som inom en tämligen snar framtid skall ersättas av ny lagstiftning eller i varje fall bli föremål för ingripande översyn. Ytterligare är att framhålla att det måste påräknas att det finns författningar med föreskrift om kyrkokungörende, vilka författningar inte har uppmärksammats i förevarande lagstiftningsärende.

I enlighet med det nu sagda kommer föreskrifter om kyrkokungörende att tills vidare finnas kvar här och var i lagstiftningen. Jag vill erinra om att den förut nämnda lagen (1968: 687) om ändring i lagen (1942: 117) med vissa bestämmelser om kungörende i kyrka innebär, att om det i lag eller författning är föreskrivet att kungörelse skall läsas upp i kyrka anslag i stället skall ske på sätt och plats som Kungl. Maj:t föreskriver. Den anslagsform som därvid i första hand förutsätts komma i fråga är kommuns anslagstavla. Detta innebär, att i de författningar där bestämmelser om kyrkokungörende kvarstår förfarandet i praktiken i stället kommer att bli att anslag sker, enligt hittillsvarande planer på kommuns anslagstavla.

Av det sagda följer att kommuns anslagstavla behöver tas i anspråk för vissa delgivningskungörelser och för vissa andra meddelanden som skall offentliggöras i delgivningssyfte. Ianspråktagandet får visserligen avsevärt mindre omfattning än som förutsattes i departementspromemorian, vari anslag på kommuns anslagstavla föreslogs bli det primära sättet för kungörelsedelgivningen. Emellertid torde det ändå föreligga ett behov av att — som föreslogs i promemorian — uttryckliga bestämmelser övervägs om sådan tavlas användning för vissa delgivningsändamål.

De grundläggande bestämmelserna om kommunens anslagstavla finns i 14 § kommunallagen och 15 § kommunallagen (1957: 50) för Stockholm. Av dessa bestämmelser som handlar om kungörelse om fullmäktigsammanträden framgår att varje kommun måste anordna en kommunens anslagstavla. Fullmäktiges ordförande ansvarar för att lagbestämda meddelanden om fullmäktiges sammanträden, protokolljustering m. m. anslås på kommunens anslagstavla. I motiven till bestämmelserna sägs dock att kommunens anslagstavla kan användas även för icke-kommunala tillkännagivanden, dock endast efter fullmäktiges bestämmande.

Även om den nya användningen av anslagstavlan enligt vad som nyss har sagts blir av mindre omfattning torde den nödvändig göra särskilda bestämmelser om anslagstavlans användande för andra än kommunala ändamål.

Jag anser att kommunernas skyldighet att upplåta kommunens officiella anslagstavla för anslag enligt delgivningslagen och annan författning bör slås fast i en särskild lag.

Lagens innehåll torde inte behöva bli särskilt omfattande. Till att börja med behöver slås fast att kommunen är skyldig att verkställa anslag som med stöd av lag eller annan författning påkallas av myndighet eller enskild. Vidare behövs föreskrifter om vad den som enligt författning får påkalla sådant anslag har att iaktta. Därvid bör gälla att framställning skall ske hos kommunstyrelsen. Samtidigt bör till styrelsen lämnas eller sändas den handling som skall anslås och uppgift om den tid varunder anslag skall ske. Denna handling kan i och för sig utgöras av själva den urkund som skall bekantgöras, t. ex. en kallelse till förrättning. Är det förhållandet, behövs inga särskilda bestämmelser, eftersom det bara blir fråga om att sätta upp den handlingen. Det kan emellertid också vara lämpligt att i stället för att anslå den handling vars innehåll skall bekantgöras, anslå ett mera kortfattat meddelande om denna. Det bör därför finnas föreskrifter om hur detta meddelande skall vara utformat. Sådana föreskrifter finns visserligen i den föreslagna delgivningslagen, men eftersom man har att räkna också med andra anslagsfall bör i förevarande lag ges generella bestämmelser om sådant meddelandes form. Det är därvid naturligt att bestämmelserna utformas så att de korresponderar mot delgivningslagen. Sålunda bör föreskrivas att när anslaget skall avse ett meddelande om att annan handling finns tillgänglig för någon att ta del av, meddelandet skall innehålla uppgift om sistnämnda handlingss huvudsakliga innehåll, om den plats där den hålls tillgänglig och om den tid varunder detta sker.

Det bör i detta sammanhang uppmärksammas att i vissa fall enskild kommer att ha att påkalla anslag, t. ex. styrelse för vissa samfälligheter när sammanträde utlyses. I sådana fall synes inte lämpligt att den enskilde fritt får bestämma var man skall förvara den handling som nämns i meddelandet. Det synes lämpligast att föreskriva att handlingen i sådant fall genomgående skall hållas tillgänglig hos kommunstyrelsen.

När det är myndighet som påkallar anslag, bör det ankomma på denna att bestämma i vilken kommun anslaget skall ske. Har enskild påkallat anslaget, bör det dock ske en kontroll att valet av kommun inte blir godtyckligt eller olämpligt på annat sätt. Kontrollen kan lämpligen anordnas så att om kommunen finner att anslaget bör ske i annan kommun, frågan får hänskjutas till länsstyrelsen för avgörande. Sådant hänskjutande bör också vara möjligt om hinder av annan anledning finnes föreligga för anslag som påkallas av enskild, t. ex. om det meddelande som begärs anslaget är otydligt eller ofullständigt. Beslut om hänskjutande och andra verkställighetsåtgärder ankommer på styrelsen eller annan nämnd som kommunen föreskriver. Det kan förutsättas att delegation sker från nämnden till ledamot eller suppleant eller till tjänsteman.

Jag vill betona, att det inte kommer att bli några betungande åtgärder för kommunerna i förevarande hänseende. Med hänsyn särskilt till den uppläggning av delgivningslagens kungörelsedelgivningsbestämmelser som förordas här, blir anslagen på kommuns anslagstavla inte särskilt talrika. De ifrågakommer huvudsakligen när stödjande medium anses önskvärt vid tillämpning av delgivningslagen och när i speciallagstiftningen föreskrivs kungörande i kyrka. I sistnämnt avseende vill jag erinra om att ett stort antal föreskrifter om kyrkokungörande nu föreslås skola utgå. Vidare kommer under nära förestående eller pågående lagstiftningsarbete ytterligare föreskrifter av nämnd innebörd att utgå (t. ex. ur fastighetsbildnings- och inskrivningslagstiftning).

7.4. Övriga frågor

Utöver reglering av de frågor jag redan har behandlat innebär departementspromemorians förslag till delgivningslag att flertalet av delgivningsbestämmelserna i 33 kap. RB får motsvarigheter i delgivningslagen. Förvaltningsmyndigheterna avses sålunda inte bara få tillgång till de förfaranden för delgivning som nu står öppna för domstolarna utan även i övrigt få närmare regler om vad som skall gälla i delgivningssammanhang.

Promemorians förslag till delgivningslag i de delar som jag inte har berört i de föregående avsnitten har i huvudsak godtagits av remissinstanserna. Även jag har funnit att de föreslagna bestämmelserna i flertalet avseenden är lämpliga. I vissa, huvudsakligen detaljbetonade frågor förordar jag dock vissa jämkningar enligt vad som kommer att framgå av specialmotiveringen till delgivningslagen. Flera av jämkningarna har skett för att tillgodose remissynpunkter.

En delgivningsbestämmelse i 33 kap. RB som i promemorian inte föreslås få någon motsvarighet i den nya lagstiftningen är föreskriften i kapitlets 7 § att delgivning inte får ske där gudstjänst pågår eller sammankomst för gemensam andaktsövning eljest äger rum. I motiven anförts att det är självklart att de som sköter delgivningsgöromål har att iaktta detta och att särskild föreskrift därför inte behövs. I likhet med remissinstanserna avsluter jag mig till denna uppfattning.

Beträffande promemorians förslag till följdändringar i andra författningar kan anföras följande.

Förslaget om vissa för domstolväsendet speciella delgivningsbestämmelser, vilka avses få ha kvar sin placering i 33 kap. RB, har i huvudsak godtagits av remissinstanserna. Jag anser också att förslaget i allt väsentligt bör följas i det avseendet. Till ett par detaljfrågor återkommer jag i specialmotiveringen.

Vid utarbetandet av följdändringar i övrigt har i promemorian dels genomgått skilda författningar för att kartlägga vilka föreskrifter som finns om sättet att verkställa delgivning, dels undersökts i vad mån ändringar i

dess föreskrifter bör ske för att göra delgivningslagen tillämplig. Sakligt opåkallade avvikelser har därvid föreslagits skola utgå. I en del fall innebär författningarnas delgivningsbestämmelser att vissa delgivningsförfaranden inte skall få användas. Dessa bestämmelser har i promemorian översetts, varvid har eftersträfvats att erforderliga undantag från delgivningslagens bestämmelser i möjligaste mån utformas på samma sätt i de olika författningarna. Det har också befunnits att vissa författningar innehåller föreskrifter om behörighet att mottaga delgivningar, vilka föreskrifter blir obehövliga genom att delgivningslagen föreslås få bestämmelser i det ämnet. Även i övrigt har specialförfattningar översetts för att åstadkomma överensstämmelse med delgivningslagens terminologi.

I likhet med remissinstanserna har jag funnit att promemorians lösningar av nu berörda frågor i regel kan godtas. Vissa jämkningar bör dock ske på sätt närmare kommer att framgå vid redovisning av de olika förslagen.

En avvikelse från promemorieförslagen av mera allmän räckvidd bör dock behandlas redan nu. Enligt promemorian skulle ändringar för att få överensstämmelse med delgivningslagens system och terminologi ske även i författningar, vars återstående giltighetstid kan bedömas bli tämligen kort eller vilka i allt fall får påräknas bli föremål för översyn inom den närmaste framtiden. Sålunda föreslogs ändringar i ett sammanlagt ganska stort antal bestämmelser i lagen (1926: 326) om delning av jord å landet, lagen (1917: 269) om fastighetsbildning i stad, förordningen (1875: 42 s. 1) angående lagfart å fång till fast egendom, förordningen (1875: 42 s. 12) angående in-teckning i fast egendom, lagen (1917: 189) om expropriation, lagen (1921: 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter, lagen (1939: 608) om enskilda vägar samt i vissa ytterligare författningar som ansluter till vissa av de nu nämnda. Med hänsyn till pågående lagstiftningsarbete på dessa författningsområden har jag dock funnit det mest tilltalande att inte nu göra ändringar i författningarnas bestämmelser om delgivning eller kungörande. Även om ny lagstiftning på berörda områden träder i kraft senare än en ny delgivningslag, synes några större olägenheter inte kunna uppkomma om äldre bestämmelser om delgivning eller kungörelse blir gällande under en övergångstid. Jag framlägger därför inte nu något förslag till ändrade delgivnings- eller kungörelsebestämmelser på berörda författningsområden. Även ett par andra av promemorians förslag till följdändringar har fått utgå, eftersom där avsedda jämkningar är obetydliga och utan egentlig saklig betydelse.

I detta avsnitt vill jag slutligen något beröra de ekonomiska verkningarna av den föreslagna delgivningslagen. En kostnadsminskning, jämfört med nuläget, måste kunna förväntas genom den uppläggning som delgivningsbestämmelserna föreslås få i den nya delgivningslagen. Dessa innebär nämligen, att delgivning i första hand skall ske genom att handlingen sänds med

posten med begäran om delgivningserkännande och att de mera kvalificerade delgivningsformerna inte får användas förrän ordinär delgivning har misslyckats eller efter noggrann prövning bedöms utsiktslös. Beträffande de obetydliga kostnaderna för de enklare delgivningsformerna vill jag hänvisa till poststyrelsens yttrande över departementspromemorian. Jag vill vidare erinra om den begränsning av polismyndigheternas medverkan i delgivningsförfarandet som föreslås. Att detta från samhällsekonomisk synpunkt innebär en vinst framstår som självklart.

En viss kostnadsökning, jämfört med nuläget föranleds av de nya bestämmelserna om kungörelsedelgivning. När det gäller att bedöma storleken av denna kostnadsökning, kan viss ledning erhållas från de uppgifter om kostnader för en utökad kungörelseannonsering som redovisas i informationsutredningens betänkande (s. 46—47) och som avser framtida kungörelseannonsering över huvud taget och sålunda även annan publiceringsverksamhet än sådan som hänger samman med delgivning. Utredningen räknar med att utredningens förslag leder till en ökning av kostnaderna för annonsering i ortspressen med 50 procent. I kronor räknat emotses en årlig kostnadsökning med omkring 100 000 kr. för staten och omkring 400 000 kr. för kommuner, enskilda m. fl. Utredningen framhåller att kostnadsökningen i viss mån motverkas av att andra kostnadskrävande media såsom länskungörelserna föreslås slopade. Som redan har antytts måste vid bedömningen av dessa siffror beaktas att den annonsering som blir nödvändig med anledning av de av mig nu framlagda förslagen utgör endast en begränsad del av den annonsering som informationsutredningen behandlar. Erfarenheterna av tillämpningen av nu gällande bestämmelser om kungörelsedelgivning ger också anledning att förmoda att annonseringen i delgivningssyfte inte kommer att bli särskilt omfattande.

8. Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) delgivningslag,
- 2) lag om ändring i rättegångsbalken,
- 3) lag om ändring i ärvdabalken,
- 4) lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,
- 5) lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,
- 6) lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,
- 7) lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,
- 8) lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,

- 9) lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,
 - 10) lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
 - 11) lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
 - 12) lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,
 - 13) lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),
 - 14) lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,
 - 15) lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
 - 16) lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,
 - 17) lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
 - 18) lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),
 - 19) lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),
 - 20) lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
 - 21) lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,
 - 22) lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,
 - 23) lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,
 - 24) lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),
 - 25) lag om ändring i uranlagen (1960: 679),
 - 26) lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,
 - 27) lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237),
 - 28) lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,
 - 29) lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,
 - 30) lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,
 - 31) lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp,
 - 32) lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister,
 - 33) lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97),
 - 34) lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol,
 - 35) lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,
 - 36) lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623),
 - 37) lag om ändring i förordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,
 - 38) lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,
 - 39) lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967: 198).
- Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

9. Lagförslagen

9.1. Förslaget till delgivningslag

Mot departementspromemorians förslag till indelning av delgivningslagen i olika avsnitt har ingen erinran gjorts under remissbehandlingen. Lagen har i likhet med förslaget i promemorian indelats i sex avsnitt som har fått rubrikerna allmänna bestämmelser, vem som skall sökas för delgivning, delgivning genom att handlingen lämnas till annan än den sökte, kungörelsedelgivning m. m., när delgivning skall anses ha skett i vissa fall och övriga bestämmelser. Även indelningen i paragrafer överensstämmer med den i departementspromemorian. I fråga om de särskilda paragraferna har remissbehandlingen lett till att en del ändringar har gjorts. Dessa är i huvudsak av formell natur. En del sakliga ändringar har också företagits.

Allmänna bestämmelser

1 §

I paragrafen anges delgivningslagens tillämpningsområde.

Gällande bestämmelser. Bestämmelserna om delgivning i 33 kap. RB gäller för de allmänna domstolarna, domstol i vattenmål, ägodelningsrätt, expropriationsdomstol, arbetsdomstolen och åklagare. Enligt taxeringsförordningen gäller liknande bestämmelser i taxeringsprocessen. I 33 kap. 27 § RB sägs emellertid att om avvikande bestämmelser har getts i lag eller författning de avvikande bestämmelserna skall tillämpas. Sådana avvikande bestämmelser finns bl. a. i 96 § lagen om aktiebolag, 46 § lagen om sparbanker, 36 § lagen om ekonomiska föreningar, 94 § växellagen (1932: 130), 72 § checklagen (1932: 131) och i vissa paragrafer i patentlagen (1967: 837).

Departementschefen. Delgivningslagen skall bli tillämplig på delgivning i mål eller ärende hos domstol och annan myndighet. Detta framgår av paragrafens första stycke. I fortsättningen av lagen talas endast om myndighet, varvid åsyftas även domstol.

Ibland knyts självständiga beslutsfunktioner till tjänster vilka i organisatoriskt hänseende hör till viss myndighet. Som exempel kan nämnas kammaradvokatfiskalsämbetet hos kammarkollegiet, inskrivnings- och konkursdomare hos de allmänna underrätterna och taxeringsintendenter hos länsstyrelserna. Även i dessa fall blir delgivningslagen tillämplig. Lagen bör också få tillämpas av bergmästare.

Bestämmelser om delgivning finns också utanför rättegångs- och förvaltningsförfarandet. Att delgivningslagen skall vara tillämplig också i sådana fall följer av 23 § andra stycket.

I delgivningslagen ges allmänna föreskrifter om de olika tekniska åtgärder som får användas, när delgivning skall ske. En förutsättning för att delgivningslagen skall bli tillämplig är att det föreskrivs i annan författning att delgivning skall ske. Står det bara att en handling skall sändas med posten, skall delgivningslagen alltså inte tillämpas. I samband med arbetet med delgivningslagen har en genomgång gjorts av de viktigaste författningarna för att få dem att stämma överens med delgivningslagens terminologi och teknik. I annan författning bör sålunda klart anges om ett tillkännagivande skall ske genom delgivning eller om det kan ske på ett mindre formbundet sätt.

Delgivningslagen är avsedd att få väsentligen samma karaktär som lagen (1954: 355) om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut, vilken kan bli tillämplig i alla typer av mål eller ärenden. I ett flertal författningar finns emellertid speciella delgivningsföreskrifter för vissa slag av mål eller ärenden. Sådana avvikande bestämmelser finns i vissa författningar på vilka exempel nämndes inledningsvis under denna paragraf i avsnittet »Gällande bestämmelser». Min avsikt är inte att sådana delgivningsföreskrifter skall upphävas genom delgivningslagen. Denna lag skall tillämpas endast i den mån delgivningsförfarandet inte är reglerat i annan ordning. Emellertid kan det i samband med att specialförfattningarna ses över av andra skäl övervägas, om inte vissa särskilda delgivningsregler kan upphävas så att de ersätts av de allmänna bestämmelserna i delgivningslagen. I paragrafens andra stycke har tagits in en bestämmelse som innebär att delgivningsföreskrifter som har meddelats beträffande visst slag av mål eller ärende och som avviker från delgivningslagen skall gälla framför denna lag.

De avvikande bestämmelserna i andra författningar kan ha den innebörden att delgivning måste ske med den sökta personligen och att följaktligen surrogatdelgivning eller anslagsdelgivning inte får användas. Nu gällande bestämmelser av sådan innebörd har vid arbetet med följdändringarna inte omprövats i sak utan endast formellt anpassats till delgivningslagens bestämmelser. Som jag framhöll i den allmänna motiveringen (under 7.2.) har man emellertid att beakta, att det kan förekomma mål och ärenden av sådan natur att — även om detta inte uttryckligen anges i vederbörande författning — surrogatdelgivning eller kungörelsedelgivning inte lämpligen bör komma i fråga. Exempel på författningsområden där mål och ärenden av den typen förekommer har nämnts i det föregående. I enlighet med de synpunkter som jag anförde i den allmänna motiveringen bör med tanke på sådana mål och ärenden införas en bestämmelse som ålägger myndigheterna att göra en lämplighetsprövning huruvida surrogat- eller kungörelsedelgivning bör komma i fråga. Min tanke är inte att en sådan bestämmelse skall behöva finnas på lång sikt. Vid den översyn av förvaltningsrättsliga specialförfattningar som sker successivt bör bedömas om personlig delgivning skall krävas beträffande vissa handlingar eller i vissa situationer, och i så fall bör

uttrycklig bestämmelse härom skrivs in i författningen. Med hänsyn härtill skulle kunna övervägas att den aktuella föreskriften i delgivningslagen skulle kunna tas upp bland övergångsbestämmelserna. Emellertid har man att räkna med att det blir ett ganska långt övergångsskede innan alla berörda författningar har hunnit ses över. Det är också mindre tilltalande att en bestämmelse som blir principiellt och praktiskt betydelsefull tas upp som övergångsbestämmelse med därav följande risk att den kan bli förbisedd av de tillämpande myndigheterna. Av dessa skäl har jag stannat för att bestämmelsen bör tas in i själva lagen. Jag har ansett det lämpligast att den får sin plats i 1 § andra stycket, eftersom den naturligt anknyter till regeln i detta styckes första punkt som ju handlar om de fall där uttryckliga föreskrifter om avvikelser från delgivningslagen finns. Den nu diskuterade regeln tar sikte på fall där uttrycklig föreskrift om avvikelse inte finns men där specialförfattningen får anses förutsätta att personlig delgivning skall ske. Mot bakgrunden av det anförda har jag funnit att bestämmelsen bör ges lydelsen att, även om så ej uttryckligen föreskrivs i annan författning, 12—15 §§ delgivningslagen inte skall tillämpas, om myndigheten finner att det på grund av målets eller ärendets beskaffenhet föreligger särskilda skäl mot delgivning i den ordning som anges i nämnda paragrafer.

Vid tillämpningen av den behandlade regeln om viss lämplighetsprövning om surrogat- eller kungörelsedelgivning bör kunna användas, torde myndigheterna i viss utsträckning kunna få ledning av förarbetena till aktuell specialförfattning. I övrigt får det bli en allmän bedömning vad målets eller ärendets beskaffenhet kräver. Därvid kan RB:s bestämmelser (nuvarande 33 kap. 13 §) och även de specialförfattningar där uttryckliga föreskrifter om personlig delgivning nu finns ge viss vägledning. Anledning att anse personlig delgivning erforderlig torde framför allt föreligga när det kan bli fråga om åtgärd av särskilt ingripande betydelse för den enskilde, såsom frihetsberövande eller annan inskränkning i den personliga handlingsfriheten, utdömande av vite eller annat åläggande av ekonomisk förpliktelse och återkallelse av tillstånd eller i övrigt förlust av rättighet av ej oväsentlig betydelse. I analogi med vad som gäller för rättegångsmålen torde personlig delgivning i främsta rummet kunna bli behövlig, när den enskilde skall under rättas om att mål eller ärende av antydd art har *väckts* mot honom. Vid senare meddelanden torde däremot krav på personlig delgivning oftast kunna undvaras. I likhet med vad som gäller beträffande stämning i tvistemål får anses berättigat att vara liberalare med surrogatdelgivning om anledning förekommer att den sökte har avvikit eller eljest håller sig undan. I sammanhanget bör framhållas att man inte har anledning att underskatta effektiviteten i surrogatdelgivningen. Det är att märka att överbringandet av handlingen till hushållsmedlem eller annan (jfr 12 §) följs av ett särskilt meddelande som sänds med posten under den söktes vanliga adress. Hittills-

varande erfarenheter av detta förfarande ger vid handen att det är mycket sällan som den sökte själv inte nås av delgivningshandlingarna.

Jag vill betona, att de bedömningar som enligt det sagda ankommer på myndigheterna inte torde bli av särskilt krävande art. Tämligen snart lär en fast praxis växa fram hos berörda myndigheter. I och med det torde det — att döma av erfarenheterna vid domstolarna — regelmässigt bli en ren rutinsak att göra ifrågavarande bedömning som i praktiken sker genom att man väljer blankett för delgivningsförrättningen, dvs. oftast om man skall använda blankett som ger utrymme för surrogatdelgivning eller inte. När riktlinjerna väl finns, är detta ett bestyr som i allmänhet kan klaras av ansvarig handläggare inom biträdespersonalen.

Slutligen bör understrykas att det nu behandlade problemet praktiskt sett får begränsade proportioner med tanke på att ordinär delgivning (vanlig postförsändelse med begäran om delgivningserkännande eller mottagningsbevis) avses komma till användning i första hand.

2 §

I paragrafen anges att delgivning ombesörjs av myndigheten men under vissa villkor kan ankomma på part. Bestämmelsens motsvarighet i RB finns i 33 kap. 4 §.

Gällande bestämmelser. Domstolsdelgivning sker enligt 33 kap. 4 § RB genom rättens försorg. Om part begär det, kan delgivningen anförtros åt honom, om det kan ske utan olägenhet. Har åklagare utfärdat stämning, skall delgivningen ske genom hans försorg. Åklagare har också rätt att ombesörja delgivning av kallelser och förelägganden som han själv har utfärdat. Förundersökning i brottmål kan ledas av åklagare eller polismyndighet enligt 23 kap. 3 § RB. Delgivning av kallelse eller beslut under förundersökning ombesörjs av den som har utfärdat kallelsen eller meddelat beslutet. Delgivning i förvaltningsförfarandet sköts i regel av myndigheten. UL innehåller inga delgivningsbestämmelser för processen inför överexekutor, men överexekutor torde i allmänhet ålägga sökanden att ombesörja delgivning med förklaranden. I fråga om ansökan om att få ta strömfall i anspråk enligt 1 kap. 14 § VL skall delgivning enligt samma stadgande ske genom sökandens försorg. I vissa andra fall har part en obetingad rätt att, om han begär det, få ombesörja delgivningen själv (t. ex. 5 § lagen om utmätningssed, 94 § växellagen, 72 § checklagen och 5 § lagsökningslagen).

Enligt 32 kap. 2 § RB skall rätten vid partsdelgivning förelägga parten viss tid inom vilken delgivning skall ha skett och delgivningsbevis ha kommit in till rätten. Kommer inte beviset in inom förelagd tid, skall rätten i regel förordna om ny delgivning. Avser delgivningen stämning eller vade-, besvär- eller revisionsinläga och har delgivningsbevis inte kommit in när

rätten företar målet, är partens talan förfallen, om motparten inte har inställt sig eller avgivit svaromål, genmäle eller förklaring.

Besvärssakkunniga. Som huvudregel föreslog de sakkunniga, att delgivning skulle ske genom myndighetens försorg men att part under vissa förutsättningar efter begäran skulle kunna anförtros att ombesörja delgivningen själv.

Remissyttranden. Besvärssakkunnigas förslag att delgivning enligt huvudregeln skall ske genom myndighetens försorg lämnades utan erinran. Från några håll framfördes önskemål att myndigheten skulle få möjlighet att ålägga en part att ombesörja delgivning även om han inte har begärt detta. Vidare framhölls att myndigheten borde ha rätt att förklara partens talan förfallen, om parten inte fullgör delgivningsuppdraget.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer med det föreliggande förslaget. Av motiven framgår att det inte ansetts lämpligt med bestämmelse om att part skulle kunna åläggas att sköta delgivning även om han inte själv har begärt det. Det framhålls att en sådan bestämmelse skulle kunna medföra att huvudregeln om delgivning genom myndighetens försorg sattes ur spel.

Departementschefen. Bestämmelserna i RB synes ha fungerat fullt tillfredsställande. I stor utsträckning vilar skyldigheten att ombesörja delgivning även i förvaltningsförfarandet på myndigheten. Departementspromemorians förslag att delgivning enligt huvudregeln skall ombesörjas av myndigheten har inte väckt gensaga från remissinstansernas sida. Jag ansluter mig till promemorians förslag i detta hänseende. Som huvudregel har därför upptagits den bestämmelsen att delgivning ombesörjs av myndigheten. Av bestämmelsen torde utan vidare följa att åklagare eller polismyndighet på samma sätt som nu skall ombesörja vissa delgivningar av handlingar som de själva har utfärdat. Nuvarande bestämmelser i 33 kap. 4 § andra och tredje styckena behövs alltså inte längre.

En part kan ha ett berättigat intresse av att själv få sköta delgivningen. Bl. a. kan förhållandena vara sådana att parten har bättre möjligheter att ge anvisningar om var den sökte kan anträffas. Om parten begär det, bör myndigheten därför ha möjlighet att uppdra åt parten att ombesörja delgivningen. Enligt RB drabbas part som inte fullgör uppdraget av påföljd endast i vissa särskilda delgivningsfall (32 kap. 2 § andra stycket första punkten). Domstolen skall i övrigt själv se till att delgivning sker. I promemorian har föreslagits att sist angivna ordning skall gälla även i förvaltningsförfarandet.

Under remissbehandlingen har länsstyrelsen i Gävleborgs län anfört, att myndigheten bör kunna föreskriva att partens talan förfaller, om han inte

har kommit in med bevis om delgivning eller begärt anstånd eller sänt in handlingarna till myndigheten med begäran att myndigheten skall ta över delgivningsbestyret inom den tid som har föreskrivits. Härigenom skall man enligt länsstyrelsen kunna undvika att både myndigheten och parten försöker delge efter den förelagda tiden. Jag har dock inte funnit anledning att frångå promemorieförslaget i denna del. Det kan därvid anmärkas att den nyssnämnda bestämmelsen i 32 kap. 2 § RB har fått liten praktisk betydelse.

De bestämmelser i lagen om utmätningssed, växellagen, checklagen och lagsökningslagen som ger parten obetingad rätt att delge själv om han begär det anser jag böra gälla även i fortsättningen. Att dessa bestämmelser tar över regeln att delgivning ombesörjs av myndigheten framgår av 1 § andra stycket delgivningslagen.

Kammarrätten har i anslutning till den nu behandlade 2 § upplyst, att dess utslag i flertalet fall delges genom vederbörande länsstyrelses försorg. Denna ordning grundar sig på en sedan länge utbildad praxis och har visst stöd dels i kungörelsen (1916: 338) angående sättet för skriftväxling mellan domstolar, civila, militära och ecklesiastika myndigheter samt ämbets- och tjänstemän i tjänsten rörande ärenden, dels i 43 § Kungl. Maj:ts stadga (1959: 545) för kammarrätten. Kammarrätten önskar, att denna ordning för delgivning av domstolens utslag behålls. Detta kan enligt kammarrätten åstadkommas bäst genom en bestämmelse av generell räckvidd, som eventuellt kan tas upp i en lag rörande förfarandet vid domstolen.

Enligt kungörelsen angående sättet för skriftväxling mellan domstolarna m. fl. rörande ärenden får länsstyrelse eller annan ämbetsmyndighet anlitas som mellanhand, när frågan rör person, vars hemvist inte är med säkerhet känd, eller område, som inte kan bestämmas utan medverkan av länsstyrelse eller sådan myndighet. Så får också ske om saken är av beskaffenhet att vara av betydelse för länsstyrelsens eller annan anlitad ämbetsmyndighets verksamhet, eller dess särskilda kontroll eller yttrande är nödvändigt med hänsyn till sakens vikt. I Kungl. Maj:ts cirkulär (1933: 614) om tillämpningen av föreskrifterna i 1916 års kungörelse erinras om angelägenheten av att föreskrifterna i kungörelsen noggrant iakttas, så att inte länsstyrelse eller annan ämbetsmyndighet anlitas som mellanhand vid delgivning i andra fall än när sådant är påkallat med hänsyn till bestämmelserna i kungörelsen. I 43 § i stadgan för kammarrätten uttalas att, där så finnes lämpligt, till part eller annan riktat föreläggande eller meddelande får delges genom vederbörande länsstyrelse eller genom myndighet, som har meddelat det beslut som prövningen i målet gäller.

Som framgår av redogörelsen för de bestämmelser som har åberopats av kammarrätten har domstolen endast för vissa fall stöd för att anlita länsstyrelserna för delgivning. Införs den nya delgivningslagen, synes inte längre finnas anledning att ha kvar omgången att kammarrätten använder sig av

länsstyrelserna för delgivningsbestyren. Kammarrätten får själv tillgång till alla delgivningsmetoder som föreskrivs i lagen, och det naturliga och praktiska måste vara att kammarrätten, i likhet med övriga domstolar och andra myndigheter, ombesörjer de egna delgivningsåtgärderna. Eftersom det förutsätts att delgivningsformen ordinär delgivning skall få den största användningen, vore det f. ö. direkt opraktiskt med en ordning som innebär att en myndighets delgivningsbestyr övervältrades på annan myndighet. På grund av det anförda anser jag inte motiverat med någon lagstiftningsåtgärd av den art som kammarrätten har satt i fråga.

Slatens utlänningskommission anser, att delgivningsbestämmelserna bör utformas så att kommissionen får möjlighet att delge genom den lokala polismyndigheten även i fortsättningen. Till detta vill jag säga, att jag inte avser att föreslå någon ändring i utlänningslagstiftningens bestämmelser om överbringande av handlingar. Jag vill dock erinra om vad som har anförts i den allmänna motiveringen om det angelägna i att polispersonal inte i onödan belastas med delgivningsuppgifter.

Slutligen vill jag nämna, att jag under 15 § kommer att beröra vad som bör iakttas om det, sedan parten har fått delgivningsuppdrag, visar sig att kungörelsedelgivning behövs.

3 §

I paragrafen meddelas huvudreglerna om de olika delgivningsmetoderna och om valet mellan dem. I viss mån finns motsvarighet till dessa bestämmelser i 33 kap. 5 § RB och 4—8 §§ delgivningskungörelsen.

Gällande bestämmelser. Beträffande nuvarande ordning hänvisas till redogörelserna i avsnitt 2 och 4.2.

Promemorian. Promemorieförslaget överensstämmer i stort med det föreliggande förslaget. I det sistnämnda har gjorts vissa tillägg som berörs i det följande. — Regleringen i frågan vilka myndigheter som skall få använda särskild postdelgivning bör enligt promemorian ske genom delgivningskungörelsen. Beträffande den närmare innebörden av förslaget i den delen får jag hänvisa till Bilaga 1.

Departementschefen. Jag har i den allmänna motiveringen redovisat de principiella överväganden som ligger till grund för den föreslagna regleringen i denna del. Jag kan därför nu inskränka mig till vissa huvudsakligen tekniska frågor.

Som har framhållits i den allmänna motiveringen är det från alla synpunkter mest lämpligt, att delgivning om möjligt sker genom vanligt brev med begäran om delgivningserkännande eller genom rekommenderat brev med mottagningsbevis. Formuleringen av 3 § framhäver, att delgivning i första hand skall ske på något av dessa två sätt. Eftersom dessa delgivnings-

former är avsedda att användas i normalfallen och tillämpas i första hand, kallas sådant delgivningssätt ordinär delgivning. Det bör erinras om att ett gott resultat av delgivningsmetoden ordinär delgivning förutsätter att försändelserna sänds ut i god tid.

Till ordinär delgivning hänförs också att handling lämnas med bud under begäran om delgivningserkännande. Något större användningsområde för denna delgivningsform är, liksom hittills, inte att påräkna. Metoden torde främst komma i fråga vid delgivning med annan myndighet som finns i närheten eller när den sökte råkar befinna sig i den delgivande myndighetens lokaler, varvid handlingen kan förmedlas till honom genom någon tjänsteman vid myndigheten. Trots att metoden sålunda inte används så ofta, bör den betecknas som ordinär delgivning, eftersom den har i huvudsak samma karakteristika som de förut nämnda formerna för ordinär delgivning.

Om ordinär delgivning inte kan genomföras eller på förhand kan anses utsiktslös, innebär förslaget att myndigheten skall anlita postverket som ombesörjer att handlingen lämnas till den sökte i särskild ordning. Detta förfarande kallas nu postdelgivning och i förslaget särskild postdelgivning. Jag vill framhålla vikten av att myndighetens bedömning att en ordinär delgivning är utsiktslös verkligen föregås av en noggrann prövning.

Av praktiska skäl kan inte alla myndigheter f. n. få tillgång till delgivningsmetoden särskild postdelgivning. Vilka som skall få använda metoden bör, som föreslås i promemorian, regleras genom bestämmelser av Kungl. Maj:t. Jag vill i detta sammanhang tillägga att, liksom f. n. är förhållandet, postverket av organisatoriska skäl inte kan tillhandagå med särskild postdelgivning på alla adressorter.

Om särskild postdelgivning inte är möjlig eller om försök med särskild postdelgivning har misslyckats eller om sådan delgivning av något skäl inte bör försökas, återstår att delge genom stämningsman eller annan vars intyg är fullt bevis om att delgivning har skett. Denna delgivningsmetod kallas stämningsmannadelgivning. Frågan om vilka intyg som skall anses vara fullt bevis om delgivning behandlas närmare under 25 §.

I förhållande till förslaget i departementspromemorian har 3 § kompletterats såtillvida att även delgivningsformen kungörelsedelgivning presenteras i denna paragraf. Det förefaller nämligen lämpligt att i det avsnitt som innehåller allmänna bestämmelser ge en samlad presentation av samtliga delgivningsformer. Närmare bestämmelser om delgivningsförfarandet bör liksom nu meddelas av Kungl. Maj:t.

4 §

Paragrafen gäller befordran av meddelande genom telegraf m. m.

Departementschefen. För rättegångsväsendets del gäller enligt 33 kap. 6 § första stycket sista punkten RB, att meddelande som skall delges kan be-

fordras genom telefon eller telegram till den som skall verkställa delgivningen. Närmare bestämmelser om förfarandet får meddelas av Kungl. Maj:t, och sådana har getts i delgivningskungörelsen. Motsvarande regler som dem i RB har ansetts böra ingå även i delgivningslagen. Därmed klargörs att det även inom förvaltningsförfarandet är möjligt att genom telegraf eller telefon underrätta den som skall verkställa delgivningen om innehållet i meddelandet. Med de tekniska framsteg som görs på det teletekniska området bör man även räkna med andra liknande sätt för att underrätta delgivningsmannen om meddelandets innehåll. Jag tänker närmast på telex som redan nu används i stor utsträckning inom polisväsendet. Närmare bestämmelser om tillvägagångssättet vid användningen av berörda metoder bör liksom nu meddelas av Kungl. Maj:t.

5 §

I denna paragraf behandlas delgivning utomlands.

Departemenschefen. Promemorians förslag i denna del innebär, att 33 kap. 11 § första stycket RB i sak oförändrad förs över till delgivningslagen. Någon erinran mot förslaget har inte gjorts under remissbehandlingen. Även jag har funnit, att en bestämmelse av föreslaget innehåll bör finnas i en allmän delgivningslag. Det förtjänar att påpekas att bestämmelsen inte innebär att delgivning utomlands måste ske enligt där gällande rätt. Den ut säger endast, att delgivning som har skett enligt vederbörande utländska lagstiftning skall godtas även om det tillämpade förfarandet inte hade fått tillämpas vid delgivning i Sverige. F. n. gäller enligt 33 kap. 13 § RB undantag på den punkten såvitt angår delgivning av stämning i brottmål. Samma undantag avses kvarstå enligt den föreslagna bestämmelsen i 33 kap. 6 § RB.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur handling skall överbringas vid delgivning. RB:s bestämmelser i samma ämne finns i 33 kap. 6 §.

Gällande bestämmelser. Delgivning i rättegång sker enligt 33 kap. 6 § första stycket RB genom att handlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift lämnas till den som söks för delgivning, om annat inte följer av andra bestämmelser. Om karta, ritning eller annan bilaga av vidlyftig beskaffenhet har fogats vid handling som skall delges, får bilagan hållas tillgänglig på rättens kansli i stället för att lämnas till den sökta. Underrättelse härom skall då fogas vid den handling som delges. Enligt 33 kap. 2 § RB är part skyldig att tillhandahålla avskrifter av handling som skall delges. Gör han inte det, får rätten göra avskrifter av handlingen på partens bekostnad.

Även inom förvaltningsförfarandet förekommer det att delgivning sker

genom att handlingen hålls tillgänglig och att underrättelse härom sänds till den som skall delges. Detta delgivningssätt används företrädesvis, när vidlyftiga handlingar skall delges. Som exempel kan nämnas 17 § byggnadsstadgan om utställande av plan till granskning, 23 § 3 mom. gruvlagen om tillgänglighållande av ansökningshandlingar i ärende om utmål, 152 § taxeringsförfordningen om tillgänglighållande av fastighetstaxeringslängd och 40 § lagen om val till riksdagen om framläggande av röstlängd för granskning.

Besvärssakkunniga. Enligt 5 kap. 2 § första stycket i den föreslagna lagen om förvaltningsförfarandet skulle som huvudregel gälla att handling delges genom att överbringas i huvudskrift eller bestyrkt avskrift till den med vilken delgivning skall ske. I 5 § finns särskilda bestämmelser om delgivning av handling som är vidlyftig eller inte lämpligen kan mångfaldigas. Delgivning av sådan handling föreslås kunna ske genom att handlingen viss tid hålls tillgänglig hos myndigheten och meddelande därom och om handlingens innehåll lämnas till den med vilken delgivning skall ske eller som är behörig att ta emot handlingen för denne, innan denna tid börjar löpa. De sakkunniga anförde, att huvudregeln bör vara att handling delges genom att lämnas till den med vilken delgivning skall ske. Det inträffar emellertid i förvaltningsförfarandet att handling som skall delges är mycket vidlyftig. I patent-, väg- och planärenden kan det t. ex. bli fråga om att delge omfattande ritningar och beskrivningar. Det möter ej sällan betydande svårigheter att delge genom att överbringa handlingarna till den sökte. Det bör därför alltför finnas möjlighet att delge genom att hålla handlingarna tillgängliga. Praktiska svårigheter att delge genom att lämna över handlingen kan uppkomma också i de fall när det endast finns en huvudskrift som bör få ligga kvar hos myndigheten och som inte lämpligen kan mångfaldigas, t. ex. när en större akt skall delges. I regel torde visserligen de flesta handlingar kunna mångfaldigas genom ljuskopiering eller på annat liknande sätt utan alltför stora kostnader och svårigheter men det kan inträffa fall då handlingar inte kan mångfaldigas utan betydande kostnader och besvär. En handling torde i allmänhet böra hållas tillgänglig hos den myndighet som handlägger ärendet. Om den som söks för delgivning bor långt från myndigheten, kan det komma i fråga att hålla handlingen tillgänglig hos myndighet på eller i närheten av den ort där den sökte uppehåller sig, t. ex. hos åklagarmyndighet, kronofogdemyndighet, lokal skattemyndighet, distriktslantmätare, drätselkammare, kommunalnämnd eller på pastorsexpedition. Den tid under vilken handlingen skall hållas tillgänglig bör bestämmas så att den sökte får skäligt rådrum för att ta del av handlingen.

Remissyttranden. Den av besvärssakkunniga föreslagna huvudbestämmelsen godtogs allmänt men från flera håll framfördes önskemål att delgivning

genom att handlingen hålls tillgänglig skulle få ett vidsträcktare användningsområde. *Regeringsrättens ledamöter* framhåller sålunda, att sådan delgivning sker i betydande utsträckning inom förvaltningen. Anledningen här till antas vara att avskrifter av handling som skall delges ofta inte finns till hands och att det skulle innebära en avsevärd belastning för myndigheterna att i sådana fall behöva ombesörja avskrifter eller fotokopior. Tillräckliga skäl att hindra en fortsatt tillämpning av denna praxis föreligger inte. Förutsättningarna för denna delgivningsform bör därför mjukas upp så att den kan användas — utöver i de fall som har föreslagits — när myndigheten eljest finner det vara lämpligt. Det förutsätts härvid att befogenheten inte används, när det inte skulle föranleda någon extra kostnad att sända över handlingen och inte heller när parten har ett berättigat intresse av att kunna ha en handling tillgänglig hos sig under längre tid för ett bemötande eller annat yttrande. Också *Svea hovrätt* ifrågasätter, om inte denna delgivningsform bör ges en vidare användning än vad de sakkunniga har föreslagit. Hovrätten föreslår för sin del, att den vidgas till att omfatta också fall när det skulle medföra större kostnad eller besvär att mångfaldiga handlingen eller när denna delgivningsform eljest framstår som lämplig. Som exempel nämns ett slutligt beslut som angår flera sakägare men i vilket endast något avsnitt har betydelse för var och en eller som innehåller uträkningar, tabeller eller uppställningar som saknar intresse för flertalet sakägare.

Även *universitetskanslersämbetet* och *förvaltningsdomstolskommittén* förordar en liberalisering av förutsättningarna för att använda denna delgivningsform med tanke på nödvändigheten av att parter och myndigheter inte belungas över hövan. Kommittén pekar på fall när det är fråga om en av mera formella skäl betingad delgivning. *Riksförsäkringsverket* uttalar, att för socialförsäkringarnas del en handling bör kunna hållas tillgänglig inte bara hos en myndighet utan även hos en allmän försäkringskassa. *Konsistorierna vid tekniska högskolan i Stockholm* och vid *karolinska institutet* finner det vara angeläget, att handlingar i t. ex. tjänstetillsättningsärenden och stipendieärenden skall kunna delges genom att hållas tillgängliga, även om handlingen inte är av vidlyftig beskaffenhet.

Promemorian. Promemorieförslaget överensstämmer med det föreliggande förslaget, fränsett vissa smärre redaktionella skiljaktigheter.

Departementschefen. Under remissbehandlingen har inte framställts någon erinran av saklig innebörd mot promemorieförslaget i denna del. Endast vissa påpekanden av formell natur har gjorts och dessa har kunnat tillgodoses genom redaktionella jämkningar.

För förvaltningsförfarandet finns f. n. ingen motsvarighet till RB:s bestämmelser i 33 kap. 2 § att part är skyldig att tillhandahålla avskrifter av handling som skall delges. Detta har lett till att delgivning ibland sker på

det sättet att den sökta får ta del av handlingen i samband med delgivningen och därefter omedelbart lämna tillbaka den. Detta förfarande är inte alltid tillfredsställande. Även om det inte finns någon skyldighet för part att tillhandahålla de avskrifter som behövs för delgivning, torde parten ofta vara villig härtill. Med de nuvarande enkla metoderna att kopiera handlingar torde det vidare för åtskilliga myndigheter vara möjligt att framställa kopior som behövs för delgivning. Huvudregeln bör därför vara att delgivning sker genom att handlingen överbringas i huvudskrift eller i bestyrkt avskrift eller kopia. Paragrafens första stycke har utformats i enlighet härmed.

Uttrycket »överbringas» används här och i senare paragrafer i stället för »överlämnas» (jfr 33:6 RB) för att markera att i delgivningsförfarandet även kan ingå annat tillvägagångssätt än egentligt överlämnande, t. ex. vid ordinär delgivning, varvid försändelsen kan läggas i den söktes brevlåda. Denna terminologi, som har använts både av besvärssakkunniga och i departementspromemorian, har accepterats vid båda remissbehandlingarna.

Särskilt inom förvaltningsförfarandet händer det att ett mycket omfattande utredningsmaterial skall delges med klagande eller annan. Det kan då möta svårigheter att framställa avskrifter eller kopior av hela utredningsmaterialet. Det bör därför finnas möjlighet att delge genom att den sökta får tillfälle att gå igenom materialet och därefter återställa det. Ett sådant tillvägagångssätt lämpar sig också när handlingarna utgörs av kartor och ritningar. Dessa slag av handlingar är ofta i sådant format att de inte kan kopieras i de apparater som står till myndigheternas förfogande. Ibland är de dessutom framställda i flera färger vilket ytterligare försvårar kopieringen. Med tanke på fall av nu angiven art har i paragrafens andra stycke tagits in bestämmelser om delgivning genom att handling hålls tillgänglig. Förutsättningen för detta förfarande har angivits vara att handlingen är av vidlyftig beskaffenhet eller att det av annan anledning inte är lämpligt att handlingen mångfaldigas. Vad som föreskrivs om handling bör självfallet gälla också sådan handling som utgör bilaga till annan handling. Detta torde inte behöva anges särskilt.

Det kan vara en olägenhet för parten att söka upp den plats där handlingen hålls tillgänglig. Det är därför viktigt att handlingen tillhandahålls på en plats där parten kan ta del av den utan alltför stora kostnader eller besvär. Vanligen är det lämpligast att handlingen hålls tillgänglig hos den myndighet som föranstaltar om delgivningen. Om den som söks för delgivning bor långt från myndigheten, kan det komma i fråga att hålla handlingen tillgänglig hos myndighet på eller i närheten av den ort där den sökta uppehåller sig, t. ex. hos åklagarmyndighet, kronofogdemyndighet, lokal skattemyndighet, distriktslantmätare, kommunstyrelse eller pastors-expedition. Man torde även kunna tänka sig att handlingen hålls tillgänglig på annan plats än hos myndighet. Det föreskrivs därför, att handlingen skall

hållas tillgänglig hos myndighet eller på plats som myndigheten bestämmer. Den tid under vilken handlingen skall hållas tillgänglig bör bestämmas så att den sökta får skäligt rådrum att ta del av handlingen.

För att den sökta skall få reda på att han söks för delgivning av handling som på detta sätt hålls tillgänglig krävs att han underrättas därom. Underrättelsen bör delges honom på vanligt sätt.

Från rättssäkerhetssynpunkt är det givetvis av stor vikt att parten får tillgång till alla handlingar som har betydelse för avgörandet på sådant sätt att han i lugn och ro kan ta del av innehållet i dem. Principen bör därför vara att materialet ställs till partens förfogande genom att överbringas till honom. Delgivning genom att handlingen hålls tillgänglig bör tillgripas bara när starka praktiska skäl talar härför.

När det gäller handling, varigenom talan i mål eller ärende anhängiggörs, torde partens intresse av att få handlingen i allmänhet vara så stort att den bör överbringas till honom. I paragrafens tredje stycke har därför tagits in en föreskrift som innebär att möjligheten att delge genom att handlingen hålls tillgänglig inte föreligger när det gäller delgivning av stämningsansökan eller annan handling varigenom talan anhängiggörs. Undantaget har inte ansetts böra inbegripa bilaga till sådan handling (jfr 33 kap. 6 § andra stycket RB).

Slutligen vill jag också förutskicka att undantag från huvudregeln att handlingen skall överbringas ges också i 17 §.

Vem som skall sökas för delgivning

Under förevarande rubrik har i 7—11 §§ sammanförts bestämmelser om vem som skall sökas för delgivning i olika fall. Att under vissa förutsättningar handlingen får lämnas till annan än den sökta behandlas i 12 och 13 §§.

Jag vill i detta sammanhang nämna, att förslaget anknyter till RB:s terminologi när det gäller distinktionen mellan »den med vilken delgivning skall ske» och »den som sökes för delgivning». Det förstnämnda uttrycket åsyftar det rättssubjekt mot vilken processhandlingen formellt sett är riktad. Detta kan vara exempelvis en juridisk person eller enskild utan rätts-handlingsförmåga. Det andra uttrycket åsyftar den som i praktiken avses mottaga delgivningen. Oftast blir det naturligtvis samma rättssubjekt, men det kan också, som paragraferna under denna rubrik visar, vara fråga om någon som äger företräda rättssubjektet.

7 §

Paragrafen innehåller regler om förfarandet vid delgivning med enskild person. Den motsvarar delar av 33 kap. 6 § första stycket första punkten RB.

Gällande bestämmelser. Om delgivning skall ske med enskild person, skall handlingen enligt nyssnämnda bestämmelse i RB i första hand lämnas till honom. Är enskild person part och råder han inte över tvisteföremålet eller rör tvisten rättshandling som han inte själv får ingå, förs enligt 11 kap. 1 § RB hans talan av ställföreträdare, t. ex. konkursförvaltare eller förmyndare. I dessa fall sker delgivning med ställföreträdaren. Enligt åtskilliga bestämmelser har omyndig rätt att föra talan själv, t. ex. enligt 20 kap. 14 § och 21 kap. 1 § RB, 20 kap. 4 § föräldrabalken och 19 § barnavårdslagen.

Promemorian. Förslaget i promemorian innebär, att om delgivning skall ske med enskild person, handlingen skall överbringas till honom eller, om han ej själv får föra talan, till hans ställföreträdare.

Departementschefen. Den avdelning av lagförslaget som upptar bestämmelser om vem som skall sökas för delgivning har ansetts böra inledas med en bestämmelse om delgivning med enskild person. Att huvudregeln måste vara att delgivning i sådant fall skall ske genom att handlingen överbringas till vederbörande själv, torde utan vidare vara klart. Ehuru detta är självfallet, bör det för fullständighetens skull och med tanke på paragrafens fortsättning få anges i en första punkt.

Enligt promemorieförslaget skall vidare gälla att, om delgivning avser enskild person och denne ej själv får föra talan, handlingen skall överbringas till hans ställföreträdare. Under remissbehandlingen har den föreslagna bestämmelsen härom inte mött någon invändning. Enligt min mening kan dock vissa anmärkningar riktas mot den. Framför allt är det en brist att bestämmelsen enbart tar sikte på det fallet att den företrädde har eller kan få ställning som part i målet eller ärendet. Den beaktar sålunda inte situationen då en part saknar processabilitet — t. ex. därför att han är underårig och saken inte gäller sådan fråga som underårig disponerar över — men ändå själv bör sökas för delgivning, därför att saken gäller något som han personligen måste fullgöra i målet eller ärendet, t. ex. att inställa sig för förhör under sanningsförsäkran eller — i ett förvaltningsärende avseende exempelvis körkortsåterkallelse — för att lämna upplysningar. Inte heller har hänsyn tagits till att personlig delgivning ofta behövs ske med en underårig som inte har partsställning, nämligen för att denne skall fullgöra något i målet eller ärendet, såsom att inställa sig för förhör. En ytterligare situation som inte beaktats är den då både en omyndig och dennes förmyndare är behöriga att föra talan (jfr bl. a. 21 kap. 1 § RB).

Vid utformningen av en regel om vem som skall sökas när den, med vilken delgivning skall ske, på grund av omyndighet eller av annan anledning har ställföreträdare, är det enligt min mening lämpligast att skilja mellan tre huvudfall. För enkelhetens skull utgår jag från att fråga är om en omynd-

dig, men resonemanget kan tillämpas också på andra fall när ställföreträdare finns.

Det första fallet avser att den omyndige personligen äger föra talan eller själv — som part eller i annan egenskap — skall fullgöra något i målet eller ärendet. I detta fall bör han själv sökas för delgivning. Fallet inbegrips i paragrafens förut behandlade första punkt och har därför inte nämnts särskilt där. Att fallet är hänförligt till första punkten framgår f. ö. indirekt av paragrafens fortsättning.

Det andra fallet avser läget när ställföreträdaren är behörig att företa ifrågakommen processhandling. När han ensam har behörighet att föra talan för den omyndige eller har behörighet att — oavsett eventuell partsställning — vidta viss åtgärd i målet eller ärendet (t. ex. att ställa ett den omyndiges föremål till förfogande för syn eller att utlämna handling efter editionsföreläggande), bör han sökas för delgivning. Detta fall har reglerats i en andra punkt av paragrafen. Jag har funnit det lämpligast att i lagtexten beskriva detta fall genom att ange att ställföreträdare finns och att denne är behörig att företräda huvudmannen i målet eller ärendet.

Som en tredje kategori fall bör slutligen beaktas följande. Läget kan vara sådant att det ligger i både den omyndiges och ställföreträdarens intresse att sökas för delgivning. Detta gäller framför allt när båda har behörighet att föra talan (t. ex. enligt 21 kap. 1 § RB). Ytterligare är att beakta att situationen visserligen kan vara sådan att den omyndige personligen har att fullgöra något i målet eller ärendet och alltså första punkten i princip är tillämplig, men att det av praktiska skäl är motiverat att koppla in även ställföreträdaren vid delgivningen. Exempel på en sådan situation är när ställföreträdarens medverkan behövs för att ett barn skall kunna iakttä inställelse. I vissa sådana fall kan det på grund av barnets ringa ålder vara meningslöst att det söks för delgivning. Med tanke på de olika fall som nu har berörts har i en tredje punkt av paragrafen föreskrivits att när anledning därtill förekommer både ställföreträdaren och den företrädde skall sökas för delgivning. Det bör vid tillämpningen av denna föreskrift inte komma i fråga att ställföreträdaren söks i den företräddes ställe när fråga är om sådana fall som angavs i den först behandlade gruppen.

Jag vill i detta sammanhang nämna, att vissa bestämmelser om delgivning med ombud har tagits upp i 11 §.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om delgivning med staten. Den motsvarar 33 kap. 19 § RB.

Gällande bestämmelser. Delgivning med kronan skall enligt 33 kap. 19 § RB ske genom att handlingen lämnas till länsstyrelsen i det län där domstolen finns eller, om kronans talan skall bevakas av annan myndighet, till

denna. Bestämmelsen gäller inte vid delgivning med riksdagen och dess verk, t. ex. vid delgivning med riksbanken (jfr NJA I 1959 s. 385).

Besvärssakkunniga. Enligt 5 kap. 2 § andra stycket i förslaget till lag om förvaltningsförfarandet skulle behörighet att ta emot handling vid delgivning med staten tillkomma myndighet, som har att bevaka statens talan i ärendet, och länsstyrelsen i det län där den myndighet hos vilken ärendet är anhängigt finns.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer med det nu föreliggande förslaget.

Departementschefen. Jag anser inte, att det föreligger något praktiskt behov av att i delgivningshänseende göra skillnad mellan sådana statliga verk som lyder under Kungl. Maj:t och verk som hör under riksdagen. Bestämmelsen har därför fått en sådan utformning att den avser delgivning med staten. Härigenom får den anses bli tillämplig även vid delgivning med riksdagen och dess verk. Delgivning med staten sker på så sätt att handlingen överbringas till den myndighet som skall bevaka statens talan i målet eller ärendet eller till länsstyrelsen i det län, där den myndighet finns hos vilken målet eller ärendet är anhängigt.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om delgivning med annan juridisk person än staten. Samma ämne regleras i RB i 33 kap. 17—19 §§.

Gällande bestämmelser. Delgivning med kommun eller annan sådan menighet sker enligt 33 kap. 18 § RB genom att handlingen lämnas till någon som har rätt att sammankalla dem som har att besluta om talans utförande, i allmänhet fullmäktiges ordförande. Landstingskommun kan alltid delges genom länsstyrelsen i länet. I 30 § andra stycket kommunallagen föreskrivs att kommunens styrelse har att själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden där detta inte på grund av lag eller fullmäktiges beslut ankommer på annan. Motsvarande bestämmelser finns i övriga kommunallagar. Delgivning med kommun kan sålunda i regel med laga verkan ske med dess styrelses ordförande.

I 33 kap. 17 § RB anges vem som har rätt att ta emot delgivning för dödsbo eller konkursbo eller för bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan sådan inrättning. Delgivning skall ske med någon som äger företräda boet, samfundet eller inrättningen. Om flera är behöriga därtill gemensamt, kan delgivning ske med någon av dem. Behörig delgivning med dödsbo kan dock ske endast med dödsbodelägare som sitter i boet. Dödsbodelägare som har tagit emot delgivning är skyldig att genast underrätta de övriga

dödsbodelägarna. Delägare som sitter i boet har rätt att ta emot delgivning, även om boet inte förvaltas av delägarna. I sådant fall ansvarar han för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet. Saknar samfund behörig företrädare, kan delgivning ske med någon som äger sammankalla samfundets beslutande organ.

Med härad eller tingslag sker delgivning enligt 33 kap. 19 § andra stycket RB på så sätt att handlingen läses upp i kyrkorna i de församlingar som hör till häradet eller tingslaget och anslås i rättens kansli.

Besvärssakkunniga. I 5 kap. 2 § förslaget till lag om förvaltningsförfarandet togs upp en bestämmelse som innebar att delgivning i de fall som avses här i första hand skulle ske med den juridiska personens ställföreträdare. Om menighet eller samfund saknade behörig ställföreträdare, skulle enligt förslaget delgivning kunna ske med den som har rätt att sammankalla den juridiska personens beslutande organ.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med det nu föreliggande förslaget. Av motiven till förslaget framgår att viss remisskritik mot besvärssakkunnigas förslag ansetts böra tillgodoses. Kritiken gick ut på att om flera var behöriga att företräda juridisk person det borde vara tillräckligt att någon av dem söktes för delgivning. Vidare önskades en regel om att delgivning med dödsbo skulle kunna ske även med dödsbodelägare som sitter i boet.

Departementschefen. I denna paragraf ges delgivningsföreskrifter som är gemensamma för alla juridiska personer utom staten. Paragrafen är sålunda tillämplig på dödsbon, konkursbon, bolag, föreningar, stiftelser, kommuner, landstingskommuner, församlingar, kyrkliga samfälligheter och andra menigheter. Som exempel på menigheter kan nämnas häradsallmänningar, allmänningsskogar, fiskevårdsområden, samfälligheter enligt vattenlagen och lagen om enskilda vägar samt vissa samfälligheter enligt lagen (1966: 700) om vissa gemensamhetsanläggningar (22 § andra stycket).

En delgivningslag bör inte innehålla några bestämmelser om vem som är behörig ställföreträdare för olika juridiska personer. Sådana regler hör hemma i lagstiftningen om dessa juridiska personer. Det torde vara uppenbart att ställföreträdare för juridisk person skall ha rätt att ta emot delgivning för den juridiska personen. Om en juridisk person skall företrädas av flera personer gemensamt, är det emellertid opraktiskt om delgivning måste ske med alla dess ställföreträdare för att få rättsverkan. Enligt 33 kap. 17 § RB gäller f. n. den principen att det räcker om delgivning har skett med en av flera gemensamt behöriga ställföreträdare. Denna delgivningsregel har fungerat tillfredsställande för domstolarnas del, och det finns ingen anledning att ha en annan bestämmelse i förvaltningsförfarandet. Principen torde

kunna tillämpas beträffande samtliga de juridiska personer som avses i förevarande paragraf. Saknas behörig ställföreträdare, bör delgivning kunna ske med den som har rätt att sammankalla dem som har beslutanderätten. Om delgivning inte kan ske enligt dessa bestämmelser, återstår i princip inte något annat än att delge handlingen med samtliga delägare. Att lättnader i vissa sådana fall kan föreskrivas kommer jag att behandla senare (16 §).

De nu berörda bestämmelserna avser som förut har nämnts även dödsbon. Beträffande dessa juridiska personer innehåller 33 kap. 17 § RB vissa ytterligare delgivningsföreskrifter. Delgivning med en av flera gemensamt behöriga dödsbodelägare får sålunda ske endast om denne sitter i boet. Dödsbodelägare som sitter i boet är behörig att ta emot delgivning även om boet inte förvaltas av dödsbodelägare. Han skall dock svara för att handlingen utan dröjsmål överlämnas till någon som har rätt att företräda boet.

Mot departementspromemorians förslag till bestämmelser om delgivning med dödsbo, vilka bestämmelser har utformats med 33 kap. 17 § som förebild, anmärkte kammarrätten, att delgivning inte borde få ske med annan än boutredningsman om sådan är förordnad. Med anledning härav vill jag framhålla, att bestämmelserna i RB om delgivning med dödsbon synes ha fungerat tillfredsställande och någon anmärkning har inte riktats mot att handling som skall delges dödsbo får lämnas till den som sitter i boet även om annan person har förordnats till boutredningsman. Särskilt när fråga är om fastighetsförhållanden torde det inte så sällan förekomma att det inte är bekant för den myndighet som skall ombesörja delgivningen att ett dödsbo har avträtts till förvaltning av boutredningsman. Däremot bör myndigheten i regel utan svårighet kunna få kännedom om vem som sitter i boet. Ofta bor denne på den fastighet som det är fråga om. Jag har därför anslutit mig till memorians förslag i fråga om delgivning med dödsbo. Viss formell jämkning har dock företagits vid utformningen av bestämmelsen.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om delgivning med delägare i samfälligheter och medlemmar i sammanslutningar som inte är att anse som juridiska personer. Med samfällighet åsyftas här närmast det fastighetsrättsliga begreppet (jfr prop. 1966: 128 s. 230 och 354 samt prop. 1969: 128 s. B 80). Eftersom också medlemmar i vissa associationer åsyftas, har dessutom använts uttrycket sammanslutning. Ytterligare har tagits med en bestämmelse om gruva, som tillhör flera gemensamt. Paragrafen ersätter 33 kap. 16 § RB, men har ett vidare tillämpningsområde.

Gällande bestämmelser. I 33 kap. 16 § RB finns vissa bestämmelser om ett enklare förfarande vid delgivning med byalag, när delägarna är fler än tio, och om delgivning med delägare i gruva och i gemensamhetsfiske. Delgivning med delägare i sådant byalag som har nämnts får ske genom att styrkt

avskrift av handlingen lämnas till någon av delägarna att vara tillgänglig för alla delägarna och att handlingen därefter läses upp i församlingens kyrka och anslås i rättens kansli tillsammans med uppgift om vem av delägarna som har fått avskriften. Delgivning med delägare i gruva får i mål som avser gruvan ske genom att handlingen lämnas till gruvföreståndaren. Denne svarar för att handlingen utan dröjsmål föredras på stämma eller lämnas till varje delägare i styrkt avskrift. För delgivning med delägare i gemensamhetsfiske finns motsvarande bestämmelser, om syssloman har utsetts.

I andra lagar och författningar finns speciella bestämmelser om delgivning med sammanslutningar som inte är juridiska personer. I 57 § expropriationslagen sägs, att om expropriation sker från samfällighet och denna har känd styrelse eller annan som är satt att förvalta den, kallelse till sammanträde för fördelning av expropriationsersättning inte behöver sändas till varje delägare. Den kan i stället sändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltare. Om denne inte själv äger föra talan, skall han se till att delägarna blir underrättade. Finns det inte känd styrelse eller förvaltare, sänds kallelsen till en av delägarna. Uppgift härom tas in i kungörelsen, som anslås på lämplig plats i kommunen. Liknande bestämmelser gäller bl. a. enligt 23 § 3 mom. gruvlagen vid kungörande av utmålsförrättning och enligt 43 § samma lag vid kallelse till sammanträde för fördelning av lösen eller annan ersättning som har betalats enligt utmålsförrättning samt enligt 25 § lagen om enskilda vägar vid kallelse till sammanträde för förrättning enligt nämnda lag.

Promemorian. Förslaget i promemorian avviker från det nu föreliggande i det avseendet att det inte innehåller någon bestämmelse som ger behörighet åt person med sammankallande funktion att ta emot delgivning.

Remissyttranden. *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* ifrågasätter, om inte behörighet att ta emot delgivning bör ges även åt den som har rätt att sammankalla delägarna i en samfällighet eller medlemmarna i en sammanslutning. Föreningen avser här närmast byaåldermän och liknande personer. Sådana personer har i förrättnings-sammanhang och vid domstol ansetts behöriga att företräda byalag, åtminstone i viss omfattning.

Departementschefen. Delgivning med obestämda personkretsar eller med ett mycket stort antal personer bör enligt vad jag har föreslagit i 16 § kunna ske genom delgivningsformen kungörelsedelgivning. Denna delgivningsform kommer även att bli tillämplig i vissa fall vid delgivning med delägare i samfällighet och medlemmar i sammanslutning (jfr 16 § andra stycket). Emellertid synes mig de bestämmelser som nu finns i 33 kap. 16 § RB och inne-

bär att handlingen kan lämnas till gruvföreståndare, styrelseledamot eller förvaltare vara mera praktiska att tillämpa och framför allt ge ett säkrare delgivningsresultat än någon form av kungörelse- eller anslagsdelgivning. En sådan ordning synes därför böra gälla i alla de fall då delgivning skall avse delägare i samfälligheter eller medlemmar i sammanslutningar. Kretsen av personer som är behöriga att ta emot handlingen bör dock på de skäl som har anförts av Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare utökas så att även person med sammankallande funktion tas med. Bestämmelsen har i detta avseende utformats efter förebild av motsvarande bestämmelse i 9 §.

Att bestämmelserna i 10 § åsyftar endast mål eller ärende som gäller samfälligheten, sammanslutningen resp. gruvan torde få anses självklart utan att detta särskilt anges i lagtexten. Det bör understrykas, att förevarande paragraf åsyftar delgivning som skall ske med delägarna resp. medlemmarna. Utgör samfälligheten eller sammanslutningen juridisk person och denna som sådan avses med delgivningen, tillämpas 9 §. Emellertid kan förekomma mål och ärenden där delägarna eller medlemmarna skall delges trots att fråga är om juridisk person, t. ex. vid inbördes tvister mellan delägarna eller medlemmarna. I sådana fall gäller 10 §. Denna gäller dessutom när fråga är om samfällighet eller sammanslutning som inte är juridisk person. Att förutom 10 § även 16 § kan vara tillämplig framgår av vad jag nyss har sagt.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när handling får överbringas till ombud för den med vilken delgivningen skall ske. Den motsvarar i huvudsak 33 kap. 21 § RB (jfr även 12 kap. 14 § första stycket 2. RB).

Gällande bestämmelser. Enligt 12 kap. 14 § första stycket 2. RB äger ombud ta emot delgivning av inlagor och andra handlingar, dock inte föreläggande för parten att infinna sig personligen. I 33 kap. 21 § RB sägs vidare att delgivning bör ske med ombud, om parten har uppgivit ombud och delgivningen avser handling som ombudet är behörigt att ta emot. Även inom förvaltningen godtas delgivning med ombud. Uttryckliga bestämmelser härom saknas dock.

Tidigare ändringsförslag. *Styrelsen för Sveriges advokatsamfund* begärde i skrivelse till Kungl. Maj:t (jfr TSA 1958 s. 297), att Kungl. Maj:t skulle överväga huruvida det inte borde sörjas för att advokater som företräder enskilda sökande, klagande eller förklarande i mål och ärenden som handläggs i statsdepartementen och de administrativa myndigheterna underrättas om beslut, utslag, förelägganden eller andra meddelanden som expedieras direkt till parten. *Besvärssakkunniga* föreslog i lagen om förvaltningsför-

farandet dels i 3 kap. 10 § bestämmelser om när ombud skulle ha rätt att ta emot delgivning för parten, dels i 5 kap. 2 § en föreskrift om att delgivning bör ske med ombudet.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer med det nu föreliggande förslaget. Beträffande första styckets andra punkt som innebär en nyhet i förhållande till gällande rätt anfördes i motiven följande. I RB finns ingen uttrycklig föreskrift om att ombud skall få meddelande om att delgivning skett med parten. Domstolarna torde emellertid i regel sända ombudet en kopia av det föreläggande som har lämnats till parten personligen. Också inom förvaltningsförfarandet torde ett sådant tillvägagångssätt vara det naturliga även om någon uttrycklig föreskrift inte finns i lag. Det har emellertid ansetts lämpligt att i lagtexten erinra om att ombudet bör underrättas när delgivning sker med huvudmannen. Underrättelse kan ofta ske på det sättet att en kopia av föreläggande eller annan handling sänds till ombudet med posten (jfr NJA I 1963: 294).

Remissyttranden. *Styrelsen för Sveriges advokatsamfund* framhåller, att de administrativa myndigheternas praxis är otillfredsställande i det att beslut, utslag, förelägganden och andra meddelanden expedieras till part även i sådana fall då parten anlitat advokat som ombud och anmält detta hos myndigheten. Det måste enligt samfundet anses betänkligt att det även framtiden blir möjligt för såväl domstolar som administrativa myndigheter att tillämpa skiftande delgivningspraxis genom att det stadgas i 11 § delgivningslagen att delgivning »bör» ske med ombudet. Styrelsen finner det angeläget, att bestämmelsen utformas så att det framgår att — då part har anlitat ombud — delgivningen regelmässigt skall ske med ombudet. I vart fall är det befogat med en skärpning från »bör» till »skall», när ombudet är advokat. Det kan ej sällan ha psykologisk betydelse att huvudmannen får del av inlagor, beslut och andra handlingar genom sin advokat och inte direkt. Vidare anser styrelsen, att det bör föreskrivas som obligatoriskt att ombudet underrättas om handlingen av någon anledning har överbringats till huvudmannen.

Departementschefen. I 11 § anges som huvudregel att handling bör överbringas till ombudet när ombudet är behörigt att mottaga den. En bestämmelse av detta innehåll torde bäst överensstämma med vad parterna önskar när de anlitar ombud i ett mål eller ärende. Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har föreslagit, att handlingen obligatoriskt skall överbringas till ombudet, i varje fall då ombudet är advokat. Enligt min mening finns det dock anledning att tro att en fakultativ regel kommer att vara tillräcklig och regelmässigt efterföljas av myndigheterna, om inte särskild anledning motiverar annat. Som exempel kan nämnas att myndigheten av någon anled-

ning har fått reda på att det råder misstroendeförhållande mellan ombudet och hans huvudman. Huvudmannen kan t. ex. ha anmält att han har för avsikt att vända sig till annan advokat sedan målet har anhängiggjorts. Ett annat skäl mot en obligatorisk regel är att den inte skulle fylla någon formell funktion. Även om den åsidosattes, skulle nämligen enligt 20 § laga delgivning ändå föreligga i och med att huvudmannen har blivit delgiven. På grund av det anförda har jag inte funnit tillräcklig anledning att frånga promemorieförslaget.

I RB finns ingen uttrycklig föreskrift om att ombud skall få meddelande om att delgivning har skett med parten. Domstolarna torde emellertid i regel sända ombudet en kopia av föreläggande som har lämnats till parten personligen. Också inom förvaltningsförfarandet torde ett sådant tillvägagångssätt vara det naturliga, även om någon uttrycklig föreskrift inte finns i lag. Jag anser, att det är lämpligt att i lagtexten tas in en föreskrift om underrättelse till ombudet när handlingen av någon anledning har överbringats till huvudmannen. Underrättelsen kan lämpligen ske på det sättet att en kopia av föreläggande eller annan handling samtidigt sänds med posten till ombudet. Enligt min uppfattning är det även i nu behandlat avseende tillräckligt med en fakultativ regel. Det finns nämligen situationer där det vore direkt opraktiskt om myndigheten undantagslöst skulle behöva underrätta ombud om att delgivning har skett med huvudmannen. Som exempel kan nämnas, att huvudmannen vid en lantmåteriförrättning, där han men inte ombudet är närvarande, får ta del av exempelvis kartor. Det vore en onödig omgång om förrättningsmannen skulle behöva skicka särskild underrättelse härom till ombudet.

Som nämndes förut saknas för förvaltningsförfarandets del allmänna regler om ombuds behörighet. Några sådana regler har inte heller tagits upp i det förut omnämnda förslaget till förvaltningslag. Jag har ansett det lämpligt att i delgivningslagen närmare ange ombuds behörighet att ta emot delgivningar. Vissa inskränkningar bör gälla i fråga om denna behörighet. Inskränkningarna bör i första hand avse det fallet att parten skall infinna sig personligen inför myndigheten. Delgivning av sådant föreläggande bör ske med parten och inte med ombudet. Vidare föreslås att delgivning skall ske med parten när ett beslut avser något annat som parten skall fullgöra personligen. Sådana beslut torde vara sällsynta inom det område som är föremål för domstolarnas verksamhet men har betydligt större frekvens inom förvaltningen i övrigt. En bestämmelse att parten skall delges alla förpliktande beslut har övervägts men ansetts föra för långt. Genom att anlita ett ombud får parten anses ha gått med på att delgivning i princip får ske med ombudet. Bestämmelsen om ombuds behörighet att ta emot delgivningar har tagits in i andra stycket av 11 §. Här har även erinrats om att vad som föreskrivs bara gäller om annat inte följer av fullmakten eller av särskilda bestämmelser (jfr 12 kap. 14 § andra stycket RB).

Part som saknar hemvist i riket kan enligt 33 kap. 22 § RB föreläggas att ställa ombud för sig. Någon motsvarighet till denna bestämmelse har inte tagits upp i förslaget till delgivningslag. Bestämmelsen bör emellertid stå kvar oförändrad i RB. Om det finns behov av motsvarande bestämmelse inom andra områden, kan övervägas att föra in en sådan bestämmelse i den lagstiftning som reglerar dessa förvaltningsområden. En bestämmelse av nu nämnt slag finns redan i 2 kap. 12 § i patentlagen.

Delgivning genom att handling lämnas till annan än den sökte

12 och 13 §§

Paragraferna handlar om s. k. surrogatdelgivning. De motsvarar 33 kap. 8 och 9 §§ RB.

Gällande bestämmelser. Om den som söks för delgivning har känt hemvist i riket men inte träffas där, får handlingen enligt 33 kap. 8 § RB lämnas till vuxen medlem i det hushåll som han tillhör. Träffas inte heller någon sådan hushållsmedlem, får handlingen lämnas till hyresvärd, portvakt eller någon annan som har tillsyn över huset. Förutsättningen härför är dock att denne bor i huset. Om den som söks för delgivning driver rörelse med fast kontor men inte träffas på kontoret under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas till biträde som är anställt på kontoret. Underrättelse om vem som har fått handlingen skall sedan sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

Enligt 33 kap. 9 § RB gäller särskilda bestämmelser för delgivning med juridisk person i vissa fall. Om bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan sådan inrättning, med vilken delgivning skall ske, har kontor där förvaltningen förs och någon som äger ta emot delgivning för samfundet eller inrättningen vanligen har sitt arbete, skall handlingen i första hand lämnas till den som äger ta emot delgivningen. Träffas inte någon sådan person under vanlig arbetstid, får handlingen i stället lämnas på kontoret till biträde som är anställt där. Detsamma gäller om delgivning skall ske med kommun eller annan sådan menighet som har kontor där förvaltningen förs. Om någon som äger företräda menigheten inte träffas på kontoret under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas till biträde som är anställt på kontoret. I detta fall krävs dock inte såsom beträffande samfund och inrättningar att ställföreträdaren vanligen har sitt arbete på kontoret. Meddelande om att handlingen har lämnats på detta sätt skall sändas till den juridiska personen under dess vanliga adress.

Enligt 33 kap. 9 § tredje stycket får delgivning inte ske enligt 8 § med ställföreträdare för juridisk person som har kontor som nämns i 9 §. Enligt 33 kap. 13 § RB får bestämmelserna i 8 § inte tillämpas vid delgivning av stämning i brottmål. Delgivning enligt 8 § får inte heller ske av stämning i

tvistemål, om inte anledning förekommer att den sökte har avvikit eller håller sig undan på annat sätt.

Besvärssakkunniga. I 5 kap. 4 § den föreslagna lagen om förvaltningsförfarandet anges, att bestämmelserna i 33 kap. 8 och 9 §§ RB skall vara tillämpliga vid delgivning i förvaltningsförfarandet.

Promemorian. Förslagen i promemorian överensstämmer i sak med de nu föreliggande förslagen. Vissa redaktionella ändringar har dock gjorts i de remitterade förslagen.

Remissyttranden. Under remissbehandlingen av departementspromemorian har *länsstyrelsen i Gävleborgs län* uttalat, att möjligheterna till surrogatdelgivning bör vidgas. Länsstyrelsen föreslår, att delgivning med person som har fast arbetsplats skall kunna ske även på så sätt att handlingen lämnas på samma arbetsplats till annan person, lämpligen i arbetsledande ställning. *Delgivningscentralen i Stockholm* har föreslagit, att myndigheten skall kunna besluta att handlingen i de fall som avses här även skall få lämnas i slutet kuvert i den söktes hemvist eller om detta inte kan ske fästas på dörren till hans bostad. Möjligheterna att använda s. k. spikning bör alltså enligt delgivningscentralen ökas. Den ökade möjligheten att använda spikning skulle främst få betydelse i fråga om betalningsföreläggande.

Departementschefen. Förfarandet med delgivning genom att handlingen lämnas i den söktes bostad eller på hans kontor har tillämpats i rättegång i stor utsträckning. I enstaka fall, när kallelse till rätten har delgivits på detta sätt, har den med vilken delgivning har skett uppgivit, att han inte har fått kallelsen och inte heller har nåtts av meddelandet om vem som har fått kallelsen. I stort sett har dock förfarandet fungerat väl i rättegång, och det finns ingen anledning att anta annat än att det skall vara lika användbart och effektivt i förvaltningsförfarandet.

Med anledning av de remissuttalanden som har redovisats nyss vill jag anföra följande. Med hänsyn till den uppläggning som delgivningslagen föreslås få torde enligt min mening behovet av att öka möjligheterna till surrogatdelgivning vara litet. Jag räknar nämligen med att ordinär delgivning kommer att ge resultat i ett betydande antal fall där stämningsmannadelgivning nu används. Därtill kommer att det beträffande båda förslagen från remisshåll starkt kan ifrågasättas, om de i tillräcklig grad tillgodoser den enskilda individens intressen av att ärenden som berör honom inte i onödan kommer till utomståendes kännedom. Jag anser därför, att paragrafen i sakligt hänseende bör utformas så som har föreslagits i

departementspromemorian. Vissa redaktionella ändringar i lagtexten har dock vidtagits.

Hänsynen till rättssäkerheten fordrar emellertid alltså vissa inskränkningar i förfarandets användningsområde. De undantag som behövs för delgivning av stämning behandlas i specialmotiveringen till 33 kap. 6 § RB. Även inom förvaltningsförfarandet finns det situationer, när surrogatdelgivning av det slag som avses här inte bör få användas. Nu gällande förbud mot surrogatdelgivning i t. ex. 66 § nykterhetsvårdslagen, 57 § socialhjälpslagen och 95 § barnavårdslagen avses sålunda förbli gällande. Att surrogatdelgivning även i vissa ytterligare fall inte bör komma i fråga har jag närmare utvecklat i avsnitt 7.2. och i specialmotiveringen till 1 § andra stycket andra punkten.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad den skall iakttas som har fått handlingen vid surrogatdelgivning. Den motsvarar 33 kap. 10 § andra stycket RB.

Gällande bestämmelser. Om handlingen har lämnats i den söktes bostad eller på kontoret enligt bestämmelserna i 33 kap. 8 eller 9 § RB, åligger det enligt 10 § andra stycket samma kapitel den som har tagit emot handlingen att se till att adressaten eller behörig företrädare för denne så snart som möjligt får handlingen. Den som mottar handlingen skall erinras om denna skyldighet.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer med det föreliggande förslaget.

Remissyttranden. *Svea hovrätt* anser, att de skäl som föranleder att erinran enligt paragrafens andra punkt skall lämnas talar för att motsvarande erinran lämnas också dödsbodelägare som sitter i boet eller styrelseledamot eller förvaltare om deras skyldighet enligt 9 § tredje stycket och 10 § tredje stycket.

Departementschefen. Bestämmelserna i denna paragraf har i sak oförändrade förts över från RB. Jag har inte funnit tillräcklig anledning att ansluta mig till *Svea hovrätts* nyssnämnda förslag. I de fall som hovrätten nämner torde nämligen framgå utan vidare att skyldighet att överlämna handlingen föreligger. Dessa personer representerar på ett helt annat sätt den eller dem som delgivningen avser, och skyldigheten att vidarebefordra den mottagna handlingen får anses följa av det rättsförhållande vari mottagaren står till adressaten.

Kungörelsedelgivning m. m.

15 §

Paragrafen reglerar de situationer där kungörelsedelgivning och s. k. spikning skall få användas. Nuvarande bestämmelser i samma ämne finns i 33 kap. 12 § RB.

Gällande bestämmelser. Om den som söks för delgivning inte har känt hemvist inom eller utom riket och man inte heller kan få upplysning om var han uppehåller sig, får rätten enligt 33 kap. 12 § första stycket RB besluta om s. k. kungörelsedelgivning. Handlingen anslås då i rättens kansli. Meddelande därom förs in i Post- och Inrikes Tidningar. Om det kan antas att den sökte därigenom får kännedom om meddelandet, förs det också in i annan tidning. Om delgivning med part har skett på detta sätt, behöver meddelande inte föras in i tidning vid ny delgivning med parten i samma mål.

Bestämmelserna om kungörelsedelgivning är också tillämpliga, om den sökte har känt hemvist i Sverige men inte träffas i hemvistet. Förutsättningarna för att man skall få använda sig av kungörelsedelgivning i detta fall är enligt 33 kap. 12 § andra stycket RB att man inte finner någon i den söktes bostad eller på hans kontor som man kan lämna handlingen till och att man inte heller kan få upplysning om var den sökte uppehåller sig. I stället för kungörelsedelgivning kan man i detta fall lämna handlingen i ett slutet kuvert i den söktes hemvist eller fästa kuvertet med handlingen på hans husdörr (s. k. spikning).

Enligt 33 kap. 13 § RB får dessa förfaranden inte användas för delgivning av stämning i brottmål. Delgivning av stämning i tvistemål med den som har känt hemvist i riket får ske på något av dessa sätt endast om det finns anledning att anta att den sökte har avvikit eller håller sig undan på annat sätt.

Besvärssakkunniga. I 5 kap. 6 § förslaget till lag om förvaltningsförfarandet angavs att anslagsdelgivning skulle få användas dels när den sökte saknade känt hemvist eller känd uppehållsort inom eller utom riket och dels när han hade känt hemvist eller känd uppehållsort inom riket men inte träffades där. I sistnämnda fall krävdes dock att det finns anledning att anta att han har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Bestämmelsen borde enligt de sakkunniga gälla delgivning inte bara av beslut utan även av inlagor, utredningsmaterial m. m.

Promemorian. Förslaget i promemorian skiljer sig från föreliggande departementsförslag genom att där förutsattes anslagsdelgivning på sätt har

redovisats i den allmänna motiveringen (7.3.). I sammanhanget bör också erinras om att promemorieförslaget saknar motsvarighet till 1 § andra stycket andra punkten i departementsförslaget och att det alltså förutsatts vidare tillämpning av delgivning genom anslag än vad som nu föreslås för kungörelsedelgivning.

Departementschefen. Den bestämmelse som nu föreslås har utformats i nära anslutning till 33 kap. 12 § RB. En olikhet föreligger dock så till vida att kravet på publicering i Post- och Inrikes Tidningar har slopats. Frågan om val av tidning behöver inte regleras i lag. Utan närmare förtydligande torde framgå att bestämmelsens första stycke inte får tillämpas, om den sökte har känt hemvist eller känd uppehållsort utom riket. I detta fall kan delgivning ske enligt 5 §.

Det får anses ligga i sakens natur att det är myndigheten som skall besluta om delgivning genom kungörelse även i det fall då part ursprungligen med stöd av 2 § har fått att ombesörja delgivningen. Förfarandet torde i sådant läge böra vara att, om det visar sig att kungörelsedelgivning behövs, myndigheten återkallar medgivandet för parten att sköta delgivningen.

Kungörelsedelgivning av stämning i tvistemål får nu inte ske med den som har känt hemvist i Sverige annat än om det finns anledning att anta att den sökte har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Denna inskränkning föreslås enligt andra stycket skola gälla generellt. Kungörelsedelgivning enligt andra stycket bör inte komma i fråga annat än i de undantagsfall när annat delgivningsförfarande inte står till buds. Beslut om delgivning enligt andra stycket måste grundas på utredning som verkligen ger myndigheten anledning att anta att den sökte har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Härigenom tillgodoses bäst det krav på rätts säkerhet som bör gälla för delgivningsförfarandet.

Om de i andra stycket angivna förutsättningarna för kungörelsedelgivning är uppfyllda, bör — liksom f. n. — som alternativ kunna komma i fråga att handlingen i slutet kuvert lämnas i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad. Utrymmet för sådant förfarande blir sålunda enligt förslaget något snävare än enligt gällande rätt, eftersom det genomgående krävs att anledning förekommer att den sökte avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Sådant krav gäller nu endast när fråga är om delgivning av stämning i tvistemål (33 kap. 13 § andra punkten, jfr med 12 § andra stycket RB). På de skäl som angavs under 12 och 13 §§ anser jag att det skulle vara alltför riskabelt att ge efter på dessa krav och öka möjligheterna att använda spikning.

Liksom nu måste vissa inskränkningar gälla i bestämmelsernas användningsområde. Frågan vilka undantag som behövs för delgivning av stämning i brottmål behandlas i specialmotiveringen till 33 kap. 6 § RB. Även för förvaltningsförfarandets del förekommer situationer när kungörelsedelgiv-

ning inte bör få förekomma. Bl. a. vill jag därvid hänvisa till förslagen till ändringar i 66 § nykterhetsvårdslagen, 57 § socialhjälpslagen och 95 § barnavårdslagen (avsnitt 9.30, 31 och 33). Jag vill också erinra om de begränsningar som följer av 1 § andra stycket andra punkten delgivningslagen.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om delgivning med en obestämd krets personer eller med ett stort antal personer. I paragrafen regleras också hur delgivning med delägare i samfällighet o. d. skall ske i fall då det inte finns någon person som är behörig att ta emot handlingen för de övrigas räkning. Paragrafen motsvarar närmast 33 kap. 16 § och 19 § andra stycket RB.

Gällande bestämmelser. Om delägarna i byalag är fler än tio, får delgivning med byalaget ske genom att handlingen lämnas till en av delägarna och underrättelse därom läses upp i församlingens kyrka och anslås i rättens kansli. Delgivning med delägare i gruva kan i mål om gruvan ske genom att handlingen lämnas till gruvföreståndaren. I mål om gemensamhetsfiske kan delgivning ske genom att handlingen lämnas till sysslomannen, om sådan har utsetts. Dessa bestämmelser finns i 33 kap. 16 § RB. Delgivning med härad eller tingslag sker enligt 33 kap. 19 § andra stycket RB genom att handlingen läses upp i kyrkorna i de församlingar som hör till häradet eller tingslaget och anslås i rättens kansli.

I förvaltningsförfarandet måste delgivningen ofta rikta sig till stora och därvid i regel obestämda personkretsar. Bestämmelser om kungörelseförfarande finns i ett stort antal författningar. En generell reglering av förfarandet vid delgivning i ekonomi- och politimål som rör antingen hela menigheter eller så många särskilda personer att en bestyrkt avskrift av beslutet inte kan tillställas varje person utan större besvär eller kostnad finns i det förut (avsnitt 2) nämnda kungl. brevet den 5 januari 1808. I fråga om olika former av kungörande hänvisas till avsnitt 2.

Besvärssakkunniga. I 5 kap. 6 § första stycket förslaget till lag om förvaltningsförfarandet angavs att ett anslagsförfarande skulle få användas, när delgivning skulle ske med en obestämd krets av personer eller med så många att handlingen eller underrättelse om var handlingen fanns tillgänglig inte kunde lämnas till envar av dem utan större kostnad eller besvär.

Promemorian. Förslaget i promemorian avviker något från departementsförslaget när det gäller förutsättningarna för kungörelsedelgivning med ett stort antal personer. Promemoriaförslaget i den delen går ut på att delgivning i berörda fall får tillgripas när det skulle medföra betydande kostnad eller besvär att lämna handlingen till envar av de sökta. En ytterligare

skillnad är att i promemorian förutsätts anslagsdelgivning i stället för kungörelsedelgivning.

Remissyttranden. Under remissbehandlingen har nödvändigheten av bestämmelsen som sådan inte satts i fråga. Den konstruktion som bestämmelsen hade fått i promemorian väckte dock kritik från några håll, främst beträffande förutsättningarna för anslagsdelgivning vid delgivning med ett stort antal personer. *Lantmäteristyrelsen* och *två överlantmätare* framhåller sålunda, att man vid bedömningen av om det lönar sig att använda anslagsdelgivning skall ta hänsyn även till sakens betydelse objektivt sett. Man bör sålunda inte bara ta hänsyn till besväret och kostnaden utan också till värdet i varje enskilt fall.

Departementschefen. Det torde inte råda något tvivel om att det finns behov av ett särskilt förfarande, när delgivning skall ske med en obestämd krets personer. Detsamma gäller när personkretsen är bestämd men mycket vid, t. ex. avser en stor mängd delägare i mark som är samfälld för flera fastigheter med olika ägare eller alla medlemmar i en kommun. I 10 § föreslås som jag förut har nämnt vissa bestämmelser som innebär att delgivning skall få ske med delägare eller medlemmar i samfällighet m. m. genom att handlingen lämnas till styrelseledamot eller förvaltare, om någon sådan är utsedd för samfälligheten. Saknas sådan person men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne. Delgivning med kommun eller liknande juridisk person skall enligt 9 § på samma sätt kunna ske genom att handlingen lämnas till någon som har rätt att sammankalla den juridiska personens beslutande organ. Delgivning torde oftast kunna ske enligt de bestämmelser i delgivningslagen som nu har nämnts. Kungörelsedelgivning blir då aktuell endast i de undantagsfall när någon annan delgivningsform inte står öppen. Jag anser dock att det bör finnas en allmän reservbestämmelse för dessa fall. En sådan har tagits in i 16 § första stycket.

De anmärkningar som från lantmäterihåll har riktats mot promemoriaförlagets utformning i fråga om förutsättningar för kungörelsedelgivning med ett stort antal personer anser jag ha fog för sig. Sålunda bör kungörelsedelgivning i sådant fall kunna användas, även om överbringande av handlingen till envar av de berörda inte skulle medföra kostnad eller besvär som, absolut sett, kan anses betydande. Det bör vara tillräckligt att kostnaden eller besväret skulle bli större än som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med delgivningen. Särskilt gäller detta om delgivningen avser delägare i en samfällighet och endast en obetydlig del av samfälligheten berörs av det ärende som det är fråga om. Bestämmelsen har utformats i enlighet med det nu sagda.

För delgivning med delägare eller medlemmar som avses i 10 § har i andra stycket fastslagits att det skall vara tillåtet med kungörelsedelgivning om antalet delägare resp. medlemmar överstiger tio. Detta är i överensstämmelse med den nuvarande bestämmelsen om delgivning med byalag i 33 kap. 16 § RB. Därigenom undviker man varje tvekan om när delgivning med delägare i samfällighet eller medlemmar i sammanslutning kan ske genom kungörelse. Andra stycket blir tillämpligt även i vissa fall, där nuvarande bestämmelse i speciallagstiftning hänvisar till bestämmelserna i RB om delgivning med byalag. Sådana hänvisningar kan därför utgå.

17 §

Departementschefen. Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid kungörelsedelgivning. I detta hänseende hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen (under 7.3.). Jag vill endast i fråga om annonseringen tillägga följande. Frågan om publicering av statliga kungörelser utreds f. n. Till dess denna utredning är avslutad och dess förslag har prövats bör myndigheterna obundna av närmare föreskrifter kunna välja den eller de tidningar som i det särskilda fallet är mest lämplig. Syftet med annonseringen är att den som söks för delgivning skall få kännedom härom. Valet av tidning bör därför träffas så att den sökte om möjligt nås av meddelandet. Annonseringen bör i regel ske i tidning som har spridning i den ort där den sökte kan tänkas uppehålla sig. Närmare anvisningar om valet av tidning kan i ett senare skede meddelas av Kungl. Maj:t.

När delgivning skall anses ha skett i vissa fall

18 §

Paragrafen innehåller en reglering av när delgivning skall anses ha skett i vissa fall, i vilka detta förhållande inte omedelbart framgår av bestämmelserna om hur delgivningen sker.

Gällande bestämmelser. Om karta, ritning eller annan bilaga av vidlyftig beskaffenhet hålls tillgänglig hos myndigheten enligt 33 kap. 6 § RB, torde utan stöd av uttrycklig lagbestämmelse, delgivning anses ha skett, när huvudhandlingen och underrättelsen om var bilagan hålls tillgänglig har lämnats till den sökte. Enligt 33 kap. 6 § RB skall delgivning anses ha skett, även om den sökte vägrar att ta emot handlingen.

Delgivning med fysisk person genom att handlingen lämnas till någon där han har sitt hemvist eller på hans kontor och delgivning med juridisk person genom att handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där anses enligt 33 kap. 10 § RB ha skett, när handlingen har lämnats på detta sätt och meddelande därom har sänts till den sökte med posten.

Kungörelsedelgivning anses enligt 33 kap. 12 § RB ha skett, när hand-

lingen har anslagits och meddelande därom har förts in i tidningarna. Sker delgivning genom att handlingen i slutet kuvert lämnas i den söktes hemvist eller fästs på hans husdörr, anses delgivning ha skett, när kuvertet har lämnats eller fästs på dörren.

När delgivning enligt specialförfattningar skall ske genom anslag, anses delgivningen i regel ha skett, när anslaget har satts upp. Detta sägs ibland uttryckligen i författningen, t. ex. i 18 § andra stycket allmänna verksstadgan (1965: 600). Besvärstiden räknas i dessa fall från anslagsdagen. Det förekommer också att anslaget skall innehålla endast ett meddelande om att beslut kommer att ges en viss dag. Så är fallet i t. ex. 209 § UL, 65 § lagen (1943: 431) om allmänna vägar och 150 § byggnadslagen (1947: 385). I dessa fall räknas besvärstiden från den dag då utslaget har meddelats. Enligt kommunallagen, landstingslagen och lagen om församlingsstyrelse räknas besvärstiden från den dag då tillkännagivandet om protokolljusteringen har anslagits och protokollet hålls tillgängligt.

Besvärssakkunniga. Om handling som är vidlyftig eller inte lämpligen kan mångfaldigas hålls tillgänglig, skall enligt 5 kap. 5 § förslaget till lag om förvaltningsförfarandet delgivning anses ha skett, när den tid har gått ut under vilken handlingen hålls tillgänglig. Delgivning genom anslag på postanstalts anslagstavla skall enligt 5 kap. 7 § anses ha skett på anslagsdagen, om själva handlingen anslås. Hålls handlingen tillgänglig och anslås ett meddelande därom, skall delgivning anses ha skett, när den tid går ut under vilken handlingen hålls tillgänglig. Genom en hänvisning i 5 kap. 4 § skall RB:s bestämmelser om delgivning genom att handlingen lämnas i den söktes hemvist eller på kontoret gälla även i förvaltningsförfarandet. Enligt 5 kap. 2 § anses delgivning ha verkställts, även när den till vilken handlingen skall överbringas vägrar att ta emot den.

I fråga om tidpunkten när delgivning genom tillgänglighållande skall anses ha skett har de sakkunniga uttalat, att man har att välja mellan den dag meddelandet om att handlingen hålls tillgänglig delgavs, den första dagen för tillgänglighållandet och sista dagen för tillgänglighållandet. De två första dagarna kan enligt de sakkunnigas mening inte komma i fråga, därför att tidsfristen skulle bli för kort för den som inte omedelbart tar del av handlingen. Eftersom det med visst fog kan göras gällande att delgivningen inte har fullbordats förrän den tid under vilken handlingen hålls tillgänglig har gått till ända, ter det sig enligt besvärssakkunniga mest naturligt att anse, att delgivning har skett den sista dagen när handlingen hålls tillgänglig.

En delgivning bör inte kunna omintetgöras genom att den med vilken delgivning skall ske vägrar att ta emot handlingen. Den omständigheten att ett rekommenderat brev inte har lösts ut kan emellertid inte utan vidare tolkas som en vägran att ta emot handlingen. Anledningen kan visserligen vara att den sökte tredskas men hans underlåtenhet kan också bero på att han är

bortrest. Först om det utreds att den sökte vägrat att lösa ut försändelsen, kan delgivning anses ha skett.

Remissyttranden. Vid remissbehandlingen av besvärssakkunnigas förslag riktade *patent- och registreringsverket* invändningar mot förslaget att delgivning skall anses ha skett vid utgången av den tid under vilken handlingen hålls tillgänglig. Detta beräkningssätt skulle kullkasta hela systemet för s. k. tekniska förelägganden i patentärenden, för vilka tiden vanligen uppgår till sex månader. *Luftfartsstyrelsen* ifrågasatte om inte anslagsdagen bör anses som delgivningsdag även när själva handlingen inte anslås utan bara ett meddelande om var och när handlingen hålls tillgänglig.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med det föreliggande förslaget. Beträffande den tidpunkt då delgivning enligt 17 § skall anses ha ägt rum erinras i promemorian om besvärssakkunnigas förslag och yttrandena över detta. Härefter anføres bl. a. följande. I de fall när delgivningen bildar utgångspunkt för beräkning av fataliteter torde det utan tvivel innebära en viss risk för rättsförlust, om man anser delgivningen fullbordad redan i och med att handlingen hålls tillgänglig och meddelande därom anslagits. Det kan ju mycket väl hända att den som skall delges får se anslaget så sent att han inte hinner vidta erforderliga åtgärder innan fristen har gått till ända. Det synes därför vara lämpligt att ge den som skall delges något längre tid på sig. Är det däremot fråga om delgivning av kallelser och liknande meddelanden, kan man inte anföra lika starka skäl mot att anse delgivningen fullbordad så snart handlingen är tillgänglig. En sådan utväg som besvärssakkunniga föreslagit kan i dessa fall medföra vissa nackdelar ur praktisk synpunkt, t. ex. när det är fråga om att sätta ut sammanträden.

I promemorian föreslås i stället efter förebild från 22 § i den finska lagen om delgivning i förvaltningsärenden ett tredje alternativ, nämligen att delgivningen skall anses ha skett på sjunde dagen efter den dag då handlingen blev tillgänglig och meddelandet härom anslagits. Med en sådan lösning spelar det enligt promemorian inte så stor roll, om den som ämnar överklaga ett beslut som har delgivits genom anslag inte genast får se anslaget. Vidare torde det vara lättare att planera utsättandet av sammanträden, om kallelser och liknande meddelanden anses delgivna viss kortare tid efter det att handlingen blev tillgänglig.

Med anledning av patentverkets remissyttrande påpekas att bestämmelserna i delgivningslagen enligt 1 § andra stycket inte skall tillämpas, om det finns avvikande bestämmelser i annan författning. Det saknas anledning att i detta sammanhang ändra de bestämmelser om s. k. tekniska förelägganden i patentärenden som nu finns.

Departementschefen. I 18 § ges en samlad reglering av när delgivning skall anses ha skett i vissa fall. I likhet med vad som nu gäller skall delgivning genom att handlingen lämnas i den söktes hemvist eller på kontoret anses ha skett, när handlingen har lämnats och underrättelse därom har sänts med posten till den sökte. Lämnas handlingen i slutet kuvert i den söktes hemvist eller fästs kuvertet på den söktes husdörr, skall också liksom nu delgivning anses ha skett i och med detta.

Bestämmelsen i 6 § andra stycket förslaget till delgivningslag skall tillämpas i de fall, när handlingens beskaffenhet gör att ett överbringande inte går att genomföra. Den som söks för delgivning delges i detta fall en underrättelse om att handlingen hålls tillgänglig i stället för att överbringas. Enligt förevarande paragraf skall delgivning anses ha skett, när handlingen är tillgänglig och den sökte har fått underrättelsen.

Promemorians förslag om när delgivning skall anses ha skett i fall som avses i 12 eller 13 § och i 15 § andra stycket sista punkten har godtagits under remissbehandlingen, och även jag har anslutit mig till det.

När det är fråga om kungörelsedelgivning på sätt som anges i 17 § beror det på olika omständigheter att handlingen måste hållas tillgänglig i stället för att överbringas. Sålunda är det ibland oklart var den sökte finns. När delgivning skall ske med en obestämd personkrets, är det naturligen så, att man inte har fullständig kännedom om vilka som skall delges. Under sådana förhållanden och med hänsyn till delgivningsmetodens karaktär är det rimligt att en viss tid får förflyta från delgivningens inledande till dess att delgivningen fingeras ha lett till resultat. I promemorian föreslås — efter förebild från den finska lagen om delgivning i förvaltningsärenden — att delgivningen skall anses ha skett på sjunde dagen efter den dag då handlingen blev tillgänglig och meddelandet härom har anslagits.

Förslaget om när delgivning i nu ifrågavarande fall skall anses ha skett har i allmänhet godtagits under remissbehandlingen. Som framgår av den allmänna motiveringen har jag funnit att den principiella lösningen i promemorieförslaget är lämplig, oavsett att annonsering i tidning är den huvudsakliga delgivningsmetoden. Med hänsyn till den ändrade utformning som bestämmelsen har fått i departementsförslaget har som utgångspunkt för sju-dagarsfristen angivits den dag då beslutet om kungörelsedelgivning fattades.

Den som söks för delgivning bör inte kunna förhindra att delgivning sker genom att vägra att ta emot handlingen. Förekommer sådan vägran, skall delgivning ändå anses ha skett. Den som verkställer delgivningen bör om möjligt lämna handlingen kvar så att den kan tas om hand av den sökte. Bestämmelsen härom är inte tillämplig när handlingen enligt 12 eller 13 § delgivningslagen lämnas till annan än den sökte. Vägrar sådan person att ta emot handlingen, kan sålunda delgivning inte anses ha skett. Uppenbarligen krävs det utredning om att den som söks för delgivning har vägrat att ta emot handlingen. Utredningen torde i praktiken inte kunna ske på annat

sätt än genom sådant intyg som avses i 25 §. Bestämmelsen kan därför inte tillämpas vid ordinär delgivning utan endast vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning.

Övriga bestämmelser

19 §

I paragrafen föreskrivs att handling som skall delges inte får lämnas till motpart till den som söks för delgivningen.

Gällande bestämmelser. En viss motsvarighet till den föreslagna föreskriften finns i 33 kap. 10 § tredje stycket RB. Vad som sägs där syftar dock bara på situationen vid surrogatdelgivning enligt 33 kap. 8 och 9 §§. I bl. a. 96 § lagen om aktiebolag, 46 § lagen om sparbanker och 36 § lagen om ekonomiska föreningar finns bestämmelser om delgivning av stämning, när styrelsen vill föra talan mot bolaget, sparbanken eller föreningen. Delgivning anses enligt dessa bestämmelser ha skett, när stämningen har föredragits inför det beslutande organet dvs. bolagsstämman, sammanträdet med huvudmännen eller föreningsstämman. För andra juridiska personer, t. ex. handelsbolag, dödsbon och stiftelser, saknas motsvarande bestämmelser.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med det föreliggande förslaget.

Departementschefen. Rättegångsbalkens bestämmelse om att handling som skall delges någon inte kan lämnas till motpart gäller formellt bara situationen vid surrogatdelgivning, även om analogisk tillämpning på vissa andra fall är naturlig. På några håll i speciallagstiftningen finns regler som vilar på samma princip, nämligen när talan mot vissa juridiska personer har väckts av vederbörande styrelse. Regleringen i detta avseende är dock långt ifrån fullständig.

När en ställföreträdare vill föra talan mot en juridisk person, måste tillses att delgivning sker med annan som äger företräda den juridiska personen. Detsamma bör gälla vid delgivning i mål mellan ställföreträdare för fysisk person och denne. Jag har därför ansett det motiverat med en allmän bestämmelse att handlingen inte får lämnas till någon som i samma mål eller ärende är motpart till den med vilken delgivning skall ske. En sådan bestämmelse får betydelse även i sådana i 10 § avsedda fall då tvist föreligger mellan olika delägare eller olika medlemmar.

Det bör anmärkas att det kan föreligga stridiga intressen mellan t. ex. olika delägare i en samfällighet utan att dessa formellt är motparter (jfr 4 kap. 22 § förslaget till fastighetsbildningslag). Det skulle kunna övervägas att uttryckligen föreskriva att — främst i fall som avses i 10 § eller

16 § första stycket första punkten — handlingen inte får överlämnas till eller hållas tillgänglig hos någon, vars intressen strider mot den slutliga adressatens. En sådan föreskrift synes dock inte nödvändig. Att förhållanden av nyssnämnd art om möjligt bör beaktas får anses följa av grunderna för 19 §.

20 §

Bestämmelsen i denna paragraf innebär att, om handling som skulle ha delgivits någon har kommit denne till handa på annat sätt än som beskrivits förut i lagen, delgivning likväl skall anses ha skett.

Gällande bestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 33 kap. 14 § RB. Det är delvis oklart i vad mån principen i detta lagrum gäller inom förvaltningsförfarandet. I några författningar finns bestämmelser som uttryckligen säger att 33 kap. 14 § RB skall gälla, t. ex. 66 § nykterhetsvårdslagen, 57 § lagen om socialhjälp och 95 § barnavårdslagen. Även om det saknas en uttrycklig bestämmelse därom, torde nämnda princip anses gälla när delgivning under handläggningen sker av inlagor, meddelanden, förelägganden etc. Däremot är det mera tveksamt i vad mån principen kan tillämpas på expedition som innehåller slutligt beslut, om det inte finns en uttrycklig föreskrift därom.

Promemorian. Förslaget i promemorian innehåller i första stycket samma regel som 33 kap. 14 § RB. I andra stycket görs undantag beträffande expedition som innehåller slutligt beslut eller annat beslut som kan överklagas särskilt. Undantaget har ansetts motiverat av den betydelse delgivningen har för besvärstidens beräkning. Härom anförs i promemorian bl. a. följande. Bestämmelsen i 20 § första stycket motsvarar i sak 33 kap. 14 § RB och 5 kap. 10 § förslaget till lag om förvaltningsförfarandet. I 17 § förslaget till förvaltningslag föreslås att beslut skall bringas till parts kännedom genom delgivning av en expedition, om det inte är obehövt. Denna bestämmelse skall gälla både slutligt beslut och beslut under förfarandet. I motiven till 17 § i nämnda förslag sägs att det givetvis finns beslut som det inte tjänar något förnuftigt ändamål att delge. Som exempel på fall där undantaget från huvudregeln om delgivning kan bli tillämpligt nämns muntligt beslut som meddelas i form av tillsägelse. Part behöver i sådant fall expedition endast om han vill klaga.

I anslutning till vad som nu sagts har i andra stycket promemoriaförslaget angivits att bestämmelsen i första stycket inte gäller för delgivning av expedition som innehåller slutligt beslut eller annat beslut som kan överklagas särskilt. Den omständigheten att klaganden har löst ut expeditionen hos myndigheten kommer att sakna betydelse för beräkningen av besvärstiden. Detsamma blir förhållandet, om klaganden har fått ett ex-

emplar av expeditionen i samband med att den har massdistribuerats. In-
tet torde emellertid hindra att förfarandet när part löser en expedition ord-
nas så, att parten samtidigt får erkänna att han har delgivits. I sådant fall
börjar besvärstiden givetvis att löpa, när han får handlingen.

Departementschefen. Som har föreslagits i promemorian bör en bestäm-
melse av samma innebörd som 33 kap. 14 § RB finnas i delgivningslagen och,
i den mån särskilda föreskrifter inte anvisar annan grundsats, bli gällande
även på förvaltningens område.

Promemorians förslag att undantag skall gälla i fråga om expeditioner
med slutligt beslut eller annat beslut som kan överklagas särskilt har under
remissbehandlingen avstyrkts av RÅ. Denne har anfört att, om någon gör
gällande att handling inte har kommit honom till handa förrän vid viss tid-
punkt, denna uppgift får godtas, om inte tillförlitlig bevisning om annat
föreligger. Enligt RÅ kan det knappast möta hinder från rättssäkerhetssyn-
punkt att låta den föreslagna huvudregeln gälla även slutliga beslut och
andra beslut som kan överklagas särskilt.

RÅ:s uppfattning i den nu berörda frågan synes ha goda skäl för sig. Vis-
serligen är det för besvärstidens beräkning av värde att delgivning av slut-
liga beslut och beslut, som kan överklagas särskilt, sker i enlighet med del-
givningslagens huvudbestämmelser. Ett sådant förfarande bör också efter-
strävas i praxis. Det vore emellertid opraktiskt att ovillkorligen kräva, att
delgivning av berörda beslut måste ha skett enligt tillämpliga bestämmelser
i lagen i övrigt och att således delgivning i någon annan ordning inte skulle få
till verkan att besvärstid börjar löpa. Det kan ju vara obestridligt att den
sökte faktiskt fått del av beslutet, ehuru detta skett på sätt som, kanske i
någon detalj, avviker från lagens föreskrifter. Som exempel kan tas att vid
surrogatdelgivning enligt 12 § handlingen råkar lämnas till någon som noga
taget inte hör till den där angivna kretsen av behöriga mottagare, t. ex. till
någon som vistas i den söktes lägenhet utan att tillhöra hans hushåll eller till
någon som bor i en grannlägenhet. Den sökte får i varje fall sig tillsänt med-
delande enligt 12 § andra stycket om hur handlingen har avlämnats. Om det
i fall av nu berörd art är vitsordat eller på annat sätt klarlagt att den sökte
faktiskt har fått del av beslutet, är det inte rimligt att anse delgivningen
utan verkan såvitt angår besvärstidens början. Jag har med hänsyn till det
anförda funnit, att det i promemorian föreslagna undantaget bör utgå. Jag
vill avslutningsvis stryka under att paragrafens tillämpning förutsätter att
det är styrkt, att handlingen har kommit den sökte till handa.

21 §

I paragrafen har tagits in en bestämmelse som ger myndighet möjlighet
att underlåta formlig delgivning av föreläggande eller annat beslut som
meddelas vid förhandling, förhör eller annat sammanträde. Sådant beslut an-

ses enligt bestämmelsen ha delgivits den som var närvarande när beslutet meddelades. Myndigheten är dock skyldig att genast tillhandahålla utskrift av beslutet, om det begärs.

Gällande bestämmelser. En motsvarighet till bestämmelsen i den föreslagna 21 § finns i 33 kap. 15 § RB. I 32 § nykterhetsvårdslagen och 23 § barnavårdslagen finns bestämmelser enligt vilka beslut, som har meddelats vid förhör i närvaro av den som beslutet avser, anses delgivet i och med det muntliga meddelandet. Bestämmelserna i RB avser i praktiken endast beslut under rättegång medan bestämmelserna i nykterhetsvårdslagen och barnavårdslagen avser slutliga beslut som kan överklagas särskilt. Det gemensamma för dessa beslut enligt RB, nykterhetsvårdslagen och barnavårdslagen är att besluten avkunnas vid en förhandling, till vilken parterna har kallats, och i parternas närvaro. Beslutens innehåll och parternas närvaro antecknas i protokoll.

Promemorian. Bestämmelsen i promemorian ansluter sig närmast till bestämmelsen i RB. Beträffande slutliga beslut i förvaltningsförfarandet anförs att delgivning ofta är utgångspunkt för beräkning av besvärstiden och att denna utgångspunkt måste kunna fixeras. Detta kan enligt promemorian i regel inte ske på annat sätt än genom att beslutet, skriftligen avfattat, överbringas till parten. Om annat inte sägs i specialförfattningarna, som t. ex. i nykterhetsvårdslagen och barnavårdslagen, bör därför enligt promemorian delgivning av beslutet inte anses ha skett, förrän expedition som upptar beslutet har överbringats till parten.

Departementschefen. I likhet med flertalet remissinstanser anser jag, att en bestämmelse av föreslagen innebörd bör ingå i delgivningslagen. En tveksam fråga är dock om tillräckligt vägande skäl har anförts för att slutliga beslut skall undantas från tillämpningen av bestämmelsen. RÅ har i sitt yttrande anført, att det inte torde medföra fara från rättssäkerhetssynpunkt om huvudregeln får omfatta även slutliga beslut, i varje fall om besvärshänvisning ges vid beslutets uppläsande. Även jag har denna uppfattning. Jag vill dessutom framhålla, att det inte behöver föreligga någon svårighet att fixera utgångspunkten för besvärstiden om ett slutligt beslut avkunnas. En sådan åtgärd bör nämligen regelmässigt antecknas i protokoll eller på annat ställe i akten. Avgörande betydelse kan vidare inte fästas vid risken att en part inte fattar innebörden av ett muntligen avkunnat beslut. Erfarenheterna från de allmänna domstolarna talar för att några nämnda farhågor i det avseendet inte behöver föreligga. En garanti för att parten skall kunna tillgodogöra sig beslutets innebörd ligger dessutom i hans rätt att få utskrift av beslutet, om han begär det. Jag har på grund av det anförda stannat för att undantag beträffande slutliga beslut inte bör göras

i detta sammanhang. Detta för med sig att de förut angivna föreskrifterna om muntlig delgivning i 32 § nykterhetsvårdslagen och 23 § barnavårdslagen kan utgå som överflödiga. Härtill återkommer jag i avsnitten 9.30 och 9.33.

Enligt promemoriaföreläggandet skall myndigheten, om det begärs, tillhandahålla utskrift av beslutet genast. I och för sig är det önskvärt med omgående leverans av en utskrift, men otvivelaktigt kan det förekomma situationer när detta är praktiskt omöjligt, exempelvis vid en förrättning i det fria. Jag har därför föreslagit att utskriften skall tillhandahållas skyndsamt. Däri bör anses ligga att myndigheten har att, så snart praktiska förutsättningar finns, åstadkomma att utskrift står till förfogande. Väntetiden, när sådan ovillkorligen behövs, bör inte få uppgå till mer än en eller ett par dagar.

Den största praktiska betydelsen torde paragrafen få i fråga om förelägganden och andra beslut som meddelas under förfarandet. Som exempel kan nämnas föreläggande för sakägare att infinna sig vid ett fortsatt förrättnings-sammanträde. Det är främst i fråga om sådana och liknande beslut som det torde innebära någon mera betydande lättnad för myndigheten att inte behöva avfatta besluten skriftligen och delge dem.

Som förutsättning för att delgivning av expedition skall kunna underlättas i nu berörda fall, bör självfallet gälla att vederbörande är närvarande när beslutet meddelas.

22 §

Departementschefen. Om delgivning inte har skett på det sätt som lagen föreskriver, får myndigheten enligt denna paragraf förordna om ny delgivning. Vidare innehåller paragrafen en bestämmelse om att den som vill framställa invändning om att delgivning med honom inte skett på behörigt sätt skall göra detta så snart det kan ske.

Bestämmelserna i denna paragraf har oförändrade i sak överförts från 33 kap. 23 § första stycket RB.

23 §

Enligt denna paragrafs första stycke skall bestämmelserna om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling. I andra stycket regleras sådana fall då enligt föreskrifter i andra författningar delgivning skall ske utan samband med mål eller ärende. Andra stycket saknar motsvarighet i promemoriaföreläggandet.

Departementschefen. Den föreslagna bestämmelsen i första stycket går tillbaka på 5 kap. 12 § i besvärssakkunnigas förslag till lag om förvaltningsförfarandet. De sakkunniga framhöll, att det i förvaltningsförfarandet inte sällan förekommer att annat än handling, t. ex. varuprover, skall delges. Ibland behöver man också låta part få del av modeller. Delgivningen bör

normalt ske genom att föremålet lämnas till den sökta, men ibland är det lämpligt att delge föremålet genom att det hålls tillgängligt. Även anslagsdelgivning kan komma i fråga.

Den av besvärssakkunniga föreslagna bestämmelsen har tagits upp också i promemorieförslaget. Därvid påpekades att det även i rättegång kan behövas att annat än handling delges.

Remissutfallet över de båda förslagen har varit genomgående positivt. Även jag har funnit, att en bestämmelse av föreslagen innebörd bör finnas i delgivningslagen.

Bakgrunden till andra stycket är att det i annan lagstiftning (t. ex. 2 kap. 38 § och 3 kap. 8 § nyttjanderättslagen) förekommer bestämmelser att i vissa fall bevislig delgivning skall ske, trots att något mål eller ärende inte föreligger. Delgivningslagens huvudsakliga tillämpningsområde är enligt 1 § första stycket i förslaget bestämt att gälla delgivningar i mål och ärenden. Även när det gäller andra delgivningar är det emellertid praktiskt att det finns vissa allmänna bestämmelser att rätta sig efter. Det har därför i andra stycket föreskrivits, att i de nu berörda fallen delgivningslagen gäller i tillämpliga delar. Vissa bestämmelser kan enligt sakens natur inte bli tillämpliga i dessa fall, såsom 3 § andra stycket, 6 § andra stycket och 21 §. Inte heller kan bestämmelser om kungörelsedelgivning m. m. i 15—17 §§ bli omedelbart tillämpliga när en enskild skall ombesörja delgivning. Emellertid kan det uppkomma situationer där det, trots att enskild i princip har att ombesörja delgivningen, finns behov att använda någon delgivningsform som avses i sistnämnda paragrafer, t. ex. när arrendators uppsägning skall ske under förhållanden som avses i 16 § andra stycket. Nu berörda former av delgivning är dock sådana att myndighets medverkan inte kan undvaras. Det behövs sålunda en prövning att laga förutsättningar för ifrågavarande delgivningsform föreligger. Vidare behöver från opartiskt håll bestämmas var tidningsannonsering skall ske. Med tanke på det nu anförda har jag funnit lämpligt att i paragrafens andra stycke ange att om i fall, som avses i det stycket, 15—17 §§ behöver tillämpas, den enskilde har att påkalla biträde hos länsstyrelsen. Utan att detta behöver uttryckligen utsägas i paragrafen, har självfallet länsstyrelsen då att fullgöra vad som ankommer på handläggande myndighet enligt 15—17 §§. Att kostnaderna för annonsering skall betalas av den enskilde som utan samband med mål eller ärende påkallar länsstyrelsens biträde enligt denna paragraf, följer motsatsvis av 26 §.

24 §

Paragrafen innehåller organisatoriska bestämmelser angående särskilt förordnade stämningsmän. För varje kommun skall finnas en eller flera sådana, förordnade av länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall också föra förteckning över stämningsmän inom länet.

Gällande bestämmelser. Enligt 33 kap. 24 § RB skall underrätten förordna stämningsmän och anslå en förteckning över dessa på rättens dörr. Förordnandet meddelas för viss tid eller tills vidare och får återkallas, om det finns skäl till detta. Bestämmelser finns också om årlig prövning av förordnandenas bestånd och om skyldighet för stämningsman att avlägga ed.

Promemorian. De skäl som hittills har talat för att låta underrätterna ha hand om bestyret med att utse stämningsmän får inte samma betydelse om den nya delgivningslagen genomförs. Eftersom lagen skall gälla både för rättegång och förvaltningsförfarande, ligger det enligt promemorian närmast till hands att anförtro denna uppgift åt länsstyrelserna i stället.

Stämningsmän förordnas f. n. för viss tid eller tills vidare. Det anses lämpligt att föreskriva, att så skall ske även i fortsättningen. Däremot torde sådan årlig prövning av förordnandenas bestånd som föreskrivs i 33 kap. 24 § RB innebära en onödigt omständlig procedur och kunna undvaras. Någon föreskrift om sådan prövning föreslås därför inte. Stämningsman kan emellertid på grund av sjukdom eller av annan anledning bli förhindrad att fullgöra sina åligganden. Det kan också tänkas att han visar sig olämplig för uppdraget. Liksom nu är fallet bör det därför finnas möjlighet att återkalla förordnandet.

För att myndigheterna och även allmänheten skall få kännedom om vilka som har förordnats till stämningsmän bör meddelande härom tas in i länskungörelserna. Även entledigande av stämningsman bör tillkännages i dessa kungörelser. Länsstyrelserna bör vidare åläggas att upprätta förteckning över stämningsmännen i länet och föra in förteckningen i länskungörelserna en gång om året, t. ex. i januari. De myndigheter som kan komma att behöva anlita stämningsmän för delgivningsärenden bör ha tillgång till sådana förteckningar. Länsstyrelserna bör så snart det av någon anledning blir aktuellt att utse stämningsman ta kontakt med vederbörande kommun för att få förslag på lämplig person.

Stämningsman fullgör sitt uppdrag under ämbetsansvar. Krav på att han skall avlägga ed torde inte längre behöva upprätthållas. Det synes inte heller finnas anledning att i delgivningslagen införa bestämmelser om jäv mot stämningsman. Jävsbestämmelserna i kommande förslag till förvaltningslag kan förutses lösa uppkommande jävsfrågor.

Departementschefen. Som har framhållits i den allmänna motiveringen innebär paragrafen en nyhet i förhållande till gällande rätt i det att bestyret med att förordna stämningsmän flyttas över från underrätterna till länsstyrelserna. För att få en ur geografisk synpunkt lämplig spridning av stämningsmännen bör föreskrivas att det i varje kommun skall finnas en eller flera stämningsmän. I och för sig bör det inte vara någonting som hindrar att samma person förordnas till stämningsman för flera kom-

muner. Detta torde särskilt komma i fråga när en kommunsammanslagning är förestående. Det är angeläget, att stämningsmän förordnas till sådant antal att de hinner med även brådskande delgivningsuppdrag. Gällande bestämmelser om ersättning för stämningsmannaupdrag torde inte behöva revideras på grund av den föreslagna nya lagstiftningen.

Under remissbehandlingen av promemorian har från något håll uttryckts önskemål om att stämningsmannaaeden skall behållas. Jag finner dock inte anledning att i detta hänseende frånga promemorieförslaget.

Däremot anser jag inte att det behövs en uttrycklig föreskrift om att stämningsmannaförordnandet skall gälla viss tid eller tills vidare. Man behöver då inte heller föreskriva att förordnandet kan återkallas om det föreligger skäl till detta. Frågan om publiceringen av förteckningar över stämningsmän torde inte, som har förutsatts i promemorian, behöva regleras i lagen. Bestämmelser i ämnet kan meddelas av Kungl. Maj:t. I sammanhanget kan erinras om att fråga väckts om att avskaffa länskungörelserna (jfr SOU 1969: 7).

25 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att vissa intyg om delgivning skall gälla som fullt bevis att delgivning har skett på sätt som anges i intyget.

Gällande bestämmelser. Som norm för bevisprövningen vid vissa delgivningar finns i 33 kap. 25 § RB bestämmelser om att en del intyg om delgivning skall godtas som fullt bevis att delgivning har skett på sätt som anges i intyget. Sådant vitsord tillkommer intyg av stämningsman, nämndeman, notarius publicus, svensk konsul, vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, åklagare, polisman, utmätningsman eller exekutiv tjänsteman som är underställd utmätningsman. Detsamma gäller beträffande intyg av posttjänsteman enligt bestämmelser som Kungl. Maj:t meddelar och beträffande advokats skriftliga erkännande av delgivning med honom själv. Har delgivning skett utomlands, gäller där utfärdat intyg om delgivning som fullt bevis, om intygsgivarens behörighet har styrkts av svensk eller i Sverige anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman.

Promemorian. I promemorian uttalas att bestämmelser om att vissa intyg skall utgöra fullt bevis om delgivning bör finnas också för förvaltningsförfarandet och inte bara för rättegång.

Flertalet bestämmelser i 33 kap. 25 § RB har förts över till delgivningslagen utan sakliga ändringar. Särskild bestämmelse om advokats erkännande av delgivning har dock ansetts överflödig och därför inte tagits med i promemorieförslaget. Med hänsyn till det vid tionde Haag-konferensen utarbetade förslaget till en ny konvention om delgivning i utlandet av rätte-

gångshandlingar och andra handlingar i ärenden av civil eller kommersiell natur föreslås i promemorian att Kungl. Maj:t skall få rätt att föreskriva i vilka fall fullt bevisvärde skall tillerkännas utländska delgivningsintyg.

Departementschefen. I rättegång gäller principen om fri bevisprövning. Även om åtskilliga intyg och andra uppgifter genom sådan prövning kan godtas som bevis att delgivning har skett, är det uppenbarligen praktiskt att ha schablonmässiga bestämmelser om att vissa intyg utan särskild prövning skall kunna godtas som fullt bevis om delgivning. Nuvarande bestämmelser för rättegångsväsendets del har visat sig ändamålsenliga och har därför ansetts böra i stort sett oförändrade flyttas över till delgivningslagen. En avvikelse är att, eftersom delgivning genom vanligt brev med delgivningserkännande är avsett att vara en normal form för delgivning, har bestämmelsen om att advokats skriftliga erkännande skall gälla som fullt bevis ansetts böra utgå. En bestämmelse av sådant innehåll skulle nämligen kunna föranleda tvekan om bevisvärdet av liknande delgivningserkännande från annan person.

För att tillgodose önskemål som under remissbehandlingen har uttalats från flera håll har jag bland de personer vars intyg utgör fullt bevis om delgivning även tagit med styresmän och kuratorer vid sjukvårdsinrättningar. En ytterligare komplettering av nu gällande bestämmelser är att det anges att fullt bevisvärde tillerkänns intyg som utfärdas enligt särskilda bestämmelser om anslag på kommuns anslagstavla. Jag vill i det sammanhanget erinra om vad jag anförde i slutet av avsnitt 7.3. Vidare föreskrivs, att fullt bevisvärde skall tillkomma vissa utländska delgivningsintyg oberoende av om intygsgivarens behörighet styrks på sätt som gäller nu och enligt den föreslagna huvudregeln. Denna regel är föranledd av bl. a. innehållet i konventionen den 15 november 1965 i Haag om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil och kommersiell natur, vilken konvention för Sveriges del har trätt i kraft den 1 oktober 1969. (Se SFS 1969: 495). Det i konventionen avsedda förfarandet förutsätter inte att bevis om delgivningsförrättarens behörighet skall behöva förekomma.

26 §

Enligt denna paragraf är part inte skyldig att ersätta kostnad för delgivning genom myndighetens försorg. Vidare innehåller paragrafen att om annan än myndighet skall ombesörja delgivning han får anlita stämningsman eller, om delgivningen skall ske utrikes, påkalla biträde därmed i utrikesdepartementet.

Gällande bestämmelser. Enligt 33 kap. 26 § RB är part inte skyldig att betala kostnaden för delgivning genom rättens försorg, om annat inte är stadgat. Bestämmelser om att part skall bekosta delgivning som sker genom rät-

tens försorg finns i bl. a. 11 kap. 97 § vattenlagen, 10 § lagen (1946: 816) om bevisupptagning åt utländsk domstol och 7 § lagen (1946: 818) om bevisupptagning åt vissa internationella organ. Enligt 33 kap. 11 § andra stycket RB äger part påkalla biträde i utrikesdepartementet, när part skall ombesörja delgivning utomlands.

Promemorian. Förslaget i promemorian överensstämmer med det nu föreliggande förslaget, fränsett den avvikelsen att befogenheten att anlita stämningsman resp. utrikesdepartementet var begränsad till part.

Departementschefen. För att undvika att det blir någon tvekan om att part inte skall bekosta delgivning som i mål eller ärende sker genom myndighetens försorg sägs med RB:s bestämmelse i 33 kap. 26 § som förebild att part inte är skyldig att ersätta kostnad för delgivning genom myndighetens försorg. Bestämmelsen omfattar även det fallet att myndigheten ombesörjer delgivning utomlands. Indirekt torde framgå att part får bekosta delgivning som han ombesörjer själv, varför det inte behövs någon särskild bestämmelse härom. RB:s nuvarande erinran om att det kan finnas avvikande bestämmelser i specialförfattningar synes vara överflödig med hänsyn till den allmänna bestämmelsen i 1 § andra stycket i förslaget till delgivningslag.

Liksom nu bör part ha rätt att anlita stämningsman för delgivningar inom riket och få biträde i utrikesdepartementet med delgivningar utomlands. Samma rätt bör tillkomma enskild som, utan samband med mål eller ärende, har att ombesörja delgivning (jfr 23 § andra stycket).

Övergångsbestämmelser

Departementschefen. Delgivningslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

Det kan inte antas med säkerhet att alla lagar och författningar som hänvisar till rättegångsbalkens bestämmelser om delgivning kan ändras i samband med att delgivningslagen träder i kraft. En hänvisning till RB:s bestämmelser om delgivning bör därför i stället avse delgivningslagens bestämmelser. En övergångsbestämmelse av detta innehåll föreslås.

Vidare föreslås en föreskrift om att sådant förordnande att tills vidare vara stämningsman som meddelats före lagens ikraftträdande gäller till dess länsstyrelsen bestämmer annat. Att tidsbestämt förordnande skall gälla enligt sitt innehåll får anses vara klart utan att bestämmelse därom ges.

9.2. Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

32 KAP.

2 §

Delgivningslagen innehåller i 2 § bestämmelser som motsvarar de bestämmelser som nu finns i 32 kap. 2 § RB om att parten skall föreläggas viss tid för delgivningen, när han skall ombesörja denna själv, och att rätten skall överta delgivningsbestyret, om rätten inte får delgivningsbeviset inom förelagd tid. Däremot finns ingen motsvarighet i delgivningslagen till bestämmelsen att partens talan skall vara förfallen, om han inte fullgör delgivningsuppdrag som avser delgivning av stämning, vade-, besvär- eller revisionsinlaga. Någon anledning att upphäva denna bestämmelse i RB anser jag inte finnas, och jag föreslår därför att den står kvar i 32 kap. 2 § RB med erforderlig redaktionell ändring.

33 KAP.

4 §

Enligt Svea hovrätt bör RB i tydlighetens intresse innehålla en hänvisning till de allmänna bestämmelserna om delgivning som föreslås i delgivningslagen. Jag har ansett mig böra godta detta förslag. En sådan hänvisning har därför fått inleda delgivningsbestämmelserna i 33 kap. RB.

5 §

Delgivning sker enligt huvudregeln i 2 § delgivningslagen genom myndighets försorg. Av nämnda paragraf följer också att part under vissa förutsättningar kan få sköta delgivningen själv. De bestämmelser av detta innehåll som nu finns i 33 kap. 4 § första stycket RB blir därför överflödiga. Som nämndes i motiven till 2 § delgivningslagen behövs inte heller motsvarigheter till bestämmelserna i 33 kap. 4 § andra och tredje styckena, eftersom innehållet i dessa bestämmelser täcks av delgivningslagen.

För delgivning av tredskodomar gäller nu följande. Om tredskodomen innebär att intecknad fordran har fastställts till betalning ur fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt, sker delgivning enligt RB:s allmänna regler, dvs. i första hand genom rättens försorg, men delgivningen kan efter rättens prövning i stället anförtros part. Om däremot tredskodomen inte innebär sådant fastställande av intecknad fordran till betalning, ankommer delgivningen inte på rätten annat än om parten begär det. Bestämmelse av detta innehåll finns i 33 kap. 4 § första stycket RB.

Enligt promemoriaförslaget skall i förevarande paragraf anges att tredsko-

dom delges genom rättens försorg endast i tre fall. Det första av dessa avser tredskodom som innebär fastställande av in-tecknad fordran till betalning. I och för sig kan hävdas att de allmänna reglerna i delgivningslagen utan vidare bör gälla också sådan tredskodom. I tydlighetens intresse är det dock till fördel att av RB klart framgår vad som gäller i fråga om delgivning av tredskodomar i olika fall. Jag har därför ansett det lämpligt att i paragrafen uttryckligen anges att tredskodomar av nämnd art skall delges genom rättens försorg.

Det andra fallet avser att beträffande tredskodomar i övrigt vinnande parts begäran skall utgöra förutsättning för att rätten skall ombesörja delgivningen.

Svea hovrätt har ifrågasatt om det är lämpligt med den nuvarande och föreslagna ordningen som innebär att tredskodom i allmänhet delges genom den vinnandes försorg. Hovrätten anför bl. a. att vinnande part, som känner till att domstolen på begäran ombesörjer och bekostar delgivning av tredskodomar och lagsökningsutslag, ofta brukar utnyttja denna möjlighet att slippa kostnader och besvär. Från allmän synpunkt synes det hovrätten vara av värde att domstolen ser till att tvisten kommer till ett lagakraftvunnet avgörande. I vart fall underlättas domstolens möjligheter att avgöra om återvinning sökts i rätt tid.

Nu gällande undantag beträffande delgivning av tredskodom — som inte fanns med i processlagberedningens förslag till rättegångsbalk (SOU 1938:44) — sattes in i 33 kap. 4 § RB efter förslag av lagrådet. Lagrådet uttalade följande om processlagberedningens förslag att huvudregeln om delgivning genom rättens försorg skulle gälla även beträffande delgivning av meddelad tredskodom.

Emellertid är det ej sällan överflödigt att tredskodom delgives den mot vilken domen givits. Rätten bör därför ej självant vidtaga några åtgärder för verkställande av sådan delgivning utan avvakta att framställning därom göres från den vinnande partens sida. Och för sådana fall då delgivning erfordras synes det icke heller vara av behovet påkallat att part, som önskar själv ombesörja åtgärden, skall inhämta tillstånd därtill hos rätten.

Enligt min mening finns det inte någon anledning att nu gå ifrån de synpunkter som lagrådet uttalade. Jag har därför anslutit mig till departementspromemorians förslag att särskilda förutsättningar skall gälla för att 2 § första stycket delgivningslagen skall bli tillämpligt beträffande delgivning av tredskodom i allmänhet.

Genom paragrafen regleras även ett tredje fall. I det förslag till lag om rättegångshjälp som har lagts fram i betänkandet Rättegångshjälp (SOU 1965: 13) föreslås att 33 kap. 4 § RB ändras så, att det klart framgår att rätten skall ombesörja delgivning av tredskodom, om part har åtnjutit rättegångshjälp. Det har gjorts gällande att redan med nuvarande bestämmelser det åligger rätten att se till att återvinningsfristen efter tredskodomen börjar

löpa och att därför ombesörja delgivning av tredskodomen (se JO:s ämbetsber. 1967 s. 137). Jag anser att en sådan skyldighet lämpligen bör åvila rätten och jag har därför fogat in en bestämmelse härom i förevarande paragraf.

6 §

Som har nämnts förut är inte alla delgivningsbestämmelser i RB tillämpliga vid delgivning av stämning. Enligt 33 kap. 13 § RB får stämning i brottmål inte delges genom att lämnas till medlem av den söktes hushåll, till hyresvärd etc. eller på den söktes kontor. Om stämning i brottmål delges utomlands, skall de svenska bestämmelserna om delgivning av sådan stämning ha iakttagits för att delgivningen skall anses ha skett på rätt sätt. Stämning i brottmål får inte heller delges genom kungörelse eller genom att lämnas i den söktes hemvist eller fästas på hans husdörr.

För delgivning av stämning i tvistemål gäller att handlingen inte får lämnas till någon i den söktes hemvist eller på hans kontor, om det inte finns anledning att anta att han har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Har den sökta känt hemvist i riket, får stämning i tvistemål delges genom kungörelse eller genom att fästas på hans husdörr endast under den förutsättning som nyss har nämnts.

De inskränkningar som nu finns för delgivning av stämning bör enligt promemorian alltså gälla. Detta är också min mening. Delvis följer motsvarande inskränkningar redan av förslaget till delgivningslag. Enligt 15 § skall sålunda delgivning med den som har känt hemvist i riket över huvud taget inte få ske genom kungörelse eller genom fästande på husdörr, med mindre det finns anledning att anta att han har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Övriga nu gällande inskränkningar skall enligt förslaget i förevarande paragraf finnas även i fortsättningen.

I promemorian föreslogs dessutom att en ytterligare begränsning skulle gälla. När det är fråga om delgivning av stämning i tvistemål med den som har känt hemvist i riket borde enligt promemorian med hänsyn till rättssäkerheten stämningen inte få delges genom kungörelse i de fall som regleras i 16 § delgivningslagen. Under remissbehandlingen har bl. a. Svea hovrätt uttalat, att det är tveksamt om ett sådant förbud är lämpligt. Förbudet torde nämligen enligt hovrätten kunna leda till att ett käromål över huvud taget inte kan prövas. Även Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare har reagerat mot att bestämmelsen i 16 § inte skall få användas på stämning i tvistemål och framhåller att någon olägenhet inte har konstaterats med nuvarande ordning. Jag har funnit att remisskritiken i denna del bör beaktas. Av denna anledning har det föreslagna undantaget slopats i departementsförslaget.

Delgivningscentralen i Stockholm har framkastat tanken, att man kan tillämpa olika förfaranden vid stämning i brottmål allt efter brottens art,

varvid t. ex. stämning i bötesmål skulle kunna få delges genom surrogatdelgivning. Jag har dock inte funnit anledning att i detta sammanhang ta upp denna fråga. Jag vill erinra om att 1968 års brottmålsutredning har till uppgift att utreda frågan om formerna för handläggning av mål angående vissa lindrigare brott (se Riksdagsberättelsen 1969 Ju: 54).

7 och 8 §§

Bestämmelserna har i sak oförändrade förts över från 33 kap. 20 och 22 §§ RB.

Ikraftträdande

Ändringarna i RB bör träda i kraft samtidigt som den föreslagna delgivningslagen.

9.3. Förslaget till lag om ändring i ärvdabalken

16 kap. 5 §

Om en arvinge eller testamentstagare undandrar sig att ge till känna huruvida han vill göra anspråk på arv eller på rätt enligt testamente, kan rätten enligt 16 kap. 5 § ärvdabalken förelägga honom att göra sin rätt gällande inom sex månader från det föreläggandet tillställdes honom i huvudskrift eller bestyrkt avskrift. Preskriptionstiden löper alltså från det domstolens föreläggande har tillställts arvingen eller testamentstagaren. Om arvingen eller testamentstagaren inte anträffas, kan preskription inte inträda. Delgivning av föreläggandet kan därför inte ske t. ex. i den ordning som sägs i 33 kap. 8 § rättegångsbalken.

För att motsvarande ordning skall bestå i sak, bör följdändringen utformas så att det föreskrivs att anspråk som avses här skall framställas inom sex månader från det föreläggandet delgavs vederbörande. Surrogatdelgivning enligt 12—14 §§ delgivningslagen bör dock inte få användas och inte heller kungörelsedelgivning enligt 15 §, eftersom enligt vad förut har sagts uttrycket att handling skall tillställas någon får anses innebära att denne delges personligen. Paragrafen har utformats i enlighet med det nu sagda.

25 kap. 4 §

Kungörelse om ansökan om dödförklaring skall av rätten sändas till pastorsämbetet i den församling, där den bortovarande senast har haft hemvist inom riket för att läsas upp i kyrkan. Dessutom skall kungörelsen genom rättens försorg införas i Post- och Inrikes Tidningar och tidning inom orten.

Av skäl som har anförts i den allmänna motiveringen bör kyrkokungörande inte vidare förekomma i ärenden av förevarande art. Något praktiskt värde av att i kyrkokungörandets ställe ha anslag på anslagstavla någonstades kan inte anses föreligga. Däremot synes lämpligt att kungörandet skall kunna ske i mer än en ortstidning. Paragrafen har ändrats i enlighet med det sagda.

9.4. Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

6 §

I 6 § föreskrivs att åklagaren skall bevisligen underrätta godsets ägare om sådan auktion som avses i paragrafen, om ägaren är känd och boende inom riket. Om ägaren bor utom riket men har känt ombud inom riket som har rätt att för ägarens räkning ta emot stämning och avge svaromål, kan sådan underrättelse i stället ske till ombudet.

I de fall då bevislig underrättelse, bevislig kallelse e. d. föreskrivs bör i regel samtliga bestämmelser i delgivningslagen kunna göras tillämpliga. Detta är förhållandet när det gäller förevarande bestämmelse. Som framgår av motiven till 2 § delgivningslagen blir denna lag tillämplig beträffande delgivning i ärende hos åklagaren. Föreskriften om bevislig underrättelse har i enlighet med det anförda bytts ut mot föreskrift att underrättelsen skall delges vederbörande.

9.5. Förslaget till lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom

2 kap. 38 §

Nyttjanderättslagens 2 kap. 38 § innehåller i fråga om uppsägning en hänvisning till vad som föreskrivs om stämning i äldre RB 11 kap. 11—19 §§. Hänvisning skall enligt 3 § lagen om införande av nya RB anses gälla motsvarande bestämmelser i nya RB. Dessa bestämmelser i sin tur får sin motsvarighet i 8—10 §§ och 16 § andra stycket delgivningslagen. Hänvisningen skulle i och för sig kunna begränsas till dessa bestämmelser. Emellertid är att beakta att delgivningslagen i princip reglerar också sådana fall då — såsom enligt nyttjanderättslagen — delgivningen skall ombesörjas av enskild utan samband med mål eller ärende (jfr 23 § andra stycket). Under sådana förhållanden synes det lämpligare att i förevarande paragraf anges dels att skriftlig uppsägning skall delges, vilket som nämnts i princip innebär att delgivningslagens regler skall iakttas, dels att, i den mån så behövs, undantag görs för de paragrafer i delgivningslagen som inte bör gälla i det aktuella sammanhanget. Undantaget bör här avse 12—15 §§. I 2 kap. 38 § andra stycket andra punkten samt tredje och fjärde styckena nyttjanderättslagen finns nämligen bestämmelser vilka reglerar samma ämnen som nyssnämnda paragrafer i delgivningslagen och vilka inte finns skäl att ändra i nu förevarande sammanhang. Jag vill erinra om att det finns anledning att återkomma till dessa bestämmelser när förslagen i betänkandet Jordbruksarrende (SOU 1968: 57) prövas.

3 kap. 8 §

Samma synpunkter som har åberopats under föregående paragraf gäller även denna bestämmelse. Denna har sålunda ändrats på samma sätt.

9.6. Förslaget till lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder

19 §

Paragrafen innehåller i första stycket den föreskriften att delgivning skall ske genom hyresnämndens försorg men att part som begär att få sköta delgivning själv kan få göra detta om det kan ske utan olägenhet. I andra stycket sägs bl. a. att delgivning genom nämndens försorg sker enligt de regler som gäller för domstolsdelgivning. Dessa föreskrifter kommer i allt väsentligt att täckas av bestämmelserna i den föreslagna delgivningslagen och har därför ansetts kunna utgå. De för domstolarna särskilda bestämmelserna som kommer att kvarstå i 33 kap. RB synes inte behöva göras tillämpliga för hyresnämndernas del.

9.7. Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område

6 §

Denna paragraf innehåller nu bl. a. en utförlig bestämmelse om hur delägare i samfällad mark skall kallas till förrättning. Något krav på att delgivning i formell mening skall ske uppställs inte. Detta följer av hänvisningar i lagrummet till vissa bestämmelser i jorddelningslagen. Emellertid föreskrivs, när det gäller frågan hur kallelsen skall adresseras eller spridas i övrigt, förfaranden som nära ansluter till vad som föreslås i 10 §, 16 § andra stycket och 17 § delgivningslagen. För att få önskvärd förkortning av paragrafen har angivits, att i ifrågavarande fall kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten — oavsett att delgivning enligt delgivningslagen inte krävs — får ske på sätt som anges i 10 § eller 16 § andra stycket och 17 § delgivningslagen. En sådan bestämmelse torde tillgodose de synpunkter som under remissbehandlingen har anförts från företrädare för lantmäteriet (jfr under 5.4.).

9.8. Förslaget till lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred

25 §

Om det är uppenbart vilka som är sakägare vid en förrättning för behandling av stängsel- och betesfrågor, behöver det i 25 § första stycket föreskrivna kallelse- och kungörelseförfarandet inte iakttas, utan förrättningen får företas om samtliga sakägare infinner sig eller av förrättningsmannen blivit bevisligen kallade till förrättningen viss tid före denna.

Åtgärderna för att bevisligen kalla sakägarna bör här kunna ske enligt de allmänna bestämmelserna i delgivningslagen. Följdändringen har därför utformats som en föreskrift att undantag från det i paragrafens första stycke föreskrivna kallelse- och kungörelseförfarandet får ske, om samtliga sakägare infinner sig till förrättningen eller delgivning av kallelse skett minst 14 dagar före denna. Delgivningen i fråga kan ske enligt 10 § eller 16 och 17 §§ delgivningslagen.

31 §

I paragrafens andra stycke finns nu en specialregel för delgivning, när sakägarna på någon sida är flera än tio. Delgivning skall då ske enligt bestämmelsen i 33 kap. 16 § RB om delgivning med byalag. Denna bestämmelse kommer att ersättas av 10 § och 16 § andra stycket delgivningslagen. Dessa bestämmelser kommer att gälla utan att särskild föreskrift härom behövs i ägofredslagen. Nuvarande bestämmelse i paragrafens andra stycke kan därför utgå.

44 och 52 §§

Paragraferna innehåller föreskrifter om kallelse till sammanträde i stängsel- och betessamfällighet resp. om tillkännagivande om intagning av annans hemdjur. I båda fallen är fråga om delgivning utan samband med mål eller ärende och sålunda om sådan situation som avses i 23 § andra stycket delgivningslagen. Emellertid är bestämmelserna av sådan natur att det inte torde finnas anledning att göra mera ingripande ändringar för att anpassa dem till delgivningslagen. I huvudsak torde gällande ordning kunna bestå, fränsett att nu föreskrivet kyrkokungörande bör utgå av skäl som har anförts i den allmänna motiveringen. Med tanke på arten av de förhållanden som regleras i paragraferna torde det vara lämpligt att i kyrkokungörandets ställe föreskriva att anslag skall ske på vederbörande kommuns anslagstavla.

9.9. Förslaget till lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar

24 §

I paragrafen anges att 33 kap. 17 § RB skall ha motsvarande tillämpning när det gäller befogenhet för styrelseledamot att ta emot delgivning för delägarna. Att styrelseledamot har sådan behörighet kommer emellertid att följa av 9 § delgivningslagen. Bestämmelsen i lagen om häradsallmänningar kan därför utgå.

9.10. Förslaget till lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

23 §

Ändringen i denna paragraf betingas av samma förhållande som har angetts under 9.9.

9.11. Förslaget till lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

31 §

Hänvisningar av innebörd att delgivning skall ske på det sätt som är stadgat för delgivning i rättegång blir överflödiga genom delgivningslagen. Det räcker med att ange att en handling skall delges. Paragrafens första stycke har jämkats i enlighet härmed. Andra stycket har jämkats med hänsyn till den ändring som förordas i 41 §.

41 §

Om beslut som länsstyrelse meddelar enligt lagen om rätt till fiske angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall beslutet enligt 41 § kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt bekantgöras genom anslag i länsstyrelsens lokal och genom tillkännagivande i länskungörelserna och i en eller flera tidningar inom orten. Delgivning av beslutet skall anses ha skett när kyrkokungörandet ägde rum.

Det föreslagna förfarandet i 17 § delgivningslagen får anses tillgodose delgivningsbehovet i de situationer som här är i fråga. Kungörelseförfarande torde liksom nu böra få tillgripas så snart länsstyrelse finner det lämpligt och alltså även om förutsättningarna enligt 16 § första stycket andra punkten delgivningslagen inte föreligger. Paragrafen har utformats i enlighet med det nu sagda. Ärendenas natur är sådan att vid tillämpningen av 17 § både annons i tidning och anslag på kommuns anslagstavla regelmässigt bör anses motiverade.

9.12. Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:130) om fiskevårdsområden

18 §

I 18 § hänvisas beträffande delgivning av kallelser till RB:s bestämmelser om delgivning av annan handling än stämning. Denna hänvisning blir med den nya delgivningslagen överflödig och kan utgå. Särregleringen i nuvarande tredje—femte punkterna av paragrafens andra stycke har ansetts kunna lämnas orubbade.

9.13. Förslaget till lag om ändring i vattenlagen (1918: 523)

3 kap. 18 §

I fråga om skälet för ändring i denna paragraf hänvisas till vad som har anförts under 9.9.

10 kap. 38 och 65 §§

I dessa paragrafer anges att vissa handlingar skall delges i den för stämning stadgade ordningen. Dessa hänvisningar som härrör från äldre RB:s tid får numera anses åsyfta 33 kap. helt allmänt. I och med att sistnämnda kapitel ersätts av delgivningslagen, behöver i nu aktuella bestämmelser i vattenlagen inte anges mer än att ifrågavarande handlingar skall delges.

9.14. Förslaget till lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled

46 §

I fråga om skälet för ändring av denna paragraf hänvisas till vad som har anförts under 9.9.

9.15. Förslaget till lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

1 §

Enligt 1 § skall avhandling om lösöreköp för att det köpta skall skyddas mot säljarens borgenärer upprättas i viss form och bekantgöras i särskild ordning. I det senare avseendet gäller f. n. följande. Kungörandet av köpet skall ske närmast påföljande söndag i kyrkan i den församling där säljaren bor. Finns egendomen i stad med rådhusrätt, skall köpehandlingen därefter inom åtta dagar efter kungörandet uppvisas inför rådhusrätten för att tas in i dess protokoll. Finns egendomen på annan ort, skall köpehandlingen inom åtta dagar efter kungörandet visas upp för utmätningsmannen i orten och tillställas honom i bestyrkt avskrift samt inom en månad efter kungörandet företes inför häradsrätten för att tas in i dess protokoll.

Det vore i och för sig önskvärt att inte behöva göra ingrepp i förevarande ålderdomliga bestämmelse. Emellertid blir den genom olika reformer rent missvisande beträffande det formella förfarandet, om inte vissa ändringar görs. Jag har därför funnit att paragrafen nu bör ändras i vissa sakliga avseenden, dock utan att några andra redaktionella ingrepp görs än de som är nödvändiga.

Kravet att kungörelse om avhandlingen skall uppläsas i kyrka bör av förut anförda skäl slopas. Som ersättning bör föreskrivas annonsering i tidning med spridning inom orten.

Vidare bör föreskrifter som gäller landsfiskal och stadsfogde utgå, och i stället bör anges att ifrågavarande åtgärder vidtas i förhållande till kronofogdemyndighet.

Ytterligare bör ändringar ske med anledning av de ändrade reglerna i fråga om de allmänna underrätternas organisation som träder i kraft den 1

januari 1971 (se SFS 1969: 244). Den nuvarande olikheten i bestämmelserna för land och stad hänger samman med både den nuvarande dualismen i underrättsorganisationen och det förhållandet att rådhusrätt tidigare i egen-
skap av magistrat hade befattning med exekutionsgöromål. Handlingens
uppvisande inför rådhusrätten innebar därför samtidigt också ett tillkänna-
givande för exekutionsmyndigheten i staden (se SOU 1967: 4 s. 170). I och
med att rådhusrätternas dubbla egenskap av domstol och magistrat har
upphört, saknas givetvis grund för ett sådant synsätt. Anpassning bör vidare
ske till den nya underrättsorganisationen enligt vad som uttalades i prop.
1969: 119 (s. 49).

En enhetlig reglering i 1 § lösöreköpsförordningen har ansetts böra ske
på följande sätt. De nu för landet gällande bestämmelserna ges generell
giltighet. Köpehandlingen skall uppvisas för kronofogdemyndigheten och
tingsrätten. De tidsfrister som gäller för uppvisandet bör löpa från den dag
då kungörelsen infördes i tidning i stället för, som nu, från kyrkokungö-
randet.

I anslutning till ändringarna torde övergångsbestämmelser böra ges be-
träffande lösöreköp, vari det formella förfarandet inletts genom kyrkokun-
görande före ändringarnas ikraftträdande. Eftersom äldre frister torde böra
bestå i sådana fall, har i övergångsbestämmelserna angetts att äldre be-
stämmelser har fortsatt giltighet för sådana köp.

2 och 4 §§

Den nya benämningen på underrätterna som följer av lagen (1969: 244)
om ändring i rättegångsbalken föranleder viss redaktionell ändring i 2 §.
Vidare har ordet domaren i 4 § ersatts med rätten.

9.16. Förslaget till lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag

17 §

I fråga om skälen för upphävande av denna paragraf hänvisas till vad som
har anförts under 9.9.

9.17. Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

12, 17 och 123 §§

Delgivning av konkursansökan (12 och 17 §§) och av edgångsföreläg-
gande (123 §) sker nu enligt bestämmelserna om delgivning av slämning i
tvistemål med den jämkningen att kungörelsedelgivning enligt 33 kap. 12 §
RB i visst fall får ske även då den som skall delges vistas på känd utrikes
ort. Eftersom delgivning enligt 33 kap. 12 § RB kommer att motsvaras av

kungörelsedelgivning enligt 15 § förslaget till delgivningslag, bör hänvisningen ske dit i stället.

Att förslag om ändring även i 12 § första stycket föreligger framgår av prop. 1969: 119 s. 38.

9.18. Förslaget till lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1)

12 §

I 12 § 1 mom. utsökningslagen (UL) sägs att närmare föreskrifter angående förfarandet i utsökningsmål meddelas av Kungl. Maj:t. Vidare föreskrivs i 2 mom. att, om underrättelse eller annan handling skall tillställas någon genom överexekutors eller utmätningsmans försorg och särskild ordning inte är föreskriven i lag, det får ske enligt RB:s delgivningsbestämmelser, om Kungl. Maj:t bestämmer detta. Eftersom den föreslagna delgivningslagen utan särskild föreskrift blir tillämplig på förfarandet hos överexekutor och utmätningsman, kan föreskriften i 2 mom. utgå. Något hinder för Kungl. Maj:t att för vissa situationer ge särskilda föreskrifter om förfarandet som avviker från delgivningslagen, t. ex. att rekommenderat brev skall användas, kommer inte att föreligga (jfr 1 § andra stycket delgivningslagen).

193 §

Förordnande om vräkning från fast egendom eller ur hus får enligt 193 § UL inte verkställas annat än om den som skall vräkas genom utmätningsmannen har meddelats underrättelse om vräkningsansökningen sist fyra dagar före vräkningen. Vräkning får också ske dels om en av utmätningsmannen utfärdad skriftlig underrättelse bevisligen har kommit den som skall vräkas till handa på annat sätt inom samma tid, dels om underrättelse har meddelats hans make eller husfolk, när han har sökts i sitt hemvist utan att kunna anträffas, dels om s. k. spikning har skett, när make eller husfolk ej har anträffats. Har den som skall vräkas inte stadigt hemvist inom riket och inte heller känt ombud i orten, är underrättelse inte nödvändig.

Delgivningslagen skall tillämpas vid delgivning som verkställs av utmätningsman, om inte föreskrift om avvikelse meddelas. Nuvarande föreskrifter om hur skriftlig underrättelse om vräkningsansökan skall ske beträffande den som har stadigt hemvist i riket motsvaras i stort sett av bestämmelserna om delgivning i förslaget till delgivningslag. Sådan underrättelse bör därför ske enligt dessa bestämmelser. I ett hänseende innebär detta en avvikelse från vad som gäller nu. Delgivning genom att underrättelsen lämnas i den söktes hemvist eller sätts fast på dörren till hans bostad kan nu ske, om den sökte, hans make eller hans husfolk inte träffas. I förslaget till delgivningslag förutsätts för motsvarande fall dessutom att det kan antas att den

sökte har avvikit eller håller sig undan på annat sätt. Mot denna skärpning av förutsättningarna för spikning har kronofogdemyndigheten i Stockholm reagerat. Kronofogdemyndigheten anser, att den föreslagna inskränkningen i möjligheten att använda spikning kan göra förfarandet tidsödande och alltså fördröja den vräkning som skall ske skyndsamt. För egen del anser jag dock, att rättssäkerhetsskäl talar för att denna form av delgivning inte används i andra fall än som har föreslagits i delgivningslagen. Förhållandena torde för övrigt i regel vara sådana att det är relativt lätt att konstatera om det finns anledning att antaga att den sökte har avvikit, när man inte träffar honom, hans make eller hans husfolk. Från praktisk synpunkt torde ändringen därför inte ha större betydelse.

Vid utformningen av paragrafen har jag beaktat önskemål från lagberedningen och EON om bättre överensstämmelse mellan 193 § 1 mom. andra punkten och 59 § 2 mom. andra punkten UL.

195 a §

Bestämmelser om förfarandet hos överexekutor i handräckningsmål saknas i stort sett. I 195 § UL sägs, att ansökan om handräckning skall göras skriftligen och att ansökningen inte får bifallas innan förklaranden har fått tillfälle att svara. Beslut om annan handräckning än vräkning kan dock meddelas interimistiskt, om saken är sådan att man inte kan avvakta förklarandens yttrande. Överexekutors föreläggande för förklaranden att yttra sig över ansökningen brukar i praxis delges denne genom sökandens försorg.

Enligt 5 § lagsökningslagen skall ansökningen med föreläggande för gäldenären att svara delges denne på sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. Delgivningen skall ske genom rättens försorg, om borgenären inte hellre vill ombesörja delgivningen själv. En motsvarighet till denna föreskrift finns i 5 § lagen (1921:244) om utmättningsed. I 9 § lagsökningslagen sägs vidare att underrättelse som rätten meddelar part i annat fall genast skall sändas till parten.

Förfarandet i handräckningsmål inför överexekutor är i allt väsentligt av samma karaktär som förfarandet i lagsökningsmål. De bestämmelser om delgivning som gäller i lagsökningsmål bör därför bli gällande även i handräckningsmålen. I en ny paragraf, 195 a §, föreslås därför att ansökningen med föreläggande för motparten att yttra sig skall delges motparten på sätt om stämning i tvistemål är föreskrivet och att delgivning skall ske genom överexekutors försorg, om sökanden inte hellre vill ombesörja delgivningen själv. Underrättelser om andra förelägganden som överexekutor meddelar parterna skall sändas med posten. De föreslagna bestämmelserna är avvikelser från vad som i dessa delar sägs i förslaget till delgivningslag, men i övrigt skall denna lag tillämpas hos överexekutor.

Eftersom UL f. n. överses av lagberedningen, vill jag tillägga att den här förordade ändringen har godtagits av lagberedningen.

215 §

I 215 § utsökningslagen föreskrivs nu att det ankommer på överexekutor att på begäran förordna om delgivning enligt 33 kap. 12 § RB om sådan delgivning är aktuell. Av delgivningslagen framgår att förordnande om delgivning enligt 15—17 §§ skall meddelas av myndigheten. Följdändringen har utformats som en föreskrift att beslutet skall delges genom den vinnandes försorg utom när delgivning skall ske enligt 15—17 §§ delgivningslagen.

9.19. Förslaget till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)

24 §

Nuvarande föreskrift att delgivning inte får ske enligt 33 kap. 12 § RB har ändrats till att avse 15 § delgivningslagen som ersätter nämnda lagrum.

9.20. Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

4 §

Beslut om åtalseftergift skall enligt 4 § på lämpligt sätt delges den underårige. Delgivningsmetoden får därvid anpassas efter omständigheterna. Sålunda kan vid bagatellartade brott delgivning ske enligt 33 kap. RB.

Uttrycket delgivning har här en mera vidsträckt innebörd än som avses i delgivningslagen och omfattar även muntlig underrättelse till vederbörande. RÅ har föreslagit att paragrafen ändras på så sätt att det föreskrivs att beslutet skall tillkännages på lämpligt sätt för den underårige. Jag har anslutit mig till RÅ:s förslag, och paragrafen har därför utformats i enlighet med detta.

9.21. Förslaget till lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken

17 §

Sådan stämning som avses i denna paragraf skall enligt särskild föreskrift kungöras enligt 33 kap. 12 § RB. Här föreligger således ett undantag från 33 kap. 13 § RB, som i övrigt förbjuder kungörelsedelgivning av stämning i brottmål. Motsvarande förbud skall enligt förslaget finnas i 33 kap. 6 § RB. Föreskriften i förevarande paragraf har utformats så att det anges att stämningen utan hinder av 33 kap. 6 § första stycket RB skall delges genom kungörelse. Nuvarande enklare förfarande, när egendomens värde uppenbart ej uppgår till 100 kr., har ansetts böra bestå i sak.

9.22. Förslaget till lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.

15 §

Hänvisningarna till 33 kap. 8 och 12 §§ RB har här bytts ut mot hänvisningar till de motsvarande bestämmelserna i 12 och 15 §§ delgivningslagen.

9.23. Förslaget till lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet

6 §

Föreskriften om att kallelse till sammanträde, som avses i paragrafen, skall läsas upp i församlingens kyrka har ansetts kunna utgå. Med hänsyn till de underrättelseformer som föreskrivs i övrigt i paragrafen har någon ersättning för kyrkokungörandet inte ansetts påkallad.

9.24. Förslaget till lag om ändring i gruvlagen (1938: 314)

Gruvrättsutredningen har den 14 maj 1969 avgett betänkande med förslag till ny gruvlag (SOU 1969: 10). När förslaget har utarbetats har gruvrättsutredningen haft tillgång till departementspromemorian med förslag till ny delgivningslag. I remissyttrande över departementspromemorian anför gruvrättsutredningen, att ändring i de delgivningsföreskrifter som finns i den gruvlag som gäller nu bör ske i så liten utsträckning som möjligt med hänsyn till att det inte torde dröja så länge förrän den nya gruvlagen ersätter den som nu gäller. Gruvrättsutredningen har även lagt fram förslag hur ändringarna i delgivningsföreskrifterna bör utformas.

7 §

Om ansökningshandlingarna är ofullständiga vid ansökan om inmutningsrätt, kan bergmästaren besluta att förelägga sökanden att komplettera dem. Beslutet skall delges sökanden eller tillsändas honom i rekommenderat brev (7 § första stycket gruvlagen).

Enligt gruvrättsutredningens mening anpassas stadgandet bäst till förslaget till delgivningslag, om man slopar möjligheten att skicka beslutet i rekommenderat brev och endast föreskriver att beslutet skall delges sökanden. Jag har anslutit mig till gruvrättsutredningens förslag. Bestämmelsen har utformats i enlighet med detta.

I 7 § andra stycket föreskrivs att delgivning skall ske på sätt om delgivning av stämning i tvistemål är stadgat eller eljest bevisligen. Formuleringen anses innebära bl. a. att, om den som söks för delgivning inte anträffas, reglerna i 33 kap. 8—12 §§ RB om surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning är tillämpliga (jfr Digman, Svensk Gruvrätt, 1953, s. 134).

Eftersom bestämmelserna i förslaget till delgivningslag sålunda bör kunna tillämpas utan begränsning, har en föreskrift om att föreläggandet skall delges tagits in i andra stycket.

12 §

I 12 § föreskrivs att delgivning skall ske på sätt om stämning är stadgat eller eljest bevisligen. Även här har det ansetts tillräckligt med en föreskrift om att den handling som avses skall delges. I 12 § första stycket sista punkten har dessutom i överensstämmelse med delgivningslagens terminologi uttrycket »lämnas» bytts ut mot »överbringas».

22 §

I fråga om denna paragraf hänvisas till vad som har anförts under 7 § första stycket.

23 § 3 mom.

Bergmästaren skall översända kungörelsen om utmålsförrättning i rekommenderat brev med mottagningsbevis till sökanden och kända sakägare. Detta bör ske så tidigt att kungörelsen kommer mottagaren till handa minst 30 dagar före förrättningen. Om viss sakägare inte har kunnat nås på detta sätt, skall bergmästaren föranstalta om delgivning på sätt som för delgivning av stämning i tvistemål är stadgat, vilket såsom har angetts ovan under 7 § gruvlagen anses innebära delgivning enligt 33 kap. RB.

Som har nämnts förut skall delgivningslagen tillämpas på delgivning i ärenden hos bergmästaren. Eftersom denna lag bland delgivningssätten tar upp översändande i rekommenderat brev med mottagningsbevis, behöver detta inte särskilt utsägas i momentet. Följdändringen bör därför utformas så, att det föreskrivs endast att kungörelsen genom bergmästarens försorg delges vederbörande. Det synes inte nödvändigt att delgivningen skall ha verkställts 30 dagar före förrättningen. Å andra sidan förefaller den tid av 8 dagar som nu är föreskriven för delgivning av sakägare som inte har kunnat nås med rekommenderad försändelse med mottagningsbevis alltför snäv för att erhålla allmän giltighet. Gruvrättsutredningen föreslår i sitt nämnda betänkande att kungörande om utmålsförrättning skall delges sökanden och samtliga kända sakägare i god tid (6 § andra stycket förslaget till ny gruvlag). Som förebild till denna bestämmelse har enligt gruvrättsutredningen förslaget till ny fastighetsbildningslag använts. Jag anser, att man med hänsyn till den utformning som delgivningsföreskriften får redan nu kan ersätta de olika tidsfrister som finns med en föreskrift att delgivning skall ske i god tid. Bestämmelsen har utformats i enlighet härmed.

I 23 § 3 mom. sista stycket finns en föreskrift om kollektivdelgivning med delägare i samfälld mark. Eftersom krav på delgivning skall gälla enligt momentets första stycke, blir delgivningslagens bestämmelser i 10 eller 16 § tillämpliga. Sista stycket kan därför utgå.

43 §

I motsats till förhållandet i 23 § 3 mom. sista stycket avser förevarande paragrafs tredje stycke ett kallelseförfarande, vari formell delgivning inte krävs. För att få 10, 16 och 17 §§ delgivningslagen tillämpliga, har därför i styckets tredje punkt tagits in en likadan bestämmelse som i ensittarlagen (9.7.).

9.25. Förslaget till lag om ändring i uranlagen (1960: 679)

16 §

I fråga om denna paragraf hänvisas till vad som har anförts under 7 § andra stycket och 12 § i avsnittet 9.24.

9.26. Förslaget till lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag

95 §

I fråga om skälen för upphävande av denna bestämmelse hänvisas till vad som har anförts under 9.9.

9.27. Förslaget till lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237)

11 § 2 mom.

Skogsvårdsstyrelsens beslut i avverkningsfrågor skall enligt 11 § 2 mom. skogsvårdslagen bevisligen tillställas sökanden samt annan sakägare.

Eftersom skogsvårdsstyrelsen skall ha rätt att tillämpa delgivningslagen, har föreskriften att beslutet skall bevisligen tillställas vederbörande bytts ut mot en föreskrift att beslutet skall delges.

13 §

Genom skogsvårdsstyrelsens försorg skall fastighetsägaren eller annan som har verkställt eller planlagt avverkning bevisligen underrättas om avverkningsförbud som har meddelats av skogsvårdsstyrelsen (13 § 1 mom.). Om särskild skyndsamhet är påkallad, kan i vissa fall länsjägmästaren eller annan tjänsteman med högre skoglig utbildning efter bemyndigande av skogsvårdsstyrelsen meddela avverkningsförbud. Sådant förbud skall delges den som har verkställt eller planlagt avverkningen. Kan denne inte anträffas, får delgivningen ske genom att meddelande om förbudet anslås på avverkningsplatsen och läses upp för avverkningsmanskaper (13 § 2 mom.).

Delgivningslagen skall som nämnts bli tillämplig på delgivning som sker i ärende hos skogsvårdsstyrelsen. Delgivning av avverkningsförbud bör ske enligt bestämmelserna i denna lag såväl när förbudet har meddelats av skogsvårdsstyrelsen som när det är fråga om förbud som avses i 13 § 2 mom. Den speciella delgivningsform som nu gäller beträffande avverkningsförbud

som avses i 13 § 2 mom. bör emellertid behållas såsom ett undantag från delgivningslagen. Följdändringarna kan sålunda inskränkas till att 1 mom:s föreskrift om bevislig underrättelse om innehållet i avverkningsförbud ersätts med en föreskrift att förbudet skall delges. Detta torde i och för sig medföra en viss skärpning av de formföreskrifter som nu gäller beträffande avverkningsförbud. Underrättelse om innehållet i sådant förbud lär f. n. kunna meddelas muntligen i vittnens närvaro. Skärpningen torde dock inte få någon större praktisk betydelse. Man torde f. ö. inte behöva avstå från att ge också muntlig underrättelse om sådan anses önskvärd. Underrättelse bör sålunda kunna ske i den formen att förbudet uppläses, varvid dessutom en avskrift av förbudet lämnas till vederbörande mot delgivningserkännande.

19 §

En föreskrift om bevislig underrättelse har ändrats till att avse att underrättelsen skall delges.

Vid paragrafens avfattning har jag vidare tagit hänsyn till den nya organisationen av de allmänna underrätterna som införs den 1 januari 1971. I 19 § andra stycket föreskrivs sålunda nu att skogsstyrelsen i visst fall förordnar sakkunnig person att med biträde av två ojäviga gode män företa undersökning av skogsområde. Gode män utses av förrättningsmannen bland dem som är ägodelningsnämndemän eller gode män vid lantmäteriförrättningar eller ledamöter av nämnd vid häradsrätt. Denna bestämmelse har ändrats till att avse, förutom gode män vid lantmäteriförrättningar, nämndemän i allmänhet, varunder bör anses inbegripna nämndemän i alla domstolar i första instans.

22 och 41 §§

I dessa paragrafer föreskrivs för vissa situationer bevislig kallelse resp. bevislig underrättelse. Även här har i stället angetts att berörda handlingar skall delges vederbörande.

9.28. Förslaget till lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse

88 §

I fråga om skälen för upphävande av denna paragraf får jag hänvisa till vad som har anförts under 9.9.

9.29. Förslaget till lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar

36 §

Även här får jag hänvisa till 9.9.

9.30. Förslaget till lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård**27 §**

Även i denna paragraf finns en föreskrift om bevislig kallelse som har bytts ut mot en föreskrift om delgivning av kallelsen.

32 §

I 32 § första stycket första punkten föreskrivs att länsstyrelsens beslut jämte besvärshänvisning i visst fall skall delges sökanden och den som beslutet avser »skriftligen mot bevis». Eftersom delgivningslagen blir tillämplig på delgivning i ärenden hos länsstyrelsen, har uttrycket »skriftligen mot bevis» fått utgå. Enligt andra punkten i samma stycke får skriftlig delgivning underlåtas om beslutet tillkännages vid förhör inför länsstyrelsen i närvaro av den som beslutet avser. Denne skall i så fall anses ha fått del av beslutet vid förhöret. 21 § delgivningslagen innehåller en bestämmelse om tillkännagivande vid förhör som överensstämmer med nu angivna bestämmelse. Hela andra punkten har därför fått utgå som överflödig.

66 §

I 66 § föreskrivs att delgivning av kallelser och andra meddelanden enligt lagen om nykterhetsvård skall ske genom posten, såvida inte vederbörande myndighet finner att den skall verkställas på annat sätt och att delgivningen skall ske genom polismyndigheten, om postdelgivning inte används. I övrigt hänvisas i paragrafen till 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ RB. Delgivning kan sålunda inte ske med tillämpning av 33 kap. 8—12 §§.

Delgivningslagen skall i princip vara tillämplig på delgivning i ärenden hos de myndigheter som har att tillämpa lagen om nykterhetsvård. Det måste dock övervägas i vad mån undantag skall göras från tillämpningen av de bestämmelser i delgivningslagen som motsvarar 33 kap. 8—12 §§ RB. Med hänsyn till den speciella karaktären hos ärenden av hithörande slag bör någon sakligt ingripande ändring i delgivningsreglerna i nykterhetsvårdslagen inte komma i fråga i detta sammanhang. I enlighet härmed har nu gällande ordning beträffande förbud mot surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning ansetts böra bestå. Undantagen behöver dock bara avse enskild person, ej myndighet eller juridisk person med vilken skriftväxling skall ske i nykterhetsvårdsärende. På grund av det anförda har i paragrafen angivits, att 12 och 15 §§ delgivningslagen inte får tillämpas vid delgivning av kallelser och andra meddelanden enligt lagen.

9.31. Förslaget till lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp**25 §**

I denna paragraf föreskrivs att kommun som vill erhålla ersättning av annan kommun inom viss tid skall skriftligen anmana den andra kommunen att betala ersättningen. Översänds anmaningen i rekommenderat brev med mottagningsbevis, skall mottagningsbeviset gälla som bevis om dagen för delfåendet.

Delgivningslagen är avsedd att tillämpas på delgivning som verkställs av kommun. En kommun är f. n. inte hänvisad enbart till metoden att översända anmaningen i rekommenderat brev med mottagningsbevis utan kan välja andra sätt att bevisligen överbringa anmaningen till den andra kommunen. Eftersom en kommun i här avsett fall alltid torde skaffa bevis om att anmaning har gjorts, anser jag att delgivning utan olägenhet kan föreskrivas som obligatorisk. Den anmanande kommunen torde regelmässigt kunna använda delgivningsmetoden vanligt brev med begäran om delgivningserkännande.

57 §

I fråga om skälet till ändring i denna paragraf får jag hänvisa till vad som har anförts beträffande 66 § nykterhetsvårdslagen i avsnittet 9.30.

65 §

I 65 § socialhjälpslagen föreskrivs att delgivning skall ombesörjas kostnadsfritt av polismyndighet. Denna föreskrift blir överflödig, om den föreslagna delgivningslagen antas, och kan därför utgå.

9.32. Förslaget till lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister**4 §**

Här föreskrivs att beslut av kommunalt organ i visst fall skall delges det registerförande organet. Jag anser, att det är uppenbart att det här inte krävs delgivning i delgivningslagens bemärkelse. I bestämmelsen har därför i stället föreskrivits att det registerförande organet skall underrättas om beslutet.

9.33. Förslaget till lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97)**23 §**

I fråga om denna paragraf kan hänvisas till vad som har anförts i avsnittet 9.30. under 32 §.

24 §

Denna paragrafs hänvisning till föreskriften om delgivning i 23 § kan utgå som överflödig.

95 §

Denna paragraf har ändrats enligt samma grunder som har anförts i avsnitt 9.30. under 66 §.

9.34. Förslaget till lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol

11 §

Delgivningslagen förutsätts utan vidare bli tillämplig på delgivning i mål eller ärende hos försäkringsdomstolen. Vissa av de bestämmelser i 33 kap. RB som 11 § nu hänvisar till kommer inte att motsvaras av bestämmelserna i delgivningslagen. De kommer i stället att stå kvar i 33 kap. RB under beteckningarna 3, 7 och 8 §§. Hänvisningen har ändrats i enlighet därmed. Samtidigt bör 11 § andra stycket utgå som onödigt.

9.35. Förslaget till lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla

I fråga om detta förslag hänvisar jag till vad som har anförts i den allmänna motiveringen (7.3.).

9.36. Förslaget till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)

54 §

I 54 § taxeringsförordningen finns föreskrifter om hur delgivning skall ske och vem som har rätt att använda sådan delgivning. Delgivning verkställs genom posten, varvid RB:s regler om delgivning genom posten av annan handling än stämning skall tillämpas. Kan delgivning inte ske genom posten, får polismyndighet anlitas. Närmare föreskrifter om hur postdelgivning skall gå till meddelas i kungörelsen (1957: 514) med föreskrifter om delgivning genom posten av handling från taxeringsmyndighet, vilken kungörelse nära ansluter sig till delgivningskungörelsen.

Avsikten är att den nya delgivningslagen skall vara tillämplig inom taxeringsförfarandet. Eftersom delgivning enligt 33 kap. 12 § RB f. n. inte sker inom taxeringsförfarandet måste övervägas huruvida kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen skall få användas. Något större behov av denna delgivningsform torde inte föreligga. Då det sålunda inte finns anledning att i denna ordning öka antalet delgivningssätt inom taxeringsförfarandet bör följdändringen i 54 § första stycket utformas så att, om det bekräftande anmaning eller annan handling befinns vara av betydelse att få

bevis om att handlingen kommit skattskyldig eller annan till handa, handlingen skall delges honom om man inte vet att han är oanträffbar. Är det notoriskt att vederbörande är oanträffbar, behöver försök till delgivning sålunda inte ske. I regel måste dock de delgivningsmetoder som anges i delgivningslagen med undantag av kungörelsedelgivning prövas innan man kan konstatera att vederbörande inte kan anträffas. Övriga bestämmelser i 54 § blir med denna ändring överflödiga och föreslås upphävida.

55 och 142 §§

Dessa paragrafers hänvisningar till 54 § kan utgå såsom överflödiga.

69 §

I 69 § föreskrivs att sådan underrättelse som avses i paragrafen skall tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev. Återkommer försändelsen som obeställbar bör underrättelsen delges den skattskyldige enligt vad som föreskrivs i 54 §, där det är lämpligt att så sker. Delgivning skall dock endast ske om det finns anledning att anta att den skattskyldige kan anträffas.

Också denna bestämmelse bör anpassas till förslaget till delgivningslag. Eftersom kungörelsedelgivning inte torde behövas inom taxeringsförfarandet, bör delgivning krävas endast i de fall, när man räknar med att nå den skattskyldige. Får man i samband med att den rekommenderade försändelsen kommer tillbaka utlöst klart för sig att det inte går att få tag i honom, bör delgivning alltså kunna underlåtas.

92 §

I 92 § taxeringsförordningen föreskrivs att underrättelse till skattskyldig om prövningsnämndens beslut skall sändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen som obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, föreskrivs att underrättelsen skall delges honom med posten enligt vad som gäller för delgivning av annan handling än stämning. Saknar den skattskyldige känt hemvist eller känd uppehållsort behöver någon delgivning sålunda inte ske.

Delgivning bör i detta fall ske enligt delgivningslagen. På samma skäl som har anförts under 54 och 69 §§ torde det inte finnas behov av kungörelsedelgivning. Vet man att vederbörande inte kan anträffas, kan man alltså avstå från delgivning.

9.37. Förslaget till lag om ändring i förordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring

9 §

Ändringen i denna paragraf är av samma karaktär som den i 92 § taxeringsförordningen (9.36.).

9.38. Förslaget till lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring

15 §

Även denna ändring är av samma karaktär som den i 92 § taxeringsförordningen (9.36.).

9.39. Förslaget till lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967: 198)

55 §

Här föreskrivs att Kungl. Maj:t skall förordna om förfarandet vid delgivning av länsstyrelses, domkapitels eller kammarrätts beslut eller utslag enligt denna förordning. Eftersom delgivningslagen förutsätts utan vidare bli tillämplig på delgivning hos dessa myndigheter, kan bestämmelsen upphävas.

10. Hemställan

Som förut har nämnts föreligger förslag till

- 1) *delgivningslag,*
- 2) *lag om ändring i rättegångsbalken,*
- 3) *lag om ändring i ärvdabalken,*
- 4) *lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,*
- 5) *lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,*
- 6) *lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,*
- 7) *lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,*
- 8) *lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,*
- 9) *lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,*
- 10) *lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,*
- 11) *lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,*
- 12) *lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,*
- 13) *lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),*
- 14) *lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,*
- 15) *lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,*
- 16) *lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,*
- 17) *lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),*
- 18) *lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),*
- 19) *lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),*

20) lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

21) lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,

22) lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,

23) lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,

24) lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),

25) lag om ändring i uranlagen (1960: 679),

26) lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,

27) lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237),

28) lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,

29) lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,

30) lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,

31) lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp,

32) lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister,

33) lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97),

34) lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol,

35) lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,

36) lag om ändring i taxeringsförfordningen (1956: 623),

37) lag om ändring i förfordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,

38) lag om ändring i förfordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,

39) lag om ändring i folkbokföringsförfordningen (1967: 198).

Jag hemställer, att lagrådets yttrande genom utdrag av protokollet inhämtas enligt 87 § regeringsformen över förslagen under 1—35.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Bilaga 1

1) Förslag
till
Delgivningslag

Häri genom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §

Skall delgivning ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet, verkställas delgivningen enligt denna lag.

Har beträffande delgivning i visst slag av mål eller ärenden i annan författning meddelats bestämmelser som avviker från denna lag, gäller dock de bestämmelserna. Även om så ej uttryckligen föreskrives i annan författning, skall 12—15 §§ icke tillämpas, om myndigheten finner att det på grund av målets eller ärendets beskaffenhet föreligger särskilda skäl mot delgivning i den ordning som anges i dessa paragrafer.

2 §

Delgivning ombesörjes av myndigheten.

Begär part att själv få ombesörja delgivning, kan myndigheten medge detta, om det kan ske utan olägenhet. Myndigheten skall i sådant fall förelägga parten att inom viss tid komma in till myndigheten med bevis om delgivning. Har sådant bevis ej inkommit inom föreskriven tid, skall myndigheten själv utan dröjsmål ombesörja delgivningen.

3 §

Delgivning genom myndighets försorg sker genom att handlingen sändes till den sökta med posten eller lämnas till honom med bud, varvid som bevis att adressaten mottagit försändelsen begäres delgivningserkännande eller mottagningsbevis (*ordinär delgivning*).

Finns särskild anledning antaga, att delgivningserkännande eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas, skall myndigheten ombesörja att handlingen lämnas den sökta i särskild ordning genom postverkets försorg (*särskild postdelgivning*).

Kan delgivning ej ske enligt första eller andra stycket, anlitas stämningsman eller annan, vars intyg utgör fullt bevis om delgivning (*stämningsmannadelgivning*).

I fall som avses i 15 och 16 §§ får delgivning ske genom kungörelse (*kungörelsedelgivning*).

4 §

Om befordran av meddelande som skall delges, genom telegraf, telefon eller på annat liknande sätt meddelas bestämmelser av Konungen.

5 §

Har den, med vilken delgivning skall ske, känt hemvist utom riket eller vistas han på ort utom riket, får delgivningen ske enligt lagen på den orten.

6 §

Vid delgivning överbringas handlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift eller kopia.

Är handling som skall delges av vidlyftig beskaffenhet eller är det av annan anledning ej lämpligt att handlingen mångfaldigas, får myndigheten besluta, att handlingen i stället skall hållas tillgänglig hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer. Underrättelse därom och om den tid, under vilken handlingen hålles tillgänglig, delges den sökte.

Andra stycket gäller ej delgivning av stämningsansökan eller annan handling, varigenom talan anhängiggöres. I fråga om bilaga till sådan handling får andra stycket dock tillämpas.

Vem som skall sökas för delgivning

7 §

Skall delgivning ske med enskild person, överbringas handlingen till honom. Finns ställföreträdare för honom och är denne behörig att företräda honom i målet eller ärendet överbringas handlingen till ställföreträdaren. När anledning föreligger till det skall både ställföreträdaren och den företrädde sökas för delgivning.

8 §

Skall delgivning ske med staten, överbringas handlingen till den myndighet som skall bevaka statens talan i målet eller ärendet eller till länsstyrelsen i det län där den myndighet finns hos vilken målet eller ärendet är anhängigt.

9 §

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna får ske endast om denne sitter i boet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägarna. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10 §

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällig-

hetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Saknas styrelse eller förvaltare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

11 §

Har den med vilken delgivning skall ske ombud i målet eller ärendet, bör handling, som ombudet är behörigt att mottaga, överbringas till ombudet. Överbringas handlingen till huvudmannen, bör ombudet underrättas härom.

Om annat ej följer av fullmakt eller särskilda bestämmelser, är ombud behörigt att mottaga delgivning av inlagor, beslut och andra handlingar. Detta gäller dock ej handling som avser föreläggande för huvudmannen att infinna sig personligen eller att eljest personligen fullgöra något.

Delgivning genom att handling lämnas till annan än den sökte

12 §

Har enskild person som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökta under hans vanliga adress.

13 §

Har annan juridisk person än staten kontor, där förvaltningen föres och där någon som har rätt att taga emot delgivning för den juridiska personen vanligen har sitt arbete, men träffas han ej på kontoret under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där. Skall delgivning ske med kommun, får handlingen lämnas på kontor enligt vad som sagts nu oavsett om någon som har rätt att taga emot delgivningen vanligen har sitt arbete på kontoret.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den juridiska personen under dess vanliga adress.

I fall då denna paragraf är tillämplig får delgivning med företrädare för juridisk person icke ske enligt 12 §.

14 §

Den till vilken handlingen lämnats enligt 12 eller 13 § svarar för att handlingen kommer den sökte till handa så snart det kan ske. Han skall erinras därom, när handlingen lämnas till honom.

Kungörelsedelgivning m. m.

15 §

Saknar den som sökes för delgivning känt hemvist och kan det ej klarläggas var han uppehåller sig, sker delgivningen genom kungörelse.

Har den sökte känt hemvist inom riket men träffas varken han eller någon som handlingen kan lämnas till enligt 12 § och kan det ej klarläggas var han uppehåller sig, får kungörelsedelgivning användas, om det finns anledning antaga att den sökte avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Myndigheten kan i stället besluta, att handlingen skall i slutet kuvert lämnas i den söktes hemvist eller, om detta ej kan ske, fästas på dörren till hans bostad.

16 §

Delgivning med en obestämd krets personer sker genom kungörelse. Kungörelsedelgivning får också användas, om ett stort antal personer skall delges och det skulle innebära större kostnad och besvär än som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med delgivningen att överbringa handlingen eller underrättelse enligt 6 § andra stycket till envar av dem.

Företrädes delägare eller medlemmar som avses i 10 § ej av känd styrelse eller förvaltare och finns ej heller någon sammankallande, får kungörelsedelgivning användas, om delägarna eller medlemmarna är fler än tio.

17 §

Kungörelsedelgivning sker genom att handlingen hålles tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer, och genom att meddelande härom och om handlingens huvudsakliga innehåll inom sju dagar från beslut om kungörelsedelgivning införes i lämplig tidning. Är införande i tidning uppenbarligen meningslöst, får meddelandet i stället anslås i myndighetens lokal inom samma tid. Detta förfarande får också användas, om 15 § och första punkten i detta stycke har tillämpats och därefter ny delgivning skall ske i samma mål eller ärende.

Om det kan antagas att den som sökes för delgivning därigenom nås av meddelande som avses i första stycket, bör meddelandet även anslås på kommunens anslagstavla i kommun där det med hänsyn till ändamålet med delgivningen är lämpligt.

I fall som avses i 16 § sändes dessutom meddelande med posten till någon eller några av de personer som sökes för delgivning under deras vanliga adresser för att vara tillgängligt för alla dem som avses med delgivningen. Statlig myndighet och kommun skall därvid alltid erhålla meddelande.

När delgivning skall anses ha skett i vissa fall

18 §

Delgivning skall anses ha skett enligt 6 § andra stycket, när handlingen är tillgänglig och underrättelsen överbringats, enligt 12 eller 13 §, när det blivit fullgjort som föreskrives där, enligt 15 § andra stycket sista punkten, när handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad, enligt 17 § på sjunde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning. Vägrar den som sökes för delgivning att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Övriga bestämmelser

19 §

Vid delgivning får handling ej lämnas till någon som i samma mål eller ärende är motpart till den som skall delges handlingen.

20 §

Har handling som skulle ha delgivits någon kommit denne till handa på annat sätt än som sagts förut, anses delgivning likväl ha skett.

21 §

Om föreläggande eller annat beslut meddelas vid förhandling, förhör eller annat sammanträde, anses delgivning därav ha skett med den som var närvarande, när beslutet meddelades. Myndigheten skall skyndsamt tillhandahålla utskrift av beslutet, om det begäres.

22 §

Har delgivning ej skett på sätt som sägs i denna lag, kan myndigheten förordna om ny delgivning. Den som vill framställa invändning om att delgivning med honom ej skett på behörigt sätt skall göra detta så snart det kan ske.

23 §

Bestämmelserna i denna lag om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. Behöver i sådant fall 15—17 §§ tillämpas, skall han påkalla biträde hos länsstyrelsen.

24 §

För varje kommun skall finnas en eller flera stämmingsmän. Stämmingsman förordnas av länsstyrelsen. Det åligger länsstyrelsen att föra förteckning över stämmingsmän inom länet.

25 §

Intyg av stämningsman gäller som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget. Samma vitsord tillkommer intyg av nämndeman, notarius publicus, tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet, åklagare, polisman, utmätningsman, exekutiv tjänsteman som är underställd utmätningsman, och styresman eller kurator vid sjukvårdsinrättning. Detsamma gäller intyg som utfärdas av tjänsteman vid postverket enligt bestämmelser som Konungen meddelar, och intyg som utfärdas enligt särskilda föreskrifter om anslag på kommuns anslagstavla.

Intyg att delgivning skett på utrikes ort skall gälla som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget, om intygsgivarens behörighet styrkes av tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet. Intyg om delgivning på utrikes ort gäller som fullt bevis även utan sådant bestyrkande som nyss nämnts, om detta följer av överenskommelse med främmande stat.

26 §

Part är ej skyldig att bekosta delgivning som sker genom myndighets försorg.

Skall annan än myndighet ombesörja delgivning, får han anlita stämningsman eller, om delgivningen skall ske på utrikes ort, påkalla biträde därmed i utrikesdepartementet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till bestämmelse som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den nya bestämmelsen tillämpas i stället.

Sådant förordnande att tills vidare vara stämningsman som meddelats före lagens ikraftträdande gäller till dess att länsstyrelsen bestämmer annat.

5) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom

Härigenom förordnas, att 2 kap. 38 § och 3 kap. 8 § lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 KAP.

38 §.¹

Uppsägning av — — — — — uppsägningen lämnas.

Vad i 11 kap. 11—19 §§ rättegångsbalken stadgas angående stämning skall äga motsvarande tillämp-

Skriftlig uppsägning skall delgivas den mot vilken den riktas, dock utan tillämpning av 12—15 §§ delgiv-

¹ Senaste lydelse 1939:364.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

ning i fråga om uppsägning. Är någon satt att å jordägarens vägnar uppbära arrende, vare uppsägning, som hos honom sker, lika gill, som hade den skett hos jordägaren själv.

Träffas ej ————— blivit fullgjort.

Har jordägare ————— allmänna tidningarna.

Stämning, däri ————— icke iakttagits.

ningslagen (1969:000). Är någon satt att å jordägarens vägnar uppbära arrende, vare uppsägning, som hos honom sker, lika gill, som hade den skett hos jordägaren själv.

3 KAP.

8 §.¹

Uppsägning skall ————— om uppsägningen.

Bestämmelserna i 33 kap. 16—19 §§ rättegångsbalken om delgivning äger motsvarande tillämpning i fråga om uppsägning. Uppsägning får ske hos den som är behörig att mottaga hyra på hyresvärdens vägnar.

Träffas ej ————— blivit fullgjort.

Har hyresvärd ————— Post- och Inrikes Tidningar.

Stämningsansökan med ————— behörig ordning.

Skriftlig uppsägning skall delgivas den mot vilken den riktas, dock utan tillämpning av 12—15 §§ delgivningslagen (1969:000). Uppsägning får ske hos den som är behörig att mottaga hyra på hyresvärdens vägnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

7) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1925:334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1925:334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*6 §.²

Har ansökan ————— eller orten.

I fråga om kungörelse angående förrättningen, jordägarens och nyttjanderättshavarens kallande till densamma ävensom andra underrättel-

I fråga om kungörelse angående förrättningen, jordägarens och nyttjanderättshavarens kallande till densamma ävensom andra underrättel-

¹ Senaste lydelse 1968:346.

² Senaste lydelse 1950:212.

(Nuvarande lydelse)

ser om förrättningen skola de i 3 kap. 1 § första, andra och tredje styckena samt 2 § av lagen om delning av jord å landet meddelade stadgandena äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande att kungörelsen städse skall införas i ortstidning och att den skall innehålla, att de, vilkas rätt är beroende av förrättningen, äga att därvid tillstädeskomma och bevaka sin rätt. Rörer ansökan mark som ingår i stadsplan eller byggnadsplan, skall kallelsen jämväl tillställas byggnadsnämnden eller sakkunnig enligt 101 § byggnadsstadgan. Rörer ansökan mark, som är samfällid för flera fastigheter med skilda ägare, och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan, som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställas någon, som äger behörighet härtill, eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfällid för flera än tio fastigheter med skilda ägare må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig; därjämte skall underrättelse om förrättningen, såframt fastighet, som står under allmän myndighets vård och inseende har del i samfälligheten, tillställas Konungens Befallningshavande samt, där stad, köping eller municipalsamhälle är delägare däri, översändas till den person eller myndighet, på vilken det ankommer att sammankalla dem, som i avseende å talans utförande hava att för menigheten besluta. Delgives kallelse på sätt, som sist nämnts, skall uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts in-

(Föreslagen lydelse)

ser om förrättningen skola de i 3 kap. 1 § första, andra och tredje styckena samt 2 § av lagen om delning av jord å landet meddelade stadgandena äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande att kungörelsen städse skall införas i ortstidning och att den skall innehålla, att de, vilkas rätt är beroende av förrättningen, äga att därvid tillstädeskomma och bevaka sin rätt. Rörer ansökan mark som ingår i stadsplan eller byggnadsplan, skall kallelsen jämväl tillställas byggnadsnämnden eller sakkunnig enligt 101 § byggnadsstadgan. Rörer ansökan mark, som är samfällid för flera fastigheter med skilda ägare, må kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, oavsett att delgivning enligt delgivningslagen (1969:000) ej kräves, ske på sätt anges i 10 § eller 16 § andra stycket och 17 § nämnda lag.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tagas i kungörelsen om förrättningen, och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan, eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Besväras marken ————— allmänna tidningarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

II) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 31 och 41 §§ lagen (1950: 596) om rätt till fiske skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

31 §.

Kan överenskommelse ej träffas eller fullgöres ej åtagande i överenskommelse, skall fiskeritjänstemannen anmäla förhållandet till länsstyrelsen och därvid angiva vilka föreskrifter rörande fiskets bedrivande som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpande av vanskötseln. Då sådan anmälan skett, skall länsstyrelsen därom underrätta sakägare som sägs i 30 § med föreläggande av viss tid, inom vilken yttrande i ärendet må avgivas. Underrättelsen skall delgivas sakägare på sätt om delgivning i rättegång är stadgat.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpande av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst område, under viss årstid eller efter

Kan överenskommelse ej träffas eller fullgöres ej åtagande i överenskommelse, skall fiskeritjänstemannen anmäla förhållandet till länsstyrelsen och därvid angiva vilka föreskrifter rörande fiskets bedrivande som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpande av vanskötseln. Då sådan anmälan skett, skall länsstyrelsen därom underrätta sakägare som sägs i 30 § med föreläggande av viss tid, inom vilken yttrande i ärendet må avgivas. Underrättelsen skall delgivas sakägare.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpande av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst område, under viss årstid eller efter

(Nuvarande lydelse)

visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut *kungjorts* i den ordning 41 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

Beslut om ————— därtill äro.

(Föreslagen lydelse)

visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut *delgivits* i den ordning 41 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

41 §.¹

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, *skall beslutet kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt tillika anslås i länsstyrelsens lokal och på statsverkets bekostnad tillkännagivas i länskungörelserna ävensom i en eller flera tidningar inom orten; delgivning skall anses hava skett den dag då kungörandet i kyrka ägde rum.*

Är någon ————— sådant beslut.

Beslut, som ————— efterrättelse.

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, *får delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1969: 000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

18) Förslag

till

Lag

om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1)

Härigenom förordnas, att 12, 193 och 215 §§ utsökningslagen (1877: 31 s. 1) skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad 195 a §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.²

Närmare föreskrifter ————— av Konungen.

När underrättelse eller annan handling skall tillställas någon genom överexekutors eller utmätnings-

¹ Senaste lydelse 1955: 42.

² Senaste lydelse 1963: 255.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mans försorg och särskild ordning därför ej är föreskriven i lag, må det, om Konungen så bestämmer, ske genom delgivning på sätt i rättegångsbalken är stadgat.

193 §.¹

Förordnande, varom i 192 § sägs, må ej verkställas, med mindre underrättelse därom, att verkställighet är sökt, *blivit genom utmättningsman meddelad* den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före vräkningen. *Har underrättelsen, av utmättningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit* den, som ansökningen avser, annorledes till handa inom tid, som nyss är sagd, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, *blivit inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej kunnat anträffas, i slutet kuvert avlämnad i hans hemvist eller fäst å hans husdörr; vare det ock gillt. Har han ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, vare underrättelse, som nu är sagd ej av nöden.*

Utmättningsmannen äger — — — — — ej vållas.

Vad här — — — — — äga rum.

195 a §.

Ansökan enligt 195 § skall jämte föreläggande för motparten att yttra sig delgivas denne på sätt som är föreskrivet för stämning i tvistemål. Delgivning sker genom överexekutors försorg, om sökanden ej hellre vill ombesörja delgivningen själv.

Föreläggande som överexekutor i annat fall meddelar part enligt detta kapitel sändes med posten.

215 §.²

Skall besvärstid räknas från erhållen del av beslutet, skall genom den vinnandes försorg beslutet *delgivas vederparten på sätt i rättegångsbalken är om delgivning stadgat. Skall delgivning ske enligt 33*

Skall besvärstid räknas från erhållen del av beslutet, *delgives* beslutet motparten genom den vinnandes försorg utom när delgivning skall ske enligt 15—17 §§ delgivningslagen (1969: 000).

¹ Senaste lydelse 1963: 255.

² Senaste lydelse 1946: 814.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

kap. 12 § nämnda balk, ankomme på överexekutor att på begäran förordna därom; och skall vad i sagda paragraf stadgas om rätten gälla överexekutor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

24) Förslag

till

Lag

om ändring i gruvlagen (1938: 314)

Härigenom förordnas, att 7, 12 och 22 §§, 23 § 3 mom. samt 43 § gruvlagen (1938: 314) skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.¹

Finner bergmästaren att ansökningshandlingarna äro ofullständiga i något av de avseenden som angivas i 6 § eller att eljest upplysning erfordras rörande omständighet som för ansökningens bedömande är av betydelse, eller har sökanden underlåtit att erlägga ansökningsavgift eller förskott, skall bergmästaren ofördröjligen förelägga sökanden att inom viss tid avhjälpa bristen vid äventyr, om det försummas, att ansökningen förfaller i sin helhet eller såvitt angår viss del av det med ansökningen avsedda området; bergmästaren likväl obetaget att, när det med hänsyn till särskilda omständigheter finnes skäligt, meddela nytt föreläggande. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden *eller tillsändas honom i rekommenderat brev*.

Hava flera å samma dag inkommit med ansökningar som helt eller delvis avse samma område, skall

Finner bergmästaren att ansökningshandlingarna äro ofullständiga i något av de avseenden som angivas i 6 § eller att eljest upplysning erfordras rörande omständighet som för ansökningens bedömande är av betydelse, eller har sökanden underlåtit att erlägga ansökningsavgift eller förskott, skall bergmästaren ofördröjligen förelägga sökanden att inom viss tid avhjälpa bristen vid äventyr, om det försummas, att ansökningen förfaller i sin helhet eller såvitt angår viss del av det med ansökningen avsedda området; bergmästaren likväl obetaget att, när det med hänsyn till särskilda omständigheter finnes skäligt, meddela nytt föreläggande. Beslutet, däri äventyr som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden.

Hava flera å samma dag inkommit med ansökningar som helt eller delvis avse samma område, skall

¹ Senaste lydelse 1952: 148.

(Nuvarande lydelse)

bergmästaren förelägga envar sökande att, om han vill göra gällande att inmutningsrätten till det gemensamma området enligt vad i 3 § andra stycket är stadgat skall tillhöra honom ensam, inom viss i föreläggandet angiven tid väcka talan därom vid domstol, vid äventyr att han eljest förlorat sin talan. Föreläggandet skall delgivas sökandena *i den ordning, som för delgivning av stämning i tvistemål är stadgat, eller annorledes bevisligen*. Innan nämnda tid gått till ända och, där talan därinom väckts, tvisten slutligen avgjorts, må ärendet icke av bergmästaren företagas till avgörande.

(Föreslagen lydelse)

bergmästaren förelägga envar sökande att, om han vill göra gällande att inmutningsrätten till det gemensamma området enligt vad i 3 § andra stycket är stadgat skall tillhöra honom ensam, inom viss i föreläggandet angiven tid väcka talan därom vid domstol, vid äventyr att han eljest förlorat sin talan. Föreläggandet skall delgivas sökandena. Innan nämnda tid gått till ända och, där talan därinom väckts, tvisten slutligen avgjorts, må ärendet icke av bergmästaren företagas till avgörande.

12 §.¹

Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall *inmutaren härom, i den ordning som för delgivande av stämning är stadgad eller annorledes bevisligen, underrätta* såväl ägaren av den mark, varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges eller innehas av enskild person som är frånvarande och låter egendomen förvaltas av annan, underrättelsen *lämnas* förvaltaren.

Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall *genom inmutarens försorg underrättelse härom delgivas* såväl ägaren av den mark varå han ämnar bedriva arbetet som den vilken med nyttjanderätt innehar sådan mark; dock må, där marken äges eller innehas av enskild person som är frånvarande och låter egendomen förvaltas av annan, underrättelsen *överbringas till* förvaltaren.

Det åligger — — — — — är belägen.

22 §.

Finner bergmästaren ansökningshandlingarna ofullständiga eller någon ytterligare upplysning erforderlig eller önskar bergmästaren erhålla förskott å kostnaderna för utmålsförrättningen, äge han förelägga sökanden att inom viss tid inkomma med erforderlig handling eller upplysning eller fordrat förskott, vid äventyr, om det försummas, att ansökningen icke anses hava inkommit förrän den dag det förelagda blivit fullgjort. Beslutet, däri äventyr

Finner bergmästaren ansökningshandlingarna ofullständiga eller någon ytterligare upplysning erforderlig eller önskar bergmästaren erhålla förskott å kostnaderna för utmålsförrättningen, äge han förelägga sökanden att inom viss tid inkomma med erforderlig handling eller upplysning eller fordrat förskott, vid äventyr, om det försummas, att ansökningen icke anses hava inkommit förrän den dag det förelagda blivit fullgjort. Beslutet, däri äventyr som

¹ Senaste lydelse 1952: 148.

(Nuvarande lydelse)

som nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden eller tillsändas honom i rekommenderat brev.

(Föreslagen lydelse)

nu sagts skall intagas, skall genast genom bergmästarens försorg delgivas sökanden.

23 §.¹

3 mom. *Det åligger därjämte bergmästaren att i rekommenderat brev med mottagningsbevis översända kungörelsen såväl till sökanden som till de sakägare, vilka jämlikt 21 § 1 mom. 4) och 5) uppgivits i ansökningsningen eller eljest äro för bergmästaren kända. Kungörelsen skall avsändas så tidigt, att densamma kan komma mottagaren tillhanda minst trettio dagar före förrättningen. Har delgivning med viss sakägare på nu anförd sätt ej kunnat ske, skall bergmästaren föranstalta om att kungörelsen sist å åttonde dagen före förrättningen delgives sakägaren på sätt som för delgivning av stämning i tvistemål är stadgat.*

3 mom. *Härjämte skall genom bergmästarens försorg kungörelsen i god tid före förrättningen delgivas såväl sökanden som de sakägare, vilka jämlikt 21 § 1 mom. 4) och 5) uppgivits i ansökningsningen eller eljest äro för bergmästaren kända.*

Bestyrkt avskrift — — — — — finnes tillgänglig.

Är mark som beröres av utmålsläggningen samfälld för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan skall det för jordägaren avsedda exemplaret av kungörelsen samt, där avskrift av ansökningshandlingarna skall tillställas jordens ägare, jämväl nämnda avskrift översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att handlingarna tillställas någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännelom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, må handlingarna

¹ Senaste lydelse 1952: 148.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgängliga. I fall varom sist nämnts skall uppgift om vilken delägare handlingarna tillställts intagas i kungörelsen om förrättningen; och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

43 §.

Konungens befallningshavande — — — — förd talan.

Häftar marken — — — — — mån förminskad.

Sammanträde för fördelningen skall hållas så snart ske kan. Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till jordägaren och kända innehavare av fordran som skall utgå ur de nedsatta medlen ävensom innehavare av sådan rättighet för vilken särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, skall kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Är marken samfälld för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställs någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare och är marken samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig. Delgives kallelse på sätt som sist nämnts, skall kungörelse om sammanträdet utfärdas med uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts;

Sammanträde för fördelningen skall hållas så snart ske kan. Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till jordägaren och kända innehavare av fordran som skall utgå ur de nedsatta medlen ävensom innehavare av sådan rättighet för vilken särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, skall kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Är marken samfälld för flera fastigheter med skilda ägare må kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, oavsett att delgivning enligt delgivningslagen (1969:000) ej kräves, ske på sätt anges i 10 § eller 16 § andra stycket och 17 § nämnda lag.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Är marken ————— och kungörelse.

De med ————— av gruvinnehavaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

30) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård

Härigenom förordnas, att 27, 32 och 66 §§ lagen (1954: 579) om nykterhetsvård skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

27 §.

Förhör med ————— ärendets bedömande.

Beträffande kallelse till förhör inför länsstyrelsen, hämtning och annan påföljd av utevaro skola bestämmelserna i 13 § 2 mom. första och andra styckena äga motsvarande tillämpning; dock skall i fråga om hämtning till förhör gälla dels att handräckning härför må meddelas, där den uteblivne *bevisligen kallats* till förhöret så tidigt att han kunnat inställa sig å förelagd dag, dels ock att person, som skall höras upplysningsvis, ej må hämtas förrän det befunnits, att han ej genom viten kunnat förmås till inställelse.

Beträffande kallelse till förhör inför länsstyrelsen, hämtning och annan påföljd av utevaro skola bestämmelserna i 13 § 2 mom. första och andra styckena äga motsvarande tillämpning; dock skall i fråga om hämtning till förhör gälla dels att handräckning härför må meddelas, där den uteblivne *delgivits kallelse* till förhöret så tidigt att han kunnat inställa sig å förelagd dag, dels ock att person, som skall höras upplysningsvis, ej må hämtas förrän det befunnits, att han ej genom viten kunnat förmås till inställelse.

32 §.¹

Länsstyrelsens slutliga beslut jämte besvärshänvisning, där klagan över beslutet må föras, skall *skriftligen mot bevis* ofördröjligen delgivas sökanden samt den som beslutet avser. *Tillkännagives beslutet vid förhör inför länsstyrelsen i den sist-*

Länsstyrelsens slutliga beslut jämte besvärshänvisning, där klagan över beslutet må föras, skall ofördröjligen delgivas sökanden samt den som beslutet avser.

¹ Senaste lydelse 1956: 225.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

nämndes närvaro, må dock skriftlig delgivning med honom underlåtas, och skall han i sådant fall anses ha va fått del av beslutet vid förhöret; dock åligger det länsstyrelsen att på begäran genast tillhandahålla utskrift av beslutet.

Har beslut — — — — — tillställas åklagaren.

Där nykterhetsnämnd — — — — — denna nämnd.

66 §.

Delgivning av kallelser och andra meddelanden enligt denna lag skall ske genom posten, såvida icke vederbörande myndighet finner den böra verkställas på annat sätt. Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

Delgivning av kallelser och andra meddelanden enligt denna lag får ej ske med tillämpning av 12 eller 15 § delgivningslagen (1969: 000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

31) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp

Härigenom förordnas, att 25 och 57 §§ lagen (1956: 2) om socialhjälp skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att 65 § samma lag skall upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

25 §.

Kommun, som — — — — — betala ersättningen.

Anmaningen skall — — — — — för kravet.

Översändes anmaning i rekommenderat brev med mottagningsbevis, skall mottagningsbeviset gälla som bevis om dagen för delfåendet.

Anmaningen jämte därvid fogade handlingar skall delgivas den andra kommunen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

57 §.

Av länsstyrelse meddelat beslut eller utslag i mål eller ärende, som avses i denna lag, skall genom länsstyrelsens försorg skyndsamt delgivas varje enskild person och kommun, som beröres därav.

Av länsstyrelse meddelat beslut eller utslag i mål eller ärende, som avses i denna lag, skall genom länsstyrelsens försorg skyndsamt delgivas varje enskild person och kommun, som beröres därav, *dock utan tillämpning av 12 eller 15 § delgivningslagen (1969: 000).*

Delgivning skall, om ej länsstyrelsen finner den böra verkställas på annat sätt, ske genom posten. Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

65 §.¹

Delgivning ombesörjes kostnadsfritt av polismyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

33) Förslag

till

Lag**om ändring i barnavårdslagen (1960: 97)**

Härigenom förordnas, att 23, 24 och 95 §§ barnavårdslagen (1960: 97) skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

23 §.

När barnavårdsnämnden meddelat beslut, mot vilket talan må fullföljas enligt denna lag, skall beslutet skyndsamt *skriftligen* delgivas den det rör. Är fråga om barn under femton år, behöver beslutet, såvitt barnet angår, endast delgivas föräldrarna.

När barnavårdsnämnden meddelat beslut, mot vilket talan må fullföljas enligt denna lag, skall beslutet skyndsamt delgivas den det rör. Är fråga om barn under femton år, behöver beslutet, såvitt barnet angår, endast delgivas föräldrarna.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Tillkännagives beslut som avses i första stycket vid förhör inför nämnden i närvaro av den som skall erhålla del av beslutet, må skriftlig delgivning med honom underlätas. Han skall då anses ha fått del av beslutet vid förhöret. På begäran skall nämnden dock tillhandahålla utskrift av beslutet.

24 §.

Har barnavårdsnämnd enligt 29 eller 30 § beslutat, att någon skall omhändertagas för samhällsvård eller utredning, skall beslutet ofördröjligen *på sätt som stadgas i 23 §* delgivas honom själv, om han fyllt femton år, och hans föräldrar. Den som delgives beslutet skall samtidigt anmodas att skriftligen förklara huruvida han samtycker till att det verkställs.

Lämnas icke — — — — till länsstyrelsen.

95 §.

Delgivning av kallelser, beslut eller andra meddelanden enligt denna lag *skall ske genom posten, såvida icke vederbörande myndighet finner den böra verkställas på annat sätt. Om postdelgivning ej användes, må biträde för delgivningen påkallas hos polismyndigheten.*

I övrigt skall beträffande delgivning i tillämpliga delar gälla vad som finnes stadgat i 33 kap. 6, 7, 14, 23 och 25 §§ rättegångsbalken.

Har barnavårdsnämnd enligt 29 eller 30 § beslutat, att någon skall omhändertagas för samhällsvård eller utredning, skall beslutet ofördröjligen delgivas honom själv, om han fyllt femton år, och hans föräldrar. Den som delgives beslutet skall samtidigt anmodas att skriftligen förklara huruvida han samtycker till att det verkställs.

Delgivning av kallelser, beslut eller andra meddelanden enligt denna lag *får ej ske med tillämpning av 12 eller 15 § delgivningslagen (1969:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

35) Förslag

till

Lag**om vissa anslag på kommuns anslagstavla**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Får myndighet eller enskild på grund av lag eller annan författning påkalla anslag på kommuns anslagstavla, åligger det kommunen att verkställa anslaget.

2 §.

Den som har att påkalla anslag på kommunens anslagstavla, skall göra detta hos kommunstyrelsen med upplysning om den tid varunder anslag skall ske. Därvid lämnas den handling som skall anslås. Är denna ett meddelande om att annan handling finns tillgänglig för någon att ta del av, skall meddelandet innehålla uppgift om sistnämnda handlingss huvudsakliga innehåll, om den plats där den hålles tillgänglig och om den tid varunder detta sker. Påkallar enskild anslag av meddelande som nu sagts, skall den handling som nämnes i meddelandet hållas tillgänglig hos kommunstyrelsen.

3 §.

Valet av kommun där anslag skall ske träffas av den myndighet som påkallar anslaget. Har anslag påkallats av enskild och finner kommunen att anslaget bör ske i annan kommun, hänskjutes frågan till länsstyrelsen för avgörande. Detsamma gäller om det av annan anledning föreligger hinder för anslag som påkallas av enskild.

Sedan anslag skett under föreskriven tid, skall bevis om vidtagna åtgärder tillställas den som påkallat anslaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Bilaga 2

Nuvarande lydelse av 33 kap. rättegångsbalken

33 KAP.

Om inlaga i rättegång och om delgivning

1 §

Ansökan, anmälan eller annan inlaga i rättegång skall innehålla uppgift å domstolen samt parternas namn, yrke och hemvist.

I stämningsansökan skall käranden tillika uppgiva sin egen och, om den är honom bekant, även svarandens postadress samt de övriga omständigheter, som äro av betydelse för delgivning med parterna; har käranden vidtalat ombud att företräda honom, skola ombudets namn och postadress uppgivas. I skriftligt svaromål skall svaranden även uppgiva sin postadress och de övriga omständigheter, som äro av betydelse för delgivning med honom, samt, om han vidtalat ombud att företräda honom, ombudets namn och postadress.

Sker ändring i förhållande, som part sålunda uppgivit, skall parten utan dröjsmål anmäla det till rätten.

2 §

Då från part inkommen inlaga eller annan handling skall delgivas, åligge parten att vid handlingen foga styrkt avskrift därav. Skall delgivning ske genom rättens försorg och erfordras för delgivningen flera avskrifter, vare parten skyldig att tillhandahålla dem. Tillhandahåller ej part avskrift, som nu sagts, ombesörjer rätten på partens bekostnad handlingens avskrivande.

3 §

Inlaga eller annan handling må till rätten inlämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev. Handling, som sålunda inkommer, skall anses ingiven av den som undertecknat handlingen. Handlingen skall anses inkommen, då handlingen eller avi om försändelse, i vilken handlingen finnes innesluten, avlämnats till rätten eller dess kansli.

4 §

Delgivning i rättegång skall ske genom rättens försorg. Begär part att få ombesörja delgivning, må det anförtros honom, om rätten finner det kunna ske utan olägenhet. Delgivning av tredskodom, som ej innebär fastställande av in-tecknad fordran till betalning ur fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt, skall ske genom rättens försorg, allenast om parten begär det.

Har åklagare själv utfärdat stämning, skall delgivning därav ske genom hans försorg. Åklagare äge ock ombesörja delgivning av kallelse eller föreläggande, som utfärdats av honom.

Under förundersökning i brottmål ombesörjes delgivning av kallelse eller beslut av den som utfärdat kallelsen eller meddelat beslutet.

5 §

Delgivning genom rättens försorg skall inom riket ske genom posten, om ej rätten finner den böra verkställas på annat sätt.

Närmare bestämmelser om delgivning genom posten meddelas av Konungen.

6 §

Delgivning skall, om ej annat stadgas, verkställas genom att handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift överlämnas till den som sökes för delgivning. Vägrar han att mottaga handlingen, anses delgivning dock hava verkställts. Om överbringande av meddelande, som skall delgivas, genom telegraf eller telefon givas föreskrifter av Konungen.

Är vid handling, som skall delgivas, fogad karta, ritning eller annan bilaga av vidlyftig beskaffenhet, äge rätten föreskriva, att bilagan i stället för att överlämnas skall hållas tillgänglig å rättens kansli. Underrättelse därom skall fogas vid handlingen.

7 §

Ej må delgivning ske där gudstjänst pågår eller sammankomst för gemensam andaktsövning eljest äger rum.

8 §

Har den som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, må handlingen överlämnas till vuxen medlem av det hushåll han tillhör eller, om sådan ej träffas, till hans hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till portvakt eller annan, som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och där har sin bostad. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, må ock handlingen å kontoret överlämnas till där anställt biträde.

Meddelande om att handlingen sålunda överlämnats skall därjämte med posten sändas till den sökte under hans vanliga adress.

9 §

Finnes för bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan sådan inrättning, med vilken delgivning skall ske, kontor, där förvaltningen föres och någon, som för samfundet eller inrättningen äger mottaga delgivning, vanligen har sitt arbete, och träffas ej sådan person under vanlig arbetstid å kontoret, må handlingen å kontoret överlämnas till där anställt biträde. Meddelande om att handlingen sålunda överlämnats skall därjämte med posten sändas till samfundet eller inrättningen under dess vanliga adress.

Lag samma vare, då kommun eller annan sådan menighet, med vilken delgivning skall ske, har kontor, där förvaltningen föres, och någon, som för menigheten äger mottaga delgivning, ej under vanlig arbetstid träffas å kontoret.

Har samfund, inrättning eller menighet kontor, som nu sagts, må med den som sökes delgivning ej ske enligt 8 §.

10 §

Delgivning enligt 8 eller 9 § skall anses hava skett, då vad i nämnda paragrafer föreskrivits blivit fullgjort.

Den, till vilken handling enligt sagda paragrafer överlämnats, svare för att den, så snart ske kan, kommer den sökte till handa; vid handlingens överlämnande skall han erinras därom.

Ej må handlingen överlämnas till någon, som i målet är motpart till den, med vilken delgivning skall ske.

11 §

Har den, med vilken delgivning skall ske, känt hemvist utom riket eller vistas han å ort utom riket, må delgivningen verkställas enligt lagen å den orten.

Skall part själv ombesörja delgivning å utrikes ort, äge han i utrikesdepartementet påkalla biträde därmed.

12 §

Har den som sökes för delgivning varken inom eller utom riket känt hemvist och kan ej heller upplysning vinnas, var han uppehåller sig, förordne rätten, att handlingen skall anslås å en för allmänheten tillgänglig plats i dess kansli samt meddelande därom införas i allmänna tidningarna och, om det kan antagas därigenom komma till den söktes kännedom, även i annan tidning. Har delgivning med part i nu föreskriven ordning ägt rum, erfordras ej i samma mål vid ny delgivning enligt denna paragraf med den parten, att meddelande införes i tidning.

Vad nu sagts äge motsvarande tillämpning, om den sökte har känt hemvist inom riket och han eller någon, till vilken handlingen enligt 8 § må överlämnas, ej träffas, samt upplysning ej heller kan vinnas, var den sökte uppehåller sig. Finner rätten skäl därtill, må den i stället förordna, att handlingen i slutet kuvert skall avlämnas i den söktes hemvist eller, om så ej kan ske, fästas å hans husdörr.

Delgivning skall anses hava skett, då vad ovan föreskrivits blivit fullgjort.

13 §

Vad i 8 §, 11 § första stycket eller 12 § är stadgat gälle ej delgivning av stämning i brottmål. Ej heller må i tvistemål delgivning av stämning äga rum enligt 8 § eller 12 § andra stycket, med mindre anledning förekommer, att den sökte avvikit eller eljest håller sig undan.

14 §

Har handling, som skolat delgivas någon, kommit denne till handa, anses delgivning hava skett, ehuru han erhållit handlingen på annat sätt än ovan stadgats.

15 §

Meddelas föreläggande eller göres annat tillkännagivande vid rättens förhandling, anses delgivning därav hava skett med dem som närvarit vid förhandling; dock åligge rätten att på begäran genast tillhandahålla utskrift av tillkännagivandet.

16 §

Äro delägarna i byalag flera än tio, må delgivning med byalaget ske genom att styrkt avskrift av handlingen överlämnas till en av delägarna att vara tillgänglig för dem alla samt handlingen därefter, med underrättelse vilken

av delägarna bekommit avskriften, uppläses i församlingens kyrka och anslås å en för allmänheten tillgänglig plats i rättens kansli.

Tillhör gruva flera gemensamt, må delgivning med delägarna i mål angående gruvan ske genom att handlingen överlämnas till gruvföreståndaren; han svare för att handlingen utan dröjsmål föredrages å stämma eller i styrkt avskrift överlämnas till varje delägare.

I mål angående gemensamhetsfiske, för vilket syssloman är utsedd, må delgivning med delägarna ske genom att handlingen överlämnas till sysslomannen; han svare för att handlingen utan dröjsmål föredrages å sammanträde med delägarna eller i styrkt avskrift överlämnas till envar av dem.

17 §

Delgivning med dödsbo eller konkursbo eller med bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan sådan inrättning skall ske med någon, som äger företräda boet, samfundet eller inrättningen. Äro flera gemensamt behöriga därtill, må delgivning ske med någon av dem, med delägare i dödsbo dock endast om han sitter i boet. Har delgivning skett med delägare i dödsbo, åligge honom att utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Delägare i dödsbo, som sitter i boet, äge mottaga delgivning, ehuru boet ej står under delägarnas förvaltning; han svare för att handlingen utan dröjsmål överlämnas till någon, som äger företräda boet.

Är ej någon behörig att företräda samfund, med vilket delgivning skall ske, men finnes någon, som äger sammankalla dem, vilka hava att besluta i samfundets angelägenheter, skall delgivning ske med honom.

18 §

Delgivning med kommun eller annan sådan menighet skall ske med den, på vilken det ankommer att sammankalla dem som hava att för menigheten besluta rörande talans utförande; med landsting må delgivning ock ske genom att handlingen överlämnas till länsstyrelsen.

19 §

Delgivning med kronan skall ske genom att handlingen överlämnas till länsstyrelsen i det län, där domstolen är, eller ock, om kronans talan i målet skall bevakas av annan myndighet, till denna.

Med härad eller tingslag skall delgivning ske genom att handlingen uppläses i kyrkorna i de församlingar, som höra till häradet eller tingslaget, samt anslås å en för allmänheten tillgänglig plats i rättens kansli.

20 §

Har någon hos nedre justitierevisionen skriftligen anmält ombud, som äger för honom mottaga stämning eller annan handling, må i den omfattning anmälan avser delgivning ske med ombudet.

Anmälan må göras endast av den som, då anmälan sker, äger hemvist inom riket och skall avse viss tid ej överstigande tre år. Såsom ombud må endast den anmälas, som äger hemvist inom riket. Vid anmälan skall ombudets postadress uppgivas. Sker ändring däri, skall anmälan därom göras.

Är någon enligt denna paragraf behörig att mottaga delgivning för annan, äge vad i 11 och 12 §§ är stadgat icke tillämpning å delgivning med denne, med mindre delgivning med ombudet enligt 6 eller 8 § ej kan ske.

21 §

Har part hos rätten uppgivit ombud i målet, bör delgivning, som ombudet äger behörighet att mottaga, ske med ombudet.

22 §

Har part, som saknar hemvist inom riket, ej hos rätten uppgivit ombud, som äger att för parten mottaga delgivning i målet, förelägge rätten honom, då han första gången för talan, att för sig ställa sådant ombud och göra anmälan därom hos rätten. Underlåter han det, må delgivning med honom ske genom att handlingen med posten sändes till honom under hans senaste kända adress.

23 §

Har delgivning ej skett på sätt i detta kapitel sägs, äge rätten förordna om ny delgivning. Vill part göra erinran därom, att delgivning med honom ej skett på behörigt sätt, skall han framställa erinran därom, så snart ske kan.

Att, då delgivning skall ske genom parts försorg, partens talan i visst fall är förfallen, stadgas i 32 kap. 2 §.

24 §

Underrätt förordne erforderligt antal stämningsmän att, då de därför anlitas, verkställa delgivning. Förordnande meddelas för viss tid eller tills vidare och må, om skäl äro därtill, av rätten återkallas. Rätten skall årligen pröva förordnandets bestånd. Stämningsman skall, då han första gången förordnas, inför rätten avlägga ed, att han redligt och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden, som anförtros honom.

Förteckning å dem som äro förordnade till stämningsmän skall finnas anslagen å rättens dörr och vara för allmänheten tillgänglig å rättens kansli.

25 §

Intyg av stämningsman gälle som fullt bevis, att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Samma vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman eller av åklagare eller polisman eller av utmättningsman eller honom underställd exekutiv tjänsteman, så ock intyg, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser utfärdats av tjänsteman vid postverket. Advokats skriftliga erkännande av delgivning med honom gälle ock som fullt bevis om delgivningen.

Intyg, att delgivning skett å utrikes ort, skall, om intygsgivarens behörighet styrkes av svensk eller här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman, gälla som fullt bevis, om att delgivning verkställts så, som intyget innehåller.

26 §

Part vare ej skyldig att utgiva kostnad för delgivning genom rättens försorg, om ej annat är stadgat.

27 §

Hava i lag eller författning givits avvikande bestämmelser om delgivning, vare de gällande.

Departementspromemorians förslag
till
Delgivningslag

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §

Skall delgivning ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet, verkställes delgivningen enligt denna lag.

Har beträffande delgivning i visst slag av mål eller ärenden meddelats bestämmelser som avviker från denna lag, gäller dock de bestämmelserna.

2 §

Delgivning ombesörjes av myndigheten.

Begär part att själv få ombesörja delgivning, kan myndigheten medge detta, om den finner att det kan ske utan olägenhet. Myndigheten förelägger då parten att inom viss tid komma in till myndigheten med bevis om delgivning. Har sådant bevis ej inkommit inom föreskriven tid, ombesörjer myndigheten själv delgivningen utan dröjsmål.

3 §

Myndighets delgivning sker genom att handlingen sändes med posten eller lämnas med bud. Som bevis att adressaten mottagit försändelsen begäres delgivningserkännande eller mottagningsbevis (*ordinär delgivning*).

Finns särskild anledning att antaga, att delgivningserkännade eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas, ombesörjer myndigheten att handlingen lämnas den sökte i särskild ordning genom postverkets försorg (*särskild postdelgivning*).

Kan delgivning ej ske enligt första eller andra stycket, anlitas stämningsman eller annan, vars intyg utgör fullt bevis om delgivning (*stämningsmannadelgivning*).

Närmare bestämmelser om ordinär delgivning, särskild postdelgivning och stämningsmannadelgivning meddelas av Konungen.

4 §

Om befordrande av meddelanden, som skall delges, genom telegraf, telefon eller på annat liknande sätt, meddelas bestämmelser av Konungen.

5 §

Har den, med vilken delgivning skall ske, känt hemvist utom riket eller vistas han på ort utom riket, får delgivning ske enligt lagen på den orten.

6 §

Vid delgivning överbringas handlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift eller kopia.

Är handling som skall delges eller bilaga till handlingen av vidlyftig beskaffenhet eller är det av annan anledning ej lämpligt att handlingen eller bilagan mångfaldigas, får myndigheten besluta, att handlingen eller bilagan i stället skall hållas tillgänglig hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer. Underrättelse därom och om den tid under vilken handlingen eller bilagan hålles tillgänglig överbringas enligt vad som sägs nedan om handling.

Bestämmelserna om handling i andra stycket gäller ej delgivning av stämningsansökan eller annan handling, varigenom talan anhängiggöres.

Vem som skall sökas för delgivning

7 §

Skall delgivning ske med enskild person, överbringas handlingen till honom eller, om han ej själv får föra talan, till hans ställföreträdare.

8 §

Skall delgivning ske med staten, överbringas handlingen till den myndighet som skall bevaka statens talan i målet eller ärendet eller till länsstyrelsen i det län där den myndighet finns hos vilken målet eller ärendet är anhängigt.

9 §

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till dödsbodelägare får ske endast om denne sitter i boet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivning. Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägarna. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10 §

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

11 §

Har den med vilken delgivning skall ske ombud i målet eller ärendet, hör handling, som ombudet har rätt att mottaga, överbringas till ombudet. Överbringas handlingen till huvudmannen, bör ombudet underrättas här-om.

Om annat ej följer av fullmakten eller särskilda bestämmelser, är ombud behörigt att mottaga delgivning av inlagor, beslut och andra handlingar. Detta gäller dock ej handling som avser föreläggande för huvudmannen att infinna sig personligen eller att eljest personligen fullgöra något.

Delgivning genom att handling lämnas till annan än den sökte

12 §

Har den som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till portvakt eller annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen även lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Meddelande om att handlingen lämnats på sätt som nu sagts sändes med posten till den sökte under hans vanliga adress.

13 §

Har juridisk person i fall som avses i 9 § kontor, där förvaltningen föres och någon som har rätt att taga emot delgivning för den juridiska personen vanligen har sitt arbete, men träffas han ej på kontoret under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där. I fråga om kommun gäller vad som nu sagts oavsett om någon som har rätt att taga emot delgivningen vanligen har sitt arbete på kontoret.

Meddelande om att handlingen lämnats på sätt som nu sagts sändes med posten till den juridiska personen under dess vanliga adress.

I de fall som avses i denna paragraf får delgivning med företrädare för den juridiska personen icke ske enligt 12 §.

14 §

Den till vilken handlingen lämnats enligt 12 eller 13 § svarar för att handlingen kommer den sökte till handa så snart det kan ske. Han skall erinras därom, när handlingen lämnas till honom.

Delgivning genom anslag m. m.

15 §

Saknar den som sökes för delgivning känt hemvist och kan ej klarläggas var han uppehåller sig, sker delgivningen genom anslag.

Har den sökte känt hemvist inom riket men träffas varken han eller någon som handlingen kan lämnas till enligt 12 § och kan ej klarläggas var han uppehåller sig, får delgivning ske genom anslag, om det finns anledning att antaga att den sökte avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Myn-

digheten kan i stället besluta, att handlingen skall lämnas i slutet kuvert i den söktes hemvist eller, om detta ej kan ske, fästas på dörren till hans bostad.

16 §

Skall delgivning ske med en obestämd krets personer eller med så många att handlingen eller underrättelse enligt 6 § andra stycket icke kan lämnas till envar av dem utan betydande kostnad eller besvär, får delgivningen ske genom anslag.

Företrädes delägare eller medlemmar som avses i 10 § ej av känd styrelse eller förvaltare och är de fler än tio, får delgivning ske genom anslag.

17 §

Delgivning genom anslag sker genom att handlingen hålles tillgänglig viss tid hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer, och att meddelande härom och om handlingens huvudsakliga innehåll anslås på kommunens anslagstavla i den kommun, där den som skall delges kan antagas uppehålla sig eller där det med hänsyn till anslaget's ändamål eljest är lämpligt. På meddelandet anges därvid under vilken tid det skall vara anslaget. Om det kan antagas att den sökte därigenom nås av meddelandet, införes detta i lämplig tidning.

I fall som avses i 16 § sändes sådant meddelande som avses i första stycket med posten till varje känd person som sökes för delgivning under hans vanliga adress, om det kan ske utan betydande kostnad eller besvär.

Närmare bestämmelser om delgivning genom anslag meddelas av Konungen.

När delgivning skall anses ha skett i vissa fall

18 §

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket, när handlingen är tillgänglig och underrättelsen överbringats,

enligt 12 eller 13 §, när det blivit fullgjort som föreskrives där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten, när handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 17 § på sjunde dagen efter det att handlingen blivit tillgänglig och meddelandet anslagits.

Vägrar den som sökes för delgivning att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Övriga bestämmelser

19 §

Handling får ej lämnas till någon som i samma mål eller ärende är motpart till den med vilken handlingen skall delges.

20 §

Har handling som skolat delges någon kommit denne till handa på annat sätt än som sagts förut, anses delgivning likväl ha skett.

Första stycket gäller ej expedition som innehåller slutligt beslut eller annat beslut som kan överklagas särskilt.

21 §

Om föreläggande eller annat beslut, som inte är slutligt, meddelas vid förhandling, förhör eller annat sammanträde, anses delgivning därav ha skett med dem som var närvarande, när beslutet meddelades. Myndigheten skall genast tillhandahålla utskrift av beslutet, om det begäres.

22 §

Har delgivning ej skett på sätt som sägs i denna lag, kan myndigheten förordna om ny delgivning. Den som vill framställa invändning om att delgivning med honom ej skett på behörigt sätt skall göra detta så snart det kan ske.

23 §

Vad som sägs i denna lag om delgivning av handling skall tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

24 §

För varje kommun skall finnas ett efter behovet avpassat antal stämningmän. Stämningsman förordnas för viss tid eller tills vidare av länsstyrelsen. Förordnandet kan återkallas, om särskilda skäl föranleder detta. När stämningsman förordnats eller entledigats, införes meddelande härom i länskungörelserna. Det åligger länsstyrelsen att föra förteckning över stämningmän inom länet. Förteckningen skall årligen införas i länskungörelserna.

25 §

Intyg av stämningsman gäller som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget. Samma vitsord tillkommer intyg av nämndeman, notarius publicus, svensk konsul eller tjänsteman, som är anställd vid svenskt konsulat, åklagare, polisman och utmätningsman eller exekutiv tjänsteman, som är underställd honom, samt intyg, som utfärdats av tjänsteman vid postverket enligt bestämmelser, som Konungen meddelar.

Intyg, att delgivning skett på utrikes ort, skall gälla som fullt bevis, att delgivning skett på sätt som anges i intyget, om intygsgivarens behörighet styrkes av svensk eller här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller på annat sätt, som Konungen bestämmer.

26 §

Part är ej skyldig att ersätta kostnad för delgivning genom myndighetens försorg.

Part som skall ombesörja delgivning får anlita stämningsman eller, om delgivningen skall ske på utrikes ort, påkalla biträde därmed i utrikesdepartementet.

Denna lag träder i kraft den

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till bestämmelse som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den nya bestämmelsen tillämpas i stället.

Förordnande av stämningsman som meddelats före lagens ikraftträdande skall fortfarande gälla.

Departementspromemorians förslag
till
Delgivningskungörelse¹

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §

Myndigheten beslutar om sättet för delgivning.

2 §

Vid myndighet föres delgivningsförteckning. Denna skall innehålla upplysning i de avseenden som anges i det formulär som fogats vid denna kungörelse.

Vid allmän underrätt, ägodelningsrätt och expropriationsdomstol får motsvarande uppgifter i stället antecknas i dagbok, om det provas lämpligt. Delgivningarna numreras i sådant fall särskilt för varje mål och ärende.

Det nummer under vilket delgivningen införts i förteckningen eller dagboken anges på inneliggande och utgående exemplar av den handling som skall delges. Antecknas delgivningen i dagbok, anges även målets eller ärendets nummer i dagboken.

3 §

Myndighet som har rätt att använda tjänstebrev sänder handlingen med tjänstepost. Annan myndighet sänder handlingen i betalt brev. Handlingen får också lämnas genom bud.

Ordinär delgivning

4 §

Vid ordinär delgivning sändes handlingen genom brev eller lämnas genom bud med begäran om skriftligt erkännande att handlingen mottagits. Kuvert eller postkort för erkännande av delgivning skall vara försett med anteckning att adressaten betalar postavgiften, om försändelsen icke får lämnas till postbefordran utan att avsändaren förser försändelsen med frimärken eller erlägger postavgiften kontant enligt bestämmelser som meddelas särskilt.

Handlingen får också sändas i rekommenderat brev med begäran om mottagningsbevis. På försändelsens adressida och mottagningsbeviset lämnas en kortfattad uppgift om handlingens datum, diarienummer eller dylikt. Uppgiften bestyrkes med signatur av den tjänsteman som ställer i ordning försändelsen. Om det anses påkallat, anmärkes på försändelsen, att den får kvitteras ut endast av adressaten personligen.

¹ I kungörelsen nämnda formulär har här uteslutits.

Särskild postdelgivning

5 §

De myndigheter som finns upptagna i den förteckning som fogats vid denna kungörelse får anlita postverket för delgivning.

Poststyrelsen tillställer dessa myndigheter förteckning över de postanstalter vid vilka särskild postdelgivning kan verkställas.

6 §

Vid särskild postdelgivning inneslutes den handling som skall delges i kuvert, som på framsidan förses med tydlig och fullständig uppgift om myndighetens namn och postadress samt den söktes namn, yrke och postadress. Skall delgivning ske med juridisk person som har kontor, där förvaltningen föres, anges den juridiska personen som adressat och försändelsen ställes till kontoret.

En av postverket upprättad blankett till delgivningsbevis fästes vid kuvertet. På blanketten antecknas de uppgifter om myndigheten, adressaten och handlingens nummer som anges ovan och i 2 §.

Fyra olika typer av blanketter till delgivningsbevis tillhandahålles, en på grönt papper för delgivningar i allmänhet, en på blått papper för personlig delgivning, en på gult papper för delgivning med fysisk person som driver rörelse med fast kontor, och en på rött papper för delgivning med juridisk person, som har kontor, där förvaltningen föres.

Myndighet bestämmer vilken blankett som skall användas. Försändelsen får icke rekommenderas eller assureras.

Stämningsmannadelgivning

7 §

För stämningsmannadelgivning anlitas stämningsman, företrädesvis sådan som bor eller tjänstgör i närheten av den plats, där delgivningen kan väntas ske. Även polismyndighet får anlitas för stämningsmannadelgivning. Som villkor härför gäller dock att delgivningsärendet är synnerligen brådskande eller att av annan särskild anledning polismyndighets biträde är påkallat.

Delgivning med den som är intagen i fängvårdsanstalt, häkte, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller ungdomsvårdsskola bör ske genom tjänsteman vid anstalten.

Delgivning med den som fullgör tjänstgöring vid krigsmakten bör ske genom hans chef.

8 §

Den handling som skall delges inneslutes i kuvert, vars framsida förses med uppgift om myndighetens namn och postadress, handlingens nummer enligt 2 §, den söktes fullständiga namn, personnummer, yrke och bostad eller annan tillgänglig upplysning som kan vara till ledning, när delgivningsuppdraget skall verkställas. Vid kuvertet fogas sådan blankett till delgivningsbevis som myndigheten bestämmer. Blanketten skall ha det innehåll som anges i något av de formulär som fogats vid denna kungörelse. På blanketten antecknas uppgift om myndigheten, handlingens nummer enligt 2 § och den sökte.

Kuvertet och blanketten sändes genom brev eller på annat sätt till den som skall utföra delgivningsuppdraget. Därvid bör uppges vilken dag delgivningen senast bör vara verkställd.

9 §

Är särskild skyndsamhet påkallad, kan myndigheten genom telefon eller telegram befordra det meddelande som skall delges till den som skall ombesörja delgivningen. Anlitas telegraf, tillämpas bestämmelserna om överbringande av rättegångsfullmakt genom telegram. Befordras meddelandet genom telefon, upptecknar mottagaren meddelandet, kollationerar det och låter skriva ut det. På utskriften anges, att den utgör ett riktigt återgivande av det telefonmeddelande som har mottagits från myndigheten.

Delgivningen verkställs genom att telegrammet eller utskriften av telefonmeddelandet lämnas till den sökte. Delgivningsbevis tecknas på avskrift eller kopia av telegrammet eller utskriften.

Anslagsdelgivning

10 §

Vid anslagsdelgivning sändes meddelandet genom brev eller på annat sätt till anslagsförrättaren i den kommun där meddelandet skall anslås. Meddelandet skall utfärdas i två exemplar och innehålla upplysning i de avseenden som anges i det formulär som fogats vid denna kungörelse. Anslagsförrättaren skall genast anslå det ena exemplaret av meddelandet, som förses med anteckning om anslagsdagen. Det andra exemplaret skall med intyg om anslagsdagen snarast möjligt sändas tillbaka till den myndighet som begärt anslaget.

Meddelande som införes i tidning eller sändes med posten till den som sökes för delgivning skall innehålla upplysning i de avseenden som anges i det formulär som fogats vid denna kungörelse.

11 §

Om särskild anledning förekommer införes meddelande som avses i 17 § första stycket tredje punkten delgivningslagen i flera tidningar.

Övriga bestämmelser

12 §

Utan hinder av bestämmelserna i denna kungörelse får delgivning ske på annat sätt, om särskilda omständigheter föranleder det.

13 §

Om ersättning till postverket för särskild postdelgivning eller till nämndeman eller särskilt förordnad stämningsman för delgivning på begäran av myndighet gäller särskilda bestämmelser.

Har statlig myndighet påkallat biträde i utrikesdepartementet för delgivning av handling utom riket och behöver handling översättas till främmande språk, bäres översättningskostnaden av departementet.

Kostnad som uppkommer i andra fall för delgivning genom myndighets försorg betalas av myndigheten.

14 §

Har myndighet anförtrott part att ombesörja delgivning inom riket, äger bestämmelserna i 8 § första stycket motsvarande tillämpning.

Kuvertet med bifogad blankett till delgivningbevis och myndighetens föreläggande om delgivning lämnas eller sändes med posten till parten eller hans ombud.

15 §

När bevis om delgivning eller om anslag inkommer till myndigheten, granskas beviset omedelbart för kontroll av att delgivning eller anslag skett på behörigt sätt.

Har försändelsen vid särskild postdelgivning utlämnats enligt 12 eller 13 § delgivningslagen, sänder myndigheten genast meddelande till den sökte om vem som mottagit försändelsen. På beviset antecknas vilken dag meddelandet avsänts.

Har meddelande anslagits på rätt sätt, ombesörjer myndigheten att anslagsdagen antecknas på den handling som hålles tillgänglig.

Har hinder mött för delgivning eller framgår det av beviset att delgivning eller anslag ej skett enligt de anvisningar som meddelats eller att annan brist i delgivningsförfarandet föreligger, vidtager myndigheten utan dröjsmål de åtgärder som betingas därav.

16 §

Kuvert och postkort för erkännande av delgivning och blanketter till delgivningsbevis som avses i 6 och 8 §§ och till meddelanden enligt 10 § samt till meddelanden enligt 12 eller 13 § delgivningslagen erhålles kostnadsfritt efter rekvisition från postverkets centralförråd.

Denna kungörelse träder i kraft den

Genom kungörelsen upphäves

delgivningskungörelsen den 10 juli 1947 (nr 641),

Kungl. Maj:ts brev den 5 januari 1808 om kungörelse av resolutioner och utslag genom uppläsande från vederbörande predikstol,

Kungl. Maj:ts cirkulär den 15 juni 1935 (nr 289) till samtliga underrätter och domhavande ävensom länsstyrelserna i riket med vissa föreskrifter för stämningsmän m. m.,

Kungl. Maj:ts cirkulär den 5 november 1943 (nr 772) till statliga och kommunala myndigheter om postverkets anlitanade för delgivning av myndighets beslut m. m.,

Kungl. Maj:ts cirkulär den 31 oktober 1947 (nr 873) om vad stämningsman i vissa fall har att iakttaga m. m.,

kungörelsen den 24 oktober 1957 (nr 569) om rätt för åklagare att använda postdelgivning,

kungörelsen den 27 juni 1957 (nr 514) med föreskrifter om delgivning genom posten av handling från taxeringsmyndighet.

**Förteckning över myndigheter som får anlita postverket för delgivning
(5 § delgivningskungörelsen)**

Allmänna domstolarna
Arbetsdomstolen
Expropriationsdomstolarna
Fastighetsbildningsmyndigheterna
Fastighetstaxeringsnämnderna
Fastighetsprövningsnämnderna
Försäkringsdomstolen
Försäkringsrådet
Hyresnämnderna
Kammarrätten
Kronofogdemyndigheterna
Kupongskattenämnden
Lokala skattemyndigheterna
Länsstyrelserna
Polismyndigheterna
Prövningsnämnderna
Riksförsäkringsverket
Riksskattenämnden
Riksåklagaren
Sjömansskattekontoret
Sjömansskattenämnden
Statens hyresråd
Statsdepartementen
Taxeringsnämnderna
Vattendomstolarna
Vattenöverdomstolen
Åklagarmyndigheterna
Ägodelningsrätterna
Överexekutor

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 28 november 1969.

Närvarande:

f. d. justitierådet	LIND,
regeringsrådet	MARTENIUS,
justitierådet	BERNHARD,
justitierådet	HESSER.

Enligt lagrådet den 11 november 1969 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 17 oktober 1969, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till 1) *delgivningslag*, 2) *lag om ändring i rättegångsbalken*, 3) *lag om ändring i ärvdabalken*, 4) *lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom*, 5) *lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom*, 6) *lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder*, 7) *lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område*, 8) *lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred*, 9) *lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar*, 10) *lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna*, 11) *lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske*, 12) *lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden*, 13) *lag om ändring i vattenlagen (1918: 523)*, 14) *lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled*, 15) *lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva*, 16) *lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag*, 17) *lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)*, 18) *lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1)*, 19) *lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)*, 20) *lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare*, 21) *lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken*, 22) *lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.*, 23) *lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet*, 24) *lag om ändring i gruvlagen (1938: 314)*, 25) *lag om ändring i uranlagen (1960: 679)*, 26) *lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag*, 27) *lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237)*, 28) *lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse*, 29) *lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar*, 30) *lag*

om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård, 31) lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp, 32) lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister, 33) lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97), 34) lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol och 35) lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla.

Förslagen, som finns bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorerna Bertil Werner.

Lagrådet yttrade:

Förslaget till delgivningslag

1 §

Enligt uttalande i lagrådsremissen ger lagen regler för delgivning, vilka blir tillämpliga om enligt annan lagstiftning delgivning skall ske. Vidare sägs att det ej behövs att i sistnämnda lagstiftning finns uttrycklig hänvisning till delgivningslagen utan att det är tillräckligt med föreskrift att en handling skall delges. I omedelbar anslutning härtill yttras att delgivningslagen inte skall tillämpas om det enligt den andra lagstiftningen inte föreligger något uttryckligt eller — vilket kan vara förhållandet — underförstått krav på delgivning. Uttalandena tyder på att departementschefen intar den ståndpunkten att delgivningslagen blir tillämplig även när speciallagstiftningen visserligen saknar uttrycklig föreskrift i lagtext om att delgivning skall ske men en föreskrift härom framstår som underförstådd. Ordalagen i 1 § första stycket skulle kunna sägas stöda den uppfattningen att man skall gå än längre och anse lagen tillämplig även när en myndighet helt på eget bevåg av lämplighetsskäl beslutar om delgivning.

Frågan om gränserna för lagens tillämplighetsområde är av särskilt intresse när det gäller verkningarna av ett förfarande som syftar till delgivning. Det måste sålunda beaktas att t. ex. surrogatdelgivning erhåller sin verkan på grund av lagens föreskrifter. Är lagen inte tillämplig — vare sig direkt eller analogiskt — innefattar en surrogatdelgivning ingen delgivning; en annan sak är att om förfarandet leder till att handlingen sedermera överlämnas till vederbörande, detta överlämnande innebär delgivning. Med hänsyn till att det här är fråga om en lagreglering med starka formella inslag är det önskvärt med en så långt möjligt exakt precisering av regleringens omfattning.

Lagrådet anser för sin del den lämpligaste lagtekniska lösningen vara att lagen görs direkt tillämplig endast på fall när det i speciallagstiftningen förekommer uttrycklig föreskrift om delgivning.

Vid förslagets utarbetande har företagits en omfattande genomgång av

lagar och författningar och denna har resulterat i att uttrycklig föreskrift om delgivning föreslås införd på en mångfald ställen. Det får förutsättas att i fortsättningen vid stiftande av ny lag eller vid ändring av gammal lag överväges huruvida i något avseende delgivning i delgivningslagens mening bör användas, och att om så anses vara fallet, detta bringas till uttryck i lagtext genom en föreskrift att delgivning skall ske. Likaså bör givetvis, om det i annat sammanhang befinnes att en gällande lag saknar föreskrift om delgivning ehuru delgivning måste anses avsedd, denna formella brist i lagen fyllas. — Det måste understrykas att i framtiden ordet »delgiva» kommer att vara förbehållet delgivning enligt delgivningslagen.

Beträffande kallelser, förelägganden eller andra underrättelser förekommer bestämmelser i åtskilliga sammanhang i olika nu gällande lagar utan att det sägs något om på vilket sätt man skall söka underrätta vederbörande. Dessa bestämmelser har vid genomgången av lagar och författningar ansetts böra bestå i oförändrat skick. Exempel härpå är flertalet kallelser och förelägganden enligt rättegångsbalken, bl. a. de som avser inställelser av part eller vittne. Lagrådsremissen utgår enligt uppgift från att 33 kapitlets delgivningsbestämmelser här skall tillämpas och det har upplysts att i praktiken delgivningsförfarande kommer till användning.

Om, som lagrådet förordat, nu förevarande paragraf preciseras, bör frågan om delgivning av kallelser, förelägganden och andra underrättelser göras till föremål för särskild reglering med avseende på sådan speciallagstiftning som kommer att äga fortsatt giltighet. Ett stadgande härom synes lämpligen få sin plats i övergångsbestämmelserna. Lagrådet återkommer härtill i det följande.

I enlighet med det anförda hemställer lagrådet att i första stycket av förevarande paragraf efter ordet »Skall» införes uttrycket »i enlighet med föreskrift i lag eller annan författning». — Det må här anmärkas att föreskriften i speciallagstiftningen givetvis inte behöver ha den innebörden att delgivning måste ske i en viss angiven situation; det är tillräckligt att föreskriften medger en myndighet att besluta om delgivning.

För det fall att myndigheten jämlikt 2 § andra stycket medger part att själv ombesörja delgivning torde meningen vara att myndigheten, om den finner att 12 och 13 §§ ej skall tillämpas, anger detta i sitt besked. Detta torde komma till tydligare uttryck i förevarande paragraf om slutorden i andra stycket får lyda »särskilda skäl mot att delgivning sker i den ordning som anges i dessa paragrafer».

2 §

Den som påkallar en förvaltningsmyndighets prövning av en sak brukar vanligen kallas i första instans sökanden och i besvärinstansen klaganden. I ett förvaltningsärende, där det råder ett motsatsförhållande, åsätts ofta den som står mot sökanden eller klaganden beteckningen förklaranden.

Även om ordet *part* stundom användes som en gemensam benämning på dem som för talan i förvaltningsärenden är detta ord dock för närvarande inte brukligt i alla slags sådana ärenden. Ordet *part* kan därför i förevarande sammanhang komma att uppfattas såsom innebärande en begränsning av myndighetens rätt att medge delgivning genom annans försorg till sådana fall, där den som begär att få ombesörja delgivningen vanligen brukar åsättas beteckningen *part*. Detta undvikes om i likhet med det uttryckssätt, som kommit till användning i 10 § i den nu gällande delgivningskungörelsen, till ordet »*part*» fogas orden »sökande eller annan sakägare». Någon olägenhet av att bestämmelsen därigenom skulle kunna få en alltför vid avfattning föreligger knappast, eftersom det alltid ligger i myndighetens hand att vägra det sökta medgivandet.

3 §

I förevarande paragraf anges de olika delgivningsförfarandena och lämnas föreskrifter angående valet mellan dem. Bestämmelserna gäller delgivning som sker genom myndighets försorg och de innefattar vissa anvisningar om vad myndigheten därvid har att iakta.

Paragrafens första stycke föreskriver att delgivning genom myndighets försorg sker genom att handlingen sändes till den sökte med posten eller lämnas till honom med bud. Stadgandet anvisar det tillvägagångssätt som i första hand skall användas vid delgivning men reglerar självfallet icke under vilka förutsättningar eller vid vilken tidpunkt delgivning i detta fall skall anses ha skett. Bestämmelsens karaktär av anvisning till myndigheten för valet av delgivningsform skulle emellertid framträda klarare om bestämmelsen erhöll den lydelsen att myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller med bud till den sökte, varvid som bevis att denne mottagit försändelsen begäres delgivningserkännande eller motagningsbevis.

Delgivningslagen bygger på distinktionen mellan »den med vilken delgivning skall ske» och »den som sökes för delgivning». I vissa, i 7—11 §§ närmare angivna fall skall handling sålunda överbringas till annan än den mot vilken processhandlingen formellt sett är riktad. Vid ordinär delgivning medför detta förhållande att fråga kan uppkomma vem som skall anges som adressat. Formellt torde huvudregeln härvid vara att som adressat skall anges den till vilken handlingen skall överbringas. Vid delgivning med aktiebolag, föreningar och liknande juridiska personer kan det emellertid ofta vara opraktiskt att förfara på detta sätt. Om den juridiska personen driver rörelse med fast kontor torde det ej heller vara nödvändigt att göra så. Det torde då vara tillräckligt att adressera försändelsen till den juridiska personen själv. I hithörande fall kan man nämligen utgå från att organisationen på kontoret är sådan, att handlingen genom personalens försorg kommer att överbringas till person som enligt delgivningslagen är behörig att mot-

taga den. Jämför, angående postdelgivning enligt nu gällande rätt, 6 § i 1947 års delgivningskungörelse.

Enligt paragrafens andra stycke skall det åligga myndigheten att i vissa fall föranstalta om s. k. särskild postdelgivning. Efter orden gäller detta stadgande alla myndigheter som har att tillämpa den föreslagna lagen. Enligt uttalanden i remissprotokollet är det emellertid avsett att endast de myndigheter som Kungl. Maj:t bestämmer skall ha möjlighet att använda den särskilda postdelgivningen, och i förteckning som bifogats departementspromemorians förslag till delgivningskungörelse har dessa myndigheter angivits. Enligt lagrådets mening bör det redan i förevarande paragraf komma till uttryck att möjligheten att använda särskild postdelgivning inte står öppen för alla myndigheter utan blott för dem som Konungen bestämmer.

Särskild postdelgivning skall enligt förslaget användas om det finns särskild anledning antaga att delgivningsbevis eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas. Enligt uttalanden i remissprotokollet är denna delgivningsform avsedd att tillgripas när man inte kan förvänta att den sökta skall vara villig att medverka till att ordinär delgivning genomföres men också i mycket brådskande fall t. ex. när preskription är nära förestående eller när förhandling eller förhör skall äga rum med kort varsel. Med den föreslagna formuleringen av lagtexten skulle i dessa sist angivna fall möjligheten att använda särskild postdelgivning icke alltid stå till buds. Ett annat fall som kan nämnas i detta sammanhang är det då beslut skall delgivas och klagotiden räknas från delgivningsdagen. Det kan då stundom befaras att den som skall delgivas beslutet avsiktligt dröjer med att erkänna mottagandet. En viss jämkning av de i lagtexten angivna villkoren för användning av delgivningsformen särskild postdelgivning synes därför erforderlig.

Med hänsyn till det anförda förordas att andra stycket av förevarande paragraf erhåller följande lydelse: »Myndighet som Konungen bestämmer får ombesörja att handlingen lämnas till den sökta i särskild ordning genom postverkets försorg om det finns anledning antaga, att delgivningserkännande eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas eller ej kommer att erhållas i tid (särskild postdelgivning).»

Såsom förut sagts gäller bestämmelserna i förevarande paragraf delgivning som ombesörjes av myndighet. Beträffande ordinär delgivning enligt första stycket och särskild postdelgivning enligt andra stycket framgår detta klart av den föreslagna lagtexten. Så är emellertid icke fallet beträffande stämningsmannadelgivning enligt tredje stycket. För tydlighetens skull bör dock även i detta stycke uttryckligen föreskrivas att myndigheten, om delgivning ej kan ske enligt första eller andra stycket, skall anlita stämningsman eller annan vars intyg utgör fullt bevis om delgivning.

I den allmänna motiveringen till lagförslaget har departementschefen under stämningsmannadelgivning inbegripit sådan delgivning som genom tjänsteman vid fångvårdsanstalt, allmän vårdanstalt för alkoholmissbru-

kare och ungdomsvårdsskola sker med någon som är intagen på dylik anstalt. Lagrådet finner för sin del hinder inte föreligga att stadgandet i tredje stycket får anses avse även delgivning genom tjänsteman vid allmän anstalt med någon där intagen, om Kungl. Maj:t i en blivande delgivningskungörelse förordnar därom. Jfr departementspromemorians förslag till delgivningskungörelse 7 § och vad lagrådet i det följande anför under 25 §.

Såsom inledningsvis framhållits innefattar förevarande paragraf anvisningar om vad myndighet har att iaktta i fråga om delgivning. Har enskild part — härunder inbegripes myndighet som för talan — jämlikt 2 § medgivits att ombesörja delgivning, får han själv välja det delgivningssätt som han anser lämpligen kunna leda till bevislig delgivning. Härvid kan även andra former än de i 3 § angivna förekomma, exempelvis överlämnande i närvaro av vittnen. Givetvis får han inte begagna sig av särskild postdelgivning. Skulle kungörelsedelgivning finnas erforderlig, får parten anmäla detta hos myndigheten, som då återkallar medgivandet för parten att sköta delgivningen; se yttrande av departementschefen under 15 §.

Motsvarande gäller delgivning i enskilda mellanhavanden enligt 23 § andra stycket, vilket stadgande vinner ytterligare belysning av vad departementschefen anfört om detsamma. Framhållas bör, att frågan om kungörelsedelgivning här regleras på ett något annorlunda sätt.

Angående åklagare märkes att stadgandet i 45 kap. 1 § rättegångsbalken alltjämt skall stå kvar; jfr departementschefens anförande under 2 §.

4 §

Såsom framgår av departementschefens anförande avser bestämmelsen, på samma sätt som gäller enligt 33 kap. 6 § första stycket sista punkten rättegångsbalken, bara det förhållandet att meddelande som skall delges får befordras genom telegraf, telefon eller på annat liknande sätt till den på vilken delgivningsuppdraget ankommer men däremot ej att själva delgivningen kan ske på sådant sätt. Det torde vara önskvärt att förhållandet kommer till tydligt uttryck.

På sätt framgår av 23 § andra stycket är det avsett att lagen i tillämpliga delar skall gälla även när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. Det kan också förekomma att part enligt 2 § andra stycket tillåtes att själv ombesörja delgivning i mål eller ärende. Om tillämpningsföreskrifterna till 4 § kommer att utformas på ett sådant sätt, att det även står enskilda personer till buds att befordra meddelande som skall delges genom telegraf, telefon eller på annat liknande sätt, förutsätter lagrådet att därav betingade kontrollföreskrifter kommer att övervägas, särskilt i fråga om uppteckning och kollationering vid överbringande av meddelande genom telefon.

8 §

Enligt denna paragraf skall vid delgivning med staten handlingen överbringas antingen till den myndighet som skall bevaka statens talan i målet eller ärendet eller också till länsstyrelsen i det län där den myndighet finns hos vilken målet eller ärendet är anhängigt. För att delgivning skall kunna ske enligt det senare alternativet förutsättes sålunda enligt ordalydelsen att mål eller ärende anhängiggjorts hos myndighet inom länet varunder innefattas det fall att myndighet självantagit ärendet. Enligt 23 § andra stycket i förslaget är lagen avsedd att i tillämpliga delar gälla även när någon på grund av föreskrift i författning har att utan samband med mål eller ärende ombesörja delgivning. Detta gäller exempelvis delgivning av uppsägning enligt nyttjanderättslagen. Enligt den avfattning förevarande paragraf erhållit kommer i dessa fall delgivning inte att kunna ske med länsstyrelsen. Med hänsyn till svårigheten att i förväg avgöra vilken myndighet som skall upptaga målet eller ärendet och därmed vilken länsstyrelse som får mottaga delgivningen, synes denna ståndpunkt motiverad.

14 §

Enligt paragrafen skall den till vilken handlingen lämnats enligt 12 eller 13 § svara för att handlingen kommer den sökte till handa så snart det kan ske; han skall erinras härom när handlingen lämnas till honom. Stadgandet motsvarar bestämmelsen i 33 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken.

Varken i förarbetena till den nämnda bestämmelsen i rättegångsbalken eller i föreliggande förslag har man närmare klargjort innebörden av den skyldighet som sålunda åvilar den som i här berörda fall mottagit handling. Vanligen får väl denne tillfälle att kort efter mottagandet överlämna handlingen till den sökte. Om denne är bortrest, kanske för längre tid och utan att ha lämnat sin adress, kan det emellertid stundom vara tveksamt vilka åtgärder den som anmodas mottaga handlingen skall vidtaga för att handlingen skall nå den sökte. Han lär under sådana förhållanden ha anledning att vägra mottaga handlingen. Detta leder å andra sidan till att delgivning enligt förevarande metod i regel icke bör användas i här avsedda fall. I de anvisningar angående delgivning som finns anbragta på de av justitiedepartementet fastställda blanketterna för delgivningsbevis anges också att så icke bör ske.

Även om vederbörande mottager handlingen lär det icke kunna ställas alltför stora krav när det gäller de åtgärder som han skall vidtaga för att handlingen skall komma den sökte till handa. Han berörs ju inte av det rättsförhållande som saken gäller. Det torde räcka att han vidtar sådana åtgärder som är rimliga med hänsyn till det personliga eller rättsliga förhållande som kan föreligga mellan honom och den sökte. Skulle han emellertid

underlåta att vidtaga sådana åtgärder, torde åtminstone i vissa fall skadeståndsskyldighet kunna åläggas honom. Det får överlämnas åt rättspraxis att här närmare fastställa förutsättningarna för skadeståndsansvar.

För att klargöra att skyldigheten att föranstalta om att handlingen kommer den sökte till handa sålunda är i viss mån begränsad synes stadgandet böra ges avfattningen att den till vilken handlingen lämnats skall tillse att handlingen kommer den sökte till handa så snart det kan ske.

Enligt 9 § tredje stycket svarar dödsbodelägare, som under i lagrummet angivna omständigheter mottagit handling, för att denna utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet. Såsom departementschefen påpekar får skyldigheten att vidarebefordra den mottagna handlingen i detta fall anses följa av det rättsförhållande vari mottagaren står till adressaten. Detta torde innebära att man i fråga om sådana mottagare kan ställa större krav på aktivitet då det gäller de åtgärder som skall vidtagas för att nå den sökte än enligt förevarande paragraf. Motsvarande gäller den skyldighet att vidarebefordra mottagen handling som enligt 10 § sista stycket ålagts styrelseledamot m. fl. Även för de nu berörda fallen torde det få överlämnas åt rättspraxis att fastställa den närmare innebörden av mottagarens ansvar.

18 §

Förevarande paragraf avser enligt rubriken att ge regler om när delgivning skall anses ha skett i vissa fall. Frågan om tidpunkten inträtt sammanfaller givetvis i allmänhet med frågan huruvida förutsättningarna för att delgivning skall anses ha skett är uppfyllda. Enligt lagrådets uppfattning är det emellertid sistnämnda fråga som paragrafen bör avhandla.

Härvid bör frågan i klarhetens intresse lämpligen behandlas mera uttömmande än som skett i lagtexten. Om paragrafen får avse även ordinär delgivning, särskild postdelgivning och stämningsmannadelgivning vinnas också bland annat att sista stycket får bättre anknytning till föregående stycken. Vägran av den som sökes för delgivning att taga emot handlingen kan nämligen ej förekomma vid surrogatdelgivning eller kungörelsedelgivning. Däremot kan tänkas att den som vid surrogatdelgivning anmodas mottaga handlingen vägrar att göra detta; se härom vad lagrådet yttrat under 14 §.

Att en jämkning av paragrafens innehåll i denna riktning är önskvärd från mera principiella synpunkter torde också framgå av några allmänna anmärkningar som skall göras i det följande.

Delgivning kan ha den verkan att en person viss tid efter delgivningen förlorar klagorätt eller går miste om annan rättighet. Det är därför av vikt att förutsättningarna för att delgivning skall anses ha skett blir angivna på ett klart och lättillgängligt sätt.

Här bör även beaktas att bevisning om delgivning givetvis måste hänföra sig till vad som är att anse såsom konstitutivt vid ett visst delgivningssätt. Medan det sålunda är självklart att, vid delgivning enligt de tre första styckena i 3 § och vid återopande av 20 §, bevisningen skall inriktas på att handlingen mottagits, behöver man vid surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning inte bevisa mera än att det förfarits så som är stadgat för dessa delgivningsformer.

Beträffande surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning uppkommer ytterligare en fråga rörande bevisningen. Dessa förfaringssätt är avsedda att tillgripas när man inte kan direkt och omedelbart uppnå resultatet att den sökta mottager handlingen. I lagen anges vissa förutsättningar för att dessa förfaringssätt får begagnas. Frågan blir då i vilken utsträckning förhandenvaron av sådana förutsättningar skall vara föremål för bevisning. Enligt äldre rättegångsbalken, som föreskrev delgivning genom parts försorg, gällde att en tvistemålskärande måste föra bevisning härom (se Kallenberg Civilprocessrätt II s. 321 med not 133). Att detsamma är förhållandet även enligt nya rättegångsbalken och delgivningslagen kan knappast vara föremål för tvekan när det gäller surrogatdelgivning. Förutsättningarna för en sådan delgivning provas ju vid delgivningens verkställande. Intyg som sägs i 25 § är då bevis om att förutsättningarna förelegat, men motbevisning kan föras. I fråga om kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen däremot är att märka att det är myndigheten som beslutar om sådan delgivning och följaktligen även har att i det sammanhanget pröva om förutsättningarna för en delgivning av detta slag är för handen. Utredning i sådant hänseende måste föreligga när myndigheten fattar beslut om kungörelsedelgivning (jfr NJA II 1943 s. 431). Huruvida även i dessa fall motbevisning sedermera skall kunna föras, d. v. s. bevisning om att förutsättningar för en verkställd kungörelsedelgivning i själva verket saknats, är mera tveksamt. Frågan lär kunna överlämnas till rättstillämpningen. Motsvarande gäller delgivning enligt 6 § andra stycket.

Ytterligare kan framhållas att lagen ju handlar om delgivning av handling; enbart uppläsning av innehållet innebär i regel inte delgivning. Undantag härifrån gäller för de fall som anges i 21 §. Möjligen blir det också fråga om undantag härifrån vid delgivning med stöd av föreskrifter enligt 4 § och vid delgivning enligt 5 §. Detta är emellertid beroende av innehållet i nämnda föreskrifter och innehållet av den utländska lagstiftning som reglerar delgivning enligt 5 §. — Att det inte behöver vara själva originalet av handlingen som överlämnas framgår av 6 §; det är tillräckligt med styrkt avskrift eller kopia. Detta måste gälla även enligt 20 §, ehuru det inte blivit utsagt. Ett förtydligande på denna punkt framstår dock såsom önskvärt.

Lagrådet är av den uppfattningen att förevarande paragraf bör utformas med beaktande av de allmänna synpunkter som anförts här, och lagrådet

anser det då vara av visst värde om innehållet av 20 § överförs hit. Av det förut sagda framgår att i paragrafen inte kan upptas något om delgivning enligt 4 eller 5 §.

Lagrådet hemställer att rubriken till det avsnitt som 18 § bildar utgår, att paragrafen får ingå i det avsnitt som har rubriken »Övriga bestämmelser» närmast efter 19 §, att sistnämnda paragraf följaktligen betecknas som 18 § och att den nu ifrågavarande paragrafen, under beteckningen 19 §, erhåller förslagsvis följande lydelse:

»Delgivning har skett genom att den som sökes för delgivning har mottagit handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia, oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som sökes för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits,

enligt 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrives där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 17 § på sjunde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.»

Bifalles lagrådets hemställan, bör 20 § utgå och följande paragrafer erhålla ändrad numrering.

Anmärkas må att för delgivning av meddelande enligt 6 § andra stycket andra punkten lagens övriga regler om delgivning av handling givetvis gäller.

22 §

Stadgandet i andra punkten, som motsvarar 33 kap. 23 § första stycket andra punkten rättegångsbalken, innehåller i likhet med detta lagrum intet om påföljder. Att underlåtenhet att iakttaga vad som föreskrivs i sistnämnda lagrum likväl kan ha vissa verkningar framgår av förarbetena till lagrummet (NJA II 1943 s. 437). Dessa verkningar grundas alltså på andra lagrum eller principerna för rättegångsförfarandet eller andra allmänna rättsgrundsatser. Samma förhållande gäller det nu föreslagna stadgandet. Sett fristående, utgör stadgandet sålunda enbart en deklaratorisk regel. Vad som eventuellt kan bli följden av att invändning inte framställs så snart det kan ske utsäges inte här, utan får antagas vara reglerat annorstädes eller följa av mera allmänna rättsliga överväganden.

Från viss synpunkt kan det sägas vara mindre lyckligt att det direkta sambandet mellan det nämnda lagrummet i 33 kap. rättegångsbalken och

balkens innehåll i övrigt blir brutet. Å andra sidan är det en fördel att vad som sägs i stadgandet får gälla över delgivningslagens hela tillämpningsområde; det kan anmärkas att lagrummet i rättegångsbalken redan nu förlänats utsträckt giltighet genom att i lagen om nykterhetsvård, lagen om socialhjälp och barnavårdslagen särskilt hänvisats till detta lagrum. Ehuru det nu föreslagna stadgandet, såsom förut påvisats, i rättsligt hänseende är av begränsad betydelse, anser lagrådet följaktligen att ett införande av stadgandet bör kunna godtagas.

Emellertid torde en jämkning av ordalydelsen vara lämplig. När i lagrummet i rättegångsbalken sägs att erinran skall framställas så snart ske kan, förutsätter detta uppenbarligen att ett förfarande inletts. En antydan härom förekommer också i det nu föreslagna stadgandet genom att ordet »erinran» utbyts mot »invändning». Förhållandet skulle emellertid komma till tydligare uttryck om i stadgandet tillades orden »i mål eller ärende». Härigenom vinnes klarhet om att stadgandet inte avser delgivning i enskilda mellanhavanden, t. ex. vid uppsägning av arrende- eller hyresavtal.

25 §

Bland de personer, vars intyg utgör fullt bevis om delgivning, har på grund av önskemål under remissbehandlingen av lagförslaget även tagits med styresmän och kuratorer vid sjukvårdsinrättningar. När en sådan befattningshavare utfärdar intyg om delgivning av en handling med en person som är intagen på den sjukvårdsinrättning där befattningshavaren är anställd, kommer denne — om det inte är fråga om en enskild sjukvårdsinrättning — att utfärda delgivningsintyget under tjänsteansvar. Intyget kommer därigenom att få ett högt bevisvärde, även om befattningshavaren inte skulle ha den särskilda behörighet som följer av den här ifrågavarande paragrafen. På grund härav och då det ej är avsett att styresmän och kuratorer vid sjukvårdsinrättningar skall utföra delgivningsuppdrag i allmänhet, synes de angivna befattningshavarna inte böra tas upp bland dem vars intyg har sådant bevisvärde som avses i förevarande paragraf. Det bör för att tillgodose de under remissbehandlingen framställda önskemålen i stället vara tillräckligt att det, på liknande sätt som i fråga om delgivning med den som är intagen i fångvårdsanstalt, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller ungdomsvårdsskola, i en blivande delgivningskungörelse tas in en bestämmelse av innebörd att delgivning med den som är intagen på allmän sjukvårdsinrättning bör ske genom styresman eller kurator vid inrättningen.

26 §

Av de skäl som anförts vid 2 § bör till ordet »part» fogas »sökande eller annan sakägare». Det bör påpekas att när någon, i enlighet med bestäm-

melsen i 23 § andra stycket, i fall som avses i 15 eller 16 § påkallar biträde hos länsstyrelsen och länsstyrelsen på grund därav har att föranstalta om kungörelsedelgivningen, denna ej anses ske genom länsstyrelsens försorg. Den som påkallat länsstyrelsens biträde har att i detta fall själv stå för kostnaderna.

Ö v e r g å n g s b e s t ä m m e l s e r

I enlighet med vad lagrådet anfört under 1 § förordar lagrådet att i första stycket av övergångsbestämmelserna tilläggs en föreskrift av förslagsvis följande innehåll: »I fråga om bestämmelse som avser kallelse, föreläggande eller annan underrättelse skall lagen äga tillämpning om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen framgår att delgivning bör ske».

Förslaget till lag om ändring i utsökningslagen

193 §

Det föreliggande förslaget innefattar i två hänseenden ändring av vad som nu gäller angående underrättelse om sökt verkställighet av vräkningsbeslut. Enligt gällande regler skall underrättelsen lämnas i den söktes hemvist eller sättas fast på dörren till hans bostad om den sökte, hans make eller hans husfolk inte träffas. Den föreslagna ändringen innebär att ett motsvarande förfarande kan tillämpas endast om det finns anledning antaga att den sökte avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Enligt den gällande lydelsen erfordras vidare ej underrättelse om den som avses med vräkningsansökningen inte har stadigt hemvist i riket och ej heller har känt ombud i orten. Den föreslagna ändringen innebär att underrättelse skall ske även när den som avses med ansökningen har känt hemvist utomlands eller utan att ha stadigt hemvist vistas på känd ort inom eller utom riket eller när han har ett ombud vars vistelseort är känd.

Till stöd för ändringen i det först angivna hänseendet åberopas i lagrådsremissen rättssäkerhetsskäl. Det framhålles vidare att det i regel torde vara relativt lätt att kontrollera om det finns anledning antaga att den sökte avvikit, när man inte träffar honom, hans make eller hans husfolk, varför ändringen från praktisk synpunkt inte torde ha större betydelse. — Att lagreglerna angående underrättelseskyldigheten bör utformas så att de ger största möjliga säkerhet för att den underrättelse varom här är fråga verkligen når den som avses med vräkningsansökningen är tydligt. Endast om han får kännedom om att verkställighet sökts kan han utnyttja den lagstadgade varselfristen eller utverka anstånd med vräkningen i syfte att skaffa annan bostad eller andra lokaler för sitt behov. Å andra sidan måste beaktas att den sökte redan i samband med delgivning av vräkningsansökan fått kännedom om yrkandet om avhysning och haft anledning hålla sig

underrättad om ärendets fortgång. Hänsynen till exekutionsförfarandets effektivitet kräver vidare att verkställighetsåtgärderna genomföres utan dröjsmål. Bl. a. kommer här in synpunkten att nytillträdande arrendator eller hyresgäst snarast bör få komma i besittning av den arrenderade egendomen eller den förhyrda lägenheten. Det kan anmärkas att kronofogdemyndigheten i Stockholm i sitt remissyttrande anfört, att den föreslagna inskränkningen i möjligheten att använda spikning kan göra förfarandet tidsödande och kan antagas fördröja den vräkning som skall ske skyndsamt.

Vid lagstiftningen har man här att väga stridiga intressen mot varandra. Det hade varit av värde om yttranden förelegat från berörda intresseorganisationer, såsom Sveriges Fastighetsägareförbund och Hyresgästernas Riksförbund. I föreliggande läge anser lagrådet för sin del tillrädligt att de nu gällande reglerna i denna del tills vidare bibehålles oförändrade.

Till stöd för den andra ändringen, som avser sista punkten i första stycket, har anförts önskemålet om bättre överensstämmelse mellan denna punkt och 59 § 2 mom. andra punkten utsökningslagen. På grund av de praktiska svårigheter som ofta möter vid delgivning utomlands kan den föreslagna ändringen i vissa fall medföra hinder eller dröjsmål vid genomförande av verkställigheten. I 59 § 2 mom. stadgas att underrättelse ej erfordras när saken är brådskande. Motsvarande undantag finns ej i 193 §. Eftersom ärenden rörande verkställighet av vräkning merendels är av brådskande natur kan skyldigheten att delge underrättelse utomlands medföra olägenheter som inte har motsvarighet beträffande utmättningsförfarandet. Full överensstämmelse mellan de båda lagrummen vinnes således inte. Lagrådet är av den uppfattningen att i denna del nu gällande regler bör bibehållas i avvaktan på att pågående översyn av utsökningsrätten slutföres.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 december 1969.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till

- 1) *delgivningslag,*
- 2) *lag om ändring i rättegångsbalken,*
- 3) *lag om ändring i ärvdabalken,*
- 4) *lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,*
- 5) *lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,*
- 6) *lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,*
- 7) *lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,*
- 8) *lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,*
- 9) *lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,*
- 10) *lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,*
- 11) *lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,*
- 12) *lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,*
- 13) *lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),*
- 14) *lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,*
- 15) *lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,*
- 16) *lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,*
- 17) *lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),*
- 18) *lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),*
- 19) *lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),*
- 20) *lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,*

21) lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,

22) lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,

23) lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,

24) lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),

25) lag om ändring i uranlagen (1960: 679),

26) lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,

27) lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237),

28) lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,

29) lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,

30) lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,

31) lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp,

32) lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister,

33) lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97),

34) lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol,

35) lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,

Föredraganden redogör för lagrådets utlåtande och anför.

Lagrådet anser att en så långt möjligt exakt precisering av delgivningslagens tillämpningsområde är önskvärd med hänsyn till att det här är fråga om en lagreglering med starka formella inslag. Delgivningslagen bör därför enligt lagrådet göras tillämplig endast på de fall när det i speciallagstiftning förekommer uttrycklig föreskrift om delgivning. En lösning i enlighet med lagrådets förslag synes ägnad att underlätta för både myndigheter och enskilda att avgöra om ett överbringande skall ske genom delgivning eller om det kan ske på annat sätt. En sådan precisering som lagrådet föreslår skapar också större klarhet när det gäller att bestämma verkningarna av ett förfarande som syftar till delgivning. Jag kan därför ansluta mig till lagrådets förslag. Som lagrådet har framhållit nödvändiggör en sådan precisering av lagens tillämpningsområde att frågan om delgivning av kallelser, förelägganden och andra underrättelser görs till föremål för särskild reglering med avseende på sådan speciallagstiftning som kommer att äga fortsatt giltighet. Bestämmelsen bör utformas enligt lagrådets förslag och placeras i övergångsbestämmelserna.

De ändringar i delgivningslagen som lagrådet har föreslagit i övrigt är av redaktionell och teknisk natur. Jag kan godta ändringsförslagen.

Utsökningsrätten är föremål för allmän översyn. Det är inte förenat med några betydande olägenheter att avvakta resultatet av denna översyn, innan man tar ställning till frågan om behovet av att ändra delgivningsbestämmelserna i 193 § UL. Jag kan därför godta lagrådets förslag att denna paragraf t. v. behålls oförändrad.

Utöver vad jag nu anført bör göras vissa redaktionella jämkningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga

dels de av lagrådet granskade förslagen med vidtagna ändringar,

dels de vid statsrådsprotokollet den 17 oktober 1969 fogade förslagen till

1. lag om ändring i taxeringsförrordningen (1956: 623),

2. lag om ändring i förrordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,

3. lag om ändring i förrordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,

4. lag om ändring i folkbokföringsförrordningen (1967: 198).

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	2
Lagförslag	
Förslag till delgivningslag,	4
Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken,	9
Förslag till lag om ändring i ärvdabalken,	11
Förslag till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,	12
Förslag till lag om ändring i lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,	13
Förslag till lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,	15
Förslag till lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,	16
Förslag till lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,	17
Förslag till lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,	19
Förslag till lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,	19
Förslag till lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,	20
Förslag till lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,	21
Förslag till lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),	22
Förslag till lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,	24
Förslag till lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,	25
Förslag till lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,	26
Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),	26
Förslag till lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),	28
Förslag till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),	30
Förslag till lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,	30
Förslag till lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,	31
Förslag till lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,	32
Förslag till lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,	33
Förslag till lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),	33
Förslag till lag om ändring i uranlagen (1960: 679),	37
Förslag till lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,	38

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237),	38
Förslag till lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,	41
Förslag till lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,	41
Förslag till lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,	42
Förslag till lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp,	43
Förslag till lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister,	44
Förslag till lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97),	45
Förslag till lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol,	46
Förslag till lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,	47
Förslag till lag om ändring i taxeringsförrordningen (1956: 623),	48
Förslag till lag om ändring i förrordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,	50
Förslag till lag om ändring i förrordningen (1959: 552) angående upp- börd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,	50
Förslag till lag om ändring i folkbokföringsförrordningen (1967: 198).	51
Utdrag av statsrådsprotokollet den 17 oktober 1969	52
1. Inledning	52
2. Gällande ordning	54
2.1 RB:s delgivningsbestämmelser i huvuddrag	54
2.2 Delgivningskungörelsen	55
2.3 Delgivningsbestämmelser för taxeringsförfarandet	55
2.4 Delgivningscirkuläret m. m.	55
2.5 Bestämmelser om delgivning på annat sätt än genom hand- lingens överlämnande	56
3. Tidigare reformsträvanden	58
4. De principiella ställningstagandena i departementspromemo- rian och huvuddragen av promemrieförslagen	59
4.1 Allmänna synpunkter	59
4.2 De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan	61
4.3 Kungörelse- eller anslagsdelgivning	65
4.4 Övriga frågor	66
5. Remissinstansernas allmänna uttalanden	68
5.1 Allmänna synpunkter	68
5.2 De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan	71
5.3 Kungörelse- eller anslagsdelgivning	75
5.4 Övriga frågor	78
6. Informationsutredningens förslag och remissyttranden över det	84
6.1 Utredningsförslaget	84
av utredningsbetänkandet	87
6.2 Justitiedepartementets promemoria till remissbehandlingen	
6.3 Remissyttranden	87

7. Departementschefen	92
7.1 Allmänna synpunkter	92
7.2 De skilda delgivningsförfarandena och reglerna för valet dem emellan	96
7.3 Kungörelse- eller anslagsdelgivning	104
7.4 Övriga frågor	113
8. Upprättade lagförslag	115
9. Lagförslagen	117
9.1 Förslaget till delgivningslag	117
<i>Allmänna bestämmelser</i>	117
1 §	117
2 §	120
3 §	123
4 §	124
5 §	125
6 §	125
<i>Vem som skall sökas för delgivning</i>	129
7 §	129
8 §	131
9 §	132
10 §	134
11 §	136
<i>Delgivning genom att handlingen lämnas till annan än den sökte</i>	139
12 och 13 §§	139
14 §	141
<i>Kungörelsedelgivning m. m.</i>	142
15 §	142
16 §	144
17 §	146
<i>När delgivning skall anses ha skett i vissa fall¹</i>	146
18 § (19) ²	146
<i>Övriga bestämmelser</i>	150
19 § (18) ²	150
20 § (19) ²	151
21 § (20) ²	152
22 § (21) ²	154
23 § (22) ²	154
24 § (23) ²	155
25 § (24) ²	157
26 § (25) ²	158

¹ Rubriken utgår i det vid propositionen fogade förslaget till delgivningslag.

² Inom parentes anges paragrafens nummer i det vid propositionen fogade förslaget till delgivningslag.

Övergångsbestämmelser

9.2 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken,	159
9.3 Förslaget till lag om ändring i ärvdabalken,	160
9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,	163
9.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1907: 26 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom,	164
9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1968: 349) om hyresnämnder,	165
9.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område,	165
9.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,	165
9.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,	166
9.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,	166
9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,	167
9.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden,	167
9.13 Förslaget till lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),	167
9.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,	168
9.15 Förslaget till lag om ändring i förordningen (1845: 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,	168
9.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1895: 64) om handelsbolag och enkla bolag,	169
9.17 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),	169
9.18 Förslaget till lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),	170
9.19 Förslaget till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),	172
9.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,	172
9.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken,	172
9.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (1957: 132) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,	173
9.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (1932: 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet,	173
9.24 Förslaget till lag om ändring i gruvlagen (1938: 314),	173
9.25 Förslaget till lag om ändring i uranlagen (1960: 679),	175
9.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,	175
9.27 Förslaget till lag om ändring i skogsvårdslagen (1948: 237),	175
9.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,	176
9.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,	176

9.30 Förslaget till lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,	177
9.31 Förslaget till lag om ändring i lagen (1956: 2) om socialhjälp,	178
9.32 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936: 56) om socialregister,	178
9.33 Förslaget till lag om ändring i barnavårdslagen (1960: 97),	178
9.34 Förslaget till lag om ändring i lagen (1961: 262) om försäkringsdomstol,	179
9.35 Förslaget till lag om vissa anslag på kommuns anslagstavla,	179
9.36 Förslaget till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623),	179
9.37 Förslaget till lag om ändring i förordningen (1959: 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,	180
9.38 Förslaget till lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,	181
9.39 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967: 198).	181
10. Hemställan	181
Bilagor	
1. Lagförslag	183
2. Nuvarande lydelse av 33 kap. rättegångsbalken	203
3. Departementspromemorians förslag till delgivningslag och till delgivningskungörelse	208
Utdrag av lagrådets protokoll den 28 november 1969	218
Utdrag av statsrådsprotokollet den 5 december 1969.	231

Nr 14

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om upplösning av Gotlands läns landstingskommun, m. m.; given Stockholms slott den 9 januari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om upplösning av Gotlands läns landstingskommun,
- 2) lag om ändring i landstingslagen (1954: 319),
- 3) lag om ändring i smittskyddslagen (1968: 231),
- 4) lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,
- 5) lag om ändring i skollagen (1962: 319),
- 6) lag om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen (1954: 521),
- 7) lag om ändring i förordningen (1960: 267) angående skogsvårdsstyrelser,
- 8) lag om ändring i förordningen (1934: 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

GUSTAF ADOLF

Svante Lundkvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

Kommunerna i Gotlands län har nyligen hemställt om sammanläggning den 1 januari 1971 till en kommun. De har vidare — tillsammans med landstingskommunen — hemställt att den primärkommunala och den landstingskommunala förvaltningen i länet samtidigt förs samman.

I propositionen föreslås nu att Kungl. Maj:t genom en särskild lag ges befogenhet att förordna att Gotlands läns landstingskommun skall upplösas, när primärkommunerna i länet läggs samman till en kommun.

Vidare föreslås i propositionen bl. a. vissa författningsändringar som en konsekvens av upplösningen av landstingskommunen.

Den föreslagna lagen om upplösning av Gotlands läns landstingskommun avses träda i kraft snarast möjligt. Lagstiftningen i övrigt föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

1) Förslag

till

Lag**om upplösning av Gotlands läns landstingskommun**

Härigenom förordnas som följer.

I samband med beslut om sammanläggning av kommunerna i Gotlands län till en kommun kan Konungen förordna, att Gotlands läns landstingskommun skall upplösas, när beslutet träder i kraft. Konungen får meddela särskilda bestämmelser om sammanläggningsdelegerade för kommunen enligt den nya indelningen och de övriga föreskrifter som behövs till följd av upplösningen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i landstingslagen (1954:319)

Härigenom förordnas i fråga om landstingslagen (1954:319),
dels att 2 § 1 mom. skall upphöra att gälla,
dels att 1 § och 2 § 2 och 3 mom. skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

Varje län utgör en landstingskommun.

Där vid tiden för denna lags ikraftträdande *flera landstingskommuner finnas inom ett län eller kommun* icke tillhör landstingskommun, skall därvid förbli, såvitt icke annorlunda bestämmes i enlighet med vad i 2 § sägs.

För Stockholms — — — särskilda bestämmelser.

2 §.

2 m o m. *Kommun*, som icke tillhör landstingskommun, äger inträda i *sådan kommun*, såvida samstämmade beslut därom fattats av kommunen och landstingskommunen. Då synnerliga skäl äro därtill, må ock Konungen besluta om kommuns inträde i landstingskommun.

3 m o m. *Skola landstingskommuner förenas eller* skall kommun in-

Varje län *utom Gotlands län* utgör en landstingskommun.

Där vid tiden för denna lags ikraftträdande kommun icke tillhör landstingskommun, skall därvid förbli, såvitt icke annorlunda bestämmes i enlighet med vad i 2 § sägs.

2 m o m.² *Annan kommun*, som icke tillhör landstingskommun, *än Gotlands kommun* äger inträda i *landstingskommun*, såvida samstämmade beslut därom fattats av kommunen och landstingskommunen. Då synnerliga skäl äro därtill, må ock Konungen besluta om *sådan* kommuns inträde i landstingskommun.

3 m o m.² Skall kommun inträda i landstingskommun, bestämmer Ko-

¹ Senaste lydelse 1969: 214 och 217, jfr prop. 1969:63, KU 49, rskr 407.

² Senaste lydelse jfr prop. 1969: 63, KU 49, rskr 407.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

träda i landstingskommun, bestäm-	nungen tiden för inträdet och med-
mer Konungen tiden för <i>föreningen</i>	delar övriga i ärendet erforderliga
<i>eller</i> inträdet och meddelar övriga	föreskrifter.
i ärendet erforderliga föreskrifter.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

3) Förslag

till

Lag

om ändring i smittskyddslagen (1968:231)

Härigenom förordnas, att 14, 22 och 25 §§ smittskyddslagen (1968:231) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Underlåter någon — — — — — anmaning skett.

Om länsstyrelsens — — — — — förordnar annorlunda.

Vad i denna paragraf föreskrives om länsstyrelse skall i *stad* som ej tillhör landstingskommun gälla hälsovårdsnämnd, när fråga är om inställelse hos läkare för undersökning eller behandling.

Vad i denna paragraf föreskrives om länsstyrelse skall i *kommun* som ej tillhör landstingskommun gälla hälsovårdsnämnd, när fråga är om inställelse hos läkare för undersökning eller behandling. *Vad som sagts nu gäller dock ej Gotlands kommun.*

22 §.

Beträffande *stad* som ej tillhör landstingskommun skall vad i denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter sägs om landstingskommun gälla *staden* och vad som sägs om länsläkare gälla förste stadsläkaren, allt i den mån ej annat föreskrives.

Beträffande *kommun* som ej tillhör landstingskommun skall vad i denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter sägs om landstingskommun gälla *kommunen* och, *utom i fråga om Gotlands kommun*, vad som sägs om länsläkare gälla förste stadsläkaren, allt i den mån ej annat föreskrives.

Socialstyrelsen kan — — — — — fullgöra dessa.

Tjänsteläkare och — — — — — meddelade föreskrifter.

25 §.

Polismyndighet skall — — — — — skall ske,

på begäran av länsstyrelse, på begäran av länsstyrelse,

länsläkare eller, i *stad* som ej till- länsläkare eller, i *annan kommun*

(Nuvarande lydelse)

hör landstingskommun, av hälso-
vårdsnämnd för verkställande av be-
slut enligt 14 eller 15 §,

(Föreslagen lydelse)

som ej tillhör landstingskommun än
Gotlands kommun, av hälsovårds-
nämnd för verkställande av beslut
enligt 14 eller 15 §,

på begäran av länsläkare — — — — — från denna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

4) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård

Härigenom förordnas, att 6 och 9 §§ lagen (1954: 579) om nykterhetsvård skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.¹

Om i — — — — — till protokollet.

I *stad* med mer än en stadsläkare skall vad sålunda stadgats gälla förste stadsläkaren.

I *kommun* med mer än en stadsläkare skall vad sålunda stadgats gälla förste stadsläkaren.

9 §.²

Länsnykterhetsnämnden skall — — — två ledamöter, utsedda av landstinget; dock skall i *län, som omfattar två landsting, vartdera landstinget utse en ledamot* samt i *län, som omfattar en kommun, vilken icke deltagar i landsting, landstinget utse en ledamot och kommunfullmäktige i den kommunen en ledamot.*

länsstyrelsen, samt två ledamöter, utsedda av landstinget; dock skall i *Gotlands län kommunfullmäktige i Gotlands kommun utse två ledamöter* samt i *annat län, som omfattar en kommun, vilken icke deltagar i landsting, landstinget utse en ledamot och kommunfullmäktige i den kommunen en ledamot.*

För varje — — — — — en suppleant.

Ledamöter och suppleanter utses bland — — — motsvarande tillämpning.

Ledamöter och suppleanter utses för — — — den avgångne.

Närmare bestämmelser — — — av Konungen.

Angående bestridandet — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna tillämpas dock redan dessförinnan i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter i länsnykterhetsnämnd för tid efter utgången av år 1970. Löpande tjänstgöringstider för ledamöter och suppleanter i länsnykterhetsnämnd upphör vid utgången av år 1970.

¹ Senaste lydelse 1963: 339.

² Senaste lydelse jfr prop. 1969: 129, KU 49, rskr 407.

5) Förslag
till
Lag
om ändring i skollagen (1962: 319)

Härigenom förordnas, att 22 § skollagen (1962: 319) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

22 §.¹

Länsskolnämnd utgöres av nio ledamöter, som äro bosatta inom länet och som utses för tre år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då allmänna val av landstingsmän och kommunfullmäktige ägt rum. Av ledamöterna utses två av Konungen, varav en bland företrädare för arbetsgivare och en bland företrädare för arbetstagare inom länet, samt en av skolöverstyrelsen, en av länsstyrelsen och fem av landstinget. *Finnas inom länet två landstingskommuner, utses vardera landstinget två ledamöter och landstingen i samråd en ledamot.* Omfattar länet kommun, som icke tillhör landstingskommun, utses tre ledamöter av landstinget och två ledamöter av kommunfullmäktige.

Länsskolnämnd utgöres av nio ledamöter, som äro bosatta inom länet och som utses för tre år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då allmänna val av landstingsmän och kommunfullmäktige ägt rum. Av ledamöterna utses två av Konungen, varav en bland företrädare för arbetsgivare och en bland företrädare för arbetstagare inom länet, samt en av skolöverstyrelsen, en av länsstyrelsen och fem av landstinget. *I Gotlands län utses fem ledamöter av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.* Omfattar annat län kommun, som icke tillhör landstingskommun, utses tre ledamöter av landstinget och två ledamöter av kommunfullmäktige.

De ledamöter, — — — — angivna villkor.
För varje — — — — — en suppleant.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna

¹ Senaste lydelse jfr prop. 1969: 129, KU 49, rskr 407.

tillämpas dock redan dessförinnan i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter i länsskolnämnd för tid efter utgången av år 1970. Löpande tjänstgöringstider för ledamöter och suppleanter i länsskolnämnd upphör vid utgången av år 1970.

6) Förslag

till

Lag

om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen (1954:521)

Härigenom förordnas, att 74 § rusdrycksförsäljningsförordningen (1954:521) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

74 §.¹

Den i 13 § angivna rådgivande nämnden skall bestå av två av länsstyrelsen utsedda ledamöter, den ene tillika ordförande, två av landstinget valda ledamöter och en ledamot som utses av länsnykterhetsnämnden. I Stockholms län utser dessutom nykterhetsnämnden i Stockholm en ledamot. *Finnes inom ett län mer än ett landsting eller finnes där kommun som icke deltagar i landsting, utser varje landsting så ock kommun som nu sagts vardera två ledamöter.*

Den i 13 § angivna rådgivande nämnden skall bestå av två av länsstyrelsen utsedda ledamöter, den ene tillika ordförande, två av landstinget valda ledamöter och en ledamot som utses av länsnykterhetsnämnden. *Kommun som icke deltagar i landsting utser två ledamöter.* I Stockholms län utser dessutom nykterhetsnämnden i Stockholm en ledamot.

För varje — — — — — en suppleant.

Ledamöter och suppleanter utses bland — — — rådgivande nämnd.

Ledamöter och suppleanter utses för — — — den avgångne.

Ledamot och — — — av kontrollstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna tillämpas dock redan dessförinnan i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter i rådgivande nämnd för tid efter utgången av år 1970. Löpande tjänstgöringstider för ledamöter och suppleanter i rådgivande nämnd upphör vid utgången av år 1970.

¹ Senaste lydelse jfr prop. 1969:129, KU 49, rskr 407.

7) Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1960:267) angående skogsvårdsstyrelser

Härigenom förordnas, att 3 och 5 §§ förordningen (1960: 267) angående skogsvårdsstyrelser skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.¹

Skogsvårdsstyrelse utgöres av sju ledamöter. Tre av dem utses av Kungl. Maj:t för en tid av tre år, räknad från och med den 1 januari året efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum. Kungl. Maj:t förordnar en av dessa ledamöter att vara ordförande samt utser suppleant för en var av dem. Tre ledamöter jämte suppleanter utses av landstinget eller, *om inom styrelsens verksamhetsområde finnas fler än ett landsting, av dessa gemensamt* för samma tid som de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna. Såsom självskriven ledamot ingår länsjägmästaren hos skogsvårdsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelse utgöres av sju ledamöter. Tre av dem utses av Kungl. Maj:t för en tid av tre år, räknad från och med den 1 januari året efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum. Kungl. Maj:t förordnar en av dessa ledamöter att vara ordförande samt utser suppleant för en var av dem. Tre ledamöter jämte suppleanter utses av landstinget eller, *i Gotlands län, av kommunfullmäktige i Gotlands kommun* för samma tid som de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna. Såsom självskriven ledamot ingår länsjägmästaren hos skogsvårdsstyrelsen.

Styrelsen utser — — — — — vice ordförande.

Avgår av Kungl. Maj:t eller landsting utsedd ledamot eller suppleant, skall ersättare för återstoden av perioden förordnas av den som utsett den avgångne.

Avgår av Kungl. Maj:t, landsting eller kommunfullmäktige utsedd ledamot eller suppleant, skall ersättare för återstoden av perioden förordnas av den som utsett den avgångne.

Landshövdingen i — — — förordnad tjänsteman.

¹ Senaste lydelse jfr prop. 1969:129, KU 49, rskr 407.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Skogsvårdsstyrelse har — — — nästföljande räkenskapsår;

2. till skogsstyrelsen och vederbörande landstingskommun avgiva berättelse över förvaltningen under näst föregående räkenskapsår; samt

2. till skogsstyrelsen och vederbörande landstingskommun *eller, såvitt avser skogsvårdsstyrelsen i Gotlands län, Gotlands kommun* avgiva berättelse över förvaltningen under näst föregående räkenskapsår; samt

3. enligt vad — — — och redovisningshandlingar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna tillämpas dock redan dessförinnan i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter i skogsvårdsstyrelse för tid efter utgången av år 1970. Löpande tjänstgöringstider för ledamöter och suppleanter i skogsvårdsstyrelse upphör vid utgången av år 1970.

8) Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1934:320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1934:320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom¹,

dels att i 1, 5 och 7 §§, 8 § 2 mom., 9 § 1 och 4 mom., 10 § 1—3 och 5 mom., 11 § 1 och 2 mom., 12 §, 13 § 2 och 3 mom., 14 § 1 och 2 mom., 15 och 17 §§, 23 § 1 mom., 24 §, 25 § 1 och 2 mom., 26 § 1 och 2 mom., 27, 29—36, 45 och 47 §§ ordet »domänstyrelsen» skall bytas ut mot »domänverket»,

dels att 8 § 1 mom. skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

1 m o m. Då utarrendering — — — — — bör upplåtas.

Sådan uppskattning verkställes efter *domänstyrelsens* förordnande av en nämnd, bestående av vederbörande domänintendent såsom ordförande samt två uppskattningsmän. Dessa, jämte lika antal suppleanter, utses länsvis för länet i dess helhet eller visst av *domänstyrelsen* bestämt område därav för en tid av *fyra* år, den ene av landstinget och den andre av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Uppskattningsmännen, som böra vara allmänt betrodda samt i lantbruks- och affärsförhållanden kunniga och med

Sådan uppskattning verkställes efter *domänverkets* förordnande av en nämnd, bestående av vederbörande domänintendent såsom ordförande samt två uppskattningsmän. Dessa, jämte lika antal suppleanter, utses länsvis för länet i dess helhet eller visst av *domänverket* bestämt område därav för en tid av *tre* år, den ene av landstinget *eller, i Gotlands län, av kommunfullmäktige i Gotlands kommun* och den andre av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Uppskattningsmännen, som böra vara allmänt be-

¹ Senaste lydelse av

7 § 1944: 69
9 § 1 mom. 1946: 110
9 § 4 mom. » »
10 § 1 mom. » »
10 § 5 mom. » »
11 § 1 mom. 1966: 194

11 § 2 mom. 1964: 35
12 § 1944: 69
13 § 2 mom. 1944: 69
13 § 3 mom. » »
17 § 1944: 69
25 § 1 mom. 1944: 69

31 § 1944: 69
33 § » »
34 § » »
45 § » »
47 § » »

ortens förhållanden väl förtrogna personer, skola vara valbara till nämndemansbefattningsamt icke hava uppnått sextiofem års ålder. Stanna nämndens ledamöter i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin särskilda mening, gälle ordförandens.

Utarrenderas jordbruksegendom ånyo, innan fem år förflutit från förra upplåtelsen, skall arrendeuppskattning, som i samband därmed ägde rum, lända till efterrättelse jämväl vid den nya utarrenderingen, såvida icke *domänstyrelsen* på grund av särskilda omständigheter finner ny uppskattning böra företagas.

trodda samt i lantbruks- och affärsförhållanden kunniga och med ortens förhållanden väl förtrogna personer, skola vara valbara till nämndemansbefattning samt icke hava uppnått sextiofem års ålder. Stanna nämndens ledamöter i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin särskilda mening, gälle ordförandens.

Utarrenderas jordbruksegendom ånyo, innan fem år förflutit från förra upplåtelsen, skall arrendeuppskattning, som i samband därmed ägde rum, lända till efterrättelse jämväl vid den nya utarrenderingen, såvida icke *domänverket* på grund av särskilda omständigheter finner ny uppskattning böra företagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna tillämpas dock redan dessförinnan i fråga om utseende av uppskattningsmän och suppleanter för tid efter utgången av år 1970. Löpande tjänstgöringstider för uppskattningsmän och suppleanter upphör vid utgången av år 1970.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 9 ja-
nuari 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, LÖFBERG, LIDBOM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *den kommunala förvaltningen på Gotland, m. m.*, och anför.

Inledning

Enligt 1 § landstingslagen (1954:319) (LL) utgör varje län en landstingskommun. I de fall där det den 1 januari 1955, då LL trädde i kraft, fanns flera landstingskommuner i ett län — vilket var fallet i Kalmar län — eller vid samma tidpunkt stad inte tillhörde landstingskommun skall förhållandet dock bestå, om inte annat beslutas.

Länsstyrelsen i Gotlands län begärde i skrivelse den 11 juni 1965 till Kungl. Maj:t utredning om bl. a. *sammanförande av den landstingskommunala och den primärkommunala förvaltningen i Gotlands län*. I skrivelse den 3 februari 1967 till Kungl. Maj:t hemställde Gotlands läns landstings förvaltningsutskott om särlagstiftning som skulle göra det möjligt för landstingskommunen att överta vissa primärkommunala uppgifter.

Med anledning av förvaltningsutskottets framställning utarbetades inom kommunikationsdepartementet en promemoria (Stencil K 1967:2) över frågan om överförande av primärkommunala uppgifter till landstingskommunen.

Sedan promemorian remissbehandlats, varvid de flesta remissinstanserna avstyrkte ett sådant överförande, fann Kungl. Maj:t i beslut den 12 maj 1967 förvaltningsutskottets framställning inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallades den 28 juni 1968 en sakkunnig och en expert¹ för att utreda frågor rörande den kommunala förvaltningen på Gotland.

¹ Hovrättsrådet Erik Borglund, sakkunnig, och rådmannen Svante Boman, expert.

Den sakkunnige har i november 1968 avlämnat betänkandet Författningsfrågor vid sammanläggning av primärkommunerna och landstingskommunen på Gotland (Stencil K 1968: 15). I betänkandet föreslås dels sådan ändring i 1 § LL att Gotlands län kommer att stå utanför den landstingskommunala indelningen, dels lagstiftning om delegerade vid sammanläggning av primärkommunerna och landstingskommunen på Gotland. I betänkandet föreslås också författningsändringar beträffande vissa icke kommunala organ som delvis utses av landsting.

Remissyttranden över betänkandet har avgetts av kammarkollegiet, socialstyrelsen, statens vägverk, kontrollstyrelsen, skolöverstyrelsen, domänverket, lantbruksstyrelsen, länsstyrelsen i Gotlands län, kommunalrättskommittén, Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet.

Länsstyrelsen har dessutom avlämnat yttranden från tretton av de fjorton kommunerna på Gotland, från samarbetsnämnden för Gotlands kommuner och från chefen för Gotlands militärkommando.

I en promemoria som upprättats inom kommunikationsdepartementet i januari 1969 behandlas vissa statsbidragsfrågor vid ändrad primärkommunal och landstingskommunal indelning på Gotland (Stencil K 1969: 3). Promemorian har efter remissbehandling överlämnats till finansdepartementet för handläggning.

Kommunerna i Gotlands län har i november 1969 hos kammarkollegiet ansökt om sammanläggning till en kommun. Kommunerna och landstingskommunen har i november och december 1969 i skrivelser till Kungl. Maj:t hemställt om sådana författningsändringar och övriga åtgärder som behövs för sammanförande av den landstingskommunala och den primärkommunala förvaltningen i länet. Det förutsätts att den blivande primärkommunen ställs utanför den landstingskommunala indelningen och tillförs de uppgifter som ankommer på den nuvarande landstingskommunen och som framdeles kan komma att läggas på landstingskommun.

Kungl. Maj:t har den 30 december 1969 beslutat om *förening av Kalmar läns norra landstingskommun och Kalmar läns södra landstingskommun* till en landstingskommun.

Jag anhåller att nu få anmäla frågan om författningsändringar med anledning av dels den indelningsändring på Gotland varom framställning gjorts, dels den beslutade ändringen i den landstingskommunala indelningen i Kalmar län.

Den nuvarande kommunala indelningen i Gotlands län

I enlighet med huvudregeln i 1 § LL utgör Gotlands län en landstingskommun.

I länet finns en stad (Visby), en köping (Slite) och tolv landskommuner. Före 1952 års kommunindelingsreform fanns 92 kommuner i länet. Den 1 januari 1969 var folkmängden i länet 54 031. Länet har det lägsta tätbegyggelsetalet av alla län i landet. Endast 46,6 % av befolkningen bodde enligt 1965 års folkräkning i tätorter.

Verksamhetsområdet för Gotlands läns landstingskommun motsvarar i allt väsentligt andra landstingskommuners. Hälso- och sjukvården bedrivs i huvudsak dels som sluten sjukvård på tre sjukhus och tre sjukhem, dels som öppen läkarvård i åtta provinsialläkardistrikt.

Enligt gällande planer för länens indelning i kommuner (SFS 1964: 162) skall samtliga kommuner i Gotlands län läggas samman till en kommun.

För att främja samverkan mellan kommunerna i Gotlands kommunblock tillsattes den 1 januari 1965 en samarbetsnämnd. Denna uppdrog i februari 1967 åt Svenska kommunförbundet att verkställa en utredning som skulle ligga till grund för ett beslut om sammanläggning av kommunerna. Utredningsarbetet redovisades i augusti samma år.

Landstingets förvaltningsutskott och samarbetsnämnden har uppdragit åt Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet att gemensamt utarbeta förslag till den särskilda förvaltningsorganisation som behövs för att den blivande primärkommunen skall kunna överta landstingskommunens uppgifter.

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om ändring i den primärkommunala indelningen ges i lagen (1919:293) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning (KIL). I lagen finns bestämmelser om förutsättningar för indelningsändring, om fördelning av tillgångar och skulder och ekonomisk reglering i övrigt mellan kommunerna i samband med ändring i kommunal indelning, om utövande av den kommunala beslutanderätten under tiden mellan förordnande om indelningsändring och ikraftträdandet samt om förfarandet i indelningsärenden m. m.

Enligt 2 § KIL förordnar Kungl. Maj:t om ändring i kommunindelningen. Beslut om ändring i kommunindelning träder i kraft vid årsskifte och skall meddelas senast åtta månader före ikraftträdandet, dvs. före utgången av april året före ikraftträdandet (12 § KIL).

Nybildning av kommun föreligger bl. a. när två eller flera hela landskommuner läggs samman till en kommun. Alla kommuner som ingår i sammanläggningen upplöses. Läggs stad eller köping samman med en eller flera landskommuner har detta hittills inte betecknats som nybildning. I stället har staden eller köpingen ansetts bestå och utvidgas med de övriga kommunernas område, medan dessa senare kommuner har upplösts.

Genom ändringar i kommunallagstiftningen som 1969 års riksdag be-

slutat om och som skall träda i kraft den 1 januari 1971 eller, i fråga om kommunallagen (1957:50) för Stockholm, den 15 oktober 1970 mönstras nuvarande beteckningar på de borgerliga primärkommunerna — landskommun, köping och stad — ut ur kommunallagarna och ersätts med den enhetliga beteckningen kommun (prop. 1969:63, KU 44, 45 och 49, rskr 405—407). En konsekvens av reformen blir att den sammanläggningsform kan användas som med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall finnes vara den lämpligaste oavsett vilken beteckning de kommuner som berörs av ändringen haft (prop. 1969:63 s. 59).

Vid nybildning måste den nya kommunen få ett namn. Beslut i namnfrågan meddelas i indelningsärendet.

Beslut om indelningsändring brukar meddelas vid sådan tid att det träder i kraft vid årsskifte efter allmänna val. Nya fullmäktige i nybildad eller i vidgad kommun utses vid det allmänna fullmäktigvalet eller, om ikraftträdandet sker vid årsskifte efter allmänt riksdagsval och nyval skall ske, vid särskilt kommunalval som hålls samtidigt med riksdagsvalet.

Under tiden mellan förordnandet om primärkommunal indelningsändring och ändringens ikraftträdande utövas enligt 13 § KIL den kommunala beslutanderätten enligt den nya indelningen. I fråga om angelägenhet som avser kommunerna enligt den äldre indelningen skall dock denna indelning följas tills den nya indelningen träder i kraft. Beslut som rör bara de gamla kommunerna fattas alltså fram till indelningsändringens ikraftträdande fortfarande av dessa, medan beslut som rör kommunen enligt den nya indelningen fattas av denna.

Genom ändring år 1965 i KIL och tillkomsten av lagen (1965:596) om kommunala sammanläggningsdelegerade (prop. 1965:151, KU 41, rskr 389) tillskapades ett särskilt organ — kommunala sammanläggningsdelegerade — som företräder kommunen enligt den nya indelningen under tiden mellan förordnandet om indelningsändring och ändringens ikraftträdande. Dessförinnan fanns inget organ som företrädde nybildad kommun efter beslutet om indelningsändringen. Så snart nya fullmäktige utsetts för den nya kommunen inträdde dock dessa i sina funktioner och företrädde således den nya kommunen. Vidgad kommun företrädde av de gamla fullmäktige i staden eller köpingen fram till nyvalet, då de nyvalda omedelbart inträdde i sina funktioner. Sammanläggningsdelegerade utses för nybildad kommun och, efter Kungl. Maj:ts prövning, i allmänhet också för vidgad kommun (19 § KIL).

Den princip för fördelningen av beslutanderätten som anges i 13 § KIL är avgörande för vilka befogenheter som tillkommer det organ som företräder kommunen enligt den äldre indelningen, nämligen de gamla fullmäktige, och det organ som företräder kommunen enligt den nya indelningen, nämligen sammanläggningsdelegerade om sådana har utsetts. Av betydelse för frågan om befogenhetsfördelningen är vidare 23 § KIL som

innehåller en särskild besvärshästämme för sådana fall som nu är i fråga. Enligt lagrummet kan beslut som har fattats av företrädare för kommunen enligt den äldre indelningen angripas genom besvär om beslutet strider mot förutsättningarna för indelningsändringen eller avser ärende som skäligen bör avgöras av kommunen enligt den nya indelningen.

Reglerna om kommunala sammanläggningsdelegerade innebär i huvudsak följande. Föreskriver Kungl. Maj:t att beslutanderätten i kommun skall utövas av sammanläggningsdelegerade, skall Kungl. Maj:t fastställa antalet delegerade och suppleanter för varje kommun som berörs av indelningsändringen. Är kommunerna ense om antalet delegerade och suppleanter och innebär detta att minst en delegerad och en suppleant skall utses för varje kommun, skall antalet fastställas i enlighet härmed (1 § lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade). Delegerade och suppleanter för varje kommun utses av kommunens fullmäktige. Valbar är den som är fullmäktig i kommunen (2 §). Lagen innehåller vidare bestämmelser om sammanläggningsdelegerades sammanträden, som i allt väsentligt motsvarar bestämmelserna i kommunallagen (1953:753) (KL) om fullmäktiges sammanträden. För beredning och verkställighet av delegerades beslut skall dessa utse arbetsutskott. För sådana uppgifter kan sammanläggningsdelegerade dessutom utse en eller flera kommittéer eller anlita nämnd eller beredning i kommun som berörs av indelningsändringen (14 §). Enligt 19 § skall de kommuner som berörs av indelningsändringen tillhandahålla medel för delegerades verksamhet med fördelning i förhållande till kommunernas skatteunderlag. KL:s bestämmelser om besvär äger motsvarande tillämpning på talan mot beslut av delegerade eller något av dess beredande eller verkställande organ. Talan får föras inte bara som enligt KL av kommunmedlem utan också av kommun som berörs av indelningsändringen (21 §).

Bestämmelser om den reglering av de berörda kommunernas ekonomiska mellanhavanden som måste ske vid primärkommunala indelningsändringar ges i 4—9 §§ KIL. Enligt dessa bestämmelser och praxis i anslutning därtill regleras förhållandena på det sättet att Kungl. Maj:t i samband med beslutet om indelningsändringen fastställer en ekonomisk uppgörelse som redovisas i sina huvuddrag i ärendet.

Lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade innehåller inte några bestämmelser om revision. De åtgärder som har företagits av fullmäktige i kommun kan inte bli föremål för revision (62 och 63 §§ KL). Detsamma är förhållandet med sammanläggningsdelegerades åtgärder. I prop. 1965:151 med förslag till bl. a. lag om kommunala sammanläggningsdelegerade anförde föredraganden (s. 46) att några särskilda bestämmelser om revision inte syntes nödvändiga. I den mån sammanläggningsdelegerade anförtror förvaltning eller verkställighet åt styrelsen eller annan nämnd i kommun som berörs av indelningsändring omfattas ju sådant uppdrag av den

vanliga kommunala revisionen. Enligt vad föredraganden anförde bör också delegerades egna berednings- och verkställighetsorgan omfattas av denna revision.

Bestämmelser om ändring i den landstingskommunala indelningen ges i LL. Enligt 2 § 1 mom. får Kungl. Maj:t förordna om förening av landstingskommunerna i ett län till en landstingskommun, när omständigheterna föranleder till det. Bestämmelsen avser Kalmar län. Under vissa förutsättningar kan vidare stad som inte tillhör landstingskommun inträda i sådan kommun (2 § 2 mom.). När landstingskommuner skall förenas eller stad skall inträda i landstingskommun, bestämmer Kungl. Maj:t tiden för föreningen eller inträdet. Kungl. Maj:t meddelar också övriga i ärendet erforderliga föreskrifter (2 § 3 mom.). Härutöver finns i LL inte några regler för sådana indelningsändringar. Varken i LL eller i annan författning finns bestämmelser om utträde ur landstingskommun eller om sådan kommuns upplösning på annat sätt än genom förening med annan landstingskommun.

Enligt förarbetena till 2 § 3 mom. LL (prop. 1954: 119 s. 59) bör KIL:s bestämmelser om reglering av de ekonomiska mellanhavandena tillämpas analogivis vid förening av landstingskommuner och vid stads inträde i landstingskommun.

I beslutet den 30 december 1969 om förening av landstingskommuner i Kalmar län till en landstingskommun har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter bl. a. om beslutande organ för den nya landstingskommunen. Föreskrifterna ansluter nära till bestämmelserna i lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade.

Vad som föreskrivs om landstingskommun i författningar angående specialreglerad landstingskommunal förvaltning äger motsvarande tillämpning på stad som inte tillhör landstingskommun.

Riksdagen har, som redan sagts, beslutat om införande av en enhetlig kommunbeteckning den 1 januari 1971. Enligt det därvid av riksdagen antagna förslaget till lag med anledning av införande av enhetlig kommunbeteckning, m. m. som skall träda i kraft samtidigt skall föreskrift i lag eller annan författning om stad i stället avse kommun, som består av område vilket vid utgången av år 1970 utgjorde stad (prop. 1969: 63, KU 49, rskr 407). Om inte Kungl. Maj:t förordnar annat i ärende om ändring i kommunindelningen, skall detsamma gälla kommun i vilken sådant område ingår.

Utredningsmannen

Utredningsmannen utgår från att primärkommunerna i Gotlands län skall läggas samman till en kommun.

Beträffande formen för den primärkommunala sammanläggningen anför utredningsmannen att det från saklig synpunkt finns starka skäl att låta indelningsändringen få formen av nybildning. I avbidan på genomförande av författningsändringar som utjämnar skillnaderna mellan stad och landskommun anser emellertid utredningsmannen att indelningsändringen bör ske i form av en vidgning av Visby stad. I fråga om den blivande kommunens namn anför utredningsmannen att det förefaller mest praktiskt att tills vidare använda beteckningen »Visby stad». När en enhetlig kommunbeteckning genomförts kan det bestämmas att kommunen i stället skall få namnet »Gotlands kommun».

Vid en sammanläggning av alla primärkommunerna i länet skulle det enligt utredningsmannen innebära fördelar både i fråga om överblick och samordning och när det gäller att utnyttja organisatoriska och ekonomiska resurser om landstingskommunen upplöses och den blivande kommunen får stå utanför den landstingskommunala indelningen och således får överta de landstingskommunala uppgifterna.

Bestämmelserna i KL avser både kommuner i allmänhet och städer som inte tillhör landstingskommun. Utredningsmannen påpekar att det bara i fråga om den fria lånerätten finns särskilda bestämmelser för sådana städer (58 §). Någon ändring av bestämmelserna i KL behövs enligt utredningsmannen inte med anledning av landstingskommunens upplösning.

Utredningsmannen har gjort en genomgång av de författningar som rör specialreglerad landstingskommunal förvaltning. Han har därvid funnit att vad som föreskrivs om stad som inte tillhör landstingskommun bör gälla den landstingsfria kommun som genom indelningsändringen bildas på Gotland. Några särskilda föreskrifter härom anser utredningsmannen inte erforderliga. I några avseenden diskuterar utredningsmannen dock en annan ordning än den som föreskrivs för landstingsfri stad. Utredningsmannens överväganden i dessa avseenden redovisas i specialmotiveringen.

I samband med indelningsändringen behövs enligt vad utredningsmannen anför föreskrifter i olika avseenden. Förtroendeuppgifterna i de nuvarande kommunerna och landstingskommunen måste bringas att upphöra i den mån mandattiderna sträcker sig över tidpunkten för indelningsändringens ikraftträdande, de ekonomiska mellanhavandena måste regleras osv. Utredningsmannen föreslår att föreskrifter i sådana frågor meddelas i Kungl. Maj:ts beslut i indelningsärendet.

Utredningsmannen erinrar om att det i KIL och lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade finns bestämmelser som reglerar vilket organ som skall utöva beslutanderätten för kommunen enligt den nya indelningen under tiden från beslutet om indelningsändring till ikraftträdandet. I nu förevarande fall kompliceras situationen av att landstingskommunen skall upplösas och för sådana fall finns inga motsvarande bestämmelser.

Den nybildade eller vidgade kommunen blir en landstingsfri primärkommun. Ansvar för de uppgifter som förut ankommit på landstingskommunen kommer fr. o. m. den 1 januari 1971 att vila på primärkommunens organ. Primärkommunen kommer att överta landstingskommunens tillgångar och skulder. Någon invecklad ekonomisk uppgörelse kommer enligt utredningsmannen inte att behövas. Det skulle därför kunna hävdas att det organ som under övergångstiden skall företräda den nybildade eller vidgade kommunen, sammanläggningsdelegerade, inte behöver innehålla några representanter för landstingskommunen.

Utredningsmannen anför att ett sådant synsätt dock innebär betydande förenklingar. Landstingskommunens förtroendemän har ett ansvar för att de uppgifter som ankommer på landstingskommunen kontinuerligt och på lång sikt blir lösta på bästa sätt. Om landstingskommunen blir representerad i sammanläggningsdelegerade, blir förutsättningarna för en god kontinuitet och en smidig övergång bättre. Det kan visserligen antas att landstingskommunal erfarenhet och sakkunskap inte skulle behöva saknas, även om samtliga delegerade utses av primärkommunerna. Uppdragen skulle emellertid bli präglade av anknytningen till resp. primärkommun. Sammanläggningsdelegerades verksamhet kommer att bli omfattande. För de minsta kommunerna med deras ofta små ekonomiska resurser kan det därför vara av betydelse att landstingskommunen får företrädare i delegerade och således får bära en del av kostnaderna för delegerades verksamhet. Landstingskommunens administrativa organisation måste föras över till den nya kommunen. Det bör, anför utredningsmannen, ske under medverkan av företrädare för landstingskommunen.

Utredningsmannen föreslår därför att landstinget får bli representerat i sammanläggningsdelegerade. Det föreslås att 60 delegerade väljs av primärkommunernas fullmäktige och 10—15 av landstinget.

Enligt utredningsmannens mening bör bestämmelser om delegerade vid sammanläggning av kommunerna på Gotland inte lämpligen meddelas i form av föreskrifter av Kungl. Maj:t i beslutet om indelningsändring. Bestämmelserna bör i stället ges i en särskild lag om sammanläggningsdelegerade.

Den särskilda lagen behöver enligt utredningsmannen bara innehålla ett fåtal bestämmelser. I den mån särskilda regler inte behövs kan bestämmelserna i lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade göras tillämpliga. Enligt utredningsmannen bör det därvid föreskrivas att vad som sägs i denna lag om kommun skall avse också landstingskommunen.

Utredningsmannen föreslår en bestämmelse om att sammanläggningsdelegerade skall utses samt att Kungl. Maj:t skall fastställa antalet delegerade och suppleanter. Om kommunerna är ense om antalet delegerade och suppleanter för varje kommun och detta innebär att minst en delegerad och en suppleant skall utses för varje kommun, skall enligt förslaget antalet fastställas i enlighet härmed.

Vidare föreslår utredningsmannen en föreskrift om att sammanläggningsdelegerade skall utöva den nya kommunens beslutanderätt till dess indelningsändringen träder i kraft. Däremot behövs enligt utredningsmannen inte någon bestämmelse som reglerar kompetensfördelningen mellan de nuvarande primärkommunerna och landstingskommunen å ena sidan samt den nya kommunen å andra sidan. Någon besvärbsbestämmelse motsvarande 23 § KIL anser han inte heller vara nödvändig. I fråga om de primärkommunala uppgifterna blir 13 och 23 §§ KIL tillämpliga och beträffande de landstingskommunala uppgifterna behöver man inte räkna med någon kompetenskonflikt som skulle göra en särskild bestämmelse nödvändig.

Inte heller i fråga om delegerades sammanträden och arbetsformer behövs, anför utredningsmannen, några särskilda bestämmelser. Om det i samband med en hänvisning till bestämmelserna i lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade föreskrivs att vad som där sägs om kommun skall avse också landstingskommunen, kommer bl. a. följande att gälla. Landstinget väljer sina delegerade bland landstingsmännen (2 § lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade). Delegerades kungörelser skall anslås på landstingskommunens anslagstavla (4, 7, 11 och 17 §§). Ordföranden eller vice ordföranden i förvaltningsutskottet och landstingskommunens andra nämnder får rätt att i samma mån som motsvarande förtroendemän hos primärkommunerna vara närvarande vid delegerades sammanträden (9 §). Landstingskommunens nämnder och beredningar kan användas som beredningsorgan (14 §). Landstingskommunen får rätt att föra talan mot delegerades beslut (21 §).

Utredningsmannen anser, som redan sagts, att landstingskommunen bör delta i kostnaderna för delegerades verksamhet. Han föreslår att det i den särskilda lagen föreskrivs att kostnaderna skall fördelas mellan primärkommunerna å ena sidan och landstingskommunen å andra sidan efter förhållandet mellan primärkommunernas genomsnittliga utdebitering för år 1970 och landstingskommunens utdebitering för samma år. Mellan primärkommunerna bör fördelningen ske enligt 19 § lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade.

En avsevärd del av sammanläggningsdelegerades förvaltning kan enligt vad utredningsmannen anför väntas falla på särskilda organ som delegerade utser. Utredningsmannen föreslår att det i den särskilda lagen om sammanläggningsdelegerade föreskrivs att delegerade skall utse minst tre revisorer för att granska sådan förvaltning. Förvaltning som delegerade anförtror organ hos primärkommun eller hos landstingskommunen bör däremot granskas av primärkommunens resp. landstingskommunens ordinarie revisorer.

Remissyttrandena

Utredningsmannens förslag har i sina huvuddrag lämnats utan erinran av remissinstanserna. *Landstinget, samarbetsnämnden och elva kommuner*

framhåller att de vid sin i huvudsak positiva bedömning av författningsförslagen utgår från att Gotland skall förbli ett län och att regionala uppgifter, som i framtiden kan komma att läggas på landstingskommunerna, för Gotlands del läggs på den nya primärkommunen. *Två kommuner* tillstyrker utredningsmannens förslag i dess helhet.

Beträffande den primärkommunala sammanläggningen anför *kammarkollegiet* att, om en enhetlig kommunbeteckning införs, anledning saknas att låta sammanläggningen få formen av en vidgning av Visby stad. Primärkommunerna bör i så fall i stället kunna läggas samman till en ny kommun. *Kommunalrättskommittén* framhåller att det i betänkandet använda arbetsnamnet »Visby stad» för den nya kommunbildningen inte behöver användas, om en enhetlig kommunbeteckning införs.

Länsstyrelsen anför att, även om den primärkommunala indelningsändringen får karaktären av en vidgning av Visby stad, den nya kommunens namn med hänsyn till historiskt-kulturella skäl, befolkningens önskemål och olägenheterna av ett framtida namnbyte bör vara Gotland. Liknande synpunkter anför av *samarbetsnämnden* och *elva kommuner*. *Kammarkollegiet* anser att frågan om namnet på den nya kommunen bör prövas förut-sättningslöst även om sammanläggningen skulle få formen av en vidgning av Visby stad.

Inte heller utredningsmannens förslag i fråga om sammanförandet av den primärkommunala och den landstingskommunala förvaltningen i Gotlands län föranleder någon principiell gensaga från remissinstanserna.

Länsstyrelsen, *landstinget* och *samarbetsnämnden* anser att landstingskommunen bör vara representerad i sammanläggningsdelegerade och föreslår att landstinget får utse tio delegerade. *Länsstyrelsen* ansluter sig vidare till utredningsmannens förslag om en särskild lag om sammanläggningsdelegerade.

Kammarkollegiet anser i likhet med utredningsmannen att några särskilda bestämmelser, som reglerar kompetensfördelningen mellan den nuvarande landstingskommunen och den nya primärkommunen, inte behövs. Det får enligt kollegiet anses ligga i sakens natur att 13 § KIL skall tillämpas analogt. *Kommunalrättskommittén* framhåller, att förslaget till lag om sammanläggningsdelegerade inte har några uttryckliga replipunkter i 13 och 23 §§ KIL. Det i förslaget använda uttrycket »den nya kommunens beslutanderätt» avser uppenbarligen att täcka både uttrycket »beslutanderätten enligt den nya indelningen» i 13 och 19 §§ KIL och den nya primärkommunens landstingskommunala kompetens, allt med den i 13 § andra stycket KIL angivna kompetensavgränsningen mot kommun enligt den äldre indelningen. Detta skulle kunna göras tydligare genom ett tillägg till lagen. Bättre synes dock vara att i motiven till paragrafen klarlägga denna innebörd. Kommittén ansluter sig också till utredningsmannens ståndpunkt

att någon särskild besvärsmöjlighet i analogi med den som ges i 23 § KIL inte behövs i fråga om beslut av landstingskommunen.

Departementschefen

Enligt gällande planer för länens indelning i kommuner utgör kommunerna i Gotlands län ett kommunblock. Efter en sammanläggning av kommunerna inom blocket till en kommun skulle primärkommunens område komma att stämma överens med landstingskommunens. Man skulle alltså få två parallellt verkande beslutande kommunala organ och två parallellt verkande kommunala förvaltningsorganisationer. En fortsatt uppdelning på en primärkommunal och en landstingskommunal förvaltning skulle otvivelaktigt utgöra ett allvarligt hinder för en god planering. Också från ekonomisk synpunkt skulle en sådan uppdelning framstå som olämplig.

Med hänsyn till det anförda tillkallades en sakkunnig för utredning av bl. a. de författningsändringar som skulle behövas för överförande av den landstingskommunala förvaltningen på den blivande enda primärkommunen på Gotland.

Kommunerna har nu ansökt om sammanläggning till en kommun den 1 januari 1971. Samtidigt har kommunerna och landstingskommunen hemställt att den landstingskommunala och den primärkommunala förvaltningen i länet förs samman och att den blivande primärkommunen ställs utanför den landstingskommunala indelningen. Denna hemställan överensstämmer med utredningsmannens förslag mot vilket inga erinringar anförts under remissbehandlingen.

Också enligt min uppfattning bör en sådan samordning av den landstingskommunala och den primärkommunala förvaltningen, som kommunerna och landstingskommunen hemställt om, nu komma till stånd. Landstingskommunen bör således upplösas.

LL får anses uttömmande reglera Kungl. Maj:ts befogenhet att förordna om ändring i den landstingskommunala indelningen. Någon befogenhet att förordna om upplösning av Gotlands läns landstingskommun inryms inte i LL. Skall ett sådant förordnande kunna meddelas behövs därför ett bemyndigande i lag för Kungl. Maj:t. Ett sådant bemyndigande bör lämpligen ges i en särskild lag om upplösning av Gotlands läns landstingskommun. Ges ett sådant bemyndigande avser jag att i ärendet om kommunsammanläggning föreslå att landstingskommunen upplöses samtidigt med sammanläggningen.

En upplösning av landstingskommunen på Gotland får vissa konsekvenser för bl. a. skatteutjämningsbidragen. Detta har belysts i en särskild, inom kommunikationsdepartementet upprättad promemoria. Det synes rimligt

att summan av bidragen från staten efter en sammanläggning av primärkommunerna inte blir lägre om landstingskommunen upplöses än det belopp som sammanlagt skulle ha utgått om landstingskommunen i ett sådant läge hade funnits kvar. Chefen för finansdepartementet kommer att i annat sammanhang anmäla frågan om åtgärder för att undvika en sådan konsekvens.

En upplösning av Gotlands läns landstingskommun liksom den förening av landstingskommunerna i Kalmar län som Kungl. Maj:t beslutat om den 30 december 1969 motiverar vissa ändringar i LL:s bestämmelser angående den landstingskommunala indelningen. Till dessa ändringar återkommer jag i specialmotiveringen.

Som utredningsmannen funnit behövs inga ändringar i KL med anledning av upplösningen av Gotlands läns landstingskommun.

Vad som föreskrivs om landstingskommun i författningar om specialreglerad landstingskommunal förvaltning äger motsvarande tillämpning på stad som inte tillhör landstingskommun. När en enhetlig kommunbeteckning införts den 1 januari 1971 kommer föreskrift i lag eller annan författning om stad att i stället avse bl. a. kommun i vilken ingår område som vid utgången av år 1970 utgjorde stad, om inte Kungl. Maj:t förordnar annat i ärende om ändring i kommunindelningen. Föreskrift om stad som inte tillhör landstingskommun kommer därför, sedan landstingskommunen upplösts, att avse även den kommun som skall bildas på Gotland. Som utredningsmannen utan gensaga från remissinstanserna anfört saknas i allmänhet anledning att låta andra bestämmelser än de som gäller för andra landstingsfria kommuner gälla för den nya kommunen på Gotland. I ett par avseenden är dock särbestämmelser befogade. Jag återkommer till denna fråga i specialmotiveringen.

I sådana särbestämmelser liksom i vissa andra särskilda bestämmelser som behövs och som likaledes skall behandlas i specialmotiveringen är det nödvändigt att namnet på den kommun som skall bildas anges. Namnfrågan skall avgöras i ärendet om ändring i kommunindelningen. Enighet föreligger bland remissinstanserna om att namnet på kommunen bör vara Gotlands kommun. Jag avser att i indelningsärendet förorda detta namn och det bör därför kunna användas i de nu ifrågavarande bestämmelserna.

Kommunsammanläggningen och landstingskommunens upplösning utgör anledning att se över den statliga länsförvaltningen i Gotlands län. En sådan översyn innefattas i en inom civildepartementet pågående beredning av vissa frågor som rör den statliga länsförvaltningen i hela landet. Avsikten är att en proposition med principförslag till vissa ändringar i länsförvaltningens organisation, avsedda att genomföras den 1 juli 1971, skall föreläggas riksdagen under våren 1970.

Så snart förordandet om indelningsändringen meddelats fattas beslut på

den nya kommunens vägnar eller, som det uttrycks i 13 § KIL, skall den kommunala beslutanderätten utövas enligt den nya indelningen. I fråga om angelägenhet som avser kommunerna enligt den äldre indelningen beslutas dock enligt denna.

I förevarande fall kan under tiden mellan förordnandet om indelningsändringen och ikraftträdandet beslutanderätten enligt den äldre indelningen ankomma inte bara på de nuvarande primärkommunerna utan också på landstingskommunen. En sådan situation är inte förutsedd i 13 § KIL. Utredningsmannen anser emellertid att det inte behövs någon särskild bestämmelse som reglerar kompetensfördelningen mellan landstingskommunen och den nya kommunen. Kammarkollegiet är av samma mening och tillägger att det får anses ligga i sakens natur att 13 § KIL kan tillämpas analogt. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Utan särskild föreskrift kommer alltså att gälla att beslutanderätten, även i landstingskommunala frågor, utövas enligt den nya indelningen redan från förordnandet om indelningsändringen. I fråga om angelägenhet som avser den nuvarande landstingskommunen utövas beslutanderätten dock av denna till dess indelningsändringen träder i kraft.

I indelningsärendet skall förordnas att sammanläggningsdelegerade skall utses för att företräda kommunen enligt den nya indelningen under tiden mellan beslutet om indelningsändringen och ikraftträdandet. Sammanläggningsdelegerade utses av de kommuner som berörs av indelningsändringen. Utredningsmannen och remissinstanserna är ense om att i detta fall landstinget bör få utse några av delegerade. Jag delar denna uppfattning.

En förutsättning för att landstinget skall kunna utse sammanläggningsdelegerade är att särskilda bestämmelser ges som avviker från vad lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade föreskriver om val av delegerade.

Av det som anförts i det föregående om fördelningen av den landstingskommunala beslutanderätten följer att någon särskild bestämmelse om att sammanläggningsdelegerade företräder den nya kommunen i fråga om de landstingskommunala uppgifterna inte behövs. I vissa andra avseenden, t. ex. i fråga om kostnaderna för delegerades verksamhet, kan däremot, som utredningsmannen utan gensaga från remissinstanserna anfört, behövas föreskrifter som skiljer sig från reglerna i lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade.

De särskilda bestämmelser om sammanläggningsdelegerade som sålunda behövs bör lämpligen ges av Kungl. Maj:t i beslutet om indelningsändringen. Befogenhet att meddela sådana bestämmelser bör tilläggas Kungl. Maj:t i den lag om upplösning av Gotlands läns landstingskommun som jag förordat i det föregående. Under förutsättning att Kungl. Maj:t får sådan befogenhet avser jag att i indelningsärendet förorda bestämmelser om sammanläggningsdelegerade i huvudsaklig överensstämmelse med vad utredningsmannen föreslagit.

Specialmotivering*Landstingslagen*

Upplösningen av Gotlands läns landstingskommun föranleder ändring i bestämmelsen i 1 § första stycket LL att varje län utgör en landstingskommun. Uttryckligt undantag från denna bestämmelse bör göras för Gotlands län.

Vidare föranleder upplösningen viss justering av bestämmelserna i 2 § 2 mom. LL om rätt för kommun att inträda i landstingskommun, vilka bestämmelser inte kan avse Gotlands kommun.

Med anledning av föreningen av de två landstingskommunerna i Kalmar län bör bestämmelserna i 1 § andra stycket samt i 2 § 1 och 3 mom. LL om det fall att det i ett län finns flera landstingskommuner utgå.

Sjukvård, länsläkarväsendet m. m.

Nuvarande ordning. För öppen läkarvård utanför sjukhus indelas landstingskommun enligt 4 § sjukvårdslagen (1962:242) i läkar-distrikt. Detsamma gäller stad som inte tillhör landstingskommun (1 § 2 mom.). I landstingskommunalt läkar-distrikt skall enligt 15 § finnas minst en provinsialläkare. Motsvarande läkare i stad som inte tillhör landstingskommun är stadsdistriktsläkare. Den 1 juli 1968 övertog landstingen huvudmannaskapet för tjänsteläkarna i alla städer som då tillhörde landstingskommun (prop. 1968:1, bil. 7 s. 171). Den tidigare stadsdistriktsläkarorganisationen i Visby ändrades till följd därav till en provinsialläkarorganisation.

Varje län utgör enligt 11 § instruktionen (1965:792) för länsläkarväsendet ett länsläkar-distrikt. Stad som inte tillhör landstingskommun ingår dock inte i länsläkar-distrikt. Enligt 17 § fullgörs länsläkaruppgifterna i sådan stad av förste stadsläkare. Länsläkarna har att biträda länsstyrelserna i ärenden som kräver medicinsk sakkunskap (8 §).

Länsläkarna har också vissa uppgifter enligt smittskyddslagen (1968:231). För stad som inte tillhör landstingskommun skall motsvarande uppgifter ankomma på förste stadsläkare om annat inte föreskrivs (22 §). Vissa uppgifter enligt lagen som beträffande landstingskommun ligger hos länsstyrelsen omhänderhas i stad som inte tillhör landstingskommun av hälsovårdsnämnden (14 §).

Enligt 14 § hälsovårdsstadgan (1958:663) skall det i stad med mer än 40 000 invånare finnas en stadsläkare (s. k. omgivningshygieniker) som skall biträda hälsovårdsnämnden bl. a. vid tillsynen över den allmänna hälsovården. Bestämmelsen gäller både stad som tillhör och stad som inte tillhör landstingskommun. Också i annan kommun med minst 15 000 invånare bör stadsläkare eller motsvarande läkare finnas om det behövs.

U t r e d n i n g s m a n n e n. Att landstingskommunen i Gotlands län upplöses och den nya primärkommunen således kommer att bli landstings-

fri får enligt utredningsmannen till följd att provinsialläkarna måste ersättas med stadsdistriktsläkare. Om nuvarande ordning skall kunna behållas, måste 15 § sjukvårdslagen ändras. Utredningsmannen anser att en sådan författningsändring inte är motiverad.

Utredningsmannen anför att länsstyrelsen för sina uppgifter för allmän hälsovård behöver tillgång till en statlig läkare. De städer som f. n. inte tillhör landstingskommun och som således inte heller ingår i länsläkardistrikt har en storlek och en struktur som motiverar en särskild organisation. Den landstingsfria kommunen på Gotland kommer att få en helt annan karaktär. Att det i städer med mer än 40 000 invånare skall finnas stadsläkare beror på de större tätorternas särskilda problem i fråga om omgivningshygien. Någon tätort som kan ge särskilda problem i det avseendet finns inte på Gotland. Utredningsmannen föreslår därför att det i länsläkarinstruktionen föreskrivs att den nya kommunen skall tillhöra länsläkardistrikt och att kommunen genom ändring i 14 § hälsovårdsstadgan befrias från skyldighet att ha stadsläkare.

Remissyttrandena. *Socialstyrelsen* framhåller att stadsdistriktsläkartjänster efter den 1 juli 1968 finns kvar endast i Stockholm, Göteborg och Malmö. I övriga städer har sådana tjänster ersatts med provinsialläkartjänster. Vidare befinner sig den öppna läkarvården f. n. i en uppgifts- och organisationsmässig omvandlingsprocess, som kommer att få långtgående återverkningar på tjänsteläkarkårens åligganden och ställning. Därför bör enligt styrelsens mening provinsialläkarorganisationen behållas på Gotland tills vidare. Också *kammarkollegiet* anser att sådan ändring i sjukvårdslagen bör göras att provinsialläkarorganisationen kan behållas på Gotland. Det är över huvud taget olägligt med täta ändringar mellan olika regelsystem och beträffande Gotland skulle ändringen dessutom ske av rent formella skäl. Vidare blir den nya kommunen på Gotland av helt annan karaktär än de kommuner av storstadstyp, där stadsdistriktsläkare f. n. finns.

Enligt *socialstyrelsens* mening blir arbetsuppgifterna för länsläkaren eller, alternativt, förste stadsläkaren på Gotland, med hänsyn till de speciella förhållandena där, övervägande uppgifter enligt länsläkarinstruktionen under det att övriga uppgifter blir av relativt begränsad omfattning. Länsläkartjänsten i Gotlands län bör därför vara kvar. Styrelsen har betydande intresse av att inom länet ha tillgång till en regional statlig representant. Vidare behöver länsstyrelsen ha tillgång till en statlig läkare för sina uppgifter inom allmän hälsovård m. m. *Länsstyrelsen*, *landstinget*, *samarbetsnämnden* och *elva kommuner* förordar också att länsläkarorganisationen i länet behålls.

Socialstyrelsen anför vidare att det om en tjänst som förste stadsläkare inrättas inte finns anledning att inrätta en tjänst som stadsläkare enligt 14 §

hälsovårdsstadgan. De tre städer som har förste stadsläkare har inte någon särskild omgivningshygieniker. Inrättas inte någon tjänst som förste stadsläkare bör länsläkaren kunna ge hälsovårdsnämnden sådant biträde som avses i 14 § hälsovårdsstadgan. Kammarkollegiet föreslår att Kungl. Maj:t i beslutet om sammanläggning av kommunerna i Gotlands län förordnar att bestämmelsen om skyldighet för stad med mer än 40 000 invånare att ha särskild stadsläkare inte skall gälla den nya kommunen.

Departementschefen. I likhet med remissinstanserna anser jag att provinsialläkarorganisationen på Gotland bör behållas även om den nya kommunen inte kommer att tillhöra landstingskommun. Att kommunen inte kommer att tillhöra landstingskommun motiverar inte heller att Gotlands län förlorar länsläkarorganisationen. En enhällig remissopinion har också uttalat sig för att länsläkarorganisationen behålls. Efter samråd med chefen för socialdepartementet förordar jag att provinsialläkarorganisationen på Gotland behålls. De ändringar som med hänsyn härtill behövs i sjukvårdslagen kommer att anmälas av chefen för socialdepartementet i annat sammanghang. Om länsläkarorganisationen skall behållas måste länsläkarinstruktionen ändras. Det ankommer på Kungl. Maj:t. Att länsläkarorganisationen behålls föranleder också ändring i 22 § smittskyddslagen. I samråd med chefen för socialdepartementet förordar jag vidare att 14 och 25 §§ smittskyddslagen ändras så att de uppgifter som i stad som inte tillhör landstingskommun fullgörs av hälsovårdsnämnd i stället för av länsstyrelsen kommer att, såvitt avser Gotlands län, fortfarande ankomma på länsstyrelsen. Införandet av en enhetlig kommunbeteckning föranleder vissa redaktionella ändringar i smittskyddslagen.

I frågan huruvida den nya kommunen i Gotlands län bör undantas från skyldigheten enligt 14 § hälsovårdsstadgan att ha särskild stadsläkare kan som kammarkollegiet framhåller Kungl. Maj:t besluta i indelningsärendet.

Vissa icke kommunala länsorgan m. m.

Landstingskommun och stad som inte tillhör landstingskommun utser enligt flera författningar ledamöter och suppleanter i icke kommunala länsorgan. I några av dessa författningar finns särskilda bestämmelser för det fall att ett län omfattar mer än en landstingskommun. Dessa bestämmelser bör upphävas med anledning av beslutet om förening av landstingskommunerna i Kalmar län.

Bestämmelserna om hur många ledamöter resp. suppleanter som skall utses av stad som inte tillhör landstingskommun förutsätter att det i samma län finns en landstingskommun som också är valmyndighet. Om landstingskommunen i Gotlands län upplöses kommer länet att, som enda län i landet, sakna landstingskommun. Ifrågavarande bestämmelser bör med hänsyn härtill ändras så att primärkommunen i det avseende som nu är i fråga

blir jämställd med landstingskommun i län där alla primärkommuner tillhör landstingskommun.

I samråd med cheferna för vederbörande departement förordar jag att bestämmelserna om val av ledamöter och suppleanter i länsnykterhetsnämnd, länsskolnämnd, rådgivande nämnd enligt rusdrycksförsäljningsförordningen (1954: 521), skogsvårdsstyrelse och uppskattningsnämnd enligt förordningen (1934: 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom ändras i enlighet med vad jag nu har anfört. De ändringar som jag förordat nu med anledning av upplösningen av Gotlands läns landstingskommun avses inte föregripa de ställningstaganden som i det sammanhang jag förut omnämnt kan komma att ske i fråga om den statliga länsförvaltningen på ifrågavarande områden för tiden fr. o. m. den 1 juli 1971.

Riksdagen har nyligen beslutat om ändring av mandattiderna för ledamöter och suppleanter i ett flertal icke kommunala organ från fyra resp. två år till tre år (jfr prop. 1969: 129, KU 49, rskr 407). De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 1971 men de skall tillämpas redan dessförinnan i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter för tid efter utgången av år 1970. Motsvarande ändring bör nu göras i fråga om uppskattningsnämnd.

Upplösningen av landstingskommunen i Gotlands län kan också föranleda ändring av bestämmelserna i taxeringsförordningen (1956: 623) om utseende av ledamöter och suppleanter i fastighetsprövningsnämnd. I den mån sådana ändringar behövs får de anmälas i annat sammanhang.

Sammanläggningen av kommunerna i Gotlands län utgör anledning att se över bestämmelserna om vägnämnder och länsvägnämnder i lagen (1943: 431) om allmänna vägar samt vissa bestämmelser i lagen (1943: 436) om vägnämnder och länsvägnämnder. En sådan översyn bör emellertid inte göras i detta sammanhang. Inom kommunikationsdepartementet förbereds nämligen för närvarande en remiss till lagrådet med förslag till ny lagstiftning om allmänna vägar. Den nya lagstiftningen avses träda i kraft den 1 januari 1971.

Ikraftträdande

Den föreslagna lagen om upplösning av Gotlands läns landstingskommun bör träda i kraft snarast möjligt. I övrigt bör den föreslagna lagstiftningen träda i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna bör dock tillämpas redan före ikraftträdandet i fråga om utseende av ledamöter och suppleanter i icke kommunala länsorgan för tid efter utgången av år 1970. Jag utgår från att — under förutsättning av riksdagens bifall till förslagen — beslut om upplösning av Gotlands läns landstingskommun den 1 januari 1971 kommer att meddelas samtidigt som författningarna utfärdas.

Hemställan

I enlighet med det anförda har inom civildepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om upplösning av Gotlands läns landstingskommun,
- 2) lag om ändring i landstingslagen (1954: 319),
- 3) lag om ändring i smittskyddslagen (1968: 231),
- 4) lag om ändring i lagen (1954: 579) om nykterhetsvård,
- 5) lag om ändring i skollagen (1962: 319),
- 6) lag om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen (1954: 521),
- 7) lag om ändring i förordningen (1960: 267) angående skogsvårdsstyrelser,
- 8) lag om ändring i förordningen (1934: 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Samråd har skett med chefen för socialdepartementet i fråga om de under 3—4 upptagna förslagen, med chefen för finansdepartementet i fråga om förslaget under 6, med chefen för utbildningsdepartementet i fråga om förslaget under 5, med chefen för jordbruksdepartementet i fråga om förslaget under 7 och med chefen för industridepartementet i fråga om förslaget under 8.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga förslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten